

MMCYBERMEDIA
COMMUNITY FOR ALL

ပါရဂူ ပုဂံခရီးသည်

Typing - thanthannaing

Myanmar E-book for Android
(Epub)

Myanmar Epub

တစ်ယောက်တည်း

MMCYBERMEDIA
COMMUNITY FOR ALL

ပါရဂူ ပုဂံခရီးသည်

Typing - thanthannaing

Myanmar Epub

Myanmar E-book for Android
(Epub) တစ်ယောက်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ အလင်းသစ်စာပေတိုက် (တတိယအကြိမ်)

အုပ်စု - ၁၀၀၀

တန်ဖိုး - ၃၅၀၀ ကျပ်

ဦးညွှတ်အောင် (ယာယီ-၁၄၆၀)၊ အလင်းသစ်စာပေတိုက်၊ အမှတ်(၄၀၄)၊ တိုက်-၆၊ ညောင်တန်းအိမ်ရာ၊ ပုဇွန်တောင်
မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့က ထုတ်ဝေသည်။ မျက်နှာဖုံးဖလင်- Eagle ၊ မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း-ဗဂျီလင်းဝဏ္ဏ၊ အတွင်းဖလင် -
အောင်ဇော်(ပုံရိပ်ရှင်)၊ ကွန်ပျူတာစာစီ-အလင်းသစ်၊ အဖုံးနှင့်အတွင်းစာသား - ကာလာဇုန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ်(၁၈၄)၊
၃၁ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပုံနှိပ်၍ မျိုးမျိုးစာအုပ်ချုပ်လုပ်ငန်းတွင် စာအုပ်ချုပ်သည်။

မာတိကာ

၁။ [အမှာစကား](#)

၂။ [ဆပဒ](#)

၃။ [ငှက်ပစ်တောင်](#)

၄။ [ဝေဠုဝတီ၏ ကောင်းမှုတော်](#)

၅။ [ကျောက်ဂူဥမင်](#)

၆။ [ဝက်ကြီးအင်း ဂူပြောက်ကြီး](#)

၇။ [ရွှေစည်းခုံ](#)

၈။ [ထီးလိုမင်းလို](#)

၉။ [ဥပါလိသိမ်](#)

၁၀။ [သရပါတံခါးကို ဖြတ်၍](#)

၁၁။ [အာနန္ဒာ](#)

၁၂။ [ရွှေဂူကြီး](#)

၁၃။ [သဗ္ဗညု](#)

၁၄။ [နတ်လှောင်ကျောင်း](#)

၁၅။ [ငကျွဲနားတောင်း](#)

၁၆။ [ပုထိုးသားများ](#)

၁၇။ [ဂေါဓောပလ္လင်](#)

၁၈။ [ဗူးဘုရား](#)

၁၉။ [မဟာဗောဓိ](#)

၂၀။ [မင်္ဂလာစေတီ](#)

၂၁။ [ဓမ္မရုံကြီး](#)

၂၂။ [စူဠာမဏိ](#)

၂၃။ [မြစေတီ](#)

၂၄။ [မြင်းကပါ ဂူပြောက်ကြီး](#)

၂၅။ [မနုဃာ](#)

၂၆။ [နန်းဘုရား](#)

၂၇။ [နင်းရုံ](#)

၂၈။ [အပယ်ရတနာဘုရား](#)

၂၉။ [စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုး](#)

၃၀။ [လောကနန္ဒာ](#)

၃၁။ [လေးမျက်နှာဘုရား](#)

၃၂။ [ဘုရားသုံးဆူ](#)

၃၃။ [သမ္ဘူလ](#)

၃၄။ [နန္ဒာမညာ](#)

၃၅။ [ဓမ္မရာဇိက](#)

၃၆။ [တုရင်တောင်](#)

၃၇။ [တန့်ကြည့်တောင်](#)

အမှာစကား

အမှာစကား

နိုင်ငံတိုင်း၏ ရှေးဟောင်းသမိုင်းသည် ဒဏ္ဍာရီနှင့် မကင်းပေ။ လူတို့၏ သဘောသဘာဝသည် အထူးအဆန်းကို သိချင်ကြသည်။ အံ့ဖွယ်သရဲကို နားထောင်လိုကြသည်။ လူ့သဘောသဘာဝကို သိရှိနားလည်ကြသော ရှေးခေတ် သမိုင်းဆရာများသည် သူတို့ရေးသားပြုစုသော သမိုင်းစာအုပ်များထဲတွင် ဒဏ္ဍာရီသွင်းကြသည်။ ပါးစပ်စကား ထည့် ကြသည်။ အရပ်စကား ဖြည့်ကြသည်။ ရှေးဟောင်းစဉ်လာ ရောကြသည်။ ဆင်ခြင်စဉ်းစားဉာဏ်ရှိသူများနှင့် သုတေသီပုဂ္ဂိုလ်များကမူ အကာကိုဖယ်ပြီး အနှစ်ကိုယူကြသည်။ ဒဏ္ဍာရီ၊ ပါးစပ်စကား၊ အရပ်စကား၊ ရှေးဟောင်းစဉ် လာများကို ဖယ်ရှားလျက် ကမ္ဘာဦးကျောက်စာနှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို အထောက်အထားပြုကြသည်။

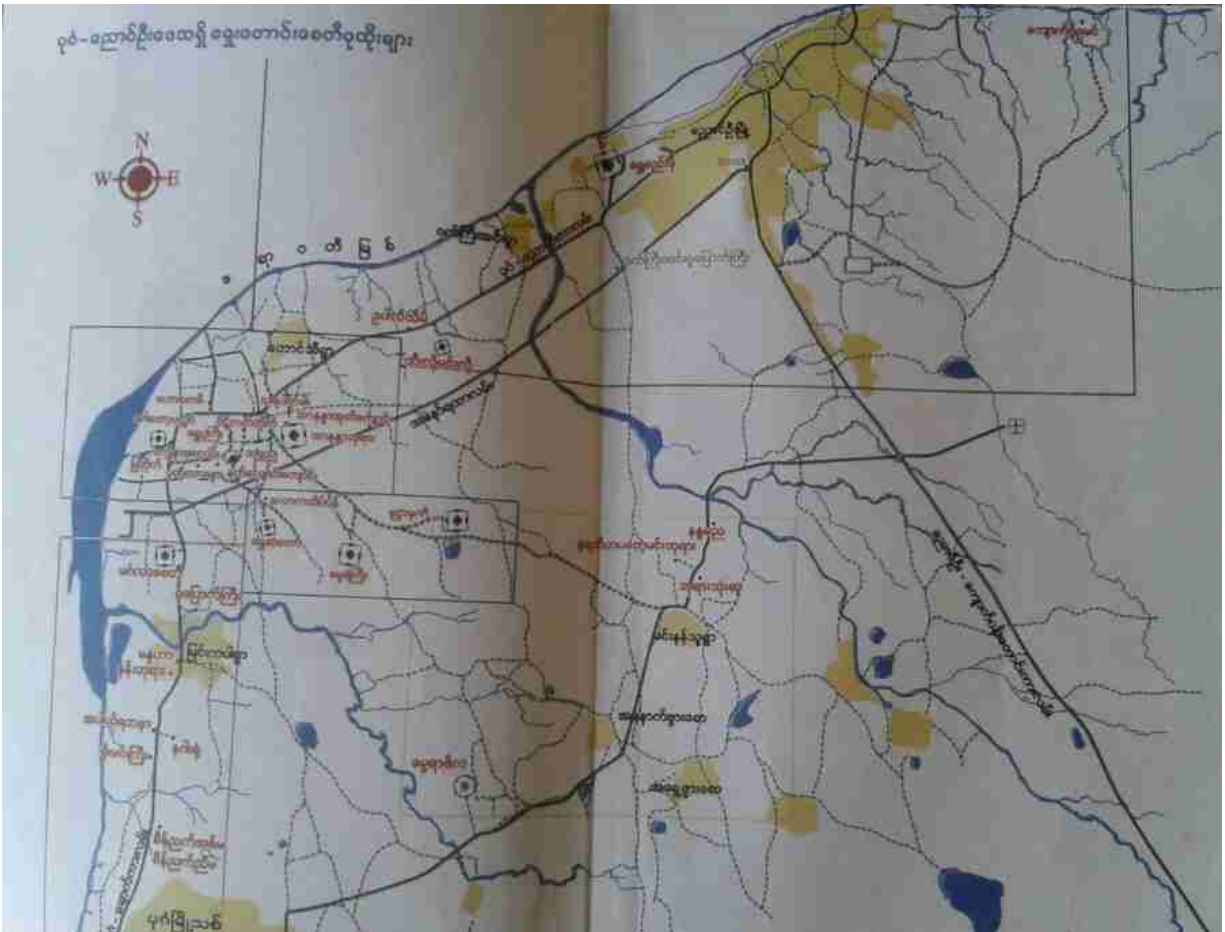
ပုဂံသမိုင်း၊ အထူးအားဖြင့် ပုဂံ စေတီပုထိုးသမိုင်းသည်လည်း ယင်းဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ထဲက ခြွင်းချက်အဖြစ် ခွဲထွက်မ နေပေ။ နှစ်ပေါင်း တစ်ထောင်နီးပါး ရှည်ကြာလာသောအခါ ပုဂံစေတီပုထိုး သမိုင်းတည်းဟူသော အဆောက်အအုံ တွင် ချုံနွယ်များ ဖုံးအုပ်လာကြသည်။ ဒဏ္ဍာရီ၊ ပါးစပ်စကား၊ အရပ်စကား၊ ရှေးဟောင်းစဉ်လာများသည် ပုဂံ စေတီပုထိုးသမိုင်းကို တိုးလျှိုးပေါက်မမြင်နိုင်အောင်၊ အရှိအရှိအတိုင်း မသိနိုင်အောင် ပိတ်ပင်ကာဆီးထားကြသော ချုံ နွယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းချုံနွယ်များကို ရှေးဟောင်းပစ္စည်း ကမ္ဘာဦးကျောက်စာ ဓားဖြင့် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းပစ်သူ မှာ သမိုင်းသုတေသီပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဤ ‘ပုဂံခရီးသည်’ကို ရေးသူသည် ဤ ပုဂံခရီးသည်ကို ရေးစဉ်ခဏ၌ ဒဏ္ဍာရီ၊ ပါးစပ်စကား၊ အရပ်စကား၊ ရှေးဟောင်းစဉ်လာကို ဖက်တွယ်ထားသူလည်း မဟုတ်ပေ။ သမိုင်းသုတေသီ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း မဟုတ်ပေ။ ဤ ပုဂံ ခရီးသည်ကို ရေးသောသူ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်သူတို့အား ပုဂံစေတီပုထိုးများထံ ခေါ်သွားလိုခြင်း သက်သက်မျှ သာ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူတို့အား ပုဂံစေတီပုထိုးများအကြောင်း သိစေလိုခြင်း သက်သက်မျှသာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သူ၏ ဤ ပုဂံခရီးသည် စာအုပ်၌ ပုဂံစေတီပုထိုးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဒဏ္ဍာရီစကားများကိုလည်း ခြွင်းချန်မထားပေ။ သမိုင်းသုတေသီများ၏ သုတေသနပြုချက်များကိုလည်း လျစ်လျူရှုမထားပေ။ ဤ ပုဂံခရီးသည် သည် သမိုင်းသုတေသီတို့၏ လေးလေးနက်နက် သုတေသနပြုချက်များနှင့် ရှေးဟောင်းသမိုင်းဆရာတချို့၏ ပေါ်ပြက်ပြက် ဒဏ္ဍာရီစကားများကို ရောမွှေပြီး ဟင်းလေးကျိုထားသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ပုဂံစေတီပုထိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ စာအုပ်ပေါင်းများစွာ ထွက်ပေါ်ခဲ့ပြီးပြီ။ အချို့ က ရှေးရိုးရေးစဉ် ဘုရားသမိုင်း ရေးနည်းရေးဟန်မျိုးဖြင့် ရေးကြသည်။ အချို့က ပုဂံသမိုင်းပေါ်တွင် အခြေခံလျက် သုတေသနဆန်ဆန် ရေးကြသည်။ အချို့က ပုဂံစေတီပုထိုးများ၌ တွေ့ရသော ဗိသုကာပညာ၊ ပန်းချီပညာ၊ ပန်းတမော့ပညာ စသည်များကို အနုပညာမျက်စိဖြင့် ဝေဖန်သုံးသပ်ကြသည်။

ဤ ပုဂံခရီးသည်ဦးကား ယခင်က ရှိပြီးစာအုပ်များ၏ ရေးနည်းရေးဟန်မှ လမ်းခွဲလျက် ပုဂံသို့ ခရီးအခေါက်ခေါက် သွားဖူးသော ပုဂံခရီးသည်၏ ပုဂံခရီး အတွေ့အကြုံကို ပုံဖော်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် သူ၏ ပုဂံခရီးအတွေ့အကြုံကို ပုံဖော်ရာ၌ သူ၏ရှေ့မှောက်တွင် ယခင်ယခင်က ရှိနှင့်ပြီး ဖြစ်နေသော မြန်မာ့ရှေးဟောင်းသမိုင်းစာအုပ်များကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂံသမိုင်းစာအုပ်များနှင့် ပုဂံစေတီပုထိုး သမိုင်းစာအုပ်များကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ထားသည်။

ဆပွဒ

ဆပွဒစေတီသည် ပုဂံ၏သမိုင်းဝင် ထင်ရှားသော စေတီတစ်ဆူဖြစ်သော်လည်း ပုဂံ၌ တည်ရှိမနေဘဲ ညောင်ဦးတွင် တည်ရှိနေသည်။ ရန်ကုန်မြို့လယ်ရှိ ဆူးလေဘုရားပတ်လည် ယာဉ်သွားလမ်းနှင့် လူသွားလမ်းများပေါ်၌ ယာဉ်များ၊ ခရီးသွားခရီးလာများ၊ ဥဒဟိုသွားလာနေကြသော်လည်း ဆူးလေဘုရားပေါ် တက်၍ ဘုရားဝတ်ပြုသူမှာ အလွန်တရာမှ အရေအတွက် နည်းပါးသည်။ ဆပွဒစေတီလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင်။

စေတီဘေးက ယာဉ်သွားလမ်းကြောင်းနှင့် လူသွားလမ်းကြောင်းပေါ်၌ ယာဉ်များ၊ ခရီးသွားခရီးလာများ အဆက်မပြတ် သွားလာနေကြသော်လည်း စေတီပေါ်တက်၍ ဘုရားဖူးသူမှာမူ တစ်ထောင်တစ်ယောက် မရှိပေ။ တကူးတက ပုဂံ၊ ညောင်ဦးသွားပြီး ဘုရားဖူးကြသည့် ဘုရားဖူးခရီးသည်များပင် ဤစေတီသို့ မရောက်ကြပေ။

သို့ရာတွင် စေတီဘေးတွင် ယာဉ်လမ်း၊ လူသွားလမ်းရှိနေသဖြင့် ဤစေတီမှာ မဖူးချင်မြင်လျက်သား ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် သမိုင်းသုတေသီများမှတစ်ပါး သာမန်ဘုရားဖူးများနှင့် ခရီးသွားခရီးလာများမှာမူ ဤစေတီ၏ သမိုင်းဝင်အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိမမြင်ကြဘဲ ပုဂံဘုရားအို ဘုရားပျက်ထဲက သာမန်ဘုရားတစ်ဆူ၊ စေတီတစ်ဆူ လောက်သာ အောက်မေ့ကြသည်။

ဤ ပုဂံခရီးသည်ပင်လျှင် ပုဂံသို့ လေးကြိမ်တိတိ ရောက်သော်လည်း စတုတ္ထအကြိမ်ရောက်မှ သမိုင်းခြေရာ ကောက်လို၍ ဤစေတီသို့ သွားရောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံတစ်နေရာ၌ စတည်းချနေသော ပုဂံခရီးသည်သည် ညောင်ဦးသွားသော ကိုယ်ပိုင်ကားကြိုနှင့် လိုက်လာသည်။

စေတီသည် ညောင်ဦး-ကျောက်ပန်းတောင်း ကားလမ်းနံဘေး ညောင်ဦးအထွက် လက်ယာဘက်ကပ်လျက် တည်ရှိသည်။ တစ်နည်းပြောရလဆင် ညောင်ဦးသို့ တောင်ဘက်မှအဝင် ကားလမ်းဘေး၌ တည်ရှိနေသည်။ စေတီ၏ ပရိဝုဏ်၌ အာရုံခံတန်ဆောင်း မရှိပေ။ ဘုရားအိုဘုရားပျက် တစ်ဆူအဖြစ်ဖြင့်သာ နေပူကျဲကျဲထဲ၌ ထီးထီးကြီး တည်ရှိနေသည်။ ပရိဝုဏ်အပြင်ဘက်၌မူ သစ်ပင် တစ်ပင်နှစ်ပင် ပေါက်နေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် လှေကားဆယ်ထစ်လောက်ရှိသော အုတ်လှေကားကို ပေါင်းကူးထားသည့် မုခ်ပေါက်မှဝင် လျက် ရင်ပြင်ပေး တက်သွားသည်။ ရင်ပြင်ပေါ်၌ လူသူအရိပ်အယောင် တစ်ယောက်မျှပင် မတွေ့ရပေ။

စေတီရင်ပြင်၏ ဘေးပတ်လည်၌ ယာဉ်များနှင့် လမ်းသွားလမ်းလာများ ဥဒဟို လှုပ်ရှားသွားလာနေကြ သော်လည်း ပရိဝုဏ်အတွင်း၌မူ ငြိမ်သက်နေသည်။ အပြုအပြင် အမွမ်းအမံ လုံးဝမရှိဘဲ ရှေးဟောင်းပကတိအသွင် အုတ်နီရောင် ထနေသော စေတီတစ်ဆူတည်းသာလျှင် ငေါင်းစင်းစင်းကြီး တည်ရှိနေသည်။

ပုဂံခရီးသည် သည် စေတီကို အုတ်ခုံဖိနပ်တော်မှ အထက်ထုပိကာအထွတ်အထိ အောက်မှအထက်သို့ လည်းကောင်း၊ အထက်မှအောက်သို့လည်းကောင်း အပြန်ပြန်အထပ်ထပ် မျက်စိကစားကြည့်လိုက်သည်။

စေတီမှာ ဂူဘုရားမဟုတ်ဘဲ သီဟိုဠ်စေတီပုံ ရိုးရိုး မြေစိုက်စေတီပုထိုးမျှသာဖြစ်သည်။ အောက်ခံဖိနပ်တော်မှာ လေးထောင့်ပုံဖြစ်သည်။ အုတ်ခံဖိနပ်တော်ပေါ်၌ တည်ထားသော ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်စေတီကို ဖူးတွေ့ရသည်။ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်စေတီ အထက်၌ရှိသော ဓာတ်တော်တိုက်မှာလည်း လေးထောင့်ပုံသဏ္ဌာန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဓာတ်တော်တိုက်၏ အထက်၌ကား ထုပိကာအထွတ်ကို ပုံသဏ္ဌာန်ခပ်ဆန်းဆန်း ပြုလုပ်ထားသည်။

ထုပိကာအထွတ်၏ ထိပ်ပိုင်းမှတစ်ပါး စေတီသည် ပင်ကိုအတိုင်း အပြည့်အစုံပင် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဆပွဒ စေတီသည် ညောင်ဦးမြို့အတွင်း၌ တစ်မူထူးခြားစွာ တည်ရှိလျက် ရှေးအတိတ်မှစပြီး ယခုခေတ်ကာလအထိ ပုဂံ ခရီးသည်များအား ဂိတ်ဝမှ ဆီးကြိုနေသကဲ့သို့ပင် ထင်နေရသည်။

ပုဂံခရီးသည် သည် ဆပွဒစေတီကို ဖူးမြော်ရင်း ကုန်းဘောင်ခေတ်၊ အင်းဝခေတ်၊ ပင်းယခေတ်တို့ကို ကျော်လွန် လျက် ရှေးအတိတ်သမိုင်း ပုဂံခေတ်ဆီသို့ အာရုံရောက်သွားသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးလက်ထက်တွင် မြန်မာနှင့် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ဆက်သွယ်မှုသည် အတော်ပင် ခိုင်မာနေပြီ။ အနော်ရထာ မတိုင်မီကပင် မြန်မာနှင့်သီဟိုဠ်သည် သာသနာရေးဆက်သွယ်မှု ရှိနေပြီ။ ထိုအချိန်က သီဟိုဠ်က မြန်မာနိုင်ငံကို ‘ရာမညဒေသ’ဟု ခေါ်သည်။ စင်စစ် ရာမညဒေသဟူသည်မှာ မွန်နိုင်ငံကိုခေါ်သည့် ဝေါဟာရစကားလုံး ဖြစ်သော်လည်း သီဟိုဠ်က ဆိုလိုသည့် ရာမညဒေသမှာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးကို ခြုံ၍ခေါ်သည့် အမည်နာမဖြစ်သည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သီဟိုဠ်ဘုရင် ပထမ ဝိဇယဗာဟု(အေဒီ ၁၀၅၅-၁၁၁၀)ထံသို့ သံတမန်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ စေလွှတ်လျက် ဗုဒ္ဓစွယ်တော်ကို တောင်းခံခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်က မြန်မာနှင့်သီဟိုဠ်သည် သာသနာရေးအရ သာ မကဘဲ နိုင်ငံရေးအရလည်း ဆက်သွယ်မှုရှိနေပြီ။ သီဟိုဠ်ဘုရင် ဝိဇယဗာဟုသည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ စေလ(ဒမိလ) လူမျိုးများ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်လာသောအခါ စီးပွားရေး၊ သာသနာရေးမှစ၍ အစစအရာရာ ချွတ်ခြုံကျသွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က သီဟိုဠ်သာသနာသည် မည်မျှ ယိမ်းယိုင်သွားသနည်းဆိုလျှင် ဥပသမ္ပဒကံ စသော သံဃာ့ကံဆောင်ရွက် ရန်အတွက်ပင် အရည်အချင်းပြည့်မထေရ်များ ရှားပါးနေသဖြင့် ဦးရေပြည့်အောင် မနည်းရှာဖွေရလေသည်။

ယင်းအခြေအနေတွင် သီဟိုဠ်ဘုရင်သည် အနော်ရထာမင်းကြီးထံ သံတမန်အဖွဲ့စေလွှတ်လျက် ရာမညဒေသမှ ရဟန်းသံဃာတော်များကို ပင့်ဖိတ်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ တစ်ပြည်ထောင်နှင့်တစ်ပြည်ထောင်၊ တစ်မင်းနှင့်တစ်မင်း ချစ်ကြည်သော ဆက်သွယ်မှုရှိနေသောကြောင့် ပုဂံအနော်ရထာမင်းကို သီဟိုဠ်ဘုရင်ဝိဇယဗာဟု၏ အကြည်တော် ဘုရင်ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်သမှုပြုကြသည်။

သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)နှင့် မြန်မာသည် ယင်းသို့ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း၊ သာသနာရေးအရလည်းကောင်း ဆက်သွယ်မှုရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ရဟန်းသံဃာတော်များသည် သီဟိုဠ်နှင့် လမ်းပေါက်နေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ သီဟိုဠ်သို့ ပထမဦးဆုံးကြွသော ရဟန်းတော်မှာ ပုံသကူမထေရ် ဖြစ်သည်။

ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ မြေးတော် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ကံကုန်သွားသောအခါ သားတော်နရသူက ထီးနန်း ဆက်ခံသည်။ သားတော်အကြီး မင်းရှင်စောသည် အဝေးရောက်နေ၍ ထီးနန်း လက်လွှတ်သွားသောကြောင့် လက်လွှတ်သွားသော ထီးနန်းကို တိုက်ခိုက်ယူရန် ချီတက်လာလေသည်။

ဤတွင် နရသူက ပုံသကူမထေရ်အား -

“နောင်တော်အား နန်းလွှဲပါမည်”ဟု ပြော၍ စေ့စပ်ခိုင်းသည်။

ပုံသကူမထေရ်သည် ကြားဝင်၍ ဖျန်ဖြေသည်။ နရသူသည် နောင်တော် မင်းရှင်စောအား နန်းကိုမူ လွှဲအပ်သည်။ သို့ရာတွင် ညတွင်းချင်းပင် ဖယ်ရှားပစ်လိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ပုံသကူမထေရ်သည် နရသူအားမျက်ပြီး ပုဂံတွင် မနေတော့ဘဲ သီဟိုဠ်သို့ ကြွသွားသည်။ နရပတိစည်သူမင်းကြီးနန်းတက်မှ ပုဂံသို့ ပြန်ကြွလာလေသည်။

ပုံသကူမထေရ်နောက် သီဟိုဠ်သို့ ဒုတိယကြွလာသော ရဟန်းတော်မှာ ငှက်ပစ်တောင်ဂိုဏ်း၏ ဦးစီးနာယက ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ဖြစ်သည်။ ပုံသကူမထေရ်သည် ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်အရင် သီဟိုဠ်ကြွသော ရဟန်းတော်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ‘သီဟိုဠ်သွား ပထမ ဓမ္မခရီးသည်’ ဘွဲ့ကို မရပေ။ သူ၏ခရီးမှာ ဓမ္မခရီးသက်သက် မဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်တန်ရာ၏။ ယင်းဘွဲ့ကို ရသူကား ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ဖြစ်သည်။

ခရစ်နှစ် ၁၁၈၀ တွင် ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ခရီးစထွက်သည်။ ခရီးအစ၌ သင်္ဘောဆိပ်ရှိရာ ပုသိမ်သို့လာရသည်။ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်နှင့်အတူ ရဟန်းအချို့အပြင်၊ ဆပွဒအမည်ရှိ သာမဏေတစ်ပါးလည်း ပါသွားသည်။ ဆပွဒသည် ပုသိမ်ကျေးလက် ဆပွဒရွာသား မွန်အမျိုးသား ဖြစ်သည်။ ဆပွဒရွာသားဖြစ်သောကြောင့် သူ့အမည်သည်လည်း ဆပွဒဟု တွင်နေသည်။ ပုဂံခေတ်က ဆပွဒရွာမှာ ယခုခေတ် ပုသိမ်ငပုတောဖြစ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် ပလဲနံပသင့်သွားသည်။ နှစ်နိုင်ငံမှ ရဟန်းတော်များသည် ရေမြေဒေသအရ ကွဲပြားခြားနားနေသော်လည်း သူတို့၏ပင်မ၊ သူတို့၏ရေသောက်မြစ်မှာ တစ်ခုတည်းဟု ယူဆကြသည်။ မူလပင်မမှာ မဇ္ဈိမဒေသမှ ဗုဒ္ဓသာသနာဖြစ်သည်။ မဇ္ဈိမဒေသ၌ အသောကမင်းတရားကြီးလက်ထက် တတိယသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးသောအခါ သာသနာပြုမထေရ်များသည် ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုခရီးကြွကြသည်။ ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနထဲ၌ လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိလည်း ပါဝင်သည်။

သီဟိုဠ်သို့ ရှင်မဟာမဟိန္ဒကြွရောက်ပြီး သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ သောဏနှင့် ဥတ္တရာမထေရ်တို့ ကြွရောက်ကြသည်။ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် သောဏနှင့် ဥတ္တရာမထေရ်တို့မှ ဆင်းသက်လာသည့် တပည့်အနွယ်ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်ရဟန်းများကား ရှင်မဟာမဟိန္ဒ၏ တပည့်အဆက်အနွယ်များဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ရေမြေဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားနေသော်လည်း မူလမြစ်ဖျားခံရာမှာ တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်၏ဟု ယူဆကြပြီးလျှင် သံဃာ့ကံကို တပေါင်းတည်းတစည်းတည်း ပြုကြသည်။

ဥတ္တရာဇီဝနှင့်ပါလာသည့် ဆပွဒသာမဏေမှာ အသက်စေ့ပြီး ရဟန်းပြုချိန် ရောက်နေပြီဖြစ်၍ သီဟိုဠ်ရောက် မြန်မာရဟန်းများနှင့် သီဟိုဠ်ရဟန်းများသည် ညီညွတ်စွာစုပေါင်းပြီးလျှင် ဆပွဒသာမဏေအား ပဉ္စင်းခံပေးလိုက်ကြလေသည်။

ဆပွဒသည် ‘သီဟိုဠ်သွား ဒုတိယဓမ္မခရီးသည်’ ဘွဲ့အမည်ကို ရရှိသူဖြစ်သွားလေသည်။

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် သီဟိုဠ်၌ ဘုရား၊ ပုထိုးများကို လှည့်လည်ဖူးမြော်လျက် သာသနာရေးကိစ္စများကို ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ပြီးသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ကြွလာသည်။ သို့ရာတွင် သူနှင့်အတူပါသွားသော သီဟိုဠ်ရောက်

မှ ရဟန်းဖြစ်သည့် ဆပဒမှာမူ အပြန်ခရီး၌ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်နှင့် ပြန်လိုက်မလာတော့ပေ။ ပိဋကတ်စာပေ သင်ကြားဆည်းပူးရန် သီဟိုဠ်၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ မိမိ တိုင်းပြည်ပြန်သွားပါက အဆွေအမျိုး ကြောင့်ကြဗျာပါဒကြောင့် စာဖြောင့်ဖြောင့် သင်ကြားနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ သီဟိုဠ်၌ကား လွတ်လွတ်လပ်လပ် စာသင်ကြား လေ့လာနိုင်သည်။ ယင်းစိတ်ကူးဖြင့် သီဟိုဠ်၌ နေရစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်ကား သီဟိုဠ်၌ ပရက္ကမဗာဟု စိုးမိုးနေချိန်ဖြစ်သည်။ ပရက္ကမဗာဟုသည် ဘုန်းလက်ရုံးနှင့် ပြည့်စုံသည်။ သူ၏ရေတပ်သည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းနှင့် အင်ဒိုချိုးနင်းကျွန်းဆွယ်တစ်ခွင်အထိ ကျက်စားနေလေသည်။

၁၁၆၄ ခုနှစ် နန်းတက်ချိန်မှစ၍ ပရက္ကမဗာဟုသည် ဗုဒ္ဓသာသနာကို ထွန်းကားပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက် သည်။ သူ့လက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်၌ ဗုဒ္ဓသာသနာအခြေအနေသည် တိုးတက်ကောင်းမွန်နေသည်။ နေပြည်တော်ဖြစ် သည့် ပိုလန္နရဝ၌ ရဟန်းသံဃာတော်များအတွက် ကျောင်းတိုက်များကို အများအပြား ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ဖွင့်ဆိုသည့် ဋီကာကျမ်းများကို ရဟန်းပေါင်းတစ်ထောင်စုပြီး တစ်နှစ် တည်းဖြင့် အပြီး ရေးသားကြသည်။

ပရက္ကမဗာဟုသည် ပုဂံမင်းဆက် ဘုရင်များဖြစ်သည့် နရသူ၊ မင်းယဉ်နရသိင်္ခ၊ နရပတိစည်သူတို့နှင့် ခေတ် ပြိုင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆပဒ သီဟိုဠ် ရောက်နေသည်မှာ ထိုခေတ် ထိုကာလဝန်းကျင်တွင် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံကလည်း အေးချမ်းသာယာနေသည်။ သာသနာကလည်း ထွန်းကားနေသည်။ ပါဠိပိဋကတ် သင်ကြား လေ့လာမှုလည်း ပြန့်ပွားခေတ်စားနေသည်။ ထိုအချိန် ထိုပတ်ဝန်းကျင်၌ နေရ၍ ဆပဒသည် ပါဠိ ပိဋကတ်နှင့် အဖွင့်အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၊ ဋီကာကျမ်းများကို သင်ကြားလေ့လာရသည်မှာ အလွန်အဆင်ပြေနေသည်။

တော်ပေ ကျော်ပေဆိုသည့် သီဟိုဠ်ပညာရှင် ရဟန်းတော်များထံ ဆည်းကပ်ပြီး တကယ့်ပညာတတ်တစ်ဦးဖြစ် အောင် ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သင်ကြားလေ့လာမှု မရှိသေးသည့် ကျမ်းစာများကို သင်ကြား သည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၏ သာသနာရေး ဓလေ့ထုံးစံနှင့် အစဉ်အလာများကိုလည်း မှတ်ယူသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ဗုဒ္ဓ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စေတီပုထိုးများကိုလည်း လေ့လာသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဆပဒ နေထိုင်သီတင်းသုံးနေသည်မှာ ဆယ်နှစ်ဆယ်မိုး ကြာသွားပြီ။ အတောင်အလက်လည်း စုံလာပြီ။ ရဟန်းငယ်ဘဝမှ မထေရ်ဘဝ ရောက်လာပြီ။ ပိဋကတ်ကျမ်းစာများကိုလည်း အဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် တကွ သင်ယူတတ်မြောက်ပြီးလေပြီ။ မိမိဇာတိနိုင်ငံ၏ ခေါ်သံကို ကြားနေရပြီ။

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် သီဟိုဠ်ရောက်စဉ်က သီဟိုဠ်ရဟန်းတော်များနှင့် တပေါင်းတည်း သံဃာ့ကံ သံဃာ့ကိစ္စ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း သီဟိုဠ်၌ အနေကြာသွားသော ဆပဒကမူ သီဟိုဠ်သာသနာ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ခံရ ပြီး မြန်မာရဟန်းများအပေါ် အမြင်တစ်မျိုးမြင်လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ရောက်သွားသည့်အခါ ပုဂံပြည်ရှိ ရဟန်း များနှင့် သံဃာ့ကံ သံဃာ့ကိစ္စတို့ကို အတူတကွ မပြုလုပ်လိုက မိမိတစ်ဦးတည်း ငေါင်းစင်းစင်း ဖြစ်နေလိမ့်မည်။

ပုဂံပြည်တွင် သံဃာ့ကံ သံဃာ့ကိစ္စကို မိမိစိတ်တိုင်းကျ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရန် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ မိမိနှင့်အတူ စိတ်သဘောတူ၊ အကျင့်သိက္ခာတူ ရဟန်းလေးပါးကို မိမိနှင့်တစ်ပါတည်း ပုဂံသို့ ခေါ်ဆောင်သွားရပါမူ ပုဂံတွင် သံ

ယခုကံ သံဃာ့ကိစ္စ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အခက်အခဲ တွေ့လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ယင်းသို့ စဉ်းစားစိတ်ကူးပြီးလျှင် ဆပွဒသည် သီတင်းသုံးဖော်ဖြစ်ကြသော တာမရလိပ္ပတိသား သီလဝိမထေရ်၊ ကမ္ဘောဇမင်း၏ သားတော် တာမလိန္ဒမထေရ်၊ ကိဉ္ဇူပူရသား အာနန္ဒာမထေရ်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ရာဟုလားမထေရ်တို့ကို ခေါ်ပြီးလျှင် ၁၁၈၁-၈၂ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်လာသည်။

မထေရ်ငါးပါးတို့သည် သင်္ဘောကြုံနှင့်လိုက်လာကြရာ ပုသိမ်သို့ ဝါဆိုခါနီး ကပ်ရောက်လာကြသည်။ ဝါဆိုချိန် ကပ်နေပြီဖြစ်၍ ပုဂံသို့ ဆက်မသွားတော့ဘဲ ပုသိမ်၌ တစ်ဝါဆိုကြသည်။

ပုသိမ်၌ ယင်းရဟန်းတော်များ ဝါကပ်သော ကျောင်းတိုက်တည်ရာနှင့် အာရမ်တံတိုင်းများသည် နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာသည်အထိ ပုသိမ်မြို့ဟောင်း၏ တောင်ဘက်၌ တည်ရှိနေသည်။ ယင်းရဟန်းတော်များ သမုတ်သွားခဲ့သော သိမ်တော်ရာလည်း ယခုထက်တိုင် ပုသိမ်မြို့၌ ရှိနေသည်။

သီတင်းဝါလကျွတ်သောအခါကျမှ ဆပွဒမထေရ်သည် အဖော်ရဟန်းလေးပါးနှင့် အတူတကွ ပုဂံသို့ ကြွလေသည်။ ပုဂံရောက်သောအခါ ဆပွဒ ရင်ဆို့သွားသည်။ သူ့ဆရာရင်း ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် သူ ပုဂံသို့မရောက်ခင်ကလေး ကပ်ပြီး ပျံလွန်တော်မူသွားသည်။

မိမိ၏ ကျေးဇူးရှင်ဆရာနှင့် ရှင်ကွဲ ကွဲနေရာမှ ဖူးတွေ့ရန် အားခဲထားသော်လည်း မဖူးတွေ့လိုက်ရဘဲ ရက်ပိုင်းကလေး တေ့လွဲ လွဲပြီး သေကွဲ ကွဲသွားရသည်ဖြစ်၍ ယူကျုံးမရဖြစ်သွားလေသည်။ ဆပွဒသည် သူ့ဆရာ၏ သင်္ချိုင်းဂူသို့သွားလျက် ‘တပည့်တော်သည် ဆရာအရှင်မြတ်အား ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် ဆရာအရှင်မြတ် လိုလားတောင့်တသည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓသာသနာ ကြီးပွားတိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်းကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပါမည်’ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုလိုက်လေသည်။

ဆပွဒသည် လူမျိုးစုအစွဲရှိသည်။ ပုဂံသာသနာနှင့် ယခင်က မိမိဆရာ မွန်လူမျိုး ဥတ္တရာဇီဝသည် အကြီးအမှူးဖြစ်သည်။ ယခု သူ ပြန်ရောက်လာသည့်အခါတွင်ကား မြန်မာရဟန်းများက အကြီးအမှူးဖြစ်နေကြသည်။ ထို့ပြင် သီဟိုဠ်သာသနာ့ဂိုဏ်းစွဲနှင့် ဆပွဒအား ပုဂံ၌ သီဟိုဠ် သံဃာ့ဂိုဏ်းသစ် တစ်ဂိုဏ်းတည်ထောင်ရန် လှုံ့ဆော်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဟံသာဝတီ မွန်ဘုရင် ဓမ္မစေတီ ရေးထိုးထားသော ကလျာဏီကျောက်စာ၌ပင် ဆပုပဒ သီးခြားဂိုဏ်းထောင်ခြင်းမှာ မာနဝသေန (မာန်ကြောင့်) ဟု ရေးထိုး မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ‘မဟာဝိဟာရ နိကာယ’ ဂိုဏ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ခြေကုပ်ရရှိသွားလေပြီ။ ဆပုပဒသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ သီဟိုဠ် သံဃာ့ဂိုဏ်းကို စတင် တည်ထောင်သော ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ပုဂံ၌ သံဃာ့ဂိုဏ်း နှစ်ဂိုဏ်းကွဲသွားသည်။ ပထမဂိုဏ်း၏ ပင်မမှာ ရာမညတိုင်း သထုံဖြစ်ပြီး ဒုတိယဂိုဏ်း၏ မြစ်ဖျားခံရာမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းဖြစ်သည်။

ရာမညတိုင်း သထုံမှ ရှင်အရဟံ ဆောင်ကြဉ်းလာသော ပထမဂိုဏ်းကို ‘ပုရိမသံဃာ’၊ သို့မဟုတ် ‘ပုရိမဂိုဏ်း’ (ရှေးဦးဂိုဏ်း)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဆပွဒဆောင်ကြဉ်းလာသော ဒုတိယဂိုဏ်းကို ‘ပစ္ဆိမသံဃာ’၊ သို့မဟုတ် ‘ပစ္ဆိမဂိုဏ်း’ (နောက်ပေါ်ဂိုဏ်း)ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြသည်။

ထိုအချိန်၌ ပုဂံပြည့်ရှင် ဘုရင်မှာ နရပတိစည်သူဖြစ်သည်။ ဘုရင်သည် ဆပွဒနှင့် မထေရ်လေးပါးအား အကျင့်သိက္ခာနှင့် ပညာအရာတွင် ထူးချွန်သူများ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် များစွာ ကြည်ညိုလေးစားသည်။ ဘုရင်၏ ထောက်ပံ့အားပေးမှုဖြင့် မထေရ်ငါးပါးသည် ဧရာဝတီမြစ်ထဲတွင် ဥဒကုက္ကေပရေသိမ်အဖြစ် လှေဖောင်ဖွဲ့လျက် ပဉ္စင်းလောင်းများစွာကို ပဉ္စင်းခံပေးသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ သီဟိုဠ် သံဃာဂိုဏ်းသည် တဖြည်းဖြည်း ကြီးပွားတိုးတက်လာရာ ပုဂံ၌သာမကတော့ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဒေသများသို့အထိ ပြန့်ပွားသွားလေသည်။

ပုဂံခရီးသည်၏ အာရုံသည် အတိတ်မှ ပစ္စုပ္ပန်ဆီသို့ ပြန်ရောက်လာသည်။ ဆပွဒမထေရ် တည်ထားသော သီဟိုဠ်စေတီ ပုထိုးပုံသဏ္ဌာန် ဆပွဒစေတီသည် နှစ်ပေါင်း ၉၀၀ နီးပါးမျှ ကြာရှိပြီဖြစ်သော်လည်း ပုဂံခေတ်၏ သမိုင်းတစ်ကွက်ကို ပြောပြနေတုန်းပင် ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်သွား ဒုတိယ ဓမ္မခရီးသည် ဆပွဒမထေရ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးစပ်သီကျူးနေတုန်းပင် ဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည် စီးနင်းလိုက်ပါသွားသော ကားသည် ညောင်ဦးမှ ပုဂံသို့ ဦးတည်နေပြီ။ သို့သော် ခရီးသည်ကမူ ဆပွဒစေတီတွင် မမြင်ရသော အကွာရာစာလုံးများဖြင့် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ဆပွဒအတ္ထုပ္ပတ်ကို စိတ်ထဲက ဖတ်နေတုန်းပင် ရှိသေးသည်။

ငှက်ပစ်တောင်

ငှက်ပစ်တောင်...

ညောင်ဦးမြို့၏ အရှေ့တောင်ဘက် မိုင်ဝက်ခန့်တွင် တည်ရှိနေသော ကုန်းမြင့်မို့မို့။

ဆပွဒဘုရားအလွန် အရှေ့ဘက်လမ်းချိုး၌ရှိသော ဂေါတမရုပ်ပွားတော်ကို ကျော်သွားသည့်နှင့် ငှက်ပစ်တောင်ကို တွေ့ရသည်။ တောင်အမည်တပ်ခေါ်သော်လည်း ပုဂံတစ်ဝိုက်၌ရှိသော တန့်ကြည့်တောင်၊ တုရင်တောင်တို့ လောက်မမြင့်ဘဲ ပေ နှစ်ဆယ် သုံးဆယ်မျှလောက်သာရှိသော တောင်ကုန်းမို့မို့မျှသာ ဖြစ်သည်။

ငှက်ပစ်တောင်သည် ပမာဏအားဖြင့် မြင့်မားခြင်း မရှိသော်လည်း ပုဂံ၏သမိုင်းအစနှင့် တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရလျှင် ပုဂံသမိုင်း အရုဏ်မပျို့ခင် ကာလနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းခေတ်ဦး မတိုင်မီကာလသည် ဒဏ္ဍာရီနှင့် အစပျိုးတတ်သည်။ ပုဂံသမိုင်းခေတ်ဦးမတိုင်မီ ကာလသည်လည်း ဒဏ္ဍာရီနှင့် နိဒါန်းချီထားသည်။

တကောင်းပြည်၌ ခမည်းတော် သတိုးမဟာရာဇာမင်းကြီးနှင့် သားတော် ရသေ့မြို့တည် မဟာသမ္ဘာဝတို့သည် ထီးပြင်နန်းပြင် စိုးစံနေကြသည်။ ယင်းမင်းဆက်မှ ဆင်းသက်လာသော တကောင်းနန်းရိုး သတိုးအာဒိစ္စ သာကီဝင် မင်းသားသည် ပြည်ရွာ မအေးချမ်း၍ မလည်အရပ်၌ မထင်မရှား တောင်ယာအလုပ် လုပ်ကိုင်စားသောက်နေသည်။ ထိုမင်းသား၏ မိဖုရားတွင် ကိုယ်ဝန်ရှိလာပြီး နေ့လစေ့သောအခါ သားယောက်ျားလေး တစ်ယောက် မွေးဖွားလာသည်။

မိဘနှစ်ပါးက သူတို့၏သားကို စောထီးဟူ၍ အမည်မှည့်ထားကြသည်။ စောထီးကို ဆရာရှင်ရသေ့က လေးအတတ်သင်ပေးသည်။ ၁၆ နှစ်အရွယ်ရောက်သောအခါ စောထီးသည် ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်ကို ခွင့်ပန်ပြီးလျှင် ပုဂံပြည်သို့ ထွက်ခွာသွားလေသည်။ ခမည်းတော်က စောထီးအား ရတနာအတိပြီးသော လေးနှင့်မြားကို ပေးလိုက်သည်။ စောထီးသည် ပုဂံပြည်တွင် ပျူအိုလင်မယားထံတွင်နေသည်။ ပျူအိုလင်မယားကလည်း စောထီးအား သားအရင်းတမျှ ချစ်ကြသည်။

တစ်နေ့သ၌ စောထီးသည် သူ၏ လေးနှင့်မြားကို ယူပြီး တောထဲထွက်သွားမည်ပြုသောအခါ ပျူအိုလင်မယားက

“သား စောထီး၊ ဤအရပ်၌ အရှေ့မျက်နှာအရပ်တွင် ဝက်ကြီးတစ်ကောင်၊ အနောက်မျက်နှာအရပ်တွင် ငှက်ကြီးတစ်ကောင်၊ တောင်မျက်နှာအရပ်တွင် ကျားကြီးတစ်ကောင်၊ မြောက်မျက်နှာအရပ်တွင် ရှူးပျံကြီးတစ်ကောင် မင်းမူနေကြ၏။ ယင်းရန်သူကြီးများသည် ပြည်သူများကို ဒုက္ခပေးနေကြ၏။ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသော်မှ မနှိမ်နင်းနိုင်ပေ”

ဟု သတိပေးလေသည်။

ယင်းရန်သူကြီးများထဲတွင် ငှက်ကြီးက အဆိုးဆုံးဖြစ်သည်။ ငှက်ကြီးကို အစာအဖြစ် တစ်ပတ်လျှင် သမီးကညာ ခုနှစ်ဦး ဆက်ရသည်။ စောထီးသည် သူရသတ္တိရှိသည်။ မည်မျှပင် ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ဖွယ် ကောင်းသော်လည်း ပုဂံ တစ်ခွင်၌ မင်းမူကြီးစိုးနေသော ယင်းရန်သူကြီးများကို လေးနှင့်ခွင်းပြီး နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးပစ်လိုက်လေသည်။

ထိုအချိန်က ပုဂံပြည်တွင် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသော ဘုရင်မှာ သမုဒ္ဒရာဖြစ်သည်။ ဘုရင် သမုဒ္ဒရာသည် စော ထီး၏ မျိုးရိုးနှင့် သူရသတ္တိကို သိရှိသွားသည်ဖြစ်၍ သမီးတော် သီရိစန္ဒာဒေဝီနှင့် လက်ထပ်စေပြီး အိမ်ရှေ့အရာပေး လိုက်လေသည်။

သမုဒ္ဒရာ၏ လွန်သောအခါ စောထီးသည် ထီးနန်းမစိုးစံသေးဘဲ သူ့ဆရာရသေ့အား ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် ထီးနန်းလွှဲအပ်သည်။ ထိုဘုရင်သည် ပုဂံသမိုင်းခေတ်ဦး မတိုင်ခင်ကာလ မင်းဆက်တွင် ရသေ့ကြောင်မင်းအဖြစ် ထင်ရှားသည်။ ရသေ့ကြောင်မင်းလွန်မှ စောထီး နန်းတက်သည်။ ပျူအိုလင်မယား မွေးမြူစောင့်ရှောက်ထား သောကြောင့် ပျူစောထီးဟု အမည်တွင်သည်။

ပုဂံခရီးသည် သည် ငှက်ပစ်တောင်သို့ ရောက်လာသည်။ ငှက်ပစ်တောင်အဝင် လမ်းဘေး၌ စေတီတစ်ဆူ တွေ့သည်။ ထိုစေတီမှာ ဆပွဋ္ဌောစေတီဖြစ်သည်။ ဆပွဒမထေရ် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ) ပုံစံတည်ထားသော ဆပွဒ စေတီသို့ သွားမည်ပြုစဉ်က ပုဂံခရီးသည် သည် ဆပွဒစေတီ ရှိသည့်နေရာကို မေးမြန်းစုံစမ်းကြည့်သည်။ ဒေသခံလူ များသည် ဆပွဒစေတီကို ကောင်းကောင်း မသိကြ။ ငှက်ပစ်တောင်အဝင် လမ်းဘေးက ဆပွဋ္ဌောစေတီကိုသာ သိ ကြသည်။ ဆပွဒစေတီကို ဆပွဒစေတီဟု အသိနည်းပြီး ဘုရားနီအဖြစ်ဖြင့်သာ အသိများကြသည်။ အုတ်နီရောင် ဘုရားဖြစ်၍ ဆပွဒစေတီကို ဘုရားနီဟု ခေါ်ကြသည်။

ယခု ပုဂံဒေသခံတို့ပြောသော ဆပွဋ္ဌောစေတီကို ခရီးသည် တွေ့နေပြီ။ ဆပွဋ္ဌောစေတီမှာ ပုဂံခေတ်က စေတီ မဟုတ်ဘဲ အင်းဝခေတ်က တည်သောစေတီဖြစ်သည်။ အင်းဝခေတ်က သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)သို့ကြွသော ဆပွဋ္ဌော သမထေရ်သည် အပြန်တွင် သီဟိုဠ်မှပင့်လာသော သရီရဓာတ်တော်များကို ဌာပနာလျက် ဤစေတီကို တည်ထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆပွဒစေတီနှင့် ဆပွဋ္ဌောစေတီသည် တည်ရာဌာန များစွာမကွာဝေးသည့်အပြင် ဘွဲ့အမည်လည်း ဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်နေသဖြင့် လူတွေ အမှတ်မှားနေခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ငှက်ပစ်တောင် အတက် စောင်းတန်း ဆောက်လုပ်ထားသည်။ စောင်းတန်းမှာ သစ်သားစောင်းတန်းဖြစ်သည်။ ဆောက်ထားသည်မှာ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်၍ ယိုယွင်းပျက်စီးနေပြီ။ သွပ်မိုးများမှာ သံချေးရောင်ထနေပြီး လန်သည့်သွပ်က လန်၊ သံချက်ကျွတ်သည့် သွပ်ကလည်း ကျွတ်နေကြပြီ။ သစ်သားတိုင်များနှင့် ထုပ်၊ လျောက်၊ ဒိုင်၊ မြားများလည်း ခနော်ခနဲ ဖြစ်နေကြပြီ။

ပုဂံခရီးသည်သည် စောင်းတန်းက မတက်ဘဲ စောင်းတန်းဘေးက ကားလမ်းမှ တောင်ကုန်းပေါ်သို့ ကားနှင့်တက် သွားသည်။ တောင်ပေါ်တွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် စေတီနှစ်ဆူရှိသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ဘုန်းကြီး အရိပ်အယောင် မတွေ့။ စေတီနှစ်ဆူတွင်လည်း ဘုရားဖူး တစ်ယောက်မျှ မရှိ။ ပုဂံခရီးသည်သည် ငှက်ပစ်တောင်ပေါ်

ရောက်နေစဉ် ပုဂံခေတ်ဦး မတိုင်မီကာလနှင့် ဆက်စပ်နေသော ငှက်ပစ်တောင်သမိုင်း ဒဏ္ဍာရီအကြောင်းကို စဉ်းစား နေမိသည်။

ပျူစောထီး ဒဏ္ဍာရီသည် အိန္ဒိယဒဏ္ဍာရီများနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်နေသည်။ အိန္ဒိယ ရှေးဟောင်းသမိုင်း ဒဏ္ဍာရီ ဝတ္ထုကြောင်းများ၌ ဘုရင့်သားတော်များသည် ရသေ့ထံ၌ ပညာသင်ကြားကြသည်။ ဆရာရှင်ရသေ့က တပည့်ဖြစ်သူ ဘုရင့်သားတော်များအား ပညာသင်ပေးကြသည်။ ရာမဝတ္ထုထဲက ဘုရင့်သားတော် မရာမသည် ငယ်ရွယ်စဉ်က ရသေ့ ကြီးထံတွင် ပညာသင်သည်။ ပျူစောထီးလည်း ငယ်စဉ်က နောင်သောအခါ ရသေ့ကြောင်မင်း ဖြစ်လာမည့် ရှင်ရသေ့ ထံတွင် ပညာသင်ကြားသည်။ ရာမ၏ သူရဲကောင်းဘဝ ပုံပေါ်စေရန်အတွက် ‘ဗီလိန်’ ရာဝဏ (ဒသဂီရိ)ပေါ်လာရ သည်။ ပျူစောထီး ဒဏ္ဍာရီသည် ပျူစောထီး၏ သူရဲကောင်းဘဝကို ခြယ်မှုန်းပြသည့် ဒဏ္ဍာရီဖြစ်သည်။ ပျူစောထီး၏ သူရဲသတ္တိကို ဖော်ပြလိုသောအခါ ပျူစောထီး လေးနှင့်ခွင်းသည့် ဝက်ကြီး၊ ငှက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီးတို့သည် ပျူ စောထီး ဒဏ္ဍာရီ၏ ဗီလိန်ဇာတ်ကောင်များ ဖြစ်လာကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီ၌ပါသော ဗီလိန်ဇာတ်ကောင်များ၏အကြောင်းကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံ စဉ်းစား နေမိပြန်သည်။ ရှေးလူကြီးများသည် အလွန်ကဗျာဆန်သည်။ ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းကို ဖန်တီးရာ၌ ဇာတ်ကောင်ကို တိုက်ရိုက်မဖန်တီးဘဲ သွယ်ဝိုက်၍ယူရသော နေယျတ္ထနည်းဖြင့်၊ တစ်နည်းပြောရလျှင် သင်္ကေတနည်းဖြင့် ဖန်တီး ထားကြသည်။ ယင်းအမြင်ဖြင့်ကြည့်လျက် သုတေသီအချို့က ရာမဝတ္ထုထဲက ရာဝဏ(ဒသဂီရိ)သည် တကယ့်ဘီလူး စစ်စစ် မဟုတ်ဘဲ လူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီထဲက ဗီလိန်များသည်လည်း တကယ့်တိရစ္ဆာန်များ မဟုတ်ဘဲ ထိုခေတ်က ဆိုးသွမ်း သောင်းကျန်းနေသော လူဆိုးကြီးများ ဖြစ်နေသလော၊ လူဆိုးကြီးများကို နေယျတ္ထနည်းဖြင့်၊ သို့မဟုတ် သင်္ကေတ နည်းဖြင့် ဝက်ကြီး၊ ငှက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီးအဖြစ် သရုပ်ဖော်ထားခြင်းများ ဖြစ်လေသလော၊ သို့မဟုတ်က လည်း တိရစ္ဆာန်အမည် မှည့်ထားသည့်လူများပင် ဖြစ်လေသလော။ ပုဂံခရီးသည်သည် ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီ၌ပါသော ဗီ လိန်ဇာတ်ကောင်များအကြောင်းကို အတွေးနယ်ချဲ့နေလေသည်။

ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီ၌ ငှက်ကြီးကို တစ်ပတ်လျှင် သမီးကညာ ခုနှစ်ဦးအစာအဖြစ် ဆက်ရသည် ဆိုသည်။ ယင်း အချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ပုဂံခရီးသည်သည် သက္ကတဘာသာဖြင့်ရှိသော ရှေးဟောင်းဒဏ္ဍာရီ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်နှင့် ပြ ဇာတ်တစ်ပုဒ်ကို သတိရလာပြန်သည်။ ‘ကထာသရိတ တာဂရ’ အမည်ရှိ သက္ကတဘာသာ ရှေးဟောင်းဒဏ္ဍာရီ ဝတ္ထု ပေါင်းချုပ် (ဝတ္ထုသမုဒ္ဒရာ)၌ ‘ဇီမူတဝါဟန’ မည်သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုဇာတ်လမ်းကိုပင် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်သော သီရိဟာသ(၇ အေဒီ)က ‘နာဂါ နန္ဒ’ အမည်ဖြင့် သက္ကတဘာသာ ပြဇာတ် တစ်ပုဒ် ရေးထားသည်။

ထိုဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုနှင့် ပြဇာတ်ပေါင်း၍ B.Hale Wortham က သက္ကတဘာသာမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆို ထားသည်။ ထိုဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုနှင့် ပြဇာတ်တို့၌ ဂဠုန်ငှက်အာ အစာအဖြစ် တစ်နေ့ လူတစ်ယောက်ကျ ဆက်ရသည်ဟု ပါရှိသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီအကြောင်းကို စဉ်းစားရင်း စေတီနှစ်ဆူရှိသည့်အနက် လက်ဝဲဘက် စေတီ၏ အောက် မြောက်ဘက်ဆင်းသွားသောအခါ တောင်၏သဲကျောက်ကို ဖောက်ထွင်းပြုလုပ်ထားသော ဥမင်များ၊ ဂူများကို တွေ့ရသည်။ ယင်းဥမင်များ၊ လိုဏ်ဂူများမှာ တစ်ခန်းနှင့်တစ်ခန်း ဆက်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များ ဥမင်များ၊ ဂူများတည်ဆောက်သည့် အလေ့အထသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားသော ရှေးခေတ်အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ အစပြုခဲ့သည်။

အာဂျန္တာနှင့် အေလိုရာ ကျောက်တောင်များ၊ ဘုံဘေမြို့နှင့် ၂၅ မိုင်လောက်အကွာတွင်ရှိသော ကနေဟရီ ကျောက်တောင်များ၌ တစ်ခေတ်တစ်ခါတုန်းက ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များ ဆောက်လုပ်ထားသော လိုဏ်ဂူကြီးများ ယခုထက်တိုင် ရှိနေသည်။ ယင်းဂူများအနက် အချို့ဂူများမှာ ကျောင်းကြီးတစ်ဆောင်၊ အိမ်ကြီးတစ်အိမ်မျှ ကျယ်ဝန်းလှပြီး ရဟန်းတော်များ သီတင်းသုံးသော ဝိဟာရများ ဖြစ်ကြသည်။ ဂူအတွင်း၌ပင် အဆောင်ဆောင် အခန်းခန်း ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ရှိသည်။ ခန်းမရှိသည်။

ငှက်ပစ်တောင်ရှိ ပုဂံခေတ်က ရဟန်းတော်များ၏ ဂူများမှာမူ နွေရာသီ ပူလွန်းအိုက်လွန်းသည့်အခါ သီတင်းသုံးရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်းအားထုတ်ရာ နေရာဌာနများ ဖြစ်ပုံရသည်။ အမြဲတမ်း သီတင်းသုံးသည့် ကျောင်းဝိဟာရများမှာမူ သီးခြားရှိဟန်တူသည်။

ငှက်ပစ်တောင်ရှိ ဥမင်များအနက် ထူးခြားသော ဥမင်နှစ်ခုမှာ သမီးဝှက်ဥမင်နှင့် မြားသဥမင်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းဥမင်နှစ်ခု၏ အမည်များမှာ ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီနှင့် ဆက်စပ်နေ၍ ပျူစောထီးဒဏ္ဍာရီကို ကျားကန်ပေသည့် အနေဖြင့် နှောင်းခေတ်လူများ ပေးထားသည့်အမည် ဖြစ်ပုံရသည်။ ဥမင်နှစ်ခုစလုံး ငှက်ပစ်တောင်၏ အရှေ့မြောက် ယွန်းယွန်းတွင် ရှိသည်။

မြောက်ဘက်ဥမင်မှာ မြားသဥမင်ဖြစ်သည်။ မြားသဥမင်၏ အရှေ့ဘက်ပိုင်းနံရံများ၌ ပုဂံခေတ်ပန်းချီ အကျန်အကြွင်း ရှိနေသေးသည်။ မြားသဥမင်၏ တောင်ဘက် မလှမ်းမကမ်း၌ရှိသော သမီးဝှက်ဥမင်တွင် အခန်းများဆက်ထားသည်။ ဥမင်တွင်း၌ရှိသော ၁၅ ရာစုခေတ်ထိုး ကျောက်စာအရ ယင်းဥမင်ကို ဝံပဲကျဥမင်(ဝမ်းဘဲကျဥမင်)ဟု ခေါ်တွင်ကြောင်း သိရသည်။

ငှက်ပစ်တောင်၌ ခေတ်အဆက်ဆက် ရဟန်းတော်များ သီတင်းသုံးသော ကျောင်းတိုက်များ ရှိခဲ့သည်။ တောင်ပေါ်၌ရှိသော လက်ယာဘက်စေတီ၏ မုခ်လိုဏ်အတွင်းရှိ ရုပ်ပွားတော်များကို မသမာသူတို့ ထွင်းဖောက် ဖျက်ဆီးထားသဖြင့် ငှက်ပစ်တောင်မဟာထေရ် ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံထားကြောင်း မင်စာ ရေးသားထားသည်။ ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ တချို့ရုပ်ပွားတော်များ၊ စေတီပုထိုးများသည် လောဘဇောထွက်သော မသမာသူများ၏ လက်ချက်ကြောင့် တချို့မှာ ဟောင်းလောင်းဖြစ်နေပြီး တချို့ ရုပ်ပွားတော်များမှာ ဝမ်းဗိုက်တော် ပေါက်နေကြသည်။

ဘုရင်အနော်ရထာသည် သထုံကို တိုက်ပြီး စစ်နိုင်သူအဖြစ်ဖြင့် ပုဂံပြည် ပြန်လာသောအခါ သထုံမှ ရဟန်းသံဃာတော်များကို ပင့်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ယင်း ရဟန်းသံဃာတော်များသည် ပုဂံပြည်ရောက်လာသောအခါ ငှက်ပစ်တောင်၊ မြင်းကပါ၊ တုရင်တောင်၊ တာမဏီတို့၌ ဖြန့်ပြီး သီတင်းသုံးနေထိုင်ကြသည်။

ငှက်ပစ်တောင်၌ သီတင်းသုံးသော သံဃာတော်များကို ငှက်ပစ်တောင်ကြီးဂိုဏ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြင်းကပါ၌ သီတင်းသုံးသော သံဃာတော်များကို မြင်းကပါကြီးဂိုဏ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ တုရင်တောင်၌ သီတင်းသုံးသော သံဃာတော်များကို တုရင်တောင်ကြီးဂိုဏ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ တာမဏီ၌ သီတင်းသုံးသော သံဃာတော်များကို တာမဏီဂိုဏ်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ယင်း သံဃာတော်များအား ပစ္စည်းလေးပါး ထောက်ပံ့လှူဒါန်းသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ ငှက်ပစ်တောင်သည် ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံးသော အချက်အချာဌာနတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်၌ အဝါရောင်လွှမ်းနေသော ဌာနတစ်ခုကို ပြပါဆိုလျှင် ငှက်ပစ်တောင်ကိုပင် ပြရပေလိမ့်မည်။

ဆပွဒမထေရ်ကို သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)သို့ ခေါ်သွားသော ဆပွဒ၏ ဆရာ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်မှာ ငှက်ပစ်တောင်ဂိုဏ်းချုပ် ဆရာတော်ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးနောက်တွင်လည်း မင်းအဆက်ဆက်တို့သည် ငှက်ပစ်တောင် သံဃာတော်များအား ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ကြသည်။

နရပတိစည်သူမင်းကြီးသည် ရှင်နန္ဒမဉ္ဇူ အမှူးထား၍ ငှက်ပစ်တောင် သံဃာတော်များအား ဥမင်များ တည်ဆောက်၍ လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုကံ လယ်ယာမြေ နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်ပိုင်းခြား၍လည်းကောင်း လှူဒါန်းသည်။ နောက်ပိုင်း ပုဂံမင်း အဆက်ဆက်တို့သည်လည်း ငှက်ပစ်တောင် သံဃာတော်များအား ထောက်ပံ့လှူဒါန်းကြသည်။

အင်းဝခေတ် ရောက်လာသောအခါ ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီးသည် ငှက်ပစ်တောင်၌ ရွှေဥမင် ဆောက်လုပ်လျက် ဥမင်၏ တောင်နှင့်မြောက်ကို ခဲတစ်ပစ်ပိုင်းခြားပြီးလျှင် သံဃာတော်များအား လှူဒါန်းသည်။ ထို့နောက် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင် မင်းတရားလက်ထက်တွင်လည်း မင်းတရားကြီးသည် ငှက်ပစ်တောင်၌ သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးရန်အတွက် ကျောင်းဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ စနေမင်းလည်း ငှက်ပစ်တောင် ကျောင်းတိုက်များကို ပြုပြင်မွမ်းမံသည်။ အလောင်းမင်းတရားမင်းကြီးလည်း ရှေးရှေးမင်းတို့၏ နမူနာအတိုင်း အဘယဒါန ငှက်ပစ်တောင်ဟူ၍ တာငါးရာအတွင်း တိရစ္ဆာန်တို့ကို ဘေးမဲ့ပေးရာအရပ်အဖြစ် ကမ္ပည်းကျောက်စာစိုက်လျက် ကုသိုလ်ပြုလေသည်။

ငှက်ကြီးကို ပျူစောထီး လေးနှင့်ခွင်းရာ အရပ်၌ပင် တိရစ္ဆာန်များ ဘေးမဲ့ရသွားကြသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက် ထွန်းကားလာခဲ့သော ငှက်ပစ်တောင် သာသနာအဆက်အနွယ်အနေဖြင့် ယခုလည်း တောင်ပေါ်တွင် စေတီတော်ဘေး၌ ဘုန်းကြီးကျောင်းရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဘုန်းကြီးအရိပ်အယောင် မတွေ့ခဲ့ရ။

ပုဂံခရီးသည်သည် ငှက်ပစ်တောင်ခရီးကို အဆုံးသတ်လိုက်ပြီ။ ကားဆရာက ကားကို စက်နှိုးလိုက်သည်။ ထိုအခါ ကျမှ ဘယ်ချောင်ကြိုချောင်ကြားကမှန်းမသိ လူတစ်ယောက်ထွက်လာသည်။ ထိုလူမှာ ငှက်ပစ်တောင်၌ တွေ့ရသော တစ်ဦးတည်းသော လူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ကျောင်းခွေးများက အားရပါးရ ဟောင်နေကြသည်။

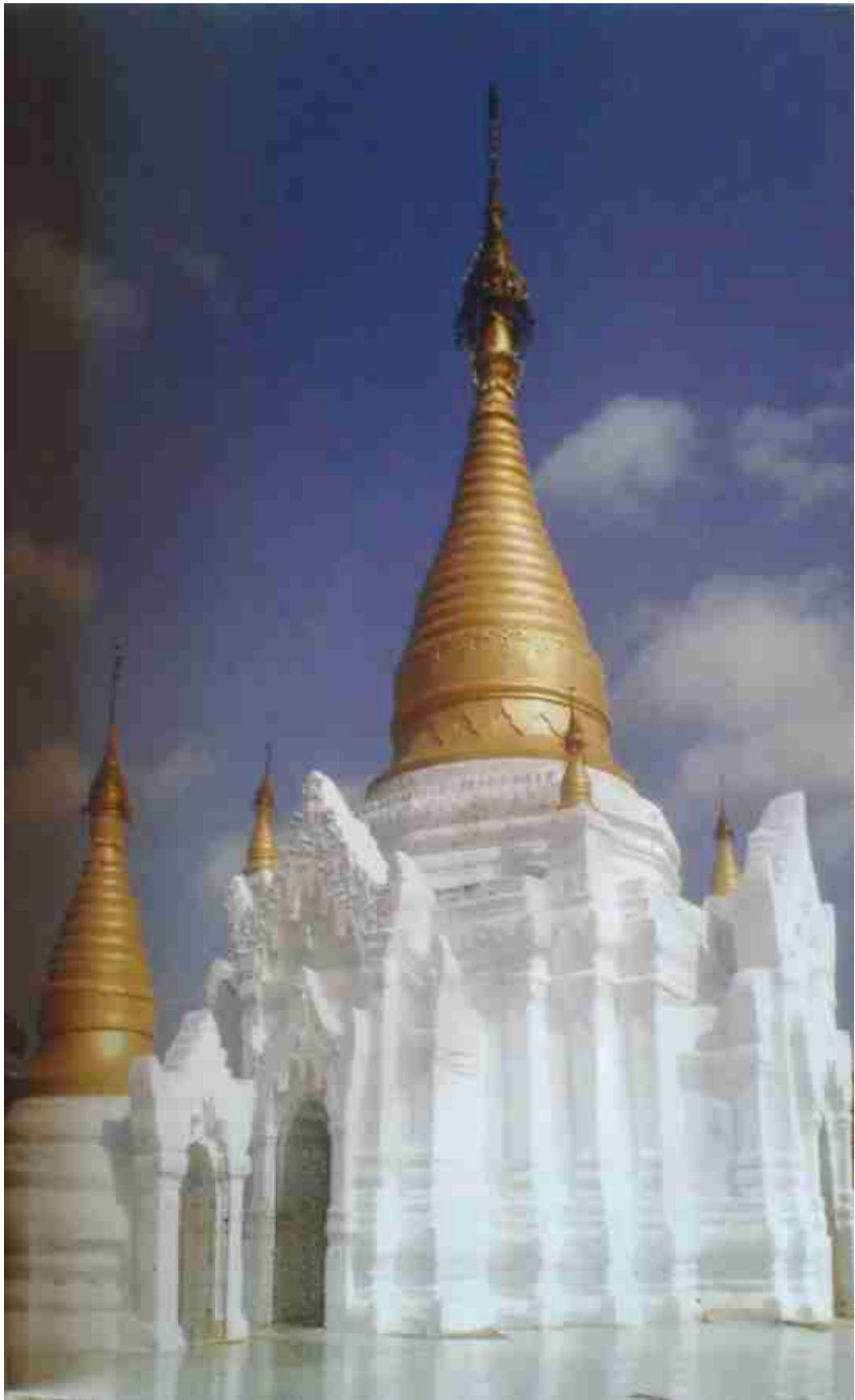
“ကားရပ်မထားနဲ့၊ မောင်း မောင်း၊ ဒီလူကြည့်ရတာ ပိုက်ဆံတောင်းချင်လို့နဲ့ တူတယ်”

ပုဂံခရီးသည်နှင့် အတူပါလာသော အဖော်က ပြောသဖြင့် ကားဆရာသည် ကားစတီယာရင် လှည့်လိုက်လေသည်။ လက်ပြခြေပြနှင့် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ထိုလူသည် ခရီးသည်တို့ထံမှ ပိုက်ဆံတောင်းချင်၍လား၊ သို့မဟုတ် ခရီးသည်တို့

အား ငှက်ပစ်တောင်သမိုင်း ပြောပြချင်၍လား။ ခရီးသည်တို့မှာမူ ထိုလူကို ကျောခိုင်းခဲ့ပြီး ငှက်ပစ်တောင်အောက် ဆင်းလာသောကားနှင့် ပါလာကြသည်။

နေမြင့်နေပြီဖြစ်သော်လည်း အညာဆောင်းသည် အအေးဓာတ်ကို မရှုပ်သိမ်းသေးပေ။ ပုဂံခရီးသည်တို့၏ ကားသည် ညောင်ဦးမြို့တွင်းမှ ထွက်ပြီး ပုဂံသို့ ဦးတည်နေပြီ။ ပုဂံခေတ် သမိုင်းခေတ်ဦး ကာလအစနှင့် ဆက်စပ် လျက်ရှိသော ငှက်ပစ်တောင်သည် အဝေး၌ ကျန်ခဲ့လေပြီ။

©

ဝေဠုဝတီ၏ ကောင်းမှုတော်

ကျမ်းဂန်များ၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေခြင်းကို လေးမျိုးလေးစား ဖော်ပြထားသည်။ ပထမအမျိုးအစားမှာ အဏ္ဏဇ ဖြစ်သည်။ ဥ၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေပြီး မွေးဖွားခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ ဇလာဗုဇဖြစ်သည်။ အမိဝမ်း၌ ကလလရည်ကြည်တည်၍ မွေးဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ တတိယအမျိုးအစားမှာ သစ်ပင်၊ အပွင့်၊ အသီး စသည်တို့၏ အညှိမှဖြစ်ပေါ်လာသော သံသေဒဇ အမျိုးအစားဖြစ်သည်။ စတုတ္ထအမျိုးအစားဖြစ်သော ဩပဝါတိကမှာမူ နတ်တို့ ကဲ့သို့ ဘွားခနဲ ကိုယ်ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျိုးအစားဖြစ်သည်။

ယင်းလေးမျိုးလေးစားအနက် အဏ္ဏဇနှင့် ဇလာဗုဇ အမျိုးအစားနှစ်ခုမှာမူ မြင်နေကျ တွေ့နေကျဖြစ်၍ အဆန်း မဟုတ်ပေ။ ကျန်အမျိုးအစား နှစ်ခုကား မိမိမျက်စိနှင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မတွေ့ရဘဲ တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ကြား အရလည်းကောင်း၊ စာတွေ့အရလည်းကောင်း သိရသော အမျိုးအစားဖြစ်သည်။

ပုဂံရာဇဝင်၌ သံသေဒဇအမျိုးအစားနှင့် ဖွားသည်ဟု သမုတ်ထားသော မိဖုရားတစ်ပါး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးသည်။ မင်း ယဉ်နရသိင်္ခနှင့် နရပတိစည်သူ ညီတော် နောင်တော်တို့လက်ထက်က ဖြစ်သည်။ မြင်စိုင်းဝက်ဝင် အရပ်၌ ပြော လူမျိုးတို့သည် တောအတွင်းသို့ သွားကြရာ ဝါးရုံတောထဲက သံသေဒဇမွေးဖွားလာသော မိန်းကလေးတစ်ယောက်ကို တွေ့ကြသည်။ ဝါးရုံတောထဲက ရလာသောကြောင့် နောင်သောအခါ၌ မိန်းကလေး၏အမည်ကို ဝေဠုဝတီဟု ခေါ်ကြ သည်။

ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်က နောက်ပိုင်းတွင် ဘိက္ခုနီထေရီဖြစ်လာသော အလှတွင် တုဖက်ကင်းသည့် ဝေသာလီ ပြည်သူ ပြည့်တန်ဆာမ အမ္မပါလီ၏ ဇာတ်လမ်းအစမှာလည်း ဤနည်းနှင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ဝေဠုဝတီကို ဝါးပင်က ရပြီး အမ္မပါလီကို သရက်ပင်ရင်း၌ တွေ့ရခြင်းလောက်သာ ကွဲပြားမှုရှိသည်။ အမ္မပါလီကိုမူ သံသေဒဇဖွားဟု မဆို ကြပေ။ သရက်ပင်ရင်းက ကောက်ရသည်ဟူ၍သာ ပြောကြသည်။ အကယ်၍ ဝေဠုဝတီသည် ဝါးရုံတောထဲကရသည့် မိန်းကလေး ဖြစ်ရိုးမှန်လျှင် အမ္မပါလီကဲ့သို့ မွေးကင်းစကလေးငယ်ကို တစ်ယောက်ယောက်က ဝါးရုံတောထဲ လာ ပစ်ထားခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘူးလော။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သရက်ပင်ရင်းကရသော အမ္မပါလီနှင့် ဝါးရုံတောထဲကရသော ဝေဠုဝတီတို့သည် ရုပ်ရည်သွ င်ပြင် ကြန်အင်လက္ခဏာ၌ အလှချင်း တူညီမှု ရှိကြသော်လည်း ဘဝဇာတ်ကြောင်းကမူ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မတူညီကြ ပေ။ တစ်ဦးက ဘုရင့်မိဖုရားဖြစ်ရပြီး ကျန်တစ်ဦးကမူ ဘုရင့်ချစ်သူသာဖြစ်ရပြီး ဘုရင့်မိဖုရား မဖြစ်လိုက်ရဘဲ ပြည့်တန်ဆာမဘဝ၏နိဂုံး၌ တရားအမြင်ရသော ဘုရားသမီးတော် ဘိက္ခုနီထေရီဖြစ်သွားသည်။

ဝေဠုဝတီသည် အရွယ်ရောက်လာသောအခါ တောပန်းအလှတစ်ပွင့်ဖြစ်လာသည်ဖြစ်၍ ထိုအချိန်က ပုဂံပြည် တွင် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသော ဘုရင် မင်းယဉ်နရသိင်္ခအား ဆက်လိုက်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဝေဠုဝတီ၏အလှတွင် အ မည်းစက်ကလေးတစ်စက် ထင်နေသည်။ အရည်ကောင်းသော စိန်တုံး၊ နီလာတုံး ဖြစ်နေသော်လည်း အနာလေးတစ်

ကွက် ပါနေသည်။ ဝေဠုဝတီသည် တခြားဘာမျှ မပြစ်ဆိုစရာ မရှိသော်လည်း သူ၏နားရွက်က သူ၏အလှကို ဖျက် နေသည်။ ဝါး၏ သမီးပျို ဝေဠုဝတီသည် ဝါးကိုဖျက်သော အမျက်ကြောင့် အလှပျက်နေသည်။

မင်းယဉ်နရသိင်္ခသည် အရည်ကောင်းသော စိန်တုံး၊ နီလာတုံးကို မဆိုစလောက် ပါနေသည့် အနာလေးတစ် ကွက်ကြောင့် စွန့်ပစ်လိုက်သည်။ ဝါး၏သမီးပျို ဝေဠုဝတီကို ဝေဠုတွင်ပါသော ‘အမျက်’ ကြောင့် လက်လွှတ်လိုက် သည်။ မိမိအား ဆက်သလာသော ဝေဠုဝတီကို ငြင်းပယ်လျက် သူ့ညီတော် နရပတိစည်သူအား ပေးပစ်လိုက်လေ သည်။ ကျကွဲသော နွားနို့အိုးကို ရွှေစည်းခုံ လှူလိုက်လေသည်။

နရပတိစည်သူ၏ မယ်တော်ကြီးသည် အလှဆင်တတ်သူ၊ အလှဖန်တီးတတ်သူဖြစ်သည်။ သူ့ချွေးမတော်၏ ပုံ ပျက်နေသော နားရွက်ကို ကြည့်ကောင်းအောင်၊ ပုံမှန်အနေအထား ဖြစ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးလိုက်လေသည်။ ထိုမျှ သာမက ထီးမူနန်းဟန်နှင့် သွယ်ပျောင်းနွဲ့နှောင်းသော ဟန်ပန်မူရာများကို သင်ပေးသည်။ ထိုအခါ ဝေဠုဝတီသည် ပြောစရာတစ်ကွက်မျှ မရှိတော့ဘဲ ထီးနန်းနွယ်ဖွား တကယ့်သမီးတော် အလှရတနာတစ်ပါး ဖြစ်လာလေသည်။

တစ်နေ့သ၌ မင်းယဉ်နရသိင်္ခသည် ဝေဠုဝတီကို တွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်၍ ဝေဠုဝတီ၏ ခြောက်ပြစ်ကင်း သဲလဲစင် အလှကို စုံမက်မြတ်နိုးသွားပြီးလျှင် လွတ်သည့်ငါး ကြီးသွားလေသည်။ သို့သော် ဘုရင်တို့မည်သည် မိမိလိုရာကို မရမနေ ကြံတတ်သည်။ ခယ်မတော်ကို သိမ်းပိုက်လိုသည်ဖြစ်၍ ညီတော်အား သူပုန်သူကန်ကို နှိမ်နင်းရန်ဟူသော မ မှန်သည့် အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ငဆောင်ချမ်းသို့ စေလွှတ်လိုက်လေသည်။ ဆင်ကြံ ကြံနေသူဖြစ်၍ ဘုရင်သည် ညီ တော်မရှိခိုက် ခယ်မတော်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ နရပတိစည်သူသည် နောင်တော်က စေခိုင်း၍ သွားရ သော်လည်း နောက်ဆံတင်းတင်းနှင့် သွားရခြင်းဖြစ်သည်။

သူ့ကြင်ရာမိဖုရား ဝေဠုဝတီကို သူ့နောင်တောင် သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီ ဆိုသည့်သတင်း ရရှိသောအခါ နရပတိစည် သူသည် တပည့်အောင်စွာငယ်ကို စေလွှတ်၍ မင်းယဉ်နရသိင်္ခကို လုပ်ကြံစေသည်။ မင်းယဉ်နရသိင်္ခ လွန်သော် နရပတိစည်သူသည် သူ၏ချစ်သူဟောင်း ဝေဠုဝတီနှင့်တွဲ၍ နန်းသိမ်းပွဲခံလေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဝေဠုဝတီမိဖုရား ကိုးကွယ်တည်ထားသည်ဆိုသော စေတီကို တွေ့လိုတွေ့ငြား ဝေဠုဝတီ ကောင်းမှုတော် အရှာထွက်လာခဲ့လေသည်။ ညောင်ဦးမြို့ အရှေ့မြောက်ဘက် ရောက်သွားသောအခါ ကုန်းမြင့် ကလေးများပေါ်တွင် စေတီပုထိုးပျက်များကို ဟိုနေရာတစ်ဆူ၊ သည်နေရာတစ်ဆူ တွေ့ရသည်။ အောက်ခြေ တောင်စောင်းတွင်ကား သူတော်သူမြတ်များ မွေ့လျော်ရာ ကျောင်းသင်္ခမ်းများ ရှိနေကြသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံး ငြိမ်သက်အေးချမ်းနေသည်ဖြစ်၍ သီတင်းသီလစောင့်ရန်၊ တရားဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ရန် အထူးသင့်လျော် သော နေရာဌာနများ ဖြစ်နေကြသည်။

ချောင်းငယ်လေးတစ်ခုပေါ်တွင် ထိုးထားသော တံတားပေါ်မှ ဖြတ်ကူးသွားသောအခါ ဘုန်းကြီးကျောင်းဝင်းတစ် ခုထဲက သကျမုနိဂူဘုရားသို့ ရောက်သွားသည်။ ဘုရားဘေးတွင် ပေါက်နေကြသော ထနောင်းပင်ကြီးများက ဘုရား ကို ဦးခိုက်နေကြသည်။ ဘုရားပတ်ဝန်းကျင်၌လည်း မြက်ပင်များ၊ အလေ့ကျပန်းပင်များ ပေါက်နေကြသည်။ ဘုရား၏ ပုံစံပန္နက်မှာ လေးထောင့်စပ်စပ် ဖြစ်သည်။ မုခ်ဝ လေးမျက်နှာရှိပြီး အာရုံခံမုခ်ကို အနောက်ဘက် လှည့်

ထားသည်။ ဂူတိုက်ခံ ကုလားကျောင်းအပေါ်၌ ပစ္စယာသုံးဆင့်ရှိပြီး ပစ္စယာအထက်၌ ကွမ်းတောင်နှင့် ဟိန္ဒူဘုရား ကျောင်း၏ အထွတ်ဆန်ဆန် စေတီအထွတ် တင်ထားသည်။

တံခါးမုခ်အဝင်ရှိ စုလစ်ပန်း၊ တိုင်ဖုံးပန်း၊ ပုလဲကုံး၊ ဘီလူးပန်းခွဲ စသော ပန်းတမော့ ကျောက်ဆစ်လက်ရာ များသည် အလွန်တရာ အနုပညာမြောက်လှသည်။ အတွင်းနံရံများပေါ်တွင် စိတ်ပါဝင်စားဖွယ် ပန်းချီအနုပညာ လက်ရာများ အများအပြား ရှိသည်။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရား၊ ငါးရွာငါးဆယ် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်များ၊ အသောက မင်းတရားကြီး သိန်းဃိကျွန်းသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်ပုံများနှင့် ပတ်သက်သော ပန်းချီများမှာ ကမ္ဘာ့စာနှင့်တကွ ရှိ နေကြသည်။ အခြားပုဂံဘုရားများတွင် တွေ့ရသော အသောကမင်းတရားကြီး ဒက္ခိဏသာခါ မဟောဗောဓိ လက်ယာတောင်ကိုင်း သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ပို့ပုံ ပန်းချီပုံများမှာ ထူးခြားလှသည်။ ထိုပန်းချီပုံမျိုးကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဆန်ချီ စေတီတော်၌ ကျောက်ဆစ်လက်ရာ ရုပ်လုံးရုပ်ကြွဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသည်။

သကျမုနိဘုရား၏ အနောက်မြောက်ဘက်သို့ သွားသောအခါ ပုဂံခရီးသည်သည် သူ ရှာပုံတော် ဖွင့်နေသော ဘုရားကို တွေ့သွားသည်။ နောက်ခံသမိုင်းရှိသော စေတီပုထိုးများကို ပုဂံခရီးသည်သည် ပို၍ စိတ်ဝင်စားသည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဠုဝတီမိဖုရား နောက်ခံကားရှိနေသော ဘုရားကို အရှာထွက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ယခု ဝေဠုဝတီမိဖုရား ကောင်းမှုတော်ဟု ပြောကြသော ဘုရားကို တွေ့ရပြီ။ သို့သော် ဝေဠုဝတီ၏ဘုရားသည် နရပတိစည်သူမင်းကြီး ကိုးကွယ်တည်ထားသော စူဠာမဏိဂူဘုရားကြီးလောက် ကြီးကျယ်ဖို့ဝေးစွာ။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သကျမုနိဘုရားနှင့် ကုန်း တော်ကြီးဘုရားတို့လောက်ပင် မကြီးကျယ် မထင်ရှားပေ။ တစ်ခုတော့ ရှိသည်။ ဝေဠုဝတီမိဖုရားကို ကရုဏာထား သောကြောင့်လား၊ သို့မဟုတ် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် လုပ်ကြသောကြောင့်လား မသိ။ ရှေးခေတ်လူများပြုပြင်ပြီး ထုံးသုတ် ထားသဖြင့် စေတီတော်မှာ ထုံးဖွေးဖွေးနှင့် ရှိနေသည်။ ဝေဠုဝတီမိဖုရား၏ ကောင်းမှုတော်ကို ရွှေသပိတ်ဘုရားဟု ခေါ်ကြသည်။

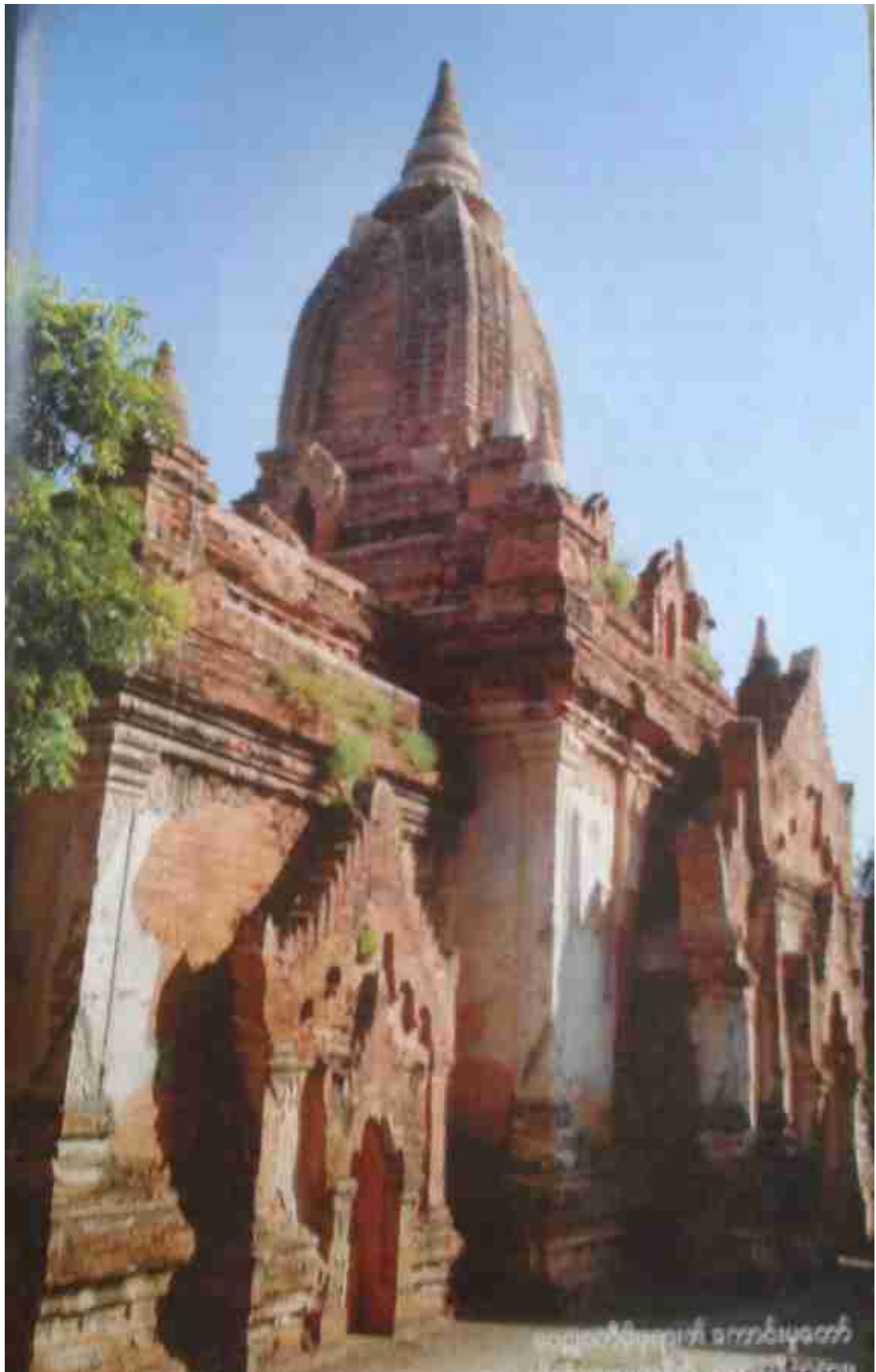
ပုဂံခရီးသည်သည် အနုပညာလက်ရာများကို သိုမှီးထားသော အခြားဂူဘုရားတစ်ဆူသို့ ရောက်သွားပြန်သည်။ ထိုဘုရားကား သကျမုနိဂူဘုရား၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌ရှိသော ကုန်းတော်ကြီးဂူဘုရားဖြစ်သည်။ ကုန်းမြင့်ပေါ်၌ တည်ရှိနေသောကြောင့် ကုန်းတော်ကြီးဘုရားဟု ခေါ်ကြဟန်တူသည်။ ဘုရားအမြင့်လောက်ပင် အမြင့်ရှိသော ဘုရား ကပ်ပေါက်နေသည့် ထနောင်းပင်ကြီးတစ်ပင်မှ စိမ်းလန်းဝေဖြာနေသော အကိုင်းကြီးတစ်ကိုင်းသည် ဘုရားဘက် ငိုက်ကျနေသည်။

ကုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် တိုက်ခံ ကုလားကျောင်းပေါ်တွင် စေတီပေါက်ထားသော ဘုရားဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကုန်းတော်ကြီးဂူဘုရားပေါ်က စေတီမှာ သကျမုနိဘုရား၏ ပစ္စယာအထက်က ဟိန္ဒူဘုရားကျောင်း အထွတ်ဆန်ဆန် ကွမ်းတောင်နှင့် စေတီကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ ရိုးရိုးစေတီပုထိုးပုံသဏ္ဌာန်သာ ဖြစ်သည်။

ဂူအတွင်း နံရံများ၌ ပုဂံခေတ် အနုပညာလက်ရာများ အတော်အတန် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် ငါးရွာငါး ဆယ် ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းများကို လည်းကောင်း၊ မြင်းမိုရ်တောင်နှင့် သီတာခုနှစ်တန်ကိုလည်းကောင်း ပုံဖော်ထား သည့် ပန်းချီဆေးရေးပုံများကို ကမ္ဘာ့စာနှင့်တကွ တွေ့ရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ကုန်းတော်ကြီးဘုရား တည်ရှိရာ ကုန်းမြင့်ပေါ်မှ မြောက်ဘက် လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်လေသည်။ အောက်ဘက် မျက်စိတစ်ဆုံး မြင်ရသော သစ်ပင်များ ဟိုတစ်စ သည်တစ်စ ပေါက်နေသည့် ညိုညိုမှိုင်းမှိုင်း သာယာကြည်နူးဖွယ် ရှုခင်းကြားထဲ၌ သူ မကြာမီကမှ ဖူးလာခဲ့သော သကျမုနီနှင့် ရွှေသပိတ်ဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ အခြား သာသနိက အဆောက်အအုံများကိုလည်းကောင်း လှမ်းမြင်နေရသည်။

ထုံးဖွေးဖွေးနှင့် ရွှေသပိတ်ဘုရားသည် ယခုအခါတွင် ပုဂံဘုရားများထဲက သာမန်ဘုရားတစ်ဆူမျှသာ ဖြစ်သော်လည်း ဘုရား ဒါယိကာမ ဝေဠုဝတီ၏ ဇာတ်လမ်းကမူ ဆန်းလည်းဆန်းသည်။ အကွေ့အကောက်လည်း များလှသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် ကုန်းတော်ကြီးဘုရားမှ ပျံ့လှောက်သာ မြင်ရသော ရွှေသပိတ်ဘုရားကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ရင်း ဘုရားဒါယိကာမ ဝေဠုဝတီ၏ ဇာတ်ကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း စဉ်းစားနေမိလေသည်။

ប្រាសាទបាគី ភ្នំពេញ
រាជធានីភ្នំពេញ ២០១៩

ကျောက်ဂူဥမင်

ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ ဥမင် အမည်တပ်ထားသည့် ဂူကျောင်း၊ ဂူဘုရားများထဲတွင် အကြီးကျယ်ဆုံး၊ အထင်ရှားဆုံး ဥမင် ဘုရားဖြစ်သည်။ ဥမင်အမည်တပ်ထားသော အခြားဂူကျောင်း၊ ဂူဘုရားများကား ငှက်ပစ်တောင်ရှိ သမီးဝှက်ဥမင်နှင့် မြားသဥမင်အပြင် ကျန်စစ်သားဥမင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ကျန်စစ်သားဥမင်မှာမူ ရွှေစည်းခုံစေတီတော်ကြီး၏ တောင်ဘက် အုတ်စောင်းတန်းထိပ် ရှေးဟောင်းအဝင်လမ်း၏ မြောက်ဘက်၌ တည်ရှိသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ကျောက်ဂူဥမင်ရှိရာသို့ လာခဲ့သည်။ ညောင်ဦးမြို့၏ အရှေ့မြောက် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပါးရှိ နေရာတစ်နေရာ ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်ထဲ ချောင်းများ၊ မြောင်းများ စီးဆင်းသဖြင့် ထိုနေရာတစ်ဝိုက်၌ ဟိုနေရာကြည့်လည်း ချောက်များ၊ အနိမ့်ပိုင်းများ၊ သည်နေရာကြည့်လည်း ကမ်းပါးစောက်များ အနွံအပြား ရှိနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကမ်းခြေနှင့် ဥမင်ကြားက ကုန်းတန်းကလေးဘေး၌ အရိပ်ကောင်းသော ထနောင်းတောကလေး ရှိသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် ထိုထနောင်းတောကလေးကို ဖြတ်လာရာ တစ်နေရာမှ သာယာချိုအေးသော ချိုးကူသံကလေးကို ကြည်နူးဖွယ် ကြားနေရသည်။

မကြာမီမှာပင် ပုဂံခရီးသည်သည် နက်ရှိုင်းသော ချိုင့်ဝှမ်းအတွင်း သဲကျောက်များကို ဂူထွင်းလျက် အုတ်နှင့် ကျောက် ရောစပ်ဆောက်လုပ်ထားသော ကျောက်ဂူဥမင်သို့ ရောက်လာသည်။ ပုဂံတစ်ဝိုက်၌ ကျောက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံသုံးခုအနက် ကျောက်ဂူဥမင်သည် တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အခြား အဆောက်အအုံနှစ်ခုကား ယခု မရှိတော့ပြီ ဖြစ်သော မြကန်အနီးရှိ စက္ကူတိုက်နှင့် ယခု ထင်ရှားရှိနေသေးသော နန်းဘုရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ ဂူဘုရားများ၊ စေတီပုထိုးများအနက် ကျောက်ဂူဥမင်သည် အထင်ရှား အကျော်ကြားဆုံး ဂူဘုရားထဲတွင် တစ်ဆူအပါအဝင် ဖြစ်နေသည်။

ကျောက်ဂူဥမင်တွင် အဆင့်သုံးဆင့် ရှိသည်။ မြေနိမ့်ရာ ချောက်ဘက်သို့ မုခ်လှည့်လျက် ကျယ်ပြန့်သော အာရုံခံနှင့် ဆင်းတုတော်ကြီးတစ်ဆူမှာ အဝင်ဝမုခ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူလျက်ရှိသည်။ နောက်ဘက်အတွင်း၌ ဥမင်များ ဖောက်ထားသည်။ အဆောက်အအုံကြီး၏ အရှေ့ပိုင်းအောက်ထပ်ကို ကျောက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားပြီး အပေါ်ထပ်ကို အုတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသည်။ အပေါ်ထပ် အတွင်းပတ်နံရံများ၌ အကွက်ချိုင့်ပေါင်း များစွာရှိ၍ ယင်းအပေါ်၌ မူလက ဆင်းတုတော်ပေါင်းများစွာ ကိုးကွယ်ထားကောင်း ထားပေလိမ့်မည်။

အဆောက်အအုံကြီးအောက်ထပ်၌ အတွင်းအပြင် ကျောက်များစီထားသည်။ အပြင်ဘက်တွင် လှပသော ဘီလူးပန်းဆွဲများ၊ နံရံအလယ်ပန်းတန်းများ ရှိသည်။ အဝင်ဝ၏အပြင်ဘက် ဝဲယာထောင့်ချိုးများ၌ လက်ရာမြောက်သော ဘီလူးရုပ်၊ မိန်းမရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ် ကျောက်ဆစ်ပန်းတမော့ လက်ရာများ ရှိသည်။ အတွင်းဘက်ရှိ ဆင်းတုတော်ကြီးနှင့် ဆင်းတုတော်ကြီး၏ မျက်နှာကြက်တွင်လည်း ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ကျောက်ဆစ်ချပ်များရှိသည်။ အောက်ဘက်ရှိ အင်္ဂတေများ အပေါ်တွင်ကား ပုဂံခေတ်ပန်းချီများကို တွေ့ရသည်။

ဆင်းတုတော်ကြီး၏ အမိုးပေါင်းကူးထောက် လေးထောင့်ကျောက်စီ တိုင်မကြီး နှစ်တိုင်၏ အောက်ခြေ ပတ်လည်တွင် ကျောက်ပန်းများရှိသည်။ ဂူနှစ်ဆင့်အထက်၌ ဉာဏ်တော် ခုနစ်တောင် ပမာဏရှိသော စေတီတော် တစ်ဆူတည်ထားသည်။ ပင်မ အဆောက်အအုံကြီး၏ အတွင်းဘက်အရှေ့၊ အနောက်နှင့် မြောက်နံရံရှိ အချိုင့်တန်း သုံးတန်း၏ အချိုင့်ပေါင်း လေးဆယ့်ကိုးချိုင့် အတွင်း၌ ကျောက်ဆင်းတုများနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်တုများရှိသည်။

ယင်းရုပ်တုများအနက် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး လယ်ထွန်မင်္ဂလာပြုစဉ် ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတု ထမင်းသား ဇမ္ဗူသပြေပင်ရိပ်တွင် ဘာဝနာပွားနေပုံ ကျောက်ဆစ်ရုပ်တု၊ မုစလိန္ဒာသတ္တာဟ စံနေပုံရုပ်တု၊ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်စဉ် နတ်တို့က ဘုရားအလောင်းအား နားရွက်မှ နတ်ဩဇာသွင်းနေပုံ ရုပ်တုများမှာ အခြားပုဂံဘုရား များ၌ တွေ့ရခဲသော ပုံများဖြစ်သည်။ အမျိုးသား ပြတိုက်တွင်ထားသော ဘုရားအလောင်း ဖွားတော်မူခန်း ကျောက်ဆစ်ရုပ်တုမှာ ကျောက်ဂူဥမင်အတွင်းမှရသော ရုပ်တုဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဆင်းတုတော်ကြီး၏ ဝဲယာ၌ နောက်ဘက်ဥမင်အတွင်း ဝင်ရန် အပေါက်များ ရှိသည်။ အရှေ့ဘက် အပေါက်လမ်း မှာ အနောက်ဘက်သို့ချိုး၍ အနောက်ဘက်အပေါက်မှ လာသောလမ်းနှင့် ဆက်သွားသည်။ အတွင်းဘက်တွင် ဝင်္ကပါ သဖွယ် ထောင့်ချိုးများ ဖောက်ထားသည်။ ယင်းဝင်္ကပါလမ်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ရန် ဂူငယ်ကလေးများ ထွင်း ထားသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ကျောက်ဂူဥမင်ကို အတွင်းအပြင် လေ့လာကြည့်ရှုရင်းနှင့် ကျောက်ဂူဥမင်၏ နောက်ခံ သမိုင်းကြောင်း အဖြစ် ထင်မှတ်ယူဆနေကြသော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ကို သတိရလာသည်။

*

ပုဂံတွင် ဘုရင်နရပတိစည်သူ ထီးနန်းစံစဉ် အချိန်ကာလက ဖြစ်သည်။ ဆပွဒဘုရားကိုတည်သော ဆပွဒကို သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)သို့ ခေါ်ဆောင်သွားသော ငှက်ပစ်တောင်ဂိုဏ်းကြီး၏ ဦးစီးနာယကဖြစ်သူ အရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၏ တပည့်တစ်ဦးဖြစ်သော အရှင်ပဏ္ဍိတမထေရ်သည် ကျောက်ဂူဥမင်နေရာ၌ ကျောင်းသင်္ခန်း ဆောက်၍ သီတင်းသုံး နေသည်။ ထို မထေရ်သည် သီလသမာဓိနှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ဘုရင်နှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားများက အလွန်တရာ လေးစားကြည်ညိုကြသည်။

မထင်မရှားမိန်းမတစ်ဦးသည် အရှင်ပဏ္ဍိတ သီတင်းသုံးနေသည့် ကျောင်းသင်္ခန်းနှင့် မနီးမဝေး ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းပါး၌ နေရာထိုင်ခင်းပြုလုပ်လျက် သီတင်းသီလဆောက်တည်နေဟန်နှင့် နေ့ရက်အတန်ကြာ နေထိုင်သည်။ တစ်နေ့သ၌ ထိုမိန်းမသည် တစ်စုံတစ်ဦးက စေခိုင်းသည့်အတွက်ကြောင့်လား၊ သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်တိုင် အရှင် ပဏ္ဍိတ၏ သီလကို ညစ်နွမ်းအောင် ပြုလုပ်လိုသည့်အတွက်ကြောင့်လား၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် ဘုန်း တော်ကြီး အရှင်ပဏ္ဍိတသည် မိမိနှင့် ဖောက်ပြားပါသည်ဟူ၍ သားပုပ်လေလွင့် ပြောဆိုသည်။

ထိုမိန်းမ ယိုးစွပ်သည်ကို ကြားရသော ဒကာ၊ ဒကာမများသည် ထိုအကြောင်းကို ဘုန်းတော်ကြီးထံ သွားရောက် လျှောက်ထားကြသည်။ ဤတွင် ဘုန်းတော်ကြီး အရှင်ပဏ္ဍိတသည် ထိုပြဿနာကို ရှင်းရန် ဘုရင်မင်းကြီးနှင့်တကွ ပြည်သူပြည်သား ဒကာ၊ ဒကာမများ သူ့ထံ လာကြရန်နှင့် ချိန်းဆိုလိုက်လေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ချိန်းဆိုသည့် နေ့

ရက်၌ ဘုရင်မင်းကြီးနှင့် ပြည်သူပြည်သားများသည် ဘုန်းတော်ကြီးထံ ရောက်ရှိလာကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး အရှင် ပဏ္ဍိတသည် သူ့ထံ ရောက်ရှိလာကြသော ဘုရင်မင်းကြီးနှင့် ပြည်သူပြည်သား ဒကာ၊ ဒကာမများအား မည်သို့မျှ မပြောမဆိုဘဲ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပါးသို့ ခေါ်သွားသည်။

ထိုအချိန်၌ မြစ်ဆိပ်တွင် လူတစ်ယောက် ဓားမ သွေးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးသည် ဓားသွေးနေသူထံမှ ဓားမနှင့် ဓားသွေးကျောက်ကို တောင်းယူလိုက်သည်။ ဘုရင်မင်းကြီးနှင့် ပြည်သူပြည်သား ဒကာ ဒကာမများကမူ ဘုန်းတော်ကြီး၏ လှုပ်ရှားမှုကို ငေးစိုက်ကြည့်ရှုနေကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးသည် ဓားမနှင့် ဓားသွေးကျောက်ကို ကိုင်ပြီးလျှင် ဤသို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုလိုက်လေသည်။

“ငါသည် မှန်သော သစ္စာစကားကို ဆိုအံ့၊ ဤမာတုဂါ စွပ်စွဲပြောဆိုသည့်အတိုင်း ငါသည် ရဟန်းကျင့်ဝတ်ဖောက်ဖျက်လျက် ဤမာတုဂါမနှင့် မှားယွင်းမိသည်ရှိသော် ဤဓားသွေးကျောက်နှင့် ဓားမသည် မြစ်ထဲပစ်ချလိုက်ပါက ရေထဲ စုံးစုံးမြုပ်သွားပါစေသား။ အကယ်၍ ဤမာတုဂါမ စွပ်စွဲပြောဆိုသည့်အတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ငါ၏သီလသည် ဖောက်ပြားပျက်စီးခြင်းမရှိဘဲ ပကတိအတိုင်း ခိုင်မြဲစွာ တည်တံ့နေသည် ဖြစ်ပါမူကား ရေထဲပစ်ချလိုက်သော ဤဓားသွေးကျောက်နှင့် ဓားသည် မြစ်ထဲတွင် ရေသတ္တဝါကဲ့သို့ ကူးသွားပါစေသား...”

ယင်းသို့ သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြုပြီးလျှင် ဘုန်းတော်ကြီးသည် သူ့လက်ထဲက ဓားသွေးကျောက်နှင့်ဓားမကို ရေထဲပစ်ချလိုက်သည်။ ထိုအခါ ဓားသွေးကျောက်သည် ရေသတ္တဝါတစ်ကောင်ကဲ့သို့ မြစ်ညာသို့ ဆန်တက်ကူးသွားသည်။ ဓားမလည်း ဓားသွေးကျောက်နောက်မှ လိုက်ပါ ကူးသွားသည်။ ဤတွင် ဘုရင်မင်းကြီးနှင့်တကွသော ပွဲကြည့်ပရိသတ်သည် ရင်သပ်ရှုမော အထူးပင် အံ့ဩသွားကြပြီးလျှင် ဘုန်းတော်ကြီးအပေါ် သံသယဖြစ်မိသည့်အတွက် နောင်တကြီးစွာ ရသွားကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကိုလည်း ယခင်ကထက် ဆတက်ထမ်းပိုး တိုး၍ပင် ကြည်ညိုလေးစားသွားကြသည်။

ယင်းအဖြစ်အပျက် ဥဒါန်းတွင်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် နရပတိစည်သူမင်းကြီးသည် ကျောက်ဂူဥမင်ဘုရားကို ကိုးကွယ်တည်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဓားသွေးကျောက် ရေကူးသည်ကို အစွဲပြု၍လည်းကောင်း၊ ကျောက်အုတ်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားသောကြောင့်လည်းကောင်း ကျောက်ကူးဥမင်၊ သို့မဟုတ် ကျောက်ဂူဥမင်ဟု တွင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဓားမ ပါသွားသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဓားမပါဘုရားဟု အမည်တွင်သော ဘုရားတစ်ဆူလည်း ထိုအနီးအနား၌ ရှိခဲ့ဖူးသည်ဟု ဆိုသည်။

ကျောက်ဂူဥမင်သည် ယင်းဇာတ်လမ်းနှင့် မည်မျှ ဆက်စပ်မှုရှိသည်ဆိုသည်ကို အတိအကျ မပြောနိုင်သော်လည်း ယင်းဇာတ်လမ်းသည် ရဟန်းတော်တစ်ပါး၏ သီလစင်ကြယ်မှုကို မှတ်ကျောက်တင်ရာ၌မူ ထိမိသော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အင်းဝခေတ် သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင်လည်း အလားတူ ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ် ပေါ်လာခဲ့ဖူးသည်။ နှစ်ပေါင်း ၄၅၀ လောက် ကျော်လွန်လာသောအခါ တစ်ကြိမ် ဓားမ ရေကူးရပြန်သည်။

ထိုအကြိမ် ဓားမ ရေကူးခြင်းမှာမူ ထိုခေတ်က သီလသမာဓိ ကြီးမားသော တောင်ဖီလာဆရာတော်နှင့် ပတ်သက်သည်။ တောင်ဖီလာဆရာတော်၏ သီလကိုမူ သာလွန်မင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်

ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ယောက်ျားတစ်ယောက်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော မူရာမာယာကြွယ်သည့် နန်းတွင်းသူတစ်ယောက်အား နည်းပေးလမ်းပြပြုပြီးလျှင် တောင်ဖီလာဆရာတော်၏ သီလ အကဲစမ်းရန် ညဉ့်အချိန် ဆရာတော်၏ ကျောင်းသို့ စေလွှတ်လိုက်သည်။

နန်းတွင်းသူသည် ခရီးသွားဟန်ဆောင်ပြီးလျှင် ညဉ့်အချိန် ဆရာတော်၏ ကျောင်းသို့ဝင်လျက် ဆရာတော်၏ကျောင်း၌ တစ်ညဉ့် တည်းခိုလိုသည့်အကြောင်း ခွင့်တောင်းသည်။ ဆရာတော်က ကျောင်းအောက်၌ အိပ်ရန် ခွင့်ပြုသည်။ နန်းတွင်းသူက ကျောင်းအောက်၌ တစ်ယောက်တည်း မအိပ်ဝံ့သဖြင့် ကျောင်းအပေါ်ထပ်တွင် အိပ်ခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားပြန်သောအခါ ဆရာတော်က နန်းတွင်းသူအား ကျောင်းအပေါ်ထပ် ကြမ်းပြင်တွင် အိပ်ခွင့် ပြုလိုက်ပြန်သည်။

ဤတွင် နန်းတွင်းသူက တစ်ဆင့်တက်ပြန်သည်။ အတွင်းဘက် ဝင်အိပ်ခွင့်ပြုပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားနေ ပြန်၍ ဆရာတော်ကလည်း နန်းတွင်းသူအပေါ် ကရုဏာထားသဖြင့် အိပ်ခွင့်ပြုလိုက်ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ရဟန်းတို့ မည်သည် မာတုဂါမနှင့် တစ်မိုးတစ်ရံတည်း မအိပ်ရသဖြင့် ဆရာတော်သည် အိပ်စက်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ ထိုင်လျက် သာလျှင် တရားနှလုံးသွင်းနေလေသည်။

နန်းတွင်းသူသည် အတန်ကြာ အိပ်ဟန်ပြုပြီးလျှင် မိန်းမမာယာသဲကိုးဖြာနှင့် ဆရာတော်အား မိမိအလိုသို့ပါ အောင် ဖြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။ ထိုအခါ ဆရာတော်သည် နန်းတွင်းသူ မိန်းမအား အာရုံမပြုတော့ဘဲ အနီးရှိ ဓားမဖြင့် မိမိ၏ ခြေသလုံးကြွက်သားကို လှီးလျက် ထိုဒဏ်ရာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာကိုရှုရင်း တရား နှလုံးသွင်းနေလေသည်။ နန်းတွင်းသူသည် ဆရာတော်၏ ကျောက်တိုင်ကျောက်သားကဲ့သို့ ရွှေ့လျားခြင်းမရှိသော သီလတရားကို သိမြင်သွားသည်ဖြစ်၍ မိုးသောက်ချိန်၌ ဆရာတော်အား ဝတ်ချလျက် ထွက်ခွာသွားလေသည်။

ထိုနေ့တွင် တောင်ဖီလာဆရာတော်သည် ယမန်နေ့ညက ခရီးသွားမိန်းမတစ်ယောက်နှင့် မှားယွင်းသည်ဟု အင်း ဝတစ်မြို့လုံး ဟိုးဟိုးကျော်သွားသည်။ ထိုအကြောင်းကို သာလွန်မင်းတရားကြီး ကြားသိသောအခါ မှူးမတ်ပရိသတ် အပေါင်းနှင့် အတူတကွ တောင်ဖီလာတောသို့သွားပြီးလျှင် ဆရာတော်အား -

“ခရီးသည် မိန်းမတစ်ဦးနှင့် ဆရာတော် ဖောက်ပြားသည်ဟု လူအများပြောဆိုနေကြပါ၏။ ဟုတ်မှန်လျှင်လည်း ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံတော်မူပါ။ မဟုတ်မှန်လျှင်လည်း အများယုံကြည်လောက်သည့် သက်သေသာဓကပြုတော်မူ ပါ”

ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

“ဒကာတော် ဘုရင်မင်းကြီး၊ ယမန်နေ့ညက ခရီးသွားဧည့်သည်မိန်းမတစ်ယောက် ကျုပ်ကျောင်း၌ တည်းခိုသွား သည်မှာ မှန်၏။ သို့သော် ထိုမိန်းမနှင့် မှားယွင်းဖို့ဝေးစွာ၊ ထိုမိန်းမအား တပ်မက်နှစ်သက်ခြင်းပင် ငါ၌ ဖြစ်ပေါ်မလာခဲ့။ သို့သော်လည်း ဤတောရကျောင်း၌ ထိုညက ငါနှင့် ထိုမာတုဂါမ နှစ်ယောက်တည်းသာရှိ၍ သက်သေသာဓကကိုမူ မ ပြနိုင်ပေ။ ဤဓားမတစ်လက်ကိုမူ ငါ့အနီး၌ ရှိ၏။ ဤဓားမကိုပင် သက်သေထူရတော့မည်”

ယင်းသို့ အမိန့်ရှိလျက် ဆရာတော်သည် ဓားမကိုကိုင်ပြီးလျှင် ရေနံတစ်ကန်သို့ ကြွလေသည်။ မင်းတရားကြီး နှင့် မှူးမတ်ပရိသတ်က ဆရာတော်၏ နောက်ကလိုက်ပါသွားကြသည်။ ရေနံရောက်သောအခါ ဆရာတော်သည် -

“ငါသည် ခရီးသွားမာတုဂါမနှင့် မမှားယွင်းကြောင်း မှန်ပါက ဤဓားမသည် ရေနံကို ဖြတ်ကူးသွားစေသား”

ဟူ၍ အမိန့်ပြုပြီးလျှင် ဓားမကို ရေစပ်ပစ်ချလိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ဓားမသည် ရေနံထဲတွင် ငါးကူးသကဲ့သို့ တစ်ဖက်ကမ်းမှ အခြားတစ်ဖက်ကမ်းသို့ ဖြတ်ကူးသွားသည်။

ယင်းအံ့ဖွယ်သရဲကို မြင်တွေ့ရသောအခါ သာလွန်မင်းတရားကြီးနှင့် မှူးမတ်ဗိုလ်ခြေတို့သည် ရင်သပ်ရှုမောအံ့ဩသွား ကြပြီးလျှင် ဆရာတော်အပေါ်၌ ရှိနေသော ယုံမှား သံသယ လုံးဝကင်းရှင်းသွားကြသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် ဓားမကူး ဆရာတော်ဟူ၍ အမည်တွင်နေလေသည်။ ပုဂံဆရာတော် အရှင်ပဏ္ဍိတနှင့် အင်းဝတောင် ဖီလာ ဆရာတော်အရှင်မုနိန္ဒတို့၏သီလကို မှတ်ကျောက်တင်ရာ၌ ဓားမရေကူးပုံချင်း တူညီနေသည်။

အရှင်ပဏ္ဍိတနှင့် မာတုဂါမ၏ဇာတ်လမ်းကို အခြေခံလျက် ကျောက်ဂူဥမင်ကို ဘုရင်နရပတိစည်သူတည်သည် ဟု ဆိုကြသော်လည်း သမိုင်းသုတေသီများကမူ ဥမင်လက်ရာနှင့် ကျောက်ဆင်းတုလက်ရာများကို ထောက်၍ ကျောက်ဂူဥမင်အဆောက်အအုံသည် နရပတိစည်သူမင်းကြီးလက်ထက်မတိုင်ခင် ကျန်စစ်သားလက်ထက် နှစ်ပေါင်း တစ်ရာလောက်စော၍ ရှိခဲ့သည့်အဆောက်အအုံ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

သို့သော် ကျောက်ဂူဥမင်၌ ခေတ်အစဉ်အဆက် သူတော်သူမြတ်များ နေထိုင်သီတင်းသုံးခဲ့ကြောင်းမှာမူ သိသာ ထင်ရှားသည်။ ကျောက်ဂူဥမင်၌ တွေ့ရသော ကျောက်စာ၌ ‘သက္ကရာဇ် ၅၅၀ သာသနာငါးထောင် တည်စီမံသောငှာ စည်သူမင်းကြီး နတ်ထမင်း ရသော သွိုင်ထံပါ ပုရှာအာ လှူတပ်မှုသဝံ’ စသည်ဖြင့် သက္ကရာဇ် ၅၅၀ တွင် စည်သူ မင်းကြီးသည် နတ်ထမင်းရသော သခင်ထံပါ (ခေါ်-ခမ်ပါလ်- ဓမ္မပါလ) ၏ ဘုရားကို ကျွန် စသည်များ လှူဒါန်း ကြောင်းနှင့် ဥဇနာလက်ထက်တွင်လည်း ဆက်လက်လှူဒါန်းကြောင်း ပါရှိလေသည်။ ဓမ္မပါလဟူသောအမည်ကို ခမ် ပါ၊ ထံပါ ဟု အတိုကောက်ခေါ်ရာမှ ‘ဓားမပါ’ ဟူသော ဇာတ်လမ်းနှင့် ဆက်စပ်သွားခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ယင်းကျောက်စာပါ စကားအရ နရပတိစည်သူမင်းကြီးလက်ထက်၌ ကျောက်ဂူဥမင်တွင် ‘သခင်ထံပါ’ (အရှင်ဓမ္မပါလ) မထေရ် သီတင်းသုံးခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

ကျောက်ဂူဥမင် တည်ရှိရာနေရာသည် ဘာဝနာတရား ပွားများဆောက်တည်ရန် သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော တိတ်ဆိတ်ငြိမ်းချမ်းသည့် တရားရိပ်ငြိမ်ဌာနဖြစ်သဖြင့် ပုဂံခေတ်မှစ၍ သခင်ထံပါစသော အရညဝါသီ တောမှီမထေရ် ကြီးများ သီတင်းသုံးလာခဲ့ကြသည်။ သခင်ထံပါနောက် အရှင်အရိယဓမ္မစသော မထေရ်ကြီးများလည်း ဤကျောက်ဂူ ဥမင်ကိုပင် တရားဘာဝနာ စီးဖြန်းအားထုတ်ရာ နေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ ယခုလည်း တရားနှင့် မွေ့သူများအတွက် နားအေးပါးအေး စတည်းချဖို့ ကောင်းသော တရားရိပ်သာတစ်ခုပင် ဖြစ်နေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် စိတ်နှလုံးငြိမ်းချမ်းမှုကိုပေးသော ထိုကျောက်ဂူဥမင်ပတ်ဝန်းကျင်မှ မခွဲချင် ခွဲချင်နှင့် ခွဲခွာလာ ခွဲလေသည်။

ဝက်ကြီးအင်း ဂူပြောက်ကြီး

ပုဂံ၌ ဂူပြောက်ကြီးအမည်ဖြင့် ဘုရားနှစ်ဆူရှိသည်။ တစ်ဆူမှာ ဝက်ကြီးအင်းအရပ်၌ တည်ရှိ၍ ဝက်ကြီးအင်း ဂူပြောက်ကြီးဟု ခေါ်သည်။ မြင်းကပါအရပ်၌ တည်ရှိသော အခြားဘုရားတစ်ဆူကိုမူ မြင်းကပါ ဂူပြောက်ကြီးဟု ခေါ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ညောင်ဦးမှ ပုဂံဘက်သို့ ကားလမ်းအတိုင်းအလာ ဝက်ကြီးအင်း ရွှေချောင်းမရောက်မီ လမ်းအရှေ့ဘက် လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်သောအခါ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံ အချို့ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ထိုအဆောက်အအုံများထဲက ထင်ရှားသော ဂူဘုရားတစ်ဆူမှာ ဂူပြောက်ကြီးဖြစ်သည်။ ရွှေစည်းခုံစေတီအဝင် တောင်ဘက်လမ်းဟောင်းထိပ်နှင့် မလှမ်းမကမ်းတွင် ကတ္တရာလမ်းတစ်လမ်းရှိသည်။ ယင်းလမ်းမှ တောင်ဘက်အဝင်လမ်းအတိုင်း သွားသောအခါ ဂူပြောက်ကြီးဘုရားသို့ ရောက်သွားသည်။ ဂူပြောက်ကြီးဘုရားသည် ကျန်စစ်သားဥမင်၏ အရှေ့တောင်ဘက်အနီး၌ ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၏ ဆက်သွယ်ရေးသည်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဗုဒ္ဓဂယာ၏ ဆက်သွယ်ရေးသည်လည်းကောင်း ပုဂံခေတ်ကတည်းက စတင်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံဘုရားများထဲတွင် သီဟိုဠ်ပုံစံဘုရားများကို တွေ့ရသကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိပုံစံ ဘုရားများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကို ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့သော ပထမဦးဆုံး မြန်မာဘုရင်ဖြစ်သည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဂယာသို့ သံတမန်များကို စေလွှတ်ပြီးလျှင် မဟာဗောဓိစေတီတော်အတွင်း အလှူအတန်းပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဂယာရှိ မဟာဗောဓိစေတီတော်မှာ မြတ်စွာဘုရား သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်ပြီး သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူရာ နေရာမြတ်ဖြစ်၍ ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် မဟာဗောဓိစေတီတော်ကို အလေးအမြတ် ပြုလာခဲ့ကြသည်။ ပုဂံခေတ် ဘုရင်တို့သည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူများဖြစ်ကြ၍ သူတို့၏ စိတ်နှလုံးထဲတွင် မဟာဗောဓိစေတီတော်ပုံစံ နမူနာသည် အစဉ်ကိန်းအောင်းနေပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားပုထိုး တည်ကြသောအခါ စိတ်နှလုံးထဲတွင် ကိန်းအောင်းနေသော မဟာဗောဓိစေတီပုံသဏ္ဌာန်သည် အပြင်အပ၌ အကောင်အထည် ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယခု ဂူပြောက်ကြီးဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသောအခါ ဘုရားဒါယကာ၏ ရင်ထဲတွင်ရှိနေသော မဟာဗောဓိစေတီပုံစံသည် ကုလားကျောင်းအပေါ်တွင် ကွမ်းတောင်အဖြစ်နှင့် ရောက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဂူပြောက်ကြီးဘုရားသည် ၁၃ ရာစုနှစ်စောစောပိုင်းက တည်ဆောက်ထားသော ဘုရားဖြစ်ဟန်ရှိပြီး လိုဏ်နှစ်ဆင့်ရှိ ဂူဘုရားဖြစ်သည်။ အထက်ဆင့်၏ အပေါ်၌ရှိနေသော ကွမ်းတောင်မှာ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီပုံစံ

ဖြစ်သည်။ ဂူအတွင်းဘက်ဆောင်၏ နံရံများ၌ အလင်းရောင် အတော်အတန်ရရှိသဖြင့် ပုဂံခေတ် ပန်းချီလက်ရာများကို ကမ္ဘည်းမင်စာများနှင့် အတူတကွ တွေ့မြင်ရသည်။

ရှေ့ဘက် အဆောင်အမိုးတွင် ခြေတော်ရာကွက်နှင့်တကွ အနုပညာမြောက်သော ပန်းချီလက်ရာများကို တွေ့ရသည်။ ဝဲယာ နံရံအပေါ်ပိုင်း၌ နှစ်ကျိပ်ရစ်ဆူ ဘုရားများကိုလည်းကောင်း၊ ဘေးနှစ်ဖက်၌ ဗုဒ္ဓဝင်ပန်းချီများကိုလည်းကောင်း၊ နံရံ၏အလယ်ပိုင်း၌ အောက်ခြေအထိ ငါးရဲငါးဆယ် ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းများကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရသည်။

ဆင်းတု၏ပလ္လင်၊ သို့မဟုတ် တံကဲ၏ဘေး နောက်နံရံဝဲယာ၌ ရေးခြယ်ထားသော မာရ်နတ်စစ်သည်ပုံများသည် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလှသည်။ ဂူပြောက်ကြီးဘုရားရှိ ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများကို ဖန်တီးသူ အနုပညာရှင်သည် အဖြူအမည်းနှင့် အဝါနု ဆေးရောင်သုံးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပုဂံရှိ စေတီပုထိုးအချို့နှင့် ရုပ်ပွားတော်အချို့သည် ခေတ်အဆက်ဆက် မသမာသူတို့၏လက်ချက်ကြောင့် ပုံပျက်ပန်းပျက် ဖြစ်နေကြသည်။ စေတီဟောင်း ဂူဟောင်းအချို့၏ ကွမ်းတောင်အခြေ စေတီသပိတ်မှောက် တို့၌လည်းကောင်း၊ အတွင်းအူတိုင် မဏ္ဍိုင်တို့၌လည်းကောင်း၊ ရုပ်ပွားတော် ကြီးငယ်တို့၏ ဗိုက်တော် ချက်တော်နှင့် ပလ္လင်စသည်တို့၌လည်းကောင်း ဌာပနာပစ္စည်း ရှာဖွေသူတို့၏ လက်ချက်ကြောင့် တွင်းများ၊ အပေါက်များ ဖြစ်နေကြသည်။

ယခုအခါတွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ပြုပြင်ဖာထေးထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒေသခံ ကုသိုလ်ရှင်များက ပြုပြင်မွမ်းမံထားသောကြောင့်လည်းကောင်း စေတီပုထိုးနှင့် ရုပ်ပွားတော်များ၌ တွင်းကြီး၊ တွင်းငယ်၊ အပေါက်ကြီး၊ အပေါက်ငယ်တို့ကို အတွေ့ရနည်းသွားပြီ ဖြစ်သော်လည်း ကျန်သလောက် ကျန်နေသည်ကို တွေ့နေရတုန်းပင် ရှိသေးသည်။ ဘုရားကြီးများကို ပြုပြင်သည့်အခါ ဘုရားဟောင်း၊ ကျောင်းဟောင်းများကို ဖျက်၍ ထိုဘုရားဟောင်း ကျောင်းဟောင်းများမှ အုတ်များကို အသုံးပြုကြသည်လည်းရှိသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းများမှာ အပြုလုပ်ငန်းမဟုတ်ဘဲ ရှေးဟောင်းပစ္စည်း အဖျက်လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ၌ကား ယင်းလုပ်ငန်းမျိုးမလုပ်ရန် ဥပဒေဖြင့် တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသည်။

အခြား အဖျက်လုပ်ငန်းလုပ်သူ တစ်မျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ အနုပညာပစ္စည်း သိမ်းဆည်းလိုသည့် ဝါသနာအရလည်းကောင်း၊ အနုပညာပစ္စည်းများကို ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလိုသည့် စီးပွားရေးအမြင်အရလည်းကောင်း ဘုရားပုထိုးရှိ ကျောက်ဆစ်လက်ရာနှင့် ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများကို တိတ်တဆိတ် ထွင်းယူခြင်း၊ ဖောက်ယူခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သူတို့၏ လက်ချက်ကြောင့် ပုဂံရှိ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သမိုင်းတန်ဖိုးရှိသော အနုပညာလက်ရာ အတော်များများသည် မူလနေရာ၌ မရှိတော့ဘဲ ဘယ်ဝယ်ဘယ်ဆီ ရောက်နေကြပြီ မသိတော့ပေ။ ယခု အနုပညာ လက်ရာများရှိသော ဘုရားပုထိုးများတွင် သံတံခါးအလုံပိတ်ပြီး သေ့ခတ်ထားကြသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ဘုရားပုထိုးများ၌ သက်ဆိုင်ရာမှ ခွင့်ပြုချက်မရလျှင် အပြင်ဘက်မှသာ ဖူးနိုင်ကြတော့သည်။

ဂူပြောက်ကြီးဘုရားလည်း တစ်ချိန်သောအခါက မသမာသူတို့၏ ဒဏ်ကို ခံလိုက်ရလေသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၉၃ နှစ်ခန့်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က ထိုမန်အမည်ရှိ ဂျာမန်တစ်ယောက်နှင့် အပေါင်းအပါ တို့သည် ပုဂံသို့ရောက်လာပြီး ပုဂံဘုရားများမှ နံရံဆေးရေး အနုပညာလက်ရာများကို စနစ်တကျ ခွာယူသွားကြသည်။ ထိုမန်တို့၏ လက်ချက်ကြောင့် ကျန်နေခဲ့သော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ဂူပြောက်ကြီးဘုရား၌ တွေ့မြင်နေရသည်။ ထိုမန်သည် အနုပညာပန်းချီလက်ရာများ ရှိနေသည့် အင်္ဂတေများကို လွှဖြင့် အရာပေးလျက် အချပ်လိုက် ခွာယူသွား သည်။ နံရံအပေါ်ပိုင်း၌ လွှရာများ ထင်ကျန်နေခဲ့သည်။

ထိုမန်သည် ဂူပြောက်ကြီးအပြင် အခြားစေတီပုထိုးများကိုလည်း ချမ်းသာမပေးပေ။ ထိုမန်နှင့်အဖွဲ့သည် တချို့ ဘုရားများ၏ နံရံများ၌ ဂျာမန်အက္ခရာဖြင့် သူတို့၏အမည်များကိုပင် ရေးထားခဲ့ကြသည်။ ထိုမန်တို့ ခိုးယူသွားသော ဂူ ပြောက်ကြီးဘုရားမှ ပန်းချီလက်ရာများ မည်သည့်နေရာ ရောက်နေသည်ကို မသိရသော်လည်း သိမ္မစည်းဂူဘုရားမှ ခွာယူသွားသော နံရံဆေးရေး ရှေးဟောင်းမြန်မာအနုပညာ လက်ရာအချို့မှာမူ ဟက်စဘက်ပြတိုက်သို့ ရောက်ရှိသွား သည်ဟု သိရသည်။ ထိုအချိန်က ပုဂံတွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ခြင်း မရှိသေးပေ။ ဂူ ပြောက်ကြီးကဲ့သို့သော ဘုရားများမှာ ချုံများ၊ တောများ ဖုံးအုပ်နေခဲ့ဟန်တူသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်သော ကမ္ပည်းကျောက်စာဌာနကို ဖွင့်လှစ်သည်မှာမူ ၁၉၀၂ ခုနှစ်ကမှ ဖြစ်သည်။

ပုဂံတွင် ထိုမန်တို့လူစု ထင်တိုင်းကြဲသွားပြီးသည့်နောက် နှစ်နှစ်လောက်ကြာမှ မြင်းခြံခရိုင် အရေးပိုင်က အောက်ပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာကို ထုတ်ပြန်ကြေညာသည်။

‘အထူးအဆန်းဝတ္ထုများကို စုဆောင်းရှာဖွေတတ်သည့် ခရီးသည်တို့မှ စ၍ လောဘစိတ် တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့် ဥစ္စာပစ္စည်း အမြတ်အစွန်းကို ရှာမှီးသော ကုန်သည်တို့ ပယောဂနှင့် ပုဂံမြို့ရှိ စေတီပုထိုး၊ ဂူကျောင်း၊ တန်းဆောင်းစ သော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများစွာ ပျက်စီးဖူးသည်။

နောင် သည်ကဲ့သို့ မပျက်စီးစေရန် ဆိုခဲ့သည့် စေတီပုထိုး၊ ဂူကျောင်း၊ တန်းဆောင်း စသော ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံများအတွင်းရှိ ဆေးရေးရုပ်တု၊ ဆင်းတု၊ အမွှမ်းအပြောက်၊ အုတ်အင်္ဂတေ၊ စဉ့်ကင်း၊ စဉ့်ပုံပါသော ဘာသာဝါဒနှင့် စပ်သမျှ ပစ္စည်းဝတ္ထုမျိုးကို ရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း မရှိစေရ။ ကြပ်တည်းစွာ တားမြစ်ထားသည်။ ၎င်းအဆောက်အအုံများကို စောင့်ရှောက်စေရန် အစောင့်ပြာတာများကိုလည်း ခန့်ထားပြီး ဖြစ်သည်။

ဘုရားစောင့်ပြာတာများက ဘာသာဝါဒနှင့်စပ်သမျှ ပစ္စည်းဝတ္ထုများကို စောင့်ရှောက်ရုံမျှသာမက ဖျက်ဆီးသူတို့ကို လည်း ရမိအောင် ဖမ်းဆီးရမည်။ စေတီပုထိုးစသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံအတွင်းရှိ ပစ္စည်းဝတ္ထုများကိုလည်း ခိုးယူသူတို့အား ဖမ်းဆီး၍ တရားစွဲဆိုစေရန် ပုလိပ်အမှုထမ်းများကိုလည်း ဆင့်ဆိုပြီးဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဘာသာဝါဒနှင့် ဆိုင်သမျှ ပစ္စည်းဝတ္ထုများကို ရွှေ့ပြောင်းယူဆောင်ခြင်းကြောင့် ပုလိပ်အမှုထမ်းတို့ ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ခြင်းကို ခံရသူတို့က ငြိုငြင်ဖွယ်မရှိ၊ ပြစ်မှုပြုကျင့်မိလျှင်သာ အချုပ်အနှောင်ခံရမည်ဖြစ်သည်။

မကြာမီကာလက နိုင်ငံခြားသားများ ပုဂံမြို့သို့လာရောက်၍ ဆေးရေးရုပ်၊ အမွမ်းအပြောက် စသည့် ဝတ္ထုများကို ရွှေ့ပြောင်းယူဆောင်ကြောင်း ထောက်လှမ်း ကြားသိရသည်နှင့် ၎င်းတို့ ဝန်စလယ် ဖမ်းဆီးရှာဖွေရာ ခိုးထုပ်နှင့်တကွ မိ၍ ခိုးရာပါပစ္စည်းများကို သိမ်းယူပြီးလျှင် ၎င်းနိုင်ငံခြားသားတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံတော်မှအပ နှင်ထုတ်လိုက်သည်’

L.M.Parlett I.C.S

အရေးပိုင်မင်း၊ မြင်းခြံ ဒီစတြိတ်

မြင်းခြံမြို့

၁၉၀၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်

မြင်းခြံခရိုင်အရေးပိုင် ထုတ်ပြန်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာမှာ ကိုလိုနီခေတ် ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာန မဖွင့်ခင်က ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာန ဖွင့်လှစ်ပြီး လွတ်လပ်ရေးခေတ် ရောက်လာသောအခါ ကမ္ဘည်း ကျောက်စာဌာနကလည်း အောက်ပါအမိန့်ကြော်ငြာစာတစ်ခု ထုတ်ပြန်လေသည်။

‘၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သည့် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အက်ဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးထားသော ရှေးဟောင်းအထိမ်းအမှတ် အဆောက်အအုံများ ဖြစ်သည့် စေတီပုထိုး၊ ဂူကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ဥမင် စသည်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ မသန့်မရှင်း ပြုမူခြင်း၊ ညစ်ပတ်ပေရေစွာ ရေးခြစ်ခြင်း စသည်တို့ကို မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်ထားသည်။ ယင်းပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာကို မည်သူမဆို ကျူးလွန်က အဆိုပါ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ အရ တရားစွဲဆိုခြင်း ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းအပြင် မည်သူမဆို မန္တလေးမြို့၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနမှ ခွင့်ပြုချက် တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ အဆိုပါ အဆောက်အအုံများကို စည်းကမ်းမဲ့ ထုံးသုတ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်း၊ ပရိဂုဏ်များတွင်း၌ အဆောက်အအုံသစ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်း စသည်တို့ကို မပြုလုပ်ရန် အထူး တားမြစ်သည်’

အမိန့်အရ

အောင်သော်

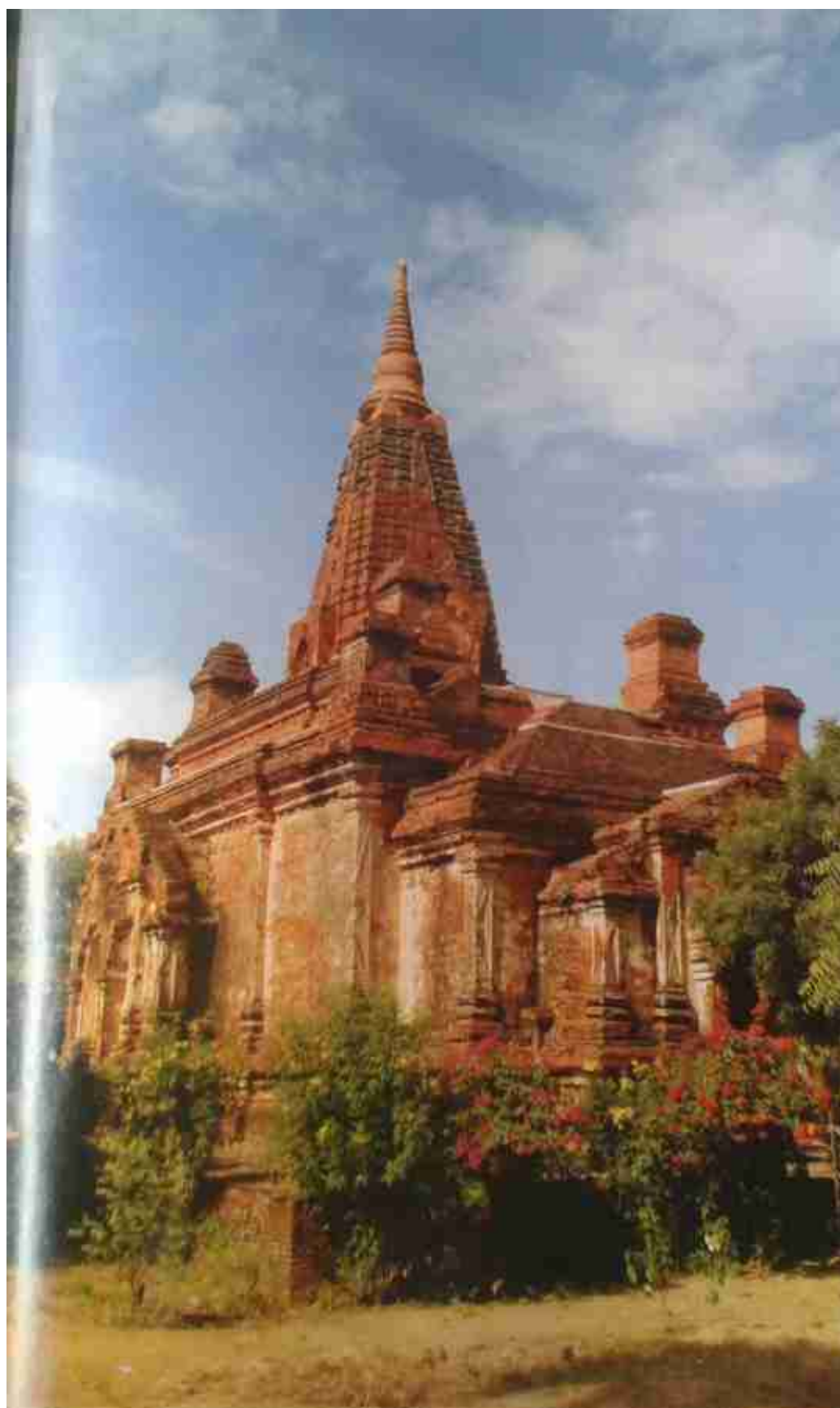
ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနဝန် ကိုယ်စား

မန္တလေးမြို့

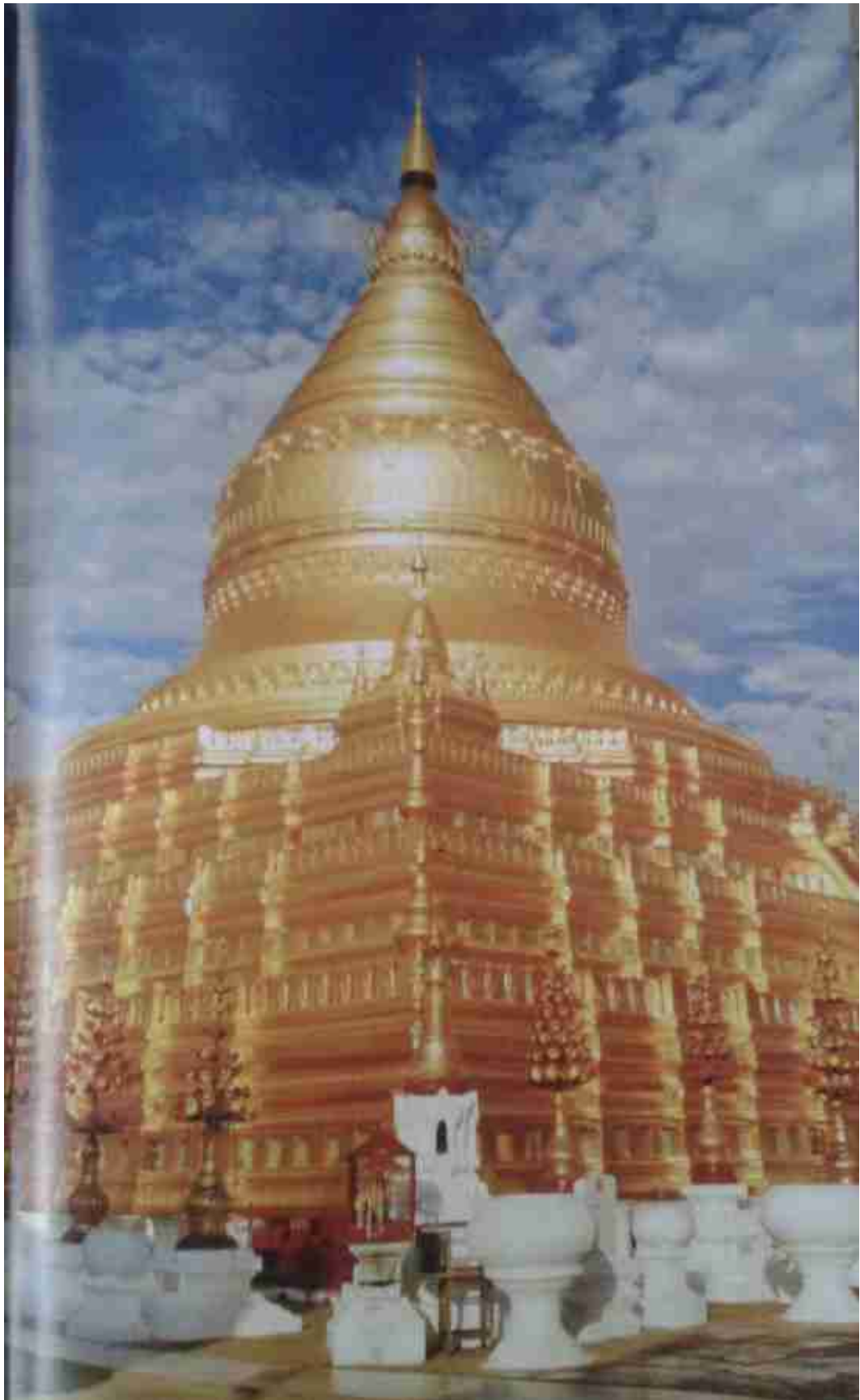
၁၃၁၅ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၉ ရက်

၁၉၅၃ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်

အမိန့်ကြော်ငြာစာများ ထုတ်ပြန်ကြေညာ၍ မည်သို့ပင် တားမြစ်တားမြစ် အချို့စေတီပုထိုးများ၏ နံရံများ၌ မီးသွေး ခဲဖြင့် ရေးခြစ်ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ တချို့ စေတီနာရှင်များ သုတ်ထားသောထုံးသည် နယ်ကျွန်းပြီး ရှေးဟောင်းအနုပညာ ပန်းချီများအပေါ် လွှမ်းခြုံဖုံးအုပ်နေသည်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ရွှေစည်းခုံ

ပုဂံခေတ် သာသနာ့ရောင်ဝါ၊
မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းဝင်
သာသနာရေး ဆက်သွယ်မှု၊
ပုဂံပြည်၏ ထက်မြက်အားကောင်းသော စွမ်းအင်၊
ပုဂံတည်ဆောက်သူနှင့် ပုဂံခိုင်မာတောင့်တင်းစေသူ
ဘုရားဒါယကာ ဘုရင်နှစ်ပါး၏ဘဝ၊
မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာ အမွေအနှစ်၊
ရွှေစည်းခုံဘုရားသည် ယင်းအချက်များ၏
သင်္ကေတဖြစ်သည်။

*

ပင်မမြစ်ကြီးတစ်မြစ်ရှိသည်။ ယင်းပင်မမြစ်ကြီးမှ မြစ်လက်တက် မြစ်နှစ်မြွှာသည် လမ်းနှစ်သွယ်သို့ စီးဆင်း
ဖြာထွက်သွားကြသည်။ သို့သော်လည်း ထိုမြစ်လက်တက်မြစ်နှစ်မြွှာသည် တစ်ခုသောအချိန်ကာလ၌ တစ်ခုသော
နေရာတွင် ပြန်လည်ပေါင်းဆုံကြသည်။ သာသနာမြစ်တစ်မြွှာကို လမ်းဖောက်ပေးသူမှာ အရှင်မဟာမဟိန္ဒဖြစ်သည်။
ယင်း သာသနာမြစ်တစ်မြွှာမှာ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စီးဆင်းသွားသည်။ အခြားသာသနာ မြစ်တစ်မြွှာကမူ
တခြားလမ်းခွဲ တစ်ခုသို့ စီးဆင်းသွားပြီးလျှင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ယင်းမြစ်လက်တက်ကို
လမ်းဖောက်သူမှာ သောဏမထေရ်နှင့် ဥတ္တရမထေရ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း သာသနာမြစ်နှစ်မြွှာသည် တစ်ခုသော
အချိန်ကာလ၌ တစ်ခုသောနေရာတွင် ပြန်လည်ဆုံစည်းသွားကြသည်။

ပုဂံပြည် အနော်ရထာမင်းကြီးနှင့် လင်္ကာဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်းဘုရင် ပထမ ဝိဇယဗာဟုမင်းကြီးတို့ လက်ထက်၌
သောဏထေရ်နှင့် ဥတ္တရထေရ်တို့ ပျိုးကြဲခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံသာသနာတော်သည် ရှင်မဟာမဟိန္ဒ အုတ်မြစ်ချခဲ့
သော လင်္ကာဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်းသာသနာနှင့် သွားရောက်ပေါင်းဆုံသည်။ ဝိဇယဗာဟုမင်းကြီး ထီးနန်းမစိုးစံခင် လင်္ကာ
ဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူ ပြည်ပရန်သူများ၏ အန္တရာယ်ကြောင့် သာသနာတော်၏ အခြေအနေ
မည်မျှနိမ့်ကျ ဆုတ်ယုတ်သွားသနည်းဆိုလျှင် ဝိနည်းဒေသနာတော်အရ သံဃကံ သံဃကိစ္စ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက်
ရဟန်းသံဃာဦးရေ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ လုံလုံလောက်လောက် မရှိတော့ပေ။

ယင်းအခြေအနေ၌ ပထမဝိဇယဗာဟုမင်းကြီးသည် သူ၏ အကြည်တော်ဘုရင် အနော်ရထာထံ သာသနာရေး
အကူအညီ လှမ်းတောင်းလေသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ပထမတစ်ကြိမ် ဝိဇယဗာဟုမင်းကြီး နိုင်ငံရေး
အကူအညီတောင်းစဉ်ကလည်း ပေးခဲ့ဖူးသည်။ ယခု သာသနာရေးအကူအညီ တောင်းပြန်သောအခါတွင်လည်း
ရက်ရက်ရောရောပင် တုံ့ပြန်လေသည်။

ရဟန်း သံဃာတော်များနှင့် ဝိဇ္ဇကတ်သုံးပုံ ကျမ်းစာများကိုလည်းကောင်း၊ ဆင်ဖြူတော်တစ်စီးကိုလည်းကောင်း
ဝိဇယဗာဟုဘုရင်ထံ ပို့လိုက်လေသည်။ ရာမညရဋ္ဌမှ ရောက်လာသော ရဟန်းသံဃာတော်များဖြင့် လင်္ကာဒီပ

သီဟိုဠ်ကျွန်း သာသနာသည် ပြန်လည်အသက်ဆက်သွားလေသည်။ မြန်မာရဟန်းသံဃာတော်များသည် လင်္ကာဒီပ ဥပသမ္ပကံစသော သံဃကံ သံဃကိစ္စများကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပြီးလျှင် ရဟန်းသစ်၊ သံဃာသစ်များကို အများ အပြား မွေးထုတ်ပေးခဲ့သည်။

ပထမ ဝိဇယဗာဟုမင်းကြီးကလည်း အနော်ရထာမင်းကြီး၏ ကျေးဇူးကို တုံ့ပြန်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး၏ တောင်းဆိုချက်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ စွယ်တော်ပွားကို အနော်ရထာမင်းကြီးထံ ဓမ္မလက်ဆောင် ပဏ္ဏာအဖြစ် ပြန်လည်ပေးပို့လိုက်လေသည်။ စွယ်တော်ပွားကို ရတနာကြုတ်ထဲ ထည့်ပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လှေသင်္ဘောဖြင့် ပင့်ဆောင်လာပေသည်။ စွယ်တော်ပင့်ဆောင်လာသော လှေသင်္ဘောသည် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်လျက် ဧရာဝတီ မြစ်ထဲ ဝင်လာပြီးလျှင် ပုဂံပြည် လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်လာလေသည်။ [အနော်ရထာနှင့် ခေတ်ပြိုင် သီဟိုဠ်ဘုရင်မှာ ပထမဝိဇယဗာဟုဟူ၍ စူဠဝံသ စသည်တို့၌ ဆိုထားသော်လည်း မြန်မာသမိုင်းများ၌ကား ဓာတုသေ နဟု ဆိုထားသည်။]

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် လည်ပင်းရေထိသည်အထိ မြစ်ထဲဆင်းပြီးလျှင် စွယ်တော်ကြုတ်ကို ဦးထိပ်ပေါ်တင် လျက် မှူးမတ်ဗိုလ်ပါ အခြွေအရံပရိသတ်နှင့်အတူတကွ နန်းတော်သို့ ပင့်ဆောင်လာသည်။ စွယ်တော်ကို ပေးပို့စဉ်က ဝိဇယဗာဟုမင်းကြီးကလည်း စွယ်တော်ကြုတ်ကို ဦးထိပ်ရွက်ပြီးလျှင် လည်ပင်း ရေမြုပ်သည်အထိ မြစ်ထဲဆင်း၍ လိုက်ပို့သည်။

ဝိဇယဗာဟုမင်းကြီးနှင့် အနော်ရထာမင်းကြီးတို့၏ လည်ပင်းရေမြုပ်သည်အထိ စွယ်တော်ပို့ပုံ၊ စွယ်တော်ပင့်ပုံတို့ မှာ သမီးတော် သဗ္ဗမိတ္တာထေရီ လင်္ကာဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဗောဓိကိုင်း ပင့်ဆောင်သွားစဉ်က သူ၏ခမည်းတော် အသောကမင်းတရားကြီး လည်ပင်းရေမြုပ်သည်အထိ မြစ်ထဲဆင်း၍ လိုက်ပို့ပုံနှင့် ဆင်တူလှသည်။ တာမရလိပ္ပတိ သင်္ဘောဆိပ်မှ ဘိက္ခုနီသဗ္ဗမိတ္တာ ဗောဓိကိုင်းကို သီဟိုဠ်သို့ လှေသင်္ဘောဖြင့် ပင့်ဆောင်သွားစဉ်က အသောက မင်းတရားကြီးသည် မြစ်ဆိပ်တွင် လည်ပင်းရေမြုပ်သည်အထိ ရေထဲဆင်းပြီး ဗောဓိကိုင်းကို လိုက်ပို့ခဲ့သည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် စွယ်တော်မြတ်ကို နန်းတော်ရှေ့ရှိ ရတနာပြာဿဒ်တွင်း ကိန်းဝပ်စေပြီးလျှင် ပူဇော် ဝတ်ပြုနေလေသည်။ ထိုအခါ မင်းဆရာ ရှင်အရဟံက စွယ်တော်မြတ်ကို နန်းတော်၌ ကိုးကွယ်သည်ထက် သာသနာ တော် ငါးထောင်တည်သည်အထိ သတ္တဝါအားလုံး ကိုးကွယ်နိုင်စေရန်အတွက် စေတီတည်ပါသော် အားလုံးအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများမည်ဟု မင်းကြီးအား အကြံဉာဏ်ပေးသည်။

ရှင်အရဟံ၏ အကြံဉာဏ်မှာ အလွန်လျော်ကန် သင့်မြတ်သည်။ နန်းတော်မှာ ပြည်သူတို့ အရောက်အပေါက် နည်းသော နေရပ်ဖြစ်သည်။ နန်းတော်၌သာ စွယ်တော်ကို ပူဇော်ထားပါက ပြည်သူနှင့် အလှမ်းဝေးနေလိမ့်မည်။ ဓမ္မ၏ ကိုယ်ပွားဖြစ်သော စွယ်တော်မြတ်သည် ဘုရင်နှင့်သာမက ပြည်သူနှင့်လည်း ဆိုင်သည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ရှင်အရဟံ၏ အကြံပေးချက်ကို လက်ခံလိုက်သည်။

ရှင်အရဟံ၏ အကြံပေးချက်အရ ဘုရင်မင်းကြီးသည် စွယ်တော်မြတ် ကိန်းဝပ်လိုသော အရပ်၌ ဆင်ဖြူတော် ကိန်းဝပ်စေသတည်းဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးလျှင် ဆင်ဖြူတော်အပေါ်တွင် ရတနာပြာဿဒ်နှင့် စွယ်တော်ကြုတ်ကို တင်၍

လွှတ်လိုက်လေသည်။ ဆင်ဖြူတော်သည် ပုဂံ၏ အရှေ့မြောက်အရပ် သဲစည်းခုံတွင် ဝပ်လေသည်။ ဆင်ဖြူတော်ဝပ် ရာ သဲစည်းခုံတွင် စွယ်တော်မြတ်ကို ဌာပနာပြီးလျှင် စေတီတည်လေသည်။

တရုတ်ပြည်မှ မြဆင်းတုတစ်ဆူနှင့် သရေခေတ္တရာပြည်ရှိ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးတည်ထားသော စေတီတော်မှ ဘုရားရှင်နဖူးသင်းကျစ် ဓာတ်တော်တစ်ဆူကိုလည်း ရွှေစည်းခုံ၌ ဌာပနာသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ရွှေစည်းခုံ တည်၍ အပြီးမသတ်ခင်မှာပင် နတ်ရွာစံသွားသည်။ ပစ္စယာသုံးဆင့်အရောက်တွင် အနော်ရထာမင်းကြီး နတ်ရွာစံ သွားသည်ဖြစ်၍ ကျန်စစ်သားက ဆက်တည်သည်ဟု တချို့က ဆိုကြသည်။ တချို့ကမူ အနော်ရထာ တည်ပြီးသော စေတီကို ကျန်စစ်သားက အပြင်ဘက်မှ စေတီတစ်ထပ်ငုံ၍ တည်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ရွှေစည်းခုံစေတီကို တုရင် တောင်မှ ကျောက်များကို ဆစ်ပြီးလျှင် လက်ဆင့်ကမ်း သယ်ယူလျက် တည်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဘုရားဆောင်၌ ကိုးကွယ်ထားသော ဘုရားနှင့် ပြတိုက်ထဲတွင် ထားသောဘုရားဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ ဘုရားဆောင်၌ထားသောဘုရား၌ ဘာသာတရားဆိုင်ရာ ကိုးကွယ်မှု အဓိပ္ပါယ်ရှိနေသည်။ ပြတိုက်ထဲတွင်ထားသော ဘုရားမှာမူ သမိုင်းဆိုင်ရာ ထိန်းသိမ်းထားမှု အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုသာလျှင် ဆောင်သည်။ ‘လှည်းဝင်ရိုးသံ၊ တညံ့ညံ၊ ပုဂံ ဘုရားပေါင်း’ ထဲက ဘုရားအများအပြားမှာ ပြတိုက်ထဲက ဘုရားများပမာ သမိုင်းတန်ဖိုးမျှလောက်သာ ရှိနေကြသည်။

သို့ရာတွင် ယင်း ‘လှည်းဝင်ရိုးသံ တညံ့ညံ’ ထဲက ဘုရားဆောင်၌ ကိုးကွယ်ထားသော ဘုရားပမာ ကိုးကွယ်မှုခံယူ ရရှိနေသော ဘုရားများလည်း ရှိသည်။ သမိုင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်လောက်သာ ရှိကြသော ဘုရားများမှာ မူလ ပကတိ အရောင်ဖြစ်သော အုတ်နီရောင်မျှသာ ရှိနေကြသော်လည်း ဘုရားဆောင်က ဘုရားပမာ ကိုးကွယ်မှု ခံယူရရှိနေကြ သော ဘုရားများမှာမူ ရွှေရောင်ဝင်းနေကြသည်။ ထုံးရောင်ဖွေးနေကြသည်။ ဆည်းလည်းသံ ညံနေကြသည်။

လှည်းဝင်ရိုးသံ တညံ့ညံထဲက ဘုရားများအနက် ဘုရားစင်ပေါ်က ဘုရားအဖြစ် ရောက်နေကြသော အရေအတွက် နည်းပါးလှသည့် ဘုရားများထဲက အဓိကဘုရားများမှာ ရွှေစည်းခုံနှင့် အာနန္ဒာစေတီ စသည်တို့ ဖြစ်ကြ သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ရွှေစည်းခုံစေတီတော်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်။

ရွှေစည်းခုံသည် ညောင်ဦးမြို့ အနောက်ဘက် မိုင်ဝက်ခန့်အကွာရှိ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း သဲစည်းခုံတွင် တည်ရှိ နေသည်။

ပခုက္ကူ ရွှေတန်တစ်ဘုရားက ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရွှေတိဂုံတောင်ဘက်မုခ်က ခြင်္သေ့ကြီးနှစ် ကောင်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း ကြွားကြွားရွှားရွှား တုတ်ခိုင်ကြီးမားလှသည့် ရွှေစည်းခုံဘုရား အရှေ့ဘက်စောင်းတန်း ထိပ်က ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်သည် ဘုရားဖူး ခရီးသည်များအား ဆီးကြိုနေကြသည်။ ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်သည် အစာဝသွားကြပြီဖြစ်၍ ငြိမ်ငြိမ်ကလေး နားနားနေနေ ထိုင်နေကြသည့်နှယ် ပေါ်နေသည်။

ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင်ကို လွန်၍သွားသောအခါ ဈေးဆိုင် ကနားများနှင့် စည်စည်ကားကား ရှိလှသော စောင်းတန်းရှည်ကြီးကို ဖြတ်ရသည်။ ခြင်္သေ့ကြီးများနှင့် စောင်းတန်းများသည်လည်း ဘုရားဆောင်ပေါ်က ဘုရား၏ အသွင်လက္ခဏာများဖြစ်ကြသည်။ ပြတိုက်ထဲက ဘုရားမှာမူ ခြင်္သေ့လည်း မရှိပေ။ စောင်းတန်းလည်း မရှိပေ။ ကိုယ့် ဘာသာကိုယ် ထီးထီးကြီး ရပ်တည်နေကြရသည်။

စေတီရင်ပြင် ရောက်သွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ခရီးသွားဘုရားဖူးတို့၏ ဘေးပတ်လည်၌ ပိုက်ဆံ တောင်းသည့် ကုလားလေးများ ဝိုင်းပြုံလာသကဲ့သို့ ပုဂံခရီးသည်၏ပတ်လည်တွင် အသက် ၁၀ နှစ်၊ ၁၁ နှစ်အရွယ် ကောင်ကလေးနှင့် ကောင်မလေးများ ဝိုင်းအုံလာကြသည်။ ခရီးသည်က မဖိတ်ခေါ်ဘဲနှင့် သူတို့ဘာသာသူတို့ ‘ဂိုက်’လုပ်ရန် သူ့ထက်ငါ ခရီးသည်အနီး ကပ်လာကြသူများ ဖြစ်သည်။ ‘ဂိုက်’အုပ်က တစ်ရာနှစ်ရာ၊ ခရီးသည်က တစ်ယောက်တည်း ဖြစ်နေသည်။ ကလေးများသည် သူတို့ကျက်မှတ်ထားသည်ကို တတွတ်တွတ် ရွတ်ကြလေ တော့သည်။ သူတို့ရွတ်သည်မှာ ရွှေစည်းခုံစေတီ၏ အံ့ဖွယ်ကိုးပါး ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေစည်းခုံစေတီ၏ အံ့ဖွယ်ကိုးပါးကား -

၁။ ထီးတော်သည် အလွန်တရာ ကြီးသော်လည်း သံကြိုးမဆိုင်းရခြင်း၊

၂။ တံတိုင်းအပြင်ဘက်သို့ အရိပ်မထွက်ခြင်း၊

၃။ အထက်ကြာလန်က ပစ်ချသော ရွှေလောင်းစက္ကူ တံတိုင်းအပြင်ဘက် လွင့်မသွားခြင်း၊

၄။ ပရိသတ်မည်မျှလာသော်လည်း တံတိုင်းအတွင်း၌ ချောင်ချောင်ချိချိပင် နေရခြင်း၊

၅။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ပွဲတော်အခါတွင် ပထမသပိတ်တော်၌ မည်သူမျှ ဆွမ်းဦးအောင် မတင်နိုင်ခြင်း၊

၆။ တစ်ဖက်မှတီးသော စည်သံကို တစ်ဖက်မှ မကြားရခြင်း၊

၇။ အဝေးမှကြည့်လျှင် ကုန်း၊ အရံတွင်းရောက်လျှင် ကျင်းသဖွယ် ထင်မှတ်ရခြင်း၊

၈။ မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသော်လည်း စေတီရင်ပြင်၌ ရေမတင်ခြင်း၊

၉။ စေတီတော် အရှေ့တောင်ထောင့်ရှိ ချရားပင်သည် ဆယ့်နှစ်ရာသီ ပွင့်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးက ယင်းအံ့ဖွယ်ကိုးပါးကို ‘ထီးမဆိုင်း၊ တံတိုင်းမှာ ရိပ်တည်၊ မလွင့်ရွှေလှောင်ပ၊ ဗိုလ်သောင်း ထောင် ဝင်မကျပ်သည့်ပြင် ဆွမ်းကပ် လက်မဦးနိုင်ဘူး၊ မထူးမြည်ကြာဟီး၊ တီးတော့ရွှေစည်၊ မြင့်ဝှမ်းယောင် ထင်စနိုး ရသည့်၊ မိုးကပ်ပြုရေအရည်၊ အနည်းမျှမကြွင်း၊ ချရားပင်ခွါဒသင် ခါမလင့်ပြီဘူး၊ ဖူးကြူထုံတဲ့၊ ဇေယျခုံ(စည်းခုံ) အံ့ဖွယ် ကိုးကို၊ တိုးခဝပ်စင်း’ဟူ၍ ကဗျာဖြင့် သီထားသည်။

ရွှေစည်းခုံစေတီတော်ကြီးသည် မူလက ကျောက်ချပ်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ရွှေ အထပ်ထပ် ချထားသည်ဖြစ်၍ မူလကျောက်ချပ်များ ပျောက်နေပြီး ရွှေတောင်ကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။

ပစ္စယာသုံးဆင့်အပေါ် ပေ ၁၅၀ ကျော်အထိ ဉာဏ်တော်မြင့်တက်သွားသော ရွှေစည်းခုံစေတီ၏ ပုံသဏ္ဌာန်သည် နှောင်းခေတ်စေတီပုထိုးများအတွက် စံနမူနာ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်တွင် အကွက်ချ၍ ကပ်ထား သော ငါးရူးငါးဆယ်ဇာတ်တော် ရုပ်ကြွင်းအုတ်ချပ်အချို့မှာ မူလလက်ရာအတိုင်း ကျန်ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရ သည်။

တတိယပစ္စယာအထက်၌ ရှစ်ထောင့်ကြာဝန်း၊ ကြေးဝိုင်း၊ ကြာမှောက် ကြာလှန်နှင့် ခါးပတ်ရှိသည်။ ယင်း တို့၏အထက်တွင် ခေါင်းလောင်းပုံကို တွေ့ရပြီး ခေါင်းလောင်းပုံ၏အထက်၌ သပိတ်မှောက်နှင့် ဖောင်းရစ်ရှိသည်။ ဖောင်းရစ်အထက်တွင် ကြာစိတ်၊ ကြာမှောက်နှင့် ကြာပျံတို့အပြင် ပဉ္စလောဟာ ချရားသီးနှင့် ထီးတော်ရှိသည်။

စေတီ၏ လေးဖက်လေးတန်၌ ကြေးဂူတိုက်ခေါ် အုတ်ဂန္ဓကုဋီ လေးဆောင်ရှိသည်။ ယင်းဂန္ဓကုဋီတိုက်များ အတွင်း၌ အလွန်တရာလက်ရာမြောက်သော မတ်ရပ်တော် ကြေးဆင်းတုတစ်ဆူစီရှိသည်။ ဉာဏ်တော် တစ်ဆယ့်နှစ် ပေစီမြင့်သော မတ်ရပ်တော် ကြေးဆင်းတုကြီးများမှာ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးလက်ထက်က လက်ရာများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မူလက ကြေးဂူတိုက် တံခါးများ၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ဟန်ရှိသော သစ်သားတံခါးကြီးတစ်ချပ် ရင်ပြင်တော် အရှေ့ဘက်အဝင်ဝ ယာဘက်၌ ထိန်းသိမ်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အလျား ၁၅ ပေ၊ အနံ ၅ ပေ လောက်ရှိမည့် သစ်သားတံခါးကြီးတွင် ပုဂံခေတ်လက်ရာ ရုပ်ကြွများဖော်ထားသည်။ ရင်ပြင်တော် နောက်ဘက်ပိုင်း၌ နတ်ရုပ်တု၊ ဘိုးတော်ရုပ်တု၊ သိကြားရုပ်တု စသည်များလည်း သူ့အဆောင်အယောင်နှင့်သူ ရှိနေကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် စေတီ၏ အနောက်ဘက်သို့ ဆင်းသွားသည်။ အနောက်ဘက်လမ်းထိပ်တွင် ပုဂံခေတ်ကထု လုပ်သော ကျောက်ခြင်္သေ့ကြီး နှစ်ကောင်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် နှောင်းလူတို့ ထုံးသုတ်ဖန်များသဖြင့် ရှေး လက်ရာ ပျောက်လုနီးပါး ရှိနေပြီ။ မြစ်ကမ်းပါးအထိ စောင်းတန်းသွယ်ထားသည်။ ရွှေစည်းခုံစေတီတည်ရှိရာ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပါးသည် သဲနှင့် သဲကျောက်စပ်သော မြေဖြစ်သဖြင့် ရေစွယ်ကျသော်လည်း ကမ်းပါးပြိုခြင်း မရှိပေ။ ရွှေစည်းခုံစေတီ တည်ရာနေရာမှာ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းရှိ အောက်ခြေခိုင်မာကျစ်လျစ်သော ကုန်းမြင့်ဖြစ်၍ စေတီတော် ကြီးကို လေးဖက်လေးမျက်နှာ အလှမ်းကွာသော အရပ်မှပင် လှမ်းဖူးနိုင်သည်။

ဧရာဝတီမြစ်အတွင်း စုန်ဆန်သွားလာနေကြသော ရေကြောင်းခရီးသည်များလည်း ရွှေစည်းခုံစေတီကို ဖူးတွေ့ ကြရသည်။ ရှေးခေတ်အခါက ရွက်ဖွင့်၍ ခရီးသွားလာကြသော လှေစီးခရီးသည်များသည် ရွက်တိုင်ထိပ်ရှိ တံခွန်ကြက်လျှာငယ်၌ ‘အာ-သော-မာ-ဝ’ဟူသော ရွှေစည်းခုံစေတီ အမှတ်အသား အက္ခရာများကို အန္တရာယ်ကင်း ဘေးကင်း ရေးသားထားလေ့ရှိကြသည်။ ထိုအကြောင်းကို အင်းဝခေတ် စာဆိုဝန်ကြီး ပဒေသရာဇာက ‘ရွက်တွင် ထွတ်ငယ်မှာ၊ ဖြူဆွတ်ကယ်ကြက်လျှာ၊ အာသောမာဝ၊ အများကိုးကွယ်ရာ၊ ရှေးထုံးငယ်စဉ်လာ၊ ရိုးရာသာအမှု’ စသည်ဖြင့် တျာချင်းတစ်ပုဒ်တွင် ရေးသားထားသည်။

သမိုင်းခေတ်တစ်လျှောက်၌ ရွှေစည်းခုံစေတီနှင့်ပတ်သက်၍ ကျောက်စာပေါင်းများစွာကို ရေးထိုးထားကြသည်။ ယင်းကျောက်စာများထဲက ကျောက်စာခြောက်ချပ်ကို ရင်ပြင်တော်အရှေ့မြောက်ထောင့်ရှိ ကျောက်စာရုံထဲတွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ဆင်ဖြူရှင် မင်းကြီးသည် ရွှေစည်းခုံစေတီတော်အား ထီးတော်စသည် လှူဒါန်းသည်။ ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ကျောက်စာလည်း ကျောက်စာဂူနှင့် ရှိနေသည်။

ဘုရင့်နောင် လှူဒါန်းထားသော မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ သုံးဘာသာ ကမ္ပည်းစာနှင့် ခေါင်းလောင်းကြီးလည်း အရှေ့ ဘက်အဝင် တောင်ဘက် မူလအုတ်ခုံပေါ်၌ ခေါင်းလောင်းရုံနှင့် ရှိနေသည်။ ဘုရင့်နောင်၏ ကမ္ပည်းစာအပြည့် ရေးထိုး ထားသော အခြားခေါင်းလောင်းငယ်တစ်ခုလည်း အနောက်မြောက်ဘက် တန်းဆောင်းသွားသည့် လမ်းဘေး၌ ရှိ နေသည်။

ရွှေစည်းခုံစေတီတော်တွင် ရေးထိုးထားသော ကမ္ပည်းကျောက်စာများထဲက အရေးအပါဆုံး၊ အထူးခြားဆုံး ကျောက်စာမှာ အရှေ့ဘက်မုခ် ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်ရှေ့ဝင်လမ်း ဝဲယာနှစ်ဖက်၌ရှိသော ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏

အမိန့်တော်ပြန်တမ်း ကျောက်စာတိုင်ကြီးနှစ်တိုင်ဖြစ်သည်။ လေးထောင့် ကျောက်တိုင်ကြီး နှစ်တိုင်တွင် ရှေးမွန် ဘာသာဖြင့် ကမ္ဘာဦးကျောက်စာများကို ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထားသည်။

ယင်းကျောက်စာများ၌ ကျန်စစ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က ဗိဿနိုးနတ်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားက ကျန်စစ်သားအလောင်းအား နောင်အခါ၌ ပုဂံပြည်တွင် မင်းကောင်းမင်းမြတ် ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့ဟု ဗျာဒိတ်ပေး ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ယင်းကျောက်စာအပြင် ကျန်စစ်သားနှင့် ပတ်သက်သော အခြားကျောက်စာ များ၌လည်း အလားတူပင် ကျန်စစ်သားမင်းကြီးအား မြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ပေးပုံကို ရေးသားဖော်ပြထားကြသည်။

ယင်းမှာ ဗျာဒိတ်ရ အသောကမင်းတရားကြီး၏အကြောင်းနှင့် ဆင်တူနေသည်။ အသောကမင်းတရားကြီးအား လည်း မြတ်စွာဘုရားက ပါဠိလိုပုတ်တွင် ဘုရင်ဧကရာဇ်ဖြစ်မည့်အကြောင်း ဗျာဒိတ်ပေးခဲ့သည်ဟု တချို့ကျမ်းဂန် များ၌ ဆိုထားသည်။ သို့သော် ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အသောကမင်းတရားကြီးသည် သူ၏ကျောက်စာများ၌ ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း မရှိပေ။

ရွှေစည်းခုံစေတီ၌ ကျန်စစ်သားရေးထိုးထားသော ကျောက်စာအရ သိရသော အချက်တစ်ချက်မှာ ထိုခေတ် စာပေအရေးအသား မည်မျှ အဆင့်အတန်း မြင့်နေပြီ ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်စာ၌ ရေးသားပါရှိသော အချို့ အချက်အလက်များသည် ထိုခေတ် စာပေအရေးအသား၏ အဆင့်ကို ဖော်ပြနေကြသည်။

‘အပုပ်နံ့ကဲ့သို့ နှစ်မြို့ဖွယ်မရှိသော ဒုစရိုက်တရားများကို သင်းပျံ့သော မွှေးရနံ့ကဲ့သို့ နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော ဘုန်းကံပါရမီဖြင့် မင်းကြီးသည် ဖယ်ရှားပျောက်ပစ်ပေလိမ့်မည်။ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး သုံးပါးဖြင့်ပြုခဲ့သော အပြစ်များ ကိုလည်း ဖြူဖွေ စင်ကြယ်သော တရားရေအေးဖြင့် မင်းကြီးသည် ဆေးကြောလိမ့်မည်။ ဆူးငြောင့်ကဲ့သို့ ပေါများသော သူခိုးဓားပြများ၊ တောကဲ့သို့ ထူထပ်လှသော ရန်သူများသည်လည်း နိုင်ငံတစ်ခွင်တွင် လုံးဝ ပျောက်သွားလိမ့်မည်။ ကျောက်မျက်ရတနာအပေါင်းတို့ဖြင့် ခြယ်စီထားသည့် ပုဂံနေပြည်တော်၏ မကိုဋ်သရဖူဖြစ်သော၊ ပျော်ရွှင်မှုအပေါင်း တို့နှင့်သာ သင့်လျော်သော ဝေဇယံနတ်နန်းတမျှ သာယာသည့် နန်းတော်ကြီးတွင် ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံ၍ ဗိုလ်လူအ ပေါင်းတို့က ကောင်းချီးပြုကြသော မင်းကြီးသည် မင်းစည်စိမ်ကို အပြည့်အဝ ခံစားလိမ့်မည်’ စသော အရေးအသား များကို ကြည့်လျှင် မည်မျှ အလင်္ကာဂုဏ်မြောက်သည်ကို ခန့်မှန်းနိုင်ပေသည်။

ယင်းကဲ့သို့ ပုဂံ၏ တောင်းတင့်ခိုင်မာသော အားအစွမ်းကို ဖော်ပြနေသော၊
တည်ဆောက်သူနှင့် မွမ်းမံသူ နှစ်ဦး၏ဘဝကို လှစ်ပြနေသော၊
အနာဂတ် စေတီပုထိုးများအတွက် စံနမူနာအဖြစ် တည်ရှိနေသော၊
သမိုင်းအမွေအနှစ်ကို လက်ဆင့်ကမ်း သယ်ဆောင်စေခဲ့သော၊
မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ ရုပ်လုံးရုပ်သွင်ဖြစ်သော၊
မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မတံခွန်ကို လွှင့်ထူနေသော
ရွှေရောင်တဝင်းဝင်းနှင့် ရွှေစည်းခုံစေတီတော်ကို ပုဂံခရီးသည်သည် ဖူးမဝ ရှုမဝ ကြည့်ညို၍ အားမရ ဖြစ်ရလေသည်။

ထီးလိုမင်းလို

နရပတိစည်သူမင်းကြီး၏ သားတော်ငါးပါးအနက် အငယ်ဆုံးသားတော်မှာ ဘွဲ့အမည် များပြားလှသော ပုဂံမင်းတစ်ပါးဖြစ်သည်။ သီရိတိဘုဝနာဒိစ္စ ဓမ္မရာဇဿဗုဒ္ဓိမာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သီရိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နန်းတောင်းများဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထီးလိုမင်းလို ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဇေယျသိင်္ခ ဟူ၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ ယင်းဘွဲ့အမည်များမှာ ပါဠိ၊ သက္ကတ၊ မြန်မာ သုံးဘာသာဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားသော ဘွဲ့အမည်များဖြစ်ကြသည်။ သီရိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာဟူသော ဘွဲ့အမည်မှာ သက္ကတဘာသာစကား ဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားသောဘွဲ့အမည်ဖြစ်သည်။

သားတော်ငါးပါးအနက် အငယ်ဆုံးသားတော် ဇေယျသိင်္ခအား ခမည်းတော် နရပတိစည်သူမင်းကြီးက အလွန်ချစ်ခင်မြတ်နိုးသည်။ တစ်ရံရောအခါ နရပတိစည်သူမင်းကြီး၏ လက်ညှိုး၌ ခူနာပေါက်သည်။

နရပတိစည်သူမင်းကြီး၏ မိဖုရားများထဲတွင် တစ်ပါးသော မိဖုရားမှာ ဥယျာဉ်သည်၏ သမီးဖြစ်သည်။ ထိုမိဖုရားသည် ခူနာကိုက်ခဲနာကျင်နေသည်ဖြစ်၍ မအိပ်နိုင်မစားနိုင် ဖြစ်နေသော ဘုရင်မင်းကြီး၏ လက်ညှိုးကို ပါးစပ်ဖြင့် ငုံထားသည်။ မိဖုရား၏ အာဠေ့ကြောင့် ဝေဒနာသက်သာသလိုဖြစ်သွားပြီး ဘုရင်မင်းကြီး အိပ်ပျော်သွားသည်။

ဘုရင်မင်းကြီး စက်တော်ခေါ်နေစဉ် လက်ညှိုးက ခူနာသည် မိဖုရား၏ အာဇ္ဇေသင့်ပြီး ပြည်ပေါက်သွားသည်။ မိဖုရားသည် ဘုရင်မင်းကြီး၏ လက်ညှိုးကို ပါးစပ်ထဲကထုတ်ပြီး ပြည်ကို ထွေးပစ်လိုက်ပါက ဘုရင်မင်းကြီး နိုးသွားမှာစိုးသည့်အတွက် ပါးစပ်ထဲက ပြည်ကို မျိုချပစ်လိုက်သည်။

ယင်းအဖြစ်အပျက်မျိုး ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်ကလည်း ဖြစ်ပျက်ခဲ့ဖူးသည်။ သားတော် အဇာတသတ်သည် ဒေဝဒတ်နှင့် ပူးပေါင်းလျက် ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို ထောင်သွင်းအကျဉ်းချထားသည်။ သားတော်ကလေးမွေးဖွားလာသောအခါ အဇာတသတ်သည် ဖခင်တစ်ဦး ဖြစ်လာ၍ မိဘမေတ္တာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် သူ့ခမည်းတော်လည်း သူ့အပေါ်တွင် ထိုကဲ့သို့ပင် မိဘမေတ္တာစိတ် ရှိလိမ့်မည်ဟု သဘောပေါက်လာသည်။ ဤတွင် ဝေဒေဟီ မိဖုရားကြီးက အဇာတသတ်အား နောက်ကြောင်းကို ပြန်ပြောပြသည်။

အဇာတသတ် ကလေးအရွယ်က လက်တွင် အနာပေါက်သည်။ အနာပေါက်သော အဇာတသတ်၏လက်ကို ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ပါးစပ်ဖြင့် ငုံထားသည်။ ထိုအတွင်း အနာပြည်ပေါက်သွားသည်။ ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် အိပ်ပျော်နေသော သားတော်လေး နိုးသွားမှာစိုး၍ ပါးစပ်ထဲက ပြည်ကို ထွေးမပစ်ဘဲ မျိုချပစ်လိုက်သည်။

မယ်တော်မိဖုရားကြီးထံမှ အကျိုးအကြောင်း ကြားသိရသောအခါ အဇာတသတ်သည် အကျဉ်းချထားသော ခမည်းတော်ကို အကျဉ်းက ချက်ချင်းလွှတ်ပစ်ဖို့ စီစဉ်သည်။ သို့ရာတွင် အချိန်နှောင်းသွားပြီ။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် အကျဉ်းထောင်ထဲတွင် ကွယ်လွန်လေပြီ။

နရပတိစည်သူအကြောင်းတွင် မိဖုရားက ဘုရင်၏လက်ကို ငုံထားပြီး အဇာတသတ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၌ ခမည်းတော်က သားတော်၏လက်ကို ငုံထားသည်ဖြစ်၍ လင်မယားနှင့် သားအဖ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသော်လည်း အနာကို ပါးစပ်ဖြင့် ငုံထားပုံနှင့် ပြည်ကို ထွေးမပစ်ဘဲ မျိုချပုံချင်း တူနေသည်။

အလားတူ တခြားဇာတ်လမ်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ဩက္ကာကရာဇ်မင်းကြီး လက်ချောင်းတွင် ခူနာပေါက်သောအခါ မိဖုရားငယ်က လက်ချောင်းကို ငုံထားသည်။ ယင်းကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ဩက္ကာကရာဇ်မင်းကြီးသည် မိဖုရားငယ်၏သားတော်ကို ထီးနန်းအရိုက်အရာခံအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သည်။ ရာမာယဏ၌လည်း အလားတူ ဇာတ်လမ်းမျိုးရှိပါသည်။ စစ်ပွဲ၌ ဒဏ်ရာအနာတရ ဖြစ်လာသော ဒသရဋ္ဌမင်းကြီးအား မိဖုရားငယ် ကေကေယီသည် မအိပ်ဘဲ ပြုစုသည်။ ယင်းကျေးဇူးကိုထောက်လျက် ဘုရင်မင်းကြီးက သားတော်အကြီး ရာမကိုကျော်လွန်ပြီး ကေကေယီ၏သားတော် ဘရတအား ထီးနန်းအရိုက်အရာခံအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သည်။

နရပတိစည်သူမင်းကြီး စက်တော်ခေါ်ရာမှ နိုးလာသောအခါ အကျိုးအကြောင်း သိရှိသွားသည်ဖြစ်၍ မိဖုရားအား လိုရာဆုကိုတောင်းစေဟု မိန့်တော်မူလိုက်လေသည်။ မိဖုရားက သူ၏သားတော် ဇေယျသိင်္ခအား အိမ်တော်စောင့်ခန့်ထားတော်မူပါ ဟူသော ဆုကိုသာ တောင်းသည်။

ဘုရင်ကြီးသည် မိဖုရား တောင်းသောဆုအတိုင်း သားတော်ဇေယျသိင်္ခအား နန်းတော်စောင့်ခန့်ထားလိုက်လေသည်။ သားတော် ဇေယျသိင်္ခ နန်းတော်စောင့်ရာထူးရခြင်းမှာ ခမည်းတော်မင်းကြီးနှင့် ပိုမိုနီးစပ်မှု ရရှိသွားသည်

ဖြစ်၍ ရာဇပလ္လင်ပေါ် ရောက်ရှိရေးအတွက် ခြေလှမ်းလှမ်းလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

နရပတိစည်သူ မင်းကြီးသည် သားတော်ငါးပါးထဲက မည်သည့်သားတော်အား ထီးနန်းအရိုက်အရာခံအဖြစ် ရွေးချယ်ရမည်နည်းဟု စိတ်ကူးပြီးလျှင် သားတော်ငါးပါးအား တစ်နေရာ၌ စုဝေးစေလျက် -

“သားတော်တို့၏ အလယ်ဗဟို၌ ထီးဖြူစိုက်မည်။ ထီးဖြူလဲကျသွားသည့်ဘက်ကနေသည့် သားတော်သည် ခမည်းတော်၏ထီးနန်းကို ဆက်ခံအုပ်စိုးရမည်။ တခြားသားတော်လေးပါးက ထီးနန်းစိုးစံသော သားတော်အား ရန်မမူဘဲ ကူညီ စောင့်ရှောက်ရမည်”

ဟူ၍ မိန့်တော်မူလေသည်။ သားတော်ငါးပါးက သဘောတူကြသည်။

မင်းကြီးသည် “ထီးနန်း စိုးစံထိုက်သူ သားတော်ဘက် ထီးဖြူတိမ်းညွတ်စေတည်း”ဟု အမိဋ္ဌာန်ပြုလျက် သားတော်ငါးပါး၏ အလယ်တွင် ထီးဖြူစိုက်၍ လက်ကို လွှတ်လိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ထီးဖြူသည် အငယ်ဆုံးသားတော် ဇေယျသိင်္ခဘက် လဲကျသွားလေသည်။

ဇေယျသိင်္ခမင်းသားအား ထီးဖြူတော်ကလည်း လိုလားသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးကလည်း လိုလားသည်။ ကျန်သားတော်လေးပါးကလည်း ကြည်ဖြူကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဇေယျသိင်္ခ နန်းတက်လာသောအခါ ထီးလိုမင်းလိုဘုရင်ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ထီးဖြူစိုက်ရာအရပ်တွင် ထီးလိုမင်းလိုမင်းကြီး ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဘုရားကိုလည်း ထီးလိုမင်းလိုဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ပုဂံဘုရားများအနက် ဘုရားတည်သူ ဘုရင်၏ အမည်နာမကို အစွဲပြု၍ ဘွဲ့အမည်တွင်သောဘုရားမှာ ထိုဘုရားတစ်ဆူလောက်သာ ရှိပေလိမ့်မည်။ အချို့ကမူ ထီးလိုမင်းလိုမှာ တိလောကမင်္ဂလာဟူသော ပါဠိအမည်မှ ပုဒ်ပျက် ပါဠိပျက် ဖြစ်သွားပြီး ထီးလိုမင်းလိုဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ပုဂံရှိ ထင်ရှားသော စေတီပုထိုးများတွင် ထိုစေတီပုထိုးနှင့်ပတ်သက်သော ကျောက်စာရှိစမြဲဖြစ်သည်။ ထီးလိုမင်းလိုဘုရား၏ ကျောက်စာမှာ မူရင်းနေရာ၌ မရှိတော့ပြီဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍ ခြေရာကောက်ရန် မလွယ်ကူသလို ဖြစ်နေသည်။ သို့ရာတွင် မူလကျောက်စာကို ဘုရားကြီး၏ အရှေ့ဘက် နှစ်ဖာလုံလောက်အကွာတွင်ရှိသော ဂူဘုရားငယ်တစ်ဆူအတွင်း၌ သွားတွေ့ကြသည်။

ယင်းကျောက်စာ၌ ‘သက္ကရာဇ် ၅၆၉၊ သံဝစ္ဆရနှစ်၊ တန်ခူးလဆန်း ၁ ရက်၊ ၅ နေ့အား သီရိတြိဘုဝနာဒိတျာ ပဝရဓမ္မ ရာဇာမည်သော နားတောင်းများမင်းကြီးသည် သဗ္ဗညုဘုရားဆုကို လိုချင်၍ ရတနာအတိဆန်းကြယ်စွာသော ဂူတော်လည်း ပြုတော်မူ၏။ ပိဋကတ် ပြုတော်မူ၏’ စသည်ဖြင့် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ထီးလိုမင်းလို ဘုရားကို သက္ကရာဇ် ၅၆၉ ခုနှစ်၌ တည်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထီးလိုမင်းလို ဘုရားသည် ပုဂံရှိ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ဘုရားများထဲတွင် နောက်ဆုံး တည်သော ဘုရားဖြစ်သည်။

ထီးလိုမင်းလိုမင်းသည် ထီးလိုမင်းလိုဘုရားအပြင် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ပုံစံ စေတနာဘုရားနှင့် မဟာဗောဓိပုံစံ မဟာဗောဓိစေတီကိုလည်း တည်သည်။ သူ့ခမည်းတော် လက်စသတ်မသွားသော ဂေါဓောပလ္လင်ဘုရားကိုလည်း ပြီးအောင် တည်သည်။

ထီးလိုမင်းလိုမင်း၏ အခြားအမည်တစ်ခုမှာ နားတောင်းများမင်းဖြစ်၍ သူ၏ တရားရုံး၌ စီရင်သော တရား ဖြတ်ထုံးများကို နားတောင်းများမင်းဖြစ်ထုံးဟု ခေါ်လေသည်။ ယင်းဖြစ်ထုံးများမှာ သူ့အမည်ဖြင့် ရှိနေသော်လည်း သူစီရင်သော သူ၏ကိုယ်ပိုင် ဖြတ်ထုံး ဟုတ်ဟန်မတူပေ။

နားတောင်းများမင်းသည် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးထက် တရားဓမ္မရေး၌ မွေ့လျော်သူဖြစ်သည်။ ဘုရားပုထိုးတည်ခြင်း၊ ဘုရားပုထိုးများအား ပူဇော်ကန်တော့ခြင်းများ၌ ပျော်ပိုက်သူဖြစ်သည်။ သူ့နောင်တော်လေးပါးက သူနန်းရခြင်းကို မဆန့်ကျင်ကြခြင်းမှာ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးကို သူ၏နောင်တော်လေးပါးလက်ထဲ အပ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ နောင်တော်လေးပါးသည် သူတို့၏ ဖခမည်းတော်အား ညီတော်ကို ဖေးဖေးမမ လုပ်ပါမည်ဟု ကတိပေးထားသည့်အတိုင်း နေ့စဉ်နေ့တိုင်း စည်းဝေးတိုင်ပင်ပြီးလျှင် တိုင်းပြည်အရေးအခင်းကို ဖြေရှင်းပေးကြသည်။ ထို့ကြောင့် နားတောင်းများမင်းလက်ထက်၌ လွှတ်ရုံးပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

နောင်တော်လေးပါးကား ဝေဠုဝတီမိဖုရားမှမြင်သော ဇေယျသူရနှင့် ဦးဆောက်ပန်းမိဖုရားမှမြင်သော ရာဇသူရ ပျံချီ ကင်္ကသူတို့ ဖြစ်ကြသည်။ နားတောင်းများမင်း၏ မယ်တော်မှာမူ ဥယျာဉ်သည်၏သမီး မိဖုရားငယ်ဖြစ်သည်။

ယင်းအမြင်ဖြင့်ကြည့်လျှင် ထီးလိုမင်းလိုဘုရားသည် ကမ္ဘာသမိုင်းနှင့် မြန်မာ့သမိုင်း၌ ရှိသော ထီးနန်းလူကြသည့် ထုံးတမ်းစဉ်လာများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ညီတော်နောင်တော်များ ထီးနန်းအတွက် တုတ်တစ်ပြက် ဓားတစ်ပြက် သွေးထွက်သံယိုမဖြစ်ကြဘဲ တိုင်းပြည်နိုင်ငံအရေးကို ရှေးရှုလျက် စည်းစည်းလုံးလုံး ညီညီညွတ်ညွတ်ရှိကြသည် ဆိုသည့်အချက်၏ အမှတ်သင်္ကေတလည်း ဖြစ်နေပေသည်။

ထီးလိုမင်းလိုဘုရားသည် ပုဂံအရှေ့ဘက် တစ်မိုင်ခန့်အကွာ ညောင်ဦး-ပုဂံလမ်းမဘေးတွင် တည်ရှိသည်။ ဘုရား၏အရှေ့မုခ်သည် ညောင်ဦးဘက်လှည့်နေပြီး အနောက်ဘက်မုခ်မှာ ပုဂံဘက်လှည့်နေသည်။ လမ်းမကြီးမှာ ဘုရား၏ မြောက်ဘက်ကျသည်။ ကားလမ်းဘက်က မုခ်သည် ထီးလိုမင်းလိုဘုရား၏ အရှေ့မုခ် မဟုတ်ပေ။ မြောက်ဘက်မုခ်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မြောက်ဘက်မုခ်မှာကား လမ်းဘက်လှည့်နေပြီး ကားလမ်းနှင့်ကပ်နေသဖြင့် ဘုရားဖူးများသည် အရှေ့မုခ်က အဝင်အထွက်နည်းလျက် မြောက်ဘက်မုခ်မှသာလျှင် ဝင်ကြထွက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထီးလိုမင်းလို ဘုရား၌ အရှေ့မုခ်တွင် မစည်ကားဘဲ မြောက်ဘက်မုခ်၌ စည်ကားနေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ထီးလိုမင်းလိုဘုရားသို့ ရောက်လာသည်။ ထီးလိုမင်းလိုဘုရားသည် ရွှေစည်းခုံဘုရားလို ဘုရားဆောင်ပေါ်က ဘုရားမျိုးမဟုတ်ဘဲ ပြတိုက်ထဲက ရှေးဟောင်းပစ္စည်းဘုရားမျိုးဖြစ်၍ ရွှေရောင်လည်း ဝင်းမနေပေ။ ထုံးရောင်လည်း ဖွေးမနေပေ။ ပုဂံခေတ် ဘုရားတည်စကကဲ့သို့ပင် ပကတိ အုတ်နီရောင်သာ ပေါ်နေသဖြင့် ပုဂံခေတ်က ပုံစံအတိုင်းပင် ဖူးတွေ့နေရလေသည်။

ဘုရားကို လေးထောင့် မဟာရုံအုတ်တံတိုင်း ကာရံထားသည်။ အုတ်တံတိုင်းမှာ လေးငါးပေလောက်သာ မြင့်သည်။ ကားလမ်းမကြီးမှ အုတ်တံတိုင်းအထိ လမ်းခင်းထားသဖြင့် ကားဝင်၍ရသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် တတိယအကြိမ် ရောက်လာစဉ်က ဘုရားတွင် ဘုရားဖူးများနှင့် နိုင်ငံခြားခရီးသည်များ စည်စည်ကားကား ရှိနေသည်ကို တွေ့

ရသည်။ မြောက်ဘက်မုခ်ဝတွင်လည်း မုခ်အဝင် ဘေးနှစ်ဘက်၌ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းရောင်းချသော ဈေးသည် နှစ်ဆယ် အစိတ်လောက် အတန်းနှစ်တန်း တန်းစီ၍ ဈေးရောင်းချနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ယခု စတုတ္ထအကြိမ်ရောက်သွားသော အချိန်ကား ဘုရားကြီးတွင် မိမိတို့မှတစ်ပါး အခြားမည်သူမျှ မရှိပေ။ ပျင်းရိဖွယ် ထိုင်နေသော ဘုရားစောင့်တစ်ယောက်ကိုသာ တွေ့ရသည်။ လူသူတိတ်ဆိတ်ပြီး အလင်းရောင်အားနည်းသော ဂူဘုရားကြီးအတွင်း၌ မိမိတို့ချည်း လှည့်ပတ်ကြည့်နေရသည်မှာ ရွံ့သလို ကြောက်သလိုပင် ဖြစ်လာသည်။ ရွှေစည်းခုံဘုရားတွင် လူစည်ကားသလောက် ထီးလိုမင်းလိုတွင် ကျီးနှင့်ဖုတ်ဖုတ်ဖြစ်နေသည်။ တစ်ကိုယ်တည်း အေးအေးဆေးဆေးလာပြီး တရားထိုင်နေဖို့သာ ကောင်းတော့သည်။

ထီးလိုမင်းလိုဘုရားသည် ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ ကြီးမားသော လိုဏ်ဂူဘုရားကြီးများထဲတွင် တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်ပြီး အနီးအနား ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်၌ ကောင်းကင်အထိ မြင့်မားထိုးထွက်နေသော အကြီးဆုံးဘုရားကြီးဖြစ်သည်။ အောက်ခြေမှ ကွမ်းတောင်ထိပ်အထိ ပေ ၁၅၀ ခန့်မြင့်သည်။ အောက်ခြေပတ်လည်မှာ တစ်ဘက်စီ ပေ ၁၄၀ ရှည်သည်။ အာရုံခံခန်းမကြီးကို အရှေ့ဘက် မျက်နှာမူထားပြီး အခြားသုံးဘက်၌လည်း မုခ်ခုံးအာရုံခံများ ရှိသည်။

ဘုရားကြီးတစ်ဆူလုံးသည် အင်္ဂတေပန်း၊ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ တိုင်ထောင့်ပန်း၊ အမိုးပန်း၊ တိုင်ဖုံးပန်း၊ ပုလဲကုံးစသော ရှေးဟောင်းအနုပညာလက်ရာများဖြင့် ပုဂံခေတ်အသွင် ဆောင်နေသည်။ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်၌ စဉ်ကွက် စဉ်ပန်းများကို တွေ့ရသည်။ အတွင်းနံရံများရှိ ပန်းချီဆေးရေးများမှာ ရာသီဥတုနှင့် ပိုးမွှားများ၏ အန္တရာယ်ကြောင့် ရှေးအသွင်မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်နေကြပြီ။

ဘုရားကြီးတွင် အထပ်နှစ်ထပ်ရှိသည်။ အပေါ်ထပ်သို့ တက်ရန် လှေကား နှစ်ခုရှိ၏။ နှစ်ထပ်စလုံးတွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ရှိသည်။ အရှေ့ဘက်မုခ်မှဝင်လျှင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ရှေ့မှောက် တန်းရောက်သွားသည်။ တခြားမျက်နှာများ၌လည်း ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ရှိကြသည်။ အပေါ်ထပ်တွင်လည်း အလွန်တရာ သပ္ပာယ်သော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးရှိသည်။ အပေါ်ထပ်တက်သော လှေကားမှ တက်သွားလျှင် ကွမ်းတောင်ပတ်လည် အခြေအထိ ရောက်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ထီးလိုမင်းလို လိုဏ်ဂူဘုရားကြီး၏ အပေါ်ထပ်သို့ တက်သွားသည်။ ဝင်းလက်တောက်ပသော နံနက်ပိုင်းနေရောင်ခြည်အောက်တွင် လိုဏ်ဂူ ဒုတိယအဆင့်မှ အနောက်မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ နောက်ခံ တန့်ကြည့်တောင်နှင့် သာယာကြည်နူးဖွယ် ပုဂံအလှ ပေါ်လာလေသည်။ ထီးလိုမင်းလို၏ အနောက်ဘက်တစ်ခွင်၌ ကြည့်သူ၏ စိတ်နှလုံးကို ညှို့ယူဖမ်းစားထားသော အာနန္ဒာ၊ သဗ္ဗညုစသော ထင်ရှားသည့် စေတီပုထိုးကြီးများနှင့် မထင်မရှားကွင်းလုံးပြည့် တစ်မျှော်တစ်ခေါ်ကြီး လှမ်းမြင်ရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် မြောက်ဘက်ရှုခင်းကို မျှော်ကြည့်လိုက်ပြန်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်နောက်ခံနှင့် မြစည်းခုံစေတီ၊ ဥပါလိသိမ် စသော စေတီပုထိုးများကို လှမ်းမြင်ရသည်။ ငြိမ်သက်နေသော ထိုရှုခင်းတွင် သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေသော ရှုခင်းရှုကွက်ကိုလည်း မြင်နေရသည်။ ထိုရှုခင်းရှုကွက်ကား ထီးလိုမင်းလိုဘုရား၏ မြောက်ဘက်ရှိ ပုဂံ-ညောင်ဦးကားလမ်းတစ်လျှောက်၌ ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်း ဖြတ်သန်းသွားလာနေကြသော နွားလှည်း၊ မြင်းလှည်းနှင့် ကားများ

ဖြစ်ကြသည်။ တခွပ်ခွပ်မြည်နေသော မြင်းခွာသံများသည် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသော ထီးလိုမင်းလို ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထွင်းဖောက် ဖျက်ဆီးနေကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ထီးလိုမင်းလို၏တောင်ဘက် မျက်နှာပြင်ကို မျှော်ကြည့်လိုက်ပြန်သည်။ စိမ်းလန်းစိုပြည်ခြင်း မရှိသော ဝါကြန့်ကြန့် ပြောင်းစပါးတောသည် ဘုရား၏တောင်ဘက် အုတ်တံတိုင်း အပြင်ဘက်ကစ၍ တစ်မျှော်တစ်ခေါ်ကြီး ပြန့်ပြူးတည်ရှိနေသည်။ ပြောင်းစပါးပင်များ၏ အလွန်၌ ဘုရားငုတ်တိုများကို ကျိုးတိုးကျဲတဲ လှမ်းမြင်နေရသည်။ ယင်းဘုရားပြု ဘုရားပျက်များနှင့် ဘုရားငုတ်တိုများသည် ယခုအခါ၌ အနိစ္စတရားဒေသနာကို ဟောကြားနေကြသော်လည်း တစ်ခေတ်တစ်ခါကမူ ပူဇော်ဝတ်ပြုနေသူများ၊ ဘုရားဒကာ၊ ဘုရားအမများနှင့် စည်စည်ကားကားပင် ရှိနေပေလိမ့်မည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ထီးလိုမင်းလိုဘုရားအပေါ်ထပ်မှ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ် ယင်းရှုခင်းများကို ငေးမျှော်ကြည့်ရှုရင်း ရှေးခေတ်ပုဂံပြည်ကို လွမ်းဆွတ်တသ နေမိလေသည်။

ဥပါလိသိမ်

ပုဂံခရီးသည်သည် ပုဂံ-ညောင်ဦး ကားလမ်းဘေးက ဥပါလိသိမ်သို့ ရောက်သွားသည်။ ဥပါလိသိမ်သည် ပုဂံမှ ညောင်ဦးသို့လာလျှင် ထီးလိုမင်းလို ဘုရားမရောက်ခင် ဝဲဘက်၌တည်ရှိပြီး ညောင်ဦးမှ ပုဂံသို့သွားလျှင် ထီးလိုမင်းလို ဘုရားအလွန် ယာဘက်၌ တည်ရှိသည်။ အဆောက်အအုံ၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ပုဂံရှိ အခြားအဆောက်အအုံ ပုံသဏ္ဌာန် များနှင့်မတူ ကွဲပြားခြားနားနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပုဂံတွင်ရှိသော စေတီပုထိုး ကျောင်းကန်ဘုရား အဆောက်အအုံများ၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ တစ်စုံတစ်ခုသော မူလ ပင်မ အဆောက်အအုံများ၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကို မှီငြမ်းပြုလျက် မိမိတို့၏ ရေခံမြေခံနှင့် လိုက်လျောညီညွတ်အောင် တီထွင်ဆန်းသစ် ဆောက်လုပ်ထားကြသော ပုံသဏ္ဌာန်များ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုင်း၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဗီယက်နမ်၊ အင်ဒိုနီးရှားစသော အခြားအရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် ပုဂံရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာအဆောက်အအုံများ၏ စံနမူနာမှာလည်း အိန္ဒိယနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများမှ ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓဘာသာ အဆောက်အအုံများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံ၏ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများတွင် များသောအားဖြင့် အိန္ဒိယ နှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများမှ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ၏ ပုံစံနမူနာသည် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း လွှမ်းမိုး နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဥပါလိသိမ်၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာမူ ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်ပေ။ တစ်မူထူးခြားနေသည်။ ဥပါလိသိမ် အဆောက်အအုံကို ဘေးတိုက်ကြည့်ရသည်မှာ တရုတ်ဘုရားကျောင်းတစ်ကျောင်းကို ကြည့်ရသည်နှင့် တူနေသည်။ ပန္နက်ပုံစံမှာ လေးထောင့်ရှည်လျားလျားဖြစ်ပြီး ခန်းမအတွင်း အနောက်ဘက်ပိုင်းအစွန်၌ အုတ်ပလ္လင်တံကဲ့နှင့် ဆင်းတုတော်တစ်ဆူ စံပယ်နေတော်မူသည်။ အဆောက်အအုံ၏ အမိုးမှာ သစ်သားအဆောက်အအုံများကဲ့သို့ စိန်တန်းနှစ်သွယ် တန်ဆာဆင်ထားပြီး အလယ်တွင် စေတီငယ်ကလေးတစ်ဆူ တည်ထားသည်။ အတွင်းခန်းမနံရံ၌ ပန်းချီဆေးရေးပုံများရှိသည်။ ပန်းချီဆေးရေးပုံများမှာ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရားများ၊ တောထွက်ခန်းနှင့် အခြားဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ပုံများ ဖြစ်ကြသည်။ လှပသော ကနုတ်ပန်း၊ ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်စသည်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ပုဂံခေတ်တွင် သာသနာတော် စည်ပင်ထွန်းကားခဲ့သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံး နေထိုင်ခဲ့ကြသော ဝိဟာရကျောင်းများ အများအပြား ရှိခဲ့သည်။ မင်းနန်သူ လေးမျက်နှာဘုရား တံတိုင်းအတွင်းနှင့် မင်းနန်သူ တစ်ဝိုက်တွင်လည်းကောင်း၊ ဖွားစော ဆုတောင်းပြည့်ဘုရား တံတိုင်းအတွင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လည်းကောင်း၊ ဝက်ကြီးအင်းရွာ၊ ရွှေစည်းခုံ၊ ထီးလိုမင်းလို၊ ဥပါလိသိမ်၊ တောင်ဘီရွာ၊ မင်္ဂလာစေတီ၊ မြင်းကပါတစ်ဝိုက်တို့တွင်လည်းကောင်း၊ အခြားနေရာဌာနများတွင်လည်းကောင်း ဝိဟာရကျောင်းများရှိခဲ့ကြသည်။ ဝိဟာရကျောင်းများရှိလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်များ သံဃာ့ကံဆောင်သည့် သိမ်လည်း တစ်ကျောင်းတစ်သိမ် မရှိဘဲ နေမည်မဟုတ်ပေ။ ထိုသိမ်များသည် ဝိဟာရကျောင်းများနှင့်အတူ ပြုလုပ်ပျက်စီးကုန်ကြပြီ။

ပုဂံတွင် ယနေ့ထက်တိုင် ပျက်စီး ပျောက်ကွယ်သွားခြင်း မရှိသော ရှေးဟောင်းသိမ် အဆောက်အအုံမှာ ဥပါလိသိမ် တစ်ခုတည်းသာလျှင် ရှိသည်။ ထို့ပြင် ဥပါလိသိမ်သည် အသွားအလာလွယ်ကူသော ညောင်ဦး-ပုဂံ ကားလမ်းမဘေးတွင် တည်ရှိနေသည်ဖြစ်၍ ခရီးသည်များ လွယ်လင့်တကူ သွားလာဝင်ထွက်၍ရသော ပုဂံ၏ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံတစ်ခုလည်း ဖြစ်နေသည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်၌ ပေါ်လွင်ထင်ရှား လူသိများသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံတစ်ခု ဖြစ်နေသော်လည်း ဥပါလိသိမ်၏ အတိတ်နှင့် ပတ်သက်၍မူ မထင်မရှား ပိုးတဝါးဖြစ်နေသည်။

- ဥပါလိသိမ်ကို မည်သည့်ခေတ်က ဆောက်လုပ်ခဲ့သနည်း၊
- ဥပါလိသိမ်အတွင်းက အနုပညာလက်ရာများသည် မည်သည့်ခေတ်က ဖြစ်သနည်း၊
- ဥပါလိသိမ်ဟူသော အမည်၏ ဥပါလိဘွဲ့အမည်သည် မည်သည့်မထေရ်၏ ဘွဲ့အမည်ဖြစ်သနည်း၊
- ဥပါလိသိမ်ဟု အဘယ့်ကြောင့် ခေါ်တွင်သနည်း။

ယင်းပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်၍ အတိအကျ ခြေရာကောက်၍မရ ဖြစ်နေကြသည်။

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါက ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၊ ရှင်မဟာကဿပ၊ ရှင်အာနန္ဒာတို့ကဲ့သို့ ဥပါလိအမည်ရှိ ရဟန္တာတစ်ပါး ရှိခဲ့သည်။ ဥပါလိသည် သကျသာကီဝင်မင်းသားများအား ဆံပင်ရိတ်ဖြတ် ဖြီးသင် ပြုပြင်ပေးရသော ဆတ္တာသည်ဖြစ်သည်။ အနုရုဒ္ဓါ၊ အာနန္ဒာ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ ကိမ္ဗိလ၊ ဘဂ၊ ဒေဝဒတ်အမည်ရှိ သာကီဝင်မင်းသား ခြောက်ပါးတို့သည် ရှင်ရဟန်းပြုရန်အလို့ငှာ မြတ်စွာဘုရားထံ လိုက်သွားကြသောအခါ ဆတ္တာသည် ဥပါလိကိုလည်း ခေါ်သွားကြသည်။

တောအုပ်ကြီးတစ်ခုအတွင်း ရောက်သွားသောအခါ သာကီဝင်မင်းသားတို့သည် သူတို့ဝတ်ဆင်သော ရတနာတန်ဆာများကို ဥပါလိအားပေးလျက် ထိုရတနာတန်ဆာများဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုချေဟု ဆိုပြီးလျှင် ဆက်လက် ထွက်ခွာသွားကြလေသည်။ ဥပါလိက သူလည်းလိုက်လိုကြောင်း ပြောပြသော်လည်း သာကီဝင် မင်းသားများက လက်မခံဘဲ ပြန်လွှတ်လိုက်လေသည်။

လမ်းခရီး၌ ဆတ္တာသည်သည် စိတ်ကူးတစ်မျိုး ပေါ်လာသည်။ သာကီဝင်မင်းသားများ၏ ရတနာတန်ဆာများကို နေပြည်တော် ပြန်ယူသွားလျှင် မိမိအား သာကီဝင်မင်းသားများကို သတ်ပြီး ရတနာတန်ဆာများကို ယူလာသည်ဟု အထင်လွဲကြမည်။ သကျသာကီဝင်မင်းသားများပင် ရဟန်းပြုနိုင်ပါလျက် ကျေးကျွန်မျှသာဖြစ်သော မိမိလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးက အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းမပြုနိုင်ရမှာနည်း၊ ယင်းသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ရတနာဥစ္စာထုပ်ကို သစ်ပင်တစ်ပင်၏ သစ်ကိုင်းတွင် ချိတ်ဆွဲထားခဲ့ပြီး သာကီဝင်မင်းသားများထံ တစ်ဖန် လိုက်သွားလေသည်။

အကျိုးအကြောင်း ပြောပြသောအခါ သာကီဝင်မင်းသားများသည် ငြင်းဆန်ခြင်း မပြုတော့ဘဲ ဥပါလိကိုပါ ခေါ်သွားကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားထံတော် ရောက်သွားသောအခါ ဥပါလိနှင့်တကွ သကျသာကီဝင်မင်းသားတို့သည် ရဟန်းပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် သာကီဝင်မင်းသားတို့၏ အမျိုးမာန်၊ ဇာတိမာန်၊ လူတန်းစားမာန် ခေါင်းထောင် ထမလာနိုင်စေရန်အတွက် ဥပါလိကို အရင် ရဟန်းပြုပေးလိုက်လေသည်။

သာသနာတော်အတွင်း ရဟန်းတစ်ပါးသည် အခြားရဟန်းတစ်ပါးအား ဝါကြီးဝါငယ်အလိုက် အရိုအသေပြုရသည်။ တစ်နာရီ တစ်မိနစ်မျှပင် ဖြစ်စေ ရဟန်းသက်အရ ကြီးသူအား ငယ်သူက ရှိခိုးဦးချရသည်။ ဇာတ်နိမ့်ဆတ္တာသည် ဥပါလိအား ရှိခိုးရသောအခါ သာကီဝင်မင်းသားရဟန်းတို့သည် အမျိုးမာန်၊ ဇာတိမာန်၊ လူတန်းစား လူ့အလွှာမာန်တက်စရာ အကြောင်းမရှိတော့ပေ။

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာတော်ကို နာကြားရသောအခါ ဥပါလိမထေရ်သည် ရဟန္တာ ဖြစ်သွားလေသည်။ ဝိနည်းအရာ၌ ကျွမ်းကျင်လှသဖြင့် ဥပါလိမထေရ်အား မြတ်စွာဘုရားအား ဝိနယဓရ ဝိနည်းဆောင်ဇောဒဂ်ဘွဲ့ ချီးမြှင့်တော်မူလိုက်လေသည်။ ပထမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ၌ ဝိနည်းကို ရှေးဦးစွာ သင်္ဂါယနာတင်ရာတွင် ဥပါလိမထေရ်ကို အကြီးအမှူးအရာထား၍ သင်္ဂါယနာတင်ကြရသည်။

သာသနာသမိုင်း၌ ရဟန်းသံဃာတော်များ၏ ဘွဲ့အမည်ကို မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က ရဟန်းသံဃာတော်များ၏ ဘွဲ့အမည်ကို အတုယူ၍ မှည့်ခေါ်ကြသော ဓလေ့ထုံးတမ်းခုရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာသမိုင်း၌ ‘သာရိပုတြာ’၊ ‘မောဂ္ဂလာယန’ ဘွဲ့အမည်ဖြင့် ရဟန်းသံဃာတော်များ မရှိသော်လည်း လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်း သာသနာသမိုင်း၌မူ ‘သာရိပုတြာ’၊ ‘မောဂ္ဂလာယန’ ဘွဲ့အမည်ဖြင့် ကျမ်းပြုအကျော်အမော် ရဟန်းသံဃာတော်များ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။

ကဿပ၊ အာနန္ဒာ၊ ကောဏ္ဍည စသော ဘွဲ့အမည် မှည့်ထားသော ရဟန်းတော်များကား လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်း သာသနာသမိုင်း၌ လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာသမိုင်း၌လည်းကောင်း အရေအတွက် များစွာရှိ

ကြသည်။ သို့သော်လည်း ဥပါလိဘွဲ့အမည်ကို ယူ၍ မှည့်ခေါ်သော ရဟန်းတော်များမှာမူ မရှိသလောက်ပင် ရှားပါးလှသည်။

ထို့ကြောင့် ဥပါလိဘွဲ့အမည်ရှိ ရဟန်းတော် တစ်ပါးပါးကို ခြေရာကောက်ဖို့ရန်အတွက် အခက်အခဲရှိနေသည်။ သို့ရာတွင် ပုဂံခေတ် ထီးလိုမင်းလိုမင်းနှင့် ကျစွာမင်းလက်ထက်၌ ဥပါလိဘွဲ့အမည်ဖြင့် ရဟန်းတော်တစ်ပါး ရှားရှားပါးပါး ထွန်းကားပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

မဟာရာဇဝင်ကြီး ဋီကာနိဿယ၌ ‘ခဲတောင်ကြီးကျောင်းကျောက်စာ၌ သက္ကရာဇ် ငါးရာကိုးဆယ့်ခြောက်ခု သာသနာ့ဒါယကာ နန်းတောင်းများမင်း လွန်တော်မူလျှင် သားတော်ကျစွာ နန်းတက်တော်မူ၍ သက္ကရာဇ် ငါးရာကိုးဆယ့် ခုနစ်ခုရောက်သော် သီဟမဟာဥပါလိထေရ်နှင့် သာရကလျာဏ၊ သာရဓမ္မ၊ ကလျာဏကိတ္တိ၊ ဉာဏသီဟ၊ ကမ္ဘဘိသာရ၊ ဝဇီရဉာဏ၊ ဂုဏသောဘာ ကျောင်းရံနေ ထေရ်ခုနစ်ပါး၊ ကျောင်းထက်နေ သံဃာတော် တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့ကို ပြာသာဒ်ကျောင်းဆောက်၍ လှူတော်မူသည်’ဟူ၍ ဆိုသောစကားနှင့် မညီသောကြောင့် ဟူ၍လည်းကောင်း။

သုသောဓိတ မဟာရာဇဝင်ကြီး၌ ‘စကုမြို့၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော သီဟမဟာဥပါလိထေရ်ကို နန်းတောင်းများမင်းပင့်၍ ပုဂံတွင် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ငါးရာကိုးဆယ့်ခြောက်ခု သာသနာ့ဒါယကာတော် နန်းတောင်းများမင်း လွန်တော်မူလျှင် သားတော်ကျစွာ နန်းတက်တော်မူ၍ သက္ကရာဇ် ငါးရာကိုးဆယ့်ခုနစ်ခု ရောက်သော် သီဟမဟာ ဥပါလိထေရ်နှင့် သာရကလျာဏ၊ သာရဓမ္မ၊ ကလျာဏကိတ္တိ၊ ဉာဏသီဟ၊ ကမ္ဘိသာရ၊ ဝဇီရဉာဏ၊ ဂုဏသောဘာ ကျောင်းရံနေ ထေရ်ခုနစ်ပါး၊ ကျောင်းထက်နေ သံဃာတော် တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့ကို ပြာသာဒ် ကျောင်းဆောက်၍ လှူတော်မူသည်ဟု ပြဆိုခဲ့သော ခဲတောင်ကြီးကျောင်းကျောက်စာကို ထောက်၍’ ဟူ၍ လည်းကောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ဥပါလိသိမ်သည် ယင်းဥပါလိမထေရ်နှင့် မည်သို့ဆက်စပ်မှုရှိသနည်း။ အချို့က ယင်းသီဟမဟာဥပါလိမထေရ်၏ အမည်နာမကို အစွဲပြု၍ ဥပါလိသိမ် ခေါ်တွင်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း အဆောက်အအုံ အနောက်ဘက် အပေါက်ဝ၏ မြောက်ဘက်နံရံတွင် ကမ္မည်းကျောက်စာတစ်ခု ရေးထိုးထားသည်။ ယင်းကမ္မည်းစာ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ သာသနာပြုရောက်လာသည့် ရှင်မဟာဝါ၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၊ ရှင်ဥပါလိ အမည်ရှိသော မထေရ်လေးပါး ကြီးမှူး၍ သမုတ်သောကြောင့် ဥပါလိသိမ် အမည်တွင်သည်ဟူ၍ ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းကမ္မည်းစာအရဆိုလျှင် ဥပါလိသိမ်သည် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်က ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမလို ဖြစ်နေပြန်သည်။ သို့သော်လည်း ရုပ်ဝတ္ထု အထောက်အထား တစ်ခုခုကို အခြေမခံဘဲနှင့် စူးစမ်းလေ့လာမှုမပြုသော သုတေသီတို့ကမူ ယင်းကမ္မည်းစာအရ ဥပါလိသိမ်ဟု အမည်တွင်နေခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်စရာရှိသော်လည်း ယင်းကမ္မည်းစာမှာလည်း အထောက်အထား ခိုင်လုံခြင်းမရှိဘဲ အစဉ်အလာ ပြောစမှတ်ပြုလာခဲ့သော စကားကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမျှသာဖြစ်၏ ယူဆကြသည်။

ဥပါလိသိမ်၏ ဗိသုကာလက်ရာနှင့် ပန်းချီဆေးရေးများကို ကြည့်လျက် ဥပါလိသိမ်သည် ပုဂံခေတ်က အဆောက်အအုံမဟုတ်ဘဲ ကုန်းဘောင်ခေတ် လက်ရာဖြစ်သည်ဟု သုတေသီအချို့က သတ်မှတ်ကြသည်။ ယင်း

အယူအဆကို ကျားကန်ပေးနေသည့် အထောက်အထားများကလည်း ရှိနေကြသည်။

အဆောက်အအုံ အနောက်ဘက်အပေါက် တောင်ဘက်နံရံ၌ ကမ္ဘည်းစာတစ်ခုရှိသည်။ ယင်းကမ္ဘည်းစာနှင့် တစ်ဆက်တည်း သက္ကရာဇ် ၁၁၅၆ ခု ရေးထိုးထားသော ကမ္ဘည်းစာသည်လည်းကောင်း၊ သိမ်၏ တောင်ဘက် အပေါက် အတွင်းဘက်အပေါ်တွင် ‘၁၁၅၆ ခု သိမ်တည်’ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြောက်ဘက်အပေါက် အရှေ့ဘက်နံရံ အထက်တွင် ‘သက္ကရာဇ် ၁၁၅၆ ခု တပေါင်း ဆေရေလက်ခ ခါ ၂၀’ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘သက္ကရာဇ် ၁၁၅၅ တပေါင်းလ ဆန်း ၄ ရက်နေ့တွင် သိန်ကို ဆေရေဝင်သည်’စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရေးထိုးထားသော ကမ္ဘည်းစာများသည် လည်းကောင်း ဥပါလိသိမ်ကိုတည်ဆောက်သော ခုနှစ်သည် ၁၁၅၅-၁၁၅၆ ခု ဖြစ်သည်ဟု ညွှန်ပြနေကြသည်။

အကယ်၍ ဥပါလိသိမ်သည် ပုဂံခေတ်က ဖြစ်မည်ဆိုလျှင်လည်း ပုဂံခေတ်က သိမ်ဟောင်း ပျက်စီးသွားသည် ဖြစ်၍ ယင်းသိမ်ဟောင်းနေရာ၌ နှောင်းခေတ်လူများ အဆောက်အအုံသစ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ပြီး ပန်းချီဆေးရေး များဖြင့် မွမ်းမံတန်ဆာဆင်ထားခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

သို့သော်လည်း ဥပါလိသိမ်သည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရှေးဟောင်းအုတ်ကျောင်းနှင့်တကွ ထီးလိုမင်းလိုနှင့် အခြား ရှေးဟောင်းဘုရားများအလယ်တွင်ရောပြီး တည်ရှိနေသည်ဖြစ်၍ ပုဂံခေတ် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေပေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပစ္စုပ္ပန်တွင် ပေါ်လွင်ထင်ရှား လူသိများနေသော်လည်း အတိတ်၏ နှင်းမှုန်ထဲတွင် ဝိုးတဝါး ဖြစ်နေသော ဥပါလိသိမ်မှ ဖယ်ခွာလာခဲ့လေသည်။

ညောင်ဦးဘက်မှ မြင်းလှည်းတစ်စီး ကားလမ်းအတိုင်း ဖြတ်မောင်းလာသည်။ မြင်းခွာသံသည် ဥပါလိသိမ် ပတ်ဝန်းကျင်၏ အသံတိတ်သီဆိုနေသော ပုဂံအလွမ်းတေးတစ်ပုဒ်ကို စည်းဝါးလိုက်နေသလားဟု အောက်မေ့ရလေ သည်။

သရပါတံခါးကိုဖြတ်၍

ပုဂံခရီးသည်သည် အာနန္ဒာစေတီသို့အသွားတွင် သရပါတံခါးအရှေ့ဘက်က မြို့ရိုးလည်းမရှိ၊ ကျုံးလည်းကောနေပြီ ဖြစ်သည့် ကွင်းပြင်ကဖြတ်၍ သွားခဲ့သော်လည်း အပြန်၌မူ သရပါတံခါးက ဖြတ်လျက် ရှေးဟောင်းပုဂံမြို့ပြင်ဘက်သို့ ထွက်လာခဲ့သည်။

ရှေးအခါက ဘေးနှစ်ဘက်ပေါင်းကူး၍ ထိပ်တွင် အထွတ်ပေါက်ထားဟန်ရှိသော သရပါတံခါးကြီးသည် ပုဂံခေတ် လက်ရာ အကြွင်းအကျန်မျှသာ ကျန်ရှိတော့သည့် ယခုအချိန်၌ပင် ထုထည်ကြီးမားလှသည်ဖြစ်၍ ရှေးခေတ်ပုဂံ၏ ခိုင်မာတောင့်တင်းသော လုံခြုံရေးကို ဖော်ပြနေပေသည်။

ပုဂံမင်းဆက် ၃၄ ဆက်မြောက် ပျဉ်းပြားမင်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသော ပုဂံမြို့ရိုးတံခါးမကြီး ၁၂ ပေါက် အနက် သရပါတံခါးသည် ယခုအခါတွင် တစ်ခုတည်း ကျန်ရှိနေသော ပုဂံမြို့အဝင် မြို့တံခါးကြီးဖြစ်သည်။ အရှေ့မျက်နှာ မြို့ရိုး၏အလယ်တွင် တည်ဆောက်ထားသော တံခါးမကြီးဖြစ်သည်။ တံခါးမကြီး၏ အပြင်နံရံအပေါ် ဘက် ပတ်ပတ်လည်၌ အင်္ဂတေဘီလူးပန်းဆွဲနှင့် ပုလဲကုံးပန်းတမော့ လက်ရာများကို တွေ့ရသည်။

တံခါးဝ တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ နတ်ကွန်းဂူငယ် နှစ်ခုရှိသည်။ ယင်းနတ်ကွန်းဂူငယ်နှစ်ခုတွင် နတ်မောင်နှမ ရုပ်တု နှစ်ခုရှိသည်။ တံခါးဝအဝင် လက်ဝဲဘက်က နတ်ကွန်းဂူငယ်မှာ အတန်ငယ်နိမ့်သည်။ ယင်းနတ်ကွန်းဂူငယ်၌

မောင်တော်နတ်ရုပ်တုရှိသည်။ လက်ယာဘက် နတ်ကွန်းဂူငယ်က ဝဲဘက်နတ်ကွန်း ဂူငယ်ထက် မြင့်ပြီး ယင်း နတ်ကွန်းဂူ၌ နှမတော်ရုပ်ထားသည်။

ပုဂံရာဇဝင်များ၌ သရပါတံခါးတွင် ငတပါသင်နတ် စောင့်ရသည်ဟု အဆိုရှိသော်လည်း နှောင်းလူတို့သည် သရ ပါတံခါး၌ မင်းမဟာဂီရိ နတ်မောင်နှမ၏ နတ်ကွန်းဂူ နှစ်ခုကို ပြုလုပ်ထားကြသည်။ သရပါတံခါးသည် အနော်ရထာ မင်းကြီး နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ခန်းနှင့်လည်း ဆက်စပ်မှုရှိသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် လယ်တွင်းကိုးခရိုင်၌ ဆည်မြောင်း ကန်ချောင်းတို့ တူးဖော်လျက် ယာယီတဲနန်းတွင် စံနေစဉ် ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့က ဘုရင်မင်းကြီး အား ပုဂံပြန်မရောက်ခင် နတ်ရွာစံကိန်းရှိသည်ဟု နားတော်လျှောက်ကြသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ရာဇမာန်ရ ပြီး ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့အား သံခြေချင်းခတ်လျက် အကျဉ်းချထားလိုက်သည်။

ထို့နောက် စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့်တကွ ဆင်ဖြူတော် သံပြင်စွာကိုစီးလျက် နေပြည်တော်ပုဂံသို့ ပြန်လာသည်။ ပုဂံ အရောက် သရပါတံခါးအဝင် မုဆိုးတစ်ယောက်က အောင်သာမြစ်ခြေ၌ ကျွဲရိုင်းတစ်ကောင် ပြည်သူပြည်သားများကို ရန်ပြုနေသည်ဟု နားတော်လျှောက်သည်ဖြစ်၍ သရပါတံခါးအတွင်း ဆင်ဖြူတော် လက်ယာလက်တစ်ဖက် ဝင်ပြီး ကာမှ ထိုကျွဲရိုင်းကို ငါ ဆင်နှင့် တိုက်သတ်မည်ဟု အမိန့်တော်ရှိလျက် ပခုက္ကူခရိုင် အောင်သာမြစ်ခြေသို့ ချီလေ သည်။

အောင်သာမြစ်ခြေ ရောက်သော် ကျွဲရိုင်းနှင့် ပက်ပင်းတွေ့၍ ဆင်ဖြူတော် သံပြင်စွာကို ချွန်းဖွင့်၍ လွှတ်လေ သည်။ ကျွဲရိုင်းက ဆင်တော်ထက်က ဘုရင်မင်းကြီးကို လှမ်းခတ်သည်တွင် ဘုရင်အနော်ရထာသည် နတ်ရွာစံကံ တော်ကုန်ရလေသည်။ သရပါတံခါးအတွင်း ဝင်ပြီးကာမှ ပြည်သူကို ရန်ပြုနေသည့် ကျွဲရိုင်းကို နှိမ်နင်းသတ်ဖြတ်လို သောကြောင့် ကံတော်ကုန်ရရှာလေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် သရပါတံခါးမှ ထွက်လာခဲ့ပြီး အရှေ့ဘက်ကို မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ အရှေ့ဘက် မလှမ်းမကမ်း၌ တိုင်းချွတ်ဘုရားကို ဖူးမြင်ရသည်။ နောက်ပိုင်း ပုဂံပြတိုက်သို့ ပုဂံခရီးသည် ရောက်သွားသောအခါ ပြတိုက်ထဲတွင်ထားသော ကျောက်စာများထဲတွင် တိုင်းချွတ်ဂူဘုရားမှ ရရှိသော ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို တွေ့ရသည်။

တိုင်းချွတ်ဘုရား အနီးအနားတစ်ဝိုက်၌ အခြားဘုရားများလည်း ရှိသည်။ သရပါတံခါး မြောက်ဘက်၌ ညောင်ဦး မှလာသော လမ်းနှင့် သရပါအထွက်လမ်း ဆုံသောလမ်းရှိသည်။ အနောက်ဘက်ခပ်ယွန်းယွန်း၌ ပန်းခြံလေးတစ်ခြံ ပြုလုပ်ဖန်တီးထားသည်။ ခရီးသည်သည် အနောက်ဘက် ဦးတည်၍ လျှောက်လာသည်။ ဧရာဝတီမြစ်အတွင်းမှ ရေစက်ဖြင့် ရေသွင်းထားသည်ဖြစ်၍ ရေပြည့်နေသော ကျုံးထိပ်၌ အရိန္ဒမာလှေဆိပ်ဟူသော ဆိုင်းဘုတ်ကို တွေ့ရ သည်။ ယခင်က ကျုံးထဲတွင် ရေလည်းမရှိ။ ကျုံးထိပ်က အရိန္ဒမာ လှေဆိပ်လည်း မရှိပေ။ ယခု ကျုံးထဲတွင် ဧရာဝတီ မြစ်အတွင်းမှ ပိုက်ဖြင့် သွင်းယူထားသော ရေရှိနေပြီဖြစ်၍ ပုဂံမြို့ရိုးအပြင်ဘက်က ကျုံးသည် ကျုံး၏အသွင် တစ်ဖန် ပြန်ဆောင်နေပြီ။

အရိန္ဒမာလှေဆိပ်၌ လှေတစ်စင်းမှ မရှိပေ။ သို့ရာတွင် အရိန္ဒမာသည် ပုဂံ၏ သင်္ကေတတစ်ခုဖြစ်၍ အရိန္ဒမာ လှေဆိပ်သည် ရှေးဟောင်းပုဂံခေတ်ကို ပြန်ပြောင်းသတိရစေသည်။ အရိန္ဒမာသည် အနော်ရထာနှင့် ကျန်စစ်သားတို့

အသုံးပြုသော လုံ၏အမည်ဖြစ်သည်။ ရန်သူကိုနှိမ်နင်းသောလုံဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

ဥဿာပဲခူးတွင် ဂျမ်းစစ်သည်တို့ချီလာ၍ ဥဿာမင်းက စစ်ကူတောင်းသောအခါ အနော်ရထာမင်းသည် ကျန်စစ်သား၊ ငထွေရူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီး အမှူးရှိသော စစ်တပ်ကို စေလွှတ်လိုက်သည်။

စစ်ပွဲတွင် ရန်သူကို ချေမှုန်းပြီး ပြည်တော်ပြန်လာသောအခါ ဥဿာမင်းက ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် သမီးတော် မဏိစန္ဒာကို သူရဲကောင်းလေးဦး၏လက်ထဲအပ်လျက် အနော်ရထာမင်းကြီးထံ ဆက်သလိုက်လေသည်။

လမ်းခရီးတွင် ကျန်စစ်သားနှင့် မဏိစန္ဒာမင်းသမီးတို့ ငြိစွန်းကြသည်။ နေပြည်တော် ပြန်ရောက်လာသောအခါ ထိုသတင်းကို အနော်ရထာမင်းကြီး နားပေါက်ကြားသွားသည်ဖြစ်၍ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ကျန်စစ်သားအား ကြိုးနှင့် တုပ်နှောင်စေပြီးလျှင် လက်သုံးတော် အရိန္ဒမာလုံဖြင့် ထိုးသတ်လေသည်။ ကျန်စစ်သားကိုမထိုးမီဘဲ ကြိုးကို ထိုးမိသောအခါ ကြိုးပြတ်သွားသည်ဖြစ်၍ ကျန်စစ်သားသည် အရိန္ဒမာလုံကို ကောက်ယူပြီး ပြေးလေသည်။

အနော်ရထာမင်းက တပ်သားခုနစ်ယောက်ကို ကျန်စစ်သားနောက် လိုက်အဖမ်းခိုင်းသည်။ ကျန်စစ်သားအောင်သာဘက် ကုလားကျောင်းသို့ ကူးပြေးသည်။ ကျန်စစ်သားနောက် လိုက်ကြသော တပ်သားခုနစ်ယောက်သည် ကျန်စစ်သားကို တွေ့သော်လည်း မဖမ်းဝံ့၍ ကျန်စစ်သားအိပ်မှ ဖမ်းမည်ဟု ချုံထဲက စောင့်နေကြသည်။

ကျန်စစ်သားသည် ခရီးပန်းပြီး အိပ်ငိုက်လာသည်ဖြစ်၍ တောအုပ်တစ်ခုထဲတွင် အိပ်မည်ဟု လုံကို မြေကြီးတွင် စိုက်လိုက်လေသည်။ လုံက မြေကြီးတွင် စိုက်မနေဘဲ လဲကျသွားသည်။ ရာဇမာန်ရှသွားသော ကျန်စစ်သားသည် အရိန္ဒမာလုံကို ချုံပုတ်ထဲ ပစ်လိုက်လေသည်။ အရိန္ဒမာလုံသည် ကျန်စစ်သားကို ဖမ်းဖို့ စောင့်နေကြသော တပ်သားခုနစ်ယောက်ကို သိတံတစ်ခုနှင့် သီသကဲ့သို့ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ထုတ်ချင်းပေါက် သွားစိုက်နေလေသည်။

ကျန်စစ်သားသည် အရိန္ဒမာလုံကိုယူပြီး ခရီးဆက်ရာ မြောက်ဘက် ကြောင်ဖြူအရပ် ရောက်သွားသည်။ ထိုအရပ်၌ မထီးတူမနှင့် တွေ့သည်။ မထီးတူမနှင့် တွေ့ခန်းတွင်လည်း အရိန္ဒမာလုံသည် အခရာဖြစ်နေသည်။ ယင်းသို့ အားဖြင့် အရိန္ဒမာလုံသည် ပုဂံတည်ဆောက်သူ၊ ပုဂံမွမ်းမံသူ ဘုရင်နှစ်ပါး၏ သူရသတ္တိ သင်္ကေတဖြစ်နေ၍ အရိန္ဒမာလှေဆိပ်ဆိုင်းဘုတ်ကို တွေ့ရသောအခါ ပုဂံခေတ်ဟောင်းကို ပြန်ပြောင်း သတိရနေမိသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် အနောက်ဘက်သို့ ဆက်လက်လျှောက်သွားသည်။ လက်ဝဲဘက်၌ စီးဆင်းခြင်းမရှိသော ရေသေကျုံး ရှိနေသည်။ လက်ယာဘက်၌ အလေ့ကျပေါက်နေဟန်ရှိသော ပြောင်းဆန်တောကြီးရှိနေသည်။ ပြောင်းဆန်ပင်များကြားထဲတွင် စေတီပုထိုးပျက်များကို ဟိုနေရာတစ်ဆူ၊ သည်နေရာတစ်ဆူ လှမ်းမြင်နေရသည်။ အဝေးတစ်နေရာမှ သာယာချိုအေးသော ချိုးကူသံလေးကို ကြားနေရသည်။ လက်ဝဲဘက် ကျုံးဘေး၌ကား ပုဂံမြို့ရိုးက စီးမိုးထားသည်။ ပြိုကျပျက်စီးသွားသော မြို့ရိုးကိုလည်း မြို့ရိုးသဏ္ဌာန် ပေါ်အောင် ပြန်လည်မွမ်းမံထားသည်။

ပုဂံတည်စက စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ပုဂံဘုရင် အဆက်ဆက် ပိုမိုခိုင်ခံ့အောင် ထပ်ဖြည့်မွမ်းမံထားခဲ့သော ပုဂံမြို့ရိုးသည် ယခုအခါတွင် အချို့နေရာ၌သာ မြို့ရိုးသဖွယ်ရှိနေပြီး အချို့နေရာ၌ကား အုတ်ပုံဘဝသို့ ရောက်နေကြပြီ။

သဗ္ဗညုကျောင်းဝင်း၏ အရှေ့တောင်ဘက် မြို့ထောင့်၌ မြို့ရိုးပုံသဏ္ဌာန်ကို အတော်အသင့် တွေ့နိုင်သေးသော်လည်း အရှေ့တောင်ထောင့်မှ အနောက်ဘက်သို့လာသော မြို့ရိုးမှာမူ ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်း မရှိတော့ပေ။ ဤမြောက်ဘက်မြို့ရိုးမှာလည်း အရှေ့မြောက်ဘက်၌ မြို့ရိုးသဏ္ဌာန် ကျန်ရှိနေသေးသော်လည်း အနောက်ဘက်ဧရာဝတီကမ်းခြေ နီးသွားသောအခါ မြို့ရိုးကွယ်ပျောက်သွားပြီဖြစ်၍ ခင်တန်းလေးများကြားထဲက တိုးလျှိုပေါက်မြို့တွင်းမြို့ပြင် အဝင်အထွက် အသွားအလာ လုပ်၍ရနေပြီ။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဆက်လက်လျှောက်လာသောအခါ တစ်နေရာ၌ ကျုံးထဲကရေကို လာခပ်နေကြသော ကလေးမလေးများကို တွေ့ရသည်။ သူတို့ ရေခပ်သောနေရာမှာ ရေဆိပ်ကလေး ဖြစ်နေသည်။ ရေရှားသောရပ်ကွက်မှ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ထဲ သွားခပ်ရန်မှာ ခရီးလှမ်းသဖြင့် နီးနီးနားနား ကျုံးရေကို ခပ်ယူသုံးစွဲကြခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် အနောက်ဘက် ဧရာဝတီမြစ်ဆီသို့ ဆက်လက်လျှောက်လာသောအခါ မြစ်ကမ်းမရောက်ခင် တစ်ဖာလုံ မရှိတရှိလောက်တွင် ဣသိပည ဒေဝဂုရုကျောင်း ဟူသော ဆိုင်းဘုတ်ကြီးကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဆိပ် အဆင်းလမ်းမှာ ကျောင်းဝင်းထဲက ဖြတ်သွားရသဖြင့် ကျောင်းဝင်းထဲ ဝင်လာခဲ့သည်။

ကျောင်းဝင်းထဲတွင် အရှေ့နှင့်အနောက် ဖောက်ထားသော စင်္ကြံလမ်းနှစ်လမ်းပေါ်၌ တစ်စုံတစ်ခုသောနေရာသို့ ဦးတည်ချက်မထားဘဲ ခေါက်တုံ့ခေါက်ပြန် လျှောက်နေကြသော ရဟန်းတော် နှစ်ပါး သုံးပါးနှင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး အစိတ်သုံးဆယ်လောက်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုရဟန်းတော်များနှင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများမှာ တရားဝင်နေကြသော ယောဂီများ ဖြစ်ကြသည်။

ကမ္ဘာမြေသည် တစ်ခါတစ်ရံ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်သင့်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ၌ ငြိမ်းချမ်းရေးရောင်ခြည် လွှမ်းခဲ့သည်။ ဤနယ်မြေ၊ ဤဒေသ၊ ဤပထဝီမြေကြီးသည်လည်း စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး နှစ်မျိုးစလုံးကို ကြုံခဲ့ရသည်။ ပုဂံခေတ်ကလည်း ဤနယ်မြေ၊ ဤဒေသ၌ ငြိမ်းချမ်းရေးရောင်ခြည်သန်းသကဲ့သို့ စစ်သွေးစစ်ရောင် လွှမ်းခဲ့သည်။

ဤနယ်မြေ၊ ဤဒေသ၌ပင် အရှင်အရဟံ ခြေရာချင်းထပ်ခဲ့သည်။ ဤနယ်မြေ၊ ဤဒေသ၌ပင် လုံ့ကိုင်စစ်သည်တော်များ၊ ဓားကိုင်စစ်သည်တော်များ ခြေလှမ်းပြင်းပြင်း နင်းခဲ့ကြသည်။ ဤနေရာ၊ ဤနယ်မြေသည်ပင် ကျန်စစ်သားနှင့် ငရမန်ကန်းတို့ အရှုံးအနိုင် အားပြိုင်သော တိုက်ပွဲ၏ စစ်တလင်းဖြစ်ခဲ့သည်။

ဤနေရာ၊ ဤနယ်မြေ၊ ဤဒေသသည်ပင် ဘုရင်နရသီဟပတေ့ လက်ထက်၌ ကျူးကျော်တာယာစစ်သားများ ဝင်မွှေသွားသော နေရာဖြစ်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းကလည်း ဤမြစ် ဤချောင်းမှာပင် စစ်သင်္ဘောများ စုန်ချည်ဆန်ချည် လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဤဒေသ၊ ဤမြေကြီးကိုပင် လုံ့စွပ်တပ် သေနတ်ကိုင်စစ်သားများ စစ်ဖိနပ်ဖြင့် နင်းခဲ့ကြသည်။ ယခုအချိန်တွင်မူ ဤနယ်မြေ၊ ဤဒေသသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနယ်မြေ ဖြစ်နေပြန်ပြီ။

ခရီးသည်သည် မြစ်ကမ်းပါးက ရေစုပ်စက်နှင့် ရေလှောင်ကန်ဘေးမှ မြစ်ဆိပ်သို့ ဆင်းလာသည်။ မြစ်ဆိပ်သဲမြေတွင် ရပ်လျက် အနောက်ဘက် မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ တသွင်သွင် စီးဆင်းနေသော ဧရာဝတီမြစ်ပြင်တွင် စက်တပ်လှေကလေးများ သွားလာလှုပ်ရှားနေကြသည်။ ဟိုမှာဘက်ကမ်း၌မူ ကျနေ၏ ရောင်ခြည်အောက်တွင် မသဲမကွဲမြင်ရ

သော တန့်ကြည့်တောင်နှင့် တန့်ကြည့်တောင်ပေါ်က စေတီတော်သည် ဧရာဝတီမြစ်အတွင်း သွားလာလှုပ်ရှားနေကြ
သော ရေလမ်းခရီးသည်များအား တရားရေအေး တိုက်ကျွေးနေဘိသကဲ့သို့ ထင်ရလေသည်။

အာနန္ဒာ

‘ဂန္ဓမာတောင်၊ လိုဏ်ချောင် မုတ်နန်း ဂူငယ်တွင်
မွေးတကြူကြူ၊ မဇ္ဇတည့် နတ်ပန်းပင်၊
ဆွတ်ချူယူခင်၊ ပန်ဆင်လေ ရည်စူး၊ မြင်ရုံသာ
စိတ်ကယ်က ကူးသည်နှင့်လေး’

သီချင်းကြီး သီချင်းခံ သီဆိုကျူးရင့်သူများ၏ နှုတ်ဖျားတွင် ခေတ်စားနေသော မဇ္ဇသကနတ်ပန်းကို တင်စား၍ မြဝတီမင်းကြီး ဦးစ ဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားသည့် မဇ္ဇသကနတ်ပန်းဘွဲ့သီချင်းကြီးဖြစ်သည်။ ဂန္ဓမာဒနတောင်သည် ပါဠိကျမ်းဂန်များ၏ အဆိုအရ ဟိမဝန္တာ၏ တောင်ထွတ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဂန္ဓမာဒနတောင်၌ ရွှေဂူ၊ ငွေဂူ၊ ဖန်ဂူ၊ မှန်ဂူ၊ စိန်ဂူ၊ ပတ္တမြားဂူများ ရှိသည်။ အနုတက်အိုင်သည် ကေလာသ၊ ကာလ၊ စိတြ၊ သုဒဿန၊ ဂန္ဓမာဒနတောင် ငါးလုံးတို့၏ အကြား၌ တည်ရှိသည်။

သက္ကတ ရှေးဟောင်းပုရာဏ်ကျမ်းများ၏ အဆိုအရ ဂန္ဓမာဒနတောင်သည် ဣလဝတနှင့် ဘဒြသု၏အကြား၌ တည်ရှိသောတောင်ဖြစ်သည်။ ဇေမ္ဗဒိပ်ကျွန်း၏ မကိုဋ်ဖြစ်သည်။ နတ်ဒေဝတာတို့၏ ဘုံဗိမာန်ဖြစ်သည်။ ဂန္ဓမာဒနတောင်ပေါ်၌ ဗိဿနိုးနတ်မင်းကြီး တရားကျင့်ကြံအားထုတ်သည်။ မြန်မာဘာသာ၌ နဂါးငွေ့တန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၌ မစ်လကီဝေးဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သော ကြယ်စုကို သက္ကတရှေးဟောင်း ပုရာဏ်ကျမ်းဂန်များ၌ အာကာသဂင်္ဂီဟူ၍ ခေါ်သည်။ မိုးပေါ်က ဂင်္ဂါမြစ်ဟု ဆိုလိုသည်။ သေးငယ်သော ယင်းကြည်စု

သည် မြောက်ဘက်မှ တောင်ဘက်သို့ ပျံနေသည်ဟု ထင်ရသည်။ အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်မှသာ ကောင်းစွာ မြင်ရသည်။ ရိုးရိုးမျက်စိဖြင့် ကြည့်ပါမူ ပျံလွင့်နေသော ပဝါဖြူတစ်စပမာ မှန်မှန်မှားမှားသာ မြင်ရသည်။ ကြယ်စု၏ အနံမှာ တချို့နေရာ၌ ကြီးနေပြီး၊ တချို့နေရာ၌ သေးငယ်နေသည်ဖြစ်၍ တစ်ပြေးတစ်ညီတည်း ရှိမနေပေ။ ဘေးတွင် အခက်အလက်၊ သို့မဟုတ် လက်တက်ကလေးများလည်း ဖြာထွက်နေသည်။

ပုရာဏ်ကျမ်းများ၏ အဆိုအရ နဂါးငွေ့တန်းခေါ် ယင်းမိုးပေါ်က ဂင်္ဂါမြစ် (အာကာသဂင်္ဂါ)သည် ဂန္ဓမာဒနတောင် ပေါ်သို့ စီးကျသည်။ ပုဂံ၏ မကိုဋ်သရဖူဖြစ်သော အာနန္ဒာစေတီသည် မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်း၊ ဘုရားသမိုင်းနှင့် ရှေးဟောင်းကျမ်းဂန်များ၏ အဆိုအရ ဂန္ဓမာဒနတောင်နှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိနေသည်။

ပုဂံပြည်၌ ထီးလှိုင်ရှင်ခေါ် ကျန်စစ်သား ထီးနန်းစိုးစံနေသည့် အချိန်က ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့သ၌ ဂန္ဓမာဒနတောင် မှ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တစ်ပါး ပုဂံပြည်သို့ ကြွလာပြီးလျှင် နန်းတော်တံခါးဝ၌ ဆွမ်းရပ်ကြသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၏ သပိတ်ထဲတွင် ဆွမ်းလောင်းလျက် ဆွမ်းလုပ်ကျွေးပြီးလျှင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များအား -

“အရှင်ဘုရားများ မည်သည့်အရပ်ဒေသက ကြွလာတော်မူကြပါသနည်း”

ဟူ၍ မေးလျှောက်လေသည်။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များက -

“ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာကြပါ၏”

ဟူ၍ ပြန်လည်မိန့်ကြားသောအခါ ဘုရင်မင်းကြီးသည် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များအား

-

“ပုဂံပြည်တွင် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူကြပါ”

ဟု လျှောက်ထားလျက် ကျောင်းဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည့်အပြင် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး နန်းတော်သို့ ပင့်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးလေသည်။

တစ်နေ့သ၌ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များအား ဂန္ဓမာဒနတောင်ရှိ နန္ဒမူလိုဏ်၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကို တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းပြတော်မူပါဟု လျှောက်ထားသောအခါ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များက ဂန္ဓမာဒနတောင်က နန္ဒမူလိုဏ် ဂူနှင့်တူသော လိုဏ်တစ်ခုကို တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းပြကြလေသည်။ ထိုအခါ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ယင်းနန္ဒမူလိုဏ်၏ ပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း အာနန္ဒာစေတီကို တည်လေသည်။ နန္ဒမူလိုဏ်ပုံစံအတိုင်း တည်သောဘုရားဖြစ်၍ အာနန္ဒာဟု အမည်တွင်သည်။ လက်တွေ့ကျကျ သုံးသပ်လေ့ရှိသော မြန်မာသမိုင်းလေ့လာသည့် နိုင်ငံခြားသမိုင်းဆရာတချို့၏ အယူအဆကမူ တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်ကား မဇ္ဈိမဒေသတွင် ဘာသာကွဲ အယူကွဲ ဘုရင်များ လက်ထက်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များ အဖိနှိပ် အချုပ်ချယ်ခံနေရသည့် အချိန်ဖြစ်သည်။ အဖိနှိပ် အချုပ်ချယ်ခံရသော ရဟန်းတော်များသည် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များ သို့ တိမ်းရှောင်ထွက်ခွာလာကြရာ တချို့ရဟန်းတော်များသည် သာသနာပြန့်ပွား ထွန်းကားနေသော ပုဂံပြည်သို့ လည်း ရောက်ရှိလာကြသည်။

ထိုအချိန်က အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်နေသော ကျန်စစ်သားသည် ပုဂံပြည်သို့ ရောက်ရှိလာကြသော ရဟန်းတော်ရှစ်ပါး အား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ပြီးလျှင် ဆွမ်းလုပ်ကျွေးလေသည်။ ရဟန်းတော်များက ဘုရင်မင်းကြီး

အား ဩရိသပြည် ဥတ္တရဂိရိတောင်၌ရှိသော အနန္တလိုဏ်ဂူပုံသဏ္ဌာန်ကို ပြောပြကြသည်။

ဘုရင်မင်းကြီးသည် ထိုရဟန်းတော်များထံမှ ကြားသိရသော အနန္တလိုဏ်ဂူပုံစံအတိုင်း အာနန္ဒာစေတီကို တည်သည်။ အနန္တလိုဏ်ဂူပုံစံအတိုင်း တည်သောဘုရားဖြစ်၍ ကာလရွေ့လျောလာသောအခါ အနန္တအမည်မှ အာနန္ဒာဖြစ်လာလေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးတည်သော အာနန္ဒာစေတီသည် ကမ္ဘာ့အံ့ချီးဖွယ်ရာ အနုပညာလက်ရာ စံနမူနာအဖြစ်ဖြင့် ခေတ်အဆက်ဆက် တည်ရှိလာခဲ့လေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် အာနန္ဒာစေတီသို့ ရောက်သွားသည်။ ညောင်ဦးဘက်မှလာလျှင် သရပါတံခါးကိုဖြတ်လျက် အရှေ့ဘက်ချိုးသွားလျှင်လည်း အာနန္ဒာစေတီသို့ ရောက်သည်။ သို့မဟုတ်ကလည်း သရပါတံခါးအရှေ့ဘက် မြို့ရိုးမရှိတော့ပြီဖြစ်သည့် ဟာလာဟင်းလင်းကွက်လပ်မှ ဖြတ်သွားလျှင်လည်း သရပါတံခါးကို မဖြတ်မကျော်ရဘဲ အာနန္ဒာစေတီသို့ တောက်လျှောက် ရောက်သွားသည်။

ထီးလိုမင်းလိုဘုရား၌ ကားလမ်းဘက် မျက်နှာပြုနေသည့် မြောက်ဘက်မုခ်သည် လူအဝင်အထွက်များပြီး ဘုရား၏မျက်နှာစာသဖွယ် ဖြစ်နေသကဲ့သို့ပင် အာနန္ဒာဘုရား၌လည်း လမ်းမဘက်မျက်နှာပြုနေသည့် အနောက်ဘက်မုခ်မှ လူဝင်လူထွက်များသောကြောင့် အရှေ့မုခ်၌ လူမစည်ကားဘဲ အနောက်ဘက် မုခ်က ဘုရား၏မျက်နှာစာ ဖြစ်နေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် တခြားဘုရားဖူးများကဲ့သို့ပင် ဘုရား၏ အနောက်ဘက်မုခ်သို့ ချဉ်းကပ်လာသည်။ ဘုရားဝန်းကျင်၌ ပျံ့လွင့်နေသော အနောက်မြောက်ထောင့် တန်ဆောင်းတစ်ခုထဲက တင်တင်မြဲ၏ ‘ပုဂံမြို့ဟောင်း တစ်နေရာ’ ကက်ဆက်သီချင်းသံသည် ခရီးသည်များအား ဆီးကြိုနှုတ်ဆက်နေသည်။

ဘုရားပရိဝုဏ်ကို တံတိုင်းကြီးဖြင့် ကာရံထားသည်။ အနောက်ဘက်မျက်နှာစာ၌ စိုက်ထားသော ရွှေဒင်္ဂါးပင်များမှ အဝါရောင် ရွှေဒင်္ဂါးပွင့်များသည် ပုဂံပြည်၏ သာသနာရောင်ဝါကို ရည်ညွှန်းနေကြဟန်တူသည်။ မျက်နှာစာ၏ တောင်နှင့် မြောက်ဘက်၌ ပေါက်နေကြသော စိမ်းစိမ်းစိုစို ထနောင်းပင်ကလေးများကလည်း ပုဂံပြည်၏ စည်ပင် ဝပြောပုံကို သရုပ်ဆောင်နေကြဟန်တူသည်။ တောင်ဘက်၊ မြောက်ဘက်၊ အနောက်ဘက်တို့၌ ဘုရားမုခ်အတွင်းသို့ အဝင် အုတ်စောင်းတန်းကြီးများ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် မုခ်ပြာသာဒ်နှင့် ဂူဘုရားကြီး၏ အကြား၌ ရင်ပြင်ကွက်လပ် ရှိမနေတော့ပေ။ အုတ်စောင်းတန်းကြီးများ ကွယ်နေ၍ အနောက်ဘက်မှလည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်မှလည်းကောင်း ဂူဘုရားကြီးကို အပြည့်အဝ ဖူးမြော်၍ မရတော့ပေ။

ပင်မ ဂူဘုရားကြီးကို အပြည့်အဝ ပကတိသဘာဝအတိုင်း ဖူးမြော်လိုလျှင် အုတ်စောင်းတန်းဆောက်မထားသည့် အရှေ့မျက်နှာမှသာ ဖူးမြော်၍ ရသည်။ အရှေ့ဘက် မျက်နှာစာတစ်ခုတည်း၌သာလျှင် ရှေးခေတ်မူရင်းအတိုင်း ရင်ပြင်ကွက်လပ် ကျန်နေသည်။

လေးမျက်နှာတံတိုင်း မုခ်အတွင်းဘက် ဝင်သွားသောအခါ ထိုင်နေသော နတ်ရုပ်များကိုလည်းကောင်း၊ ဂူအဝင်ဝဲယာ၌ ရှိနေသော မတ်ရပ်နတ်ရုပ်ကြီးများကိုလည်းကောင်း တွေ့ရသည်။ လေးမျက်နှာတံတိုင်း မုခ်အတွင်းဘက်က ထိုင်နေသော နတ်ရုပ်များသည် တံခါးစောင့် တံခါးမှူးများ ဖြစ်ပုံရသည်။ ဂူအဝင် ဝဲယာ၌ ကိုယ်ဟန်အနေအထားကို

သုံးဆစ်ချိုးနဲ့၍ ရပ်နေသော နတ်ရုပ်ကြီးများ၏ လက်အနေအထားမှာ အနက်အဓိပ္ပါယ် တစ်ခုခုကို ရည်ညွှန်းနေဟန် ရှိသည်။

လက်ဝဲလက်ဖြင့် ဘုရားဖူးများအား ရပ်တန့်ရန် ညွှန်ပြနေဟန်ရှိပြီး လက်ယာလက်ဖြင့် ဤနေရာဟု ညွှန်ပြနေ ဟန်ရှိသည်။ နတ်ရုပ်ကြီးများ၏ လက်အနေအထားမှာ ဤနေရာမှ ရပ်တန့်၍ ရပ်တော်မူရပ်ပွားတော်ကြီးများအား ဖူးမြော်ပါဟု တိုက်တွန်းနေဟန်ရှိသည်။

အာနန္ဒာဂူဘုရားကြီးအတွင်း၌ အရပ်လေးမျက်နှာကို မျက်နှာမူလျက် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ထားသော မတ်ရပ် ရုပ်ပွားတော်ကြီး လေးဆူရှိသည်။ ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူကြသော ဘုရားလေးဆူကို ရည်စူး၍ မြောက်ဘက်၌ ကကုသန်ဘုရား၊ အရှေ့ဘက်၌ ကောဏာဂုံဘုရား၊ တောင်ဘက်၌ ကဿပဘုရား၊ အနောက်ဘက်၌ ဂေါတမဘုရား ဟူ၍ ကိုးကွယ်တည်ထားသော ရုပ်ပွားတော်များ ဖြစ်သည်။

မတ်ရပ်ရုပ်ပွားတော်ကြီးများသည် ရှစ်ပေခန့်အမြင့်ရှိသော ပလ္လင်ထက်၌ စံပယ်နေတော်မူသည့် ဉာဏ်တော် ၃၁ ပေ ရှိသော သစ်သားဆင်းတုတော်ကြီးများဖြစ်သည်။ မုခ်ပေါက်မဝင်ခင် ရှေ့ဆောင်မှနေ၍ ရပ်၍ ဖြစ်စေ၊ ထိုင်၍ဖြစ် စေ ဖူးမြော်မှသာလျှင် မတ်ရပ်ရုပ်ပွားတော်ကြီးများကို ဦးခေါင်းမမော့ဘဲ အပြည့်အဝ ဖူးမြင်နိုင်သည်။

ထိုနေရာမှ ရှေ့သို့သွားလျှင် ရှေ့တိုးသွားသလောက် ဦးခေါင်းမော့ရပြီး ရှေ့နားကပ်၍ ဖူးမြော်ပါက အောက်ခံခုံ ကြာပလ္လင်နှင့် ခြေတော်စသည်များကိုသာ ဖူးမြော်၍ရသည်။ ဦးခေါင်းမော့ပြီး မျက်နှာတော်ကို ဖူးမြော်ပါက ကြာရှည် စွာ ဖူးမြော်နေနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် နတ်ရုပ်ကြီးများက ရုပ်ပွားတော်ကြီးများကို ဖူးမြော်နိုင်ရန် အဆင်ပြေ သည့်နေရာကို ညွှန်ပြနေကြခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

မတ်ရပ်ရုပ်ပွားတော်ကြီး လေးဆူအနက် တောင်ဘက်နှင့်မြောက်ဘက်က ရုပ်ပွားတော်ကြီးနှစ်ဆူသာ ပုဂံခေတ် မူလလက်ရာ သစ်သားရုပ်ပွားတော်ကြီးများဖြစ်ပြီး အရှေ့ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်က မူလသစ်သားရုပ်ပွားတော်ကြီး နှစ်ဆူမှာ မီးလောင်ကျွမ်း ပျက်စီးသွားသောကြောင့် အသစ်တစ်ဖန် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ထားသော ရုပ်ပွားတော်များ ဖြစ် ကြသည်။

ပုဂံခေတ် မူလလက်ရာဖြစ်သော ရုပ်ပွားတော်နှစ်ဆူနှင့် နှောင်းခေတ်အစားထိုး ထုလုပ် ကိုးကွယ်ထားသော ရုပ်ပွားတော်နှစ်ဆူကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ပုံသဏ္ဌာန်ပြေပြစ်ခြင်း၊ အချိုးအစားကျနခြင်း၊ ခုံညားခြင်း စသည်တို့၌ နှောင်းခေတ် ရုပ်ပွားတော်များသည် ပုဂံခေတ် ရုပ်ပွားတော်များကို မမီကြပေ။

ရုပ်ပွားတော်ကြီးများ၏ ဘေးဝဲယာနံရံ အောက်ခြေများ၌ လက်ဝဲရံ၊ လက်ယာရံ ရဟန္တာပုံများရှိသည်။ အနောက် ဘက်က ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ အောက်ခြေ ဝဲယာ၌ လူ၏ ကိုယ်ပမာဏအတိုင်း ရုပ်တုနှစ်ခု ထုလုပ်ထားသည်။ ရုပ်တု တစ်ခုမှာ ဘုရားဒါယကာ ကျန်စစ်သား၏ ရုပ်တုဖြစ်ပြီး အခြားရုပ်တုတစ်ခုမှာ ရှင်အရဟံ၏ ရုပ်တုဖြစ်သည်။ ဆရာ နှင့် ဒကာသည် ရုပ်ပွားတော်အား လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးပူဇော်နေကြသည်မှာ နှစ်ပေါင်းကိုးရာနီးပါး ရှိခဲ့ပြီ။ နောင်အနာဂတ် တွင်လည်း မည်သည့်အချိန်ကာလအထိ ယခုကဲ့သို့ လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးပူဇော်နေကြဦးမည် မသိပေ။

မတ်ရပ်ရပ်ပွားတော်ကြီးများ အလင်းရောင် ရရှိရန်အတွက် အပေါ်တွင် အပေါက်ဖောက်ထားသည်။ အပေါက်မှ ဝင်လာသော အလင်းရောင်သည် ရပ်ပွားတော်ကြီးများအပေါ်တွင် ကျရောက်နေသည်ဖြစ်၍ ရပ်ပွားတော်ကြီးများကို လင်းလင်းရှင်းရှင်း ဖူးမြင်ရသည်။ လသာသောညများ၌ အပေါ်တည့်တည့် လရောက်နေခိုက်နှင့် ကြုံပါက လိုဏ်ဂူ တစ်ခုလုံး မှောင်မိုက်နေသည့် ကြားထဲက အပေါက်မှ ဖြာကျနေသော လရောင်အောက်က ရပ်ပွားတော်ကြီးများကို ဖူးမြင်ရသည်မှာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းလှသည်။

မတ်ရပ်ရပ်ပွားတော်ကြီး လေးဆူကို အတွင်းပတ်လမ်း၊ အပြင်ပတ်လမ်းဖြင့် ပတ်ရံထားသည်။ ပတ်လမ်းနှစ် ထပ်၏ နံရံများ၌လည်းကောင်း၊ ဘေးဘက်ရှေ့ဆောင်များ၏ နံရံများ၌လည်းကောင်း၊ မတ်ရပ်ရပ်ပွားတော်ကြီး၏ ဘေးနံရံများ၌လည်းကောင်း ဗုဒ္ဓဝင် ကျောက်ဆစ်ပန်းတမော့ ရုပ်တုများနှင့် ဘုရားဆင်းတုတော် ဉာဏ်တော် အစားစားကို ထည့်ကပ်ထားသည်။ ဂူအပြင်ဘက် အောက်ခြေပတ်လည်၌လည်းကောင်း၊ အထက်ပစ္စယာများ၌ လည်းကောင်း စဉ့်စိမ်းသုတ် မြေချပ်များ ကပ်ထားသည်။ ယင်းစဉ့်ရုပ်ချပ်များမှာ မာရ်နတ်စစ်သည်ရုပ်ပုံများ၊ ဇာတ် ကြီးဆယ်ဘွဲ့နှင့် အခြားဇာတ်တော် ၅၃၇ ဇာတ်တို့၏ ရုပ်ပုံများဖြစ်သည်။

ပထမပစ္စယာ အနောက်တောင်ထောင့်မှစ၍ လက်ယာရစ် လှည့်ပြီးလျှင် ဧကနိပါတ် အပဏ္ဏကဇာတ်မှ စ လျက် တစ်ဇာတ်လျှင် စဉ့်ကွင်းတစ်ခုကျစီဖြင့် ဒုတိယပစ္စယာမြောက်မုခ် အသီတိနိပါတ် မဟာသုတသောမဇာတ် အထိ ၅၃၇ ဇာတ် စဉ့်ကွင်းပုံများ ပြုလုပ်ထားသည်။ တစ်ဖန် မြောက်ဘက်မုခ်၌ရှိသော စဉ့်ကွင်းရေ ၃၇၆ ခုတို့သည် ကား မဟာနိပါတ် တေမိဇာတ်မှစ၍ ဝေဿန္တရာဇာတ်အထိ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကို တစ်ခန်းစီ ဖော်ပြထားသော စဉ့်ကွင်းများ ဖြစ်သည်။

ကုလားကျောင်းအောက်ခြေ၌ တောင်ဘက်မုခ်မှ လက်ယာရစ်လှည့်ပြီးလျှင် ခြင်္သေ့၊ မြင်း၊ ဆင်၊ ကုလားအုတ်စ သော တိရစ္ဆာန်ရုပ်၊ တိရစ္ဆာန်ဦးခေါင်းနှင့် လူ့ကိုယ်၊ လူ့ခေါင်းနှင့် တိရစ္ဆာန်ကိုယ် စသည့် ရုပ်ပုံအမျိုးမျိုး ၃၀ ကျော်တို့ ကို စဉ့်ကွင်း ၂၇၇ ခုဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ အရှေ့မုခ်၏ လက်ဝဲလက်ယာ၌ ဘုရားရှိခိုးပူဇော်ဟန် ပုံဖော်ထားသော နတ်သား နတ်သမီး စသည်တို့၏ ရုပ်ပုံများကို စဉ့်ကွင်း ၂၇၆ ခုဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသည်။ အထက်ပစ္စယာ အဆင့်ဆင့်၌ရှိသော ၅၅၀ ဇာတ်တော် စဉ့်ကွင်း ၉၀၀ ကျော်တို့သည် ပါဠိတော်ကို နိဿယပြန်ဆိုသူ ပညာရှင်များ ဝေါဟာရတစ်ခုခု၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ယုန်ထင်ကြောင်ထင် ဖြစ်နေလျှင် အထောက်အထားပြုရသော စဉ့်ကွင်းများဖြစ်သည်။ အထက် ကွမ်းတောင်လိုဏ်များ၌ ဆင်းတုတော် ၂၀ ကိုးကွယ်ထားသည်။ မုခ်ထွတ်ထောင့်၏ အထက်မုခ်ဦး၌လည်း ခြင်္သေ့ရုပ် ၁၄၈၊ နတ်ရုပ် ၂၈၊ စေတီရံ ၂၄ ဆူတို့ ရှိကြသည်။

လိုဏ်ဂူကြီး၏ အပြင်ဘက်အောက်ခြေနှင့် အထက်ပစ္စယာအဆင့်များတွင် ကပ်ထားသော စဉ့်ကွင်း စဉ့်ချပ်ပေါင်း ၁၄၇၄ ခုတို့သည် နှစ်ပေါင်း ၉၀၀ နီးပါး ကြားမြင့်လာပြီဖြစ်သည့်တိုင် အပျက်အစီး နည်းပါးစွာဖြင့် တည်ရှိနေကြ သည်။ အာနန္ဒာလိုဏ်ဂူကြီး၌ ပန်းချီလက်ရာများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အတွင်းနံရံများ၊ တိုင်များ၊ မုခ်ခုံးများ၊ အမိုး မျက်နှာကြက်များ၌ ပန်းချီများ ရေးဆွဲထားသည်။ သို့သော်လည်း ထိုပန်းချီများမှာ ထုံးသင်္ကန်းကပ်လှူသူများကြောင့် ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ ပျောက်ကွယ်သွားကြပြီ။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက လိုဏ်ဂူ အတွင်းနံရံ နေရာတချို့တွင် ထုံး များကို ခဲရာခဲဆစ် ခွာထားသည်ဖြစ်၍ ရှေးမွန်ကမ္ဘည်းစာဖြင့် ဖော်ပြထားသော ပုဂံခေတ် ပန်းချီတချို့ကို တွေ့မြင်ရ

လေသည်။ အနောက်ဘက်မျက်နှာ အာရုံခံမုခ်အတွင်း၌ ပါဠိကျမ်းဂန်များ၌လာသော ၁၀၈ ကွက် စက်လက္ခဏာပါရှိ သည့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာကို ထုလုပ်ကိုးကွယ်ထားသည်။

အာနန္ဒာလိုဏ်ဂူဘုရားသည် ကုလားကျောင်းအောက်ခြေမှ အထက်ချရားသီးဖျားအထိ ပေ ၁၈၀ ခန့် မြင့်သည်။ အခြေခံ ပန္နက်ပုံစံမှာ ကြက်ခြေခတ်ပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ လိုဏ်ဂူပင်မသည် တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ပေ ၂၀၀ ခန့် ကျယ်သော လေးထောင့်စပ်စပ် ပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ အခြား ဘုရားများကဲ့သို့ တစ်ဘက်တည်း၌သာ အာရုံခံမုခ် မျက်နှာမထားဘဲ လေးဘက်လေးမျက်နှာ၌ အကျယ်အဝန်း အညီအမျှရှိသော အာရုံခံမုခ်များ ဆောက်ထားသည်။ အာရုံခံမုခ်များမှာ ပင်မလိုဏ်ဂူထက် အတန်ငယ်နိမ့်သည်။ အကျယ် ၂၂၀ ပေခန့်ရှိသော မုခ်လိုဏ်ကို အုတ်ချင်း ဆက်၍ ပေါင်းကူးထားသည်။ အုတ်ချင်းဆက်ရာ၌ အင်္ဂတေသရွတ်မပါဘဲ မြေနီသရွတ်ဖြင့်သာဆက်ထားသည်။ အစေးဖြင့် ကပ်ထား တွယ်ထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း အနေအထားသင့်သည်ဖြစ်၍ ကာလရှည်စွာ တည်တံ့ခိုင်ခံ့ နေသည်။ မဏ္ဍိုင်၏ ပြင်ဘက် တိုက်ထုများမှာလည်း အုတ်ကို အပိတ်အပြန်မစီဘဲ အတွင်းဘက်၌ အခေါင်းထား လျက် အပြင်ဘက်ကသာ မြေနီသရွတ်နှင့် စီသည်။ အပေါ်ယံက သုတ်သော အင်္ဂတေမှာ ကျောက်ပကတိကဲ့သို့ မာကျော ခိုင်ခံ့လှသည်။ လိုဏ်နှစ်ထပ်အတွင်း၌လည်း ပြတင်းပေါက်မှ အလင်းရောင်နှင့် လေဝင်သောကြောင့် မှောင် ခြင်း၊ ပိတ်လှောင်ခြင်း မရှိပေ။

အောက်ခံ ကုလားကျောင်းများနှင့် အထက်ပစ္စယာ အဆင့်ဆင့် စေတီကွမ်းတောင်များသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ညီညာစွာ ယှက်စပ်နေသည်ဖြစ်၍ အချိုးအစား ပြေပြစ်လှပေသည်။ စဉ့်ကင်း စဉ့်ချပ်တို့၏ အသွေးအရောင်မှာလည်း ယခုကာလ စဉ့်အိုးစဉ့်အင်နှင့်မတူဘဲ စိမ်းစိုသော အရောင်အဆင်း ထွက်နေသည်။ ရေးသားထားသော မြန်မာ၊ နာဂရီ၊ မွန်အက္ခရာ စာလုံးများမှာလည်း သေသေသပ်သပ် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အာနန္ဒာလိုဏ်ဂူဘုရားများသို့ ရောက်သွားကြ သော ပြည်တွင်းပြည်ပ ခရီးသည်များသည် ရင်သပ်ရှုမော အံ့ဩခြင်း မဖြစ်ဘဲ မနေနိုင်ကြပေ။

အာနန္ဒာစေတီသည် ပုဂံ၏အလှမျှသာမက မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလှလည်း ဖြစ်၏။ အာနန္ဒာစေတီရှိ အနုပညာ လက်ရာများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာ အနုပညာလက်ရာများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည်။ အာနန္ဒာစေတီသည် ပုဂံ၏အားမာန်၊ ပုဂံ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ပုဂံ၏ သာသနာ၊ ပုဂံ၏ အနုပညာတို့ကို သရုပ်ဆောင်နေသည်။ ပုဂံ ကျောက်စာများ၌လည်း ‘ဆီမီးတိုင်ကဲ့သို့ အလျှံထွန်းလင်းသည့် ရုပ်ပွားတော်မြတ်တို့နှင့် ရတနာသုံးပါးတို့ ကိန်းဝပ်ရာ ဌာပနာရွှေတိုက်ကို ဖွင့်လှစ်သောအခါ’ ဟူ၍ အာနန္ဒာစေတီကို ခြယ်မှုန်းပြထားသည်။

သို့သော် ဤရွှေဤမျှ နိုင်ငံ၏ အနုပညာသရဖူနှင့် ဓမ္မဗိမာန်ကြီးသဖွယ် ဖြစ်လင့်ကစား အာနန္ဒာစေတီ တည်ဆောက်ခြင်း၏ နောက်ကွယ်တွင် အမင်္ဂလာသတင်းဆိုးနှစ်ရပ်ရှိသည်။ ယင်းအမင်္ဂလာ သတင်းဆိုးနှစ်ရပ်မှာ ကောလာဟလ သတင်းမျှသာဖြစ်ပြီး အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့ကား မရှိပေ။ သို့သော်လည်း ထိုသတင်းမျိုးကို မြန်ရေရှက်ရေ ပြောတတ်ကြသည်။ နားထောင်သူများကလည်း နားထောင်တတ်ကြသည်။

ပထမအမင်္ဂလာသတင်းမှာ ကျန်စစ်သားသည် အာနန္ဒာစေတီပုံစံနှင့်တူသော အခြား အဆောက်အအုံတစ်ခု မည် သည့်နေရာမှာမှ ပေါ်မလာနိုင်အောင် အာနန္ဒာစေတီ တည်ဆောက်သူ ဗိသုကာအား ကွပ်မျက်သုတ်သင်ပစ်သည်

ဟူသော သတင်းဖြစ်သည်။ ထိုသတင်းမျိုး အိန္ဒိယနိုင်ငံ အာဂရာရှိ ကမ္ဘာကျော် တာဂျ်မဟာလ် တည်ဆောက်သူ ရှဟ ဂျဟန်ဘုရင်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ထွက်ဖူးသည်။

ရှဟဂျဟန်ဘုရင်သည် တာဂျ်မဟာလ်လို အဆောက်အအုံမျိုး တခြားပေါ်မလာစေရန်အတွက် တာဂျ်မဟာ တည်ဆောက်သူ ဗိသုကာ၏လက်ကို ဖြတ်ပစ်သည်ဟု တချို့ကဆိုသည်။ ယင်းသတင်းများမှာ မိမိတို့တည်ဆောက် သည့် အဆောက်အအုံကို မိမိတို့ မည်မျှမြတ်နိုးသည်ကိုအခြေခံ၍ သတင်းအဆန်း တီထွင်သူတို့ ထုတ်လွှင့်သော ကောလာဟလသတင်းမျှသာ ဖြစ်တန်ရာသည်။ ရှင်အရဟံလို ရဟန်းတော်မြတ်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိနေသော တရားဓမ္မကို အလေးထားသူ ကျန်စစ်သားလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ထိုမျှ လူမဆန်သော၊ ထိုမျှ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော၊ ထိုမျှ ဥဗ္ဗတ္တကဆန်သော အပြုအမူမျိုးကို ပြုလုပ်ပါမည်လော။

နောက် အမင်္ဂလာသတင်းတစ်ခုမှာ အာနန္ဒာစေတီ အုတ်မြစ်ချသောအခါ ကလေးတစ်ယောက်ကို အရှင်လတ်လတ် စတေးသည်ဟူသော သတင်းဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဘုရားကျွန်များက အစတေးခံရသော ကလေးမိခင် မြေကြီးပေါ်လှိမ့်ပြီး ငိုကြွေးသောနေရာကိုပင် လိုက်ပြကြသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

မြို့တည်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ အဆောက်အအုံတစ်ခုခု ဆောက်လုပ်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ တံတားဆောက်ရာ၌ဖြစ်စေ အုတ်မြစ်ချ သည့်အခါ လူကို အရှင်လတ်လတ် စတေးသည်ဟူသော ကောလာဟလသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌သာမက ရှေးခေတ်ကမူ ဘာနိုင်ငံများ၌လည်း ရှိနေသည်။ ဂျေရစ်ချို့ အုတ်မြစ်ချသောအခါ ဟီးလ်သည် သူ၏ သားအကြီးကို စတေးသည့် အပြင် တံခါးများကိုလည်း သူ၏ အငယ်ဆုံးသားကို စတေးပြီး တည်ဆောက်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ မာလင်ဒဏ္ဍာရီ ၅ ရာစု ဗြိတိသျှလူမျိုးစု အကြီးအကဲဖြစ်သူ ဗာတိဂန်သည် သူ၏ရဲတိုက် အုတ်မြစ်ချရာ၌ ကလေးတစ်ယောက်ကို စတေးသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ၅၆၃ ခုနှစ်၌ အိုင်အိုနာကိုလိုလမ္မာ တည်ဆောက်သောအခါ အုတ်မြစ်ချရာ၌ အိုရန် အမည်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် သူ့အလိုအလျောက် စတေးသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

၁၇ ရာစုနှစ်များဆီက ဂျပန်ပြည်တွင် ကျေးကျွန် တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အဆောက်အအုံတစ်ခုခု အုတ်မြစ်ချ ရာ၌ မိမိအလိုအလျောက် စတေးလျှင် ဂုဏ်ရှိသော အလုပ်ကိုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ၁၆၃၄ ခုနှစ်၌ ထိုင်းဘုရင်သည် အယုဒ္ဓယမြို့၏ မြို့တံခါး ၁၇ ပေါက်ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာ၌ မြို့တံခါးတစ်ခုစီ၏ တိုင်နှစ် တိုင်ထူရာတွင် လူနှစ်ဦးစီ စတေးဖို့လိုသဖြင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိန်းမ ၆၈ ယောက်ကို ရွေးချယ်သည်။ သို့ရာတွင် အတိတ်နိမိတ်မကောင်းသောကြောင့် လေးယောက်ကိုသာ စတေးသည်။ ၁၈၆၅ ခုနှစ်၌ တူရကီတွင် ခံတပ်တစ်ခု အုတ်မြစ်ချရာ၌ ကလေးများကို စတေးမည်ပြုသဖြင့် စစ်သားနှစ်ယောက်က ဝင်တားရသည်။

မြို့တည်ရာ၌ လူကို အရှင်လတ်လတ် စတေးသည်ဟု အစဉ်အလာ ပြောစကားရှိသော်လည်း မြန်မာသမိုင်းများ ကမူ ယင်းအချက်ကို ရေးသားဖော်ပြခြင်း မရှိကြပေ။ မနုကျယ်ဓမ္မသတ်၌ မြို့၏ထောင့်များတွင် လူစတေးလျှင် နစ်နာကြေး၊ သို့မဟုတ် လျော်ကြေးမတောင်းခံရဟု ဆိုထားသည်။ ရာဇာတိရာဇ် အရေးတော်ပုံ၏ အဆိုအရ ၁၂၇၈ ခု နှစ် မုတ္တမမြို့ တည်သောအခါ နက္ခတ် ဗေဒင်ကိန်းအရ အခါကောင်းအချိန်ကောင်း၌ မြို့တံခါးတိုင်ထူရာတွင် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမတစ်ယောက်ကို စတေးသည်။

၁၇၅၁ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ထားဝယ်မြို့တည်သောအခါ မြို့တံခါး တစ်ခုစီ၏ တိုင်ကိုထူရာ၌ ရာဇဝတ်သားတစ်ယောက်ကို စတေးသည်ဟု မျက်မြင်သက်သေတစ်ဦးက ဒေါက်တာမာဆွန်အား ပြောသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်၌ မိုးကောင်းစော်ဘွားသည် ရွာသားတစ်ဦးအား ကျောင်းကပ္ပိယတစ်ဦးကို သတ်ဖြတ်မှုဖြင့် တရားစွဲသည်။ ထိုအခါ ကျောင်းကပ္ပိယက မိမိကို တံတားဆောက်ရာ၌ စတေးမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်သောကြောင့် အပြစ်ကျူးလွန်ရပါသည်ဟု တရားခံက လျှောက်လဲသည်။

မင်းတုန်းမင်းကြီးက ဗြိတိသျှကော်မရှင်နာ မင်းကြီးအား ၁၈၅၇ ခုနှစ် မန္တလေးမြို့ အုတ်မြစ်ချရာ၌ လူစတေးသည့်ခလေးကို အသုံးမပြုဟု ပြောသည်။ သို့ရာတွင် မင်းတုန်းမင်းကြီးသည် အစတေးခံရပြီး အစောင့်အရှောက် နတ်ဘဝရောက်သွားသူအား နန်းတော်၌ ပန်း၊ သစ်သီးများဖြင့် ပူဇော်ပသသည်ဟု အထက်မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် ဂေဇက်တီးယား၌ ဆိုထားသည်။ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် မန္တလေး၌ရှိနေသော ဒေါက်တာဘက်စတိန်းက ‘ဘုရင်မင်းကြီးသည် ယင်းလူမဆန်သော ခလေးထုံးစံကို ဆန့်ကျင်သူ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ရှေးဟောင်း ခလေးထုံးစံအရ ယင်းစနစ် အသုံးပြုသည်ကို မှူးမတ်များ တွေ့ရှိကြ၏’ဟူ၍ ရေးသားထားသည်။

ယင်းအဖြစ်အပျက်များသည် တကယ့်အဖြစ်အပျက် အမှန်ထက် ကောလာဟလကို အခြေခံ၍ ပျံ့လွင့်သွားသော သတင်းများသာဖြစ်ဖို့ရှိသည်။ အစစအရာရာ တိုးတက်နေပြီဖြစ်သည့် ယခုခေတ်၌ပင် ထိုသတင်းမျိုး တစ်ခါတစ်ရံ ထွက်ပေါ်လာတတ်သည်။ သို့သော်လည်း တကယ်စုံစမ်းလေ့လာသောအခါ အခြေအမြစ်မရှိသော လောလာဟလသာ ဖြစ်ကြောင်း သိကြရသည်။

ရှင်အရဟံလို ရဟန်းတော်မြတ်၏ ဆုံးမဩဝါဒကို နာယူလျက် ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်၊ ကုသိုလ်တရား ပွားစီးနေသူ ကျန်စစ်သားလို ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် လူမဆန်သော၊ ဆင်ခြင်တုံတရား ခေါင်းပါးသော၊ သရဲသဘက်ဆန်သော ထိုအပြုအမူမျိုးကို ကျူးလွန် ပြုလုပ်ပါမည်လော။

ပုဂံခရီးသည်သည် အာနန္ဒာစေတီမှ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ အနောက်ဘက် နိမ့်ကျသွားပြီဖြစ်သည့် နေ၏အရောင်ကြောင့် ပြာသောကောင်းကင်အောက်တွင် မိုးစွန်တဖျား မြင့်မားစွာ ထိုးထွက်နေပြီး ရွှေရောင်တောက်နေသည့် ပုဂံပြည်၏ ကျက်သရေဆောင်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျက်သရေဆောင် အာနန္ဒာစေတီတော်ကြီးသည် နောက်တွင် ကျန်ခဲ့လေပြီ။

ရွှေကြီး

ပုဂံဘုရားများအနက် ထင်ရှားသော ဘုရားနှစ်ဆူရှိသည်။ တစ်ဆူမှာ သဗ္ဗညုဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ဆူမှာ ရွှေဂူကြီး ဖြစ်သည်။ ဘုရားနှစ်ဆူသည် အရှေ့နှင့်အနောက်မြောက် ခရီးအလှမ်း မဝေးကွာလှသော နေရာတွင် တည်ရှိနေကြ သည်။ နှစ်ဆူစလုံးကို တည်သော ဘုရားဒါယကာမှာ အလောင်းစည်သူ ဖြစ်သည်။ ရွှေဂူကြီးကို ခရစ်နှစ် ၁၁၃၁ ခု တည်ပြီး သဗ္ဗညုကို ခရစ်နှစ် ၁၁၄၄ ခု တည်သည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် ရွှေဂူကြီးသို့ ရောက်သွားသည်။

ရွှေဂူကြီးသည် ပိဋကတ်တိုက်၏ အနောက်ဘက်တွင်ရှိသည်။ ရာဇဝင်နှင့် ဘုရားသမိုင်းတွင် ‘ရှင်သာရိပုတြာ စီရင်တော်မူသော ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်နှင့်တူစွာ ရွှေဂူကြီးဘုရားကို တည်၍ မင်းအဆက်ဆက် ကိုးကွယ်လာခဲ့သော ဓာတ်တော်များကို ဌာပနာလျက် ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်၌ ရုပ်ပွားတော်မြတ် သွင်းထားပြီး ရွှေထီးအထွတ် တင်သည်’ဟူ၍ ရေးသားထားသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် သူ၏ကောင်းမှုတော်ကို ‘သဏ္ဌာနဝန္တ မုစ္ဆေနပထဗျာ ဥဂ္ဂတံ ဝိယံ’ (မြေမှပေါက်သော သဏ္ဌာန်နှင့်တူသည်)ဟု ကျောက်စာတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ရွှေဂူကြီးသည် ပထဝီမြေကြီး ထဲက မှီပွင့်ကြီး ပေါက်သည်နှင့် တူနေသည်။ ခပ်မြင့်မြင့် အုတ်ခုံ အုတ်ဖိနပ် အုတ်ပလ္လင်ကြီးပေါ်တွင် ဂူဘုရားကို တည်ထားသည်။

အုတ်ခုံကြီး အပေါ်ဘက်တစ်လျှောက်၌ ရှေးယခင်က နတ်ရုပ်များစွာတို့ဖြင့် မွမ်းမံထားသော်လည်း ယခု နောက်ပိုင်းတွင်ကား တောင်ဘက်၌သာ အနည်းငယ်ကျန်တော့သည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ဂူဘုရားများတွင် ပုံဖော်လေ့ ဖော်ထုရှိသော အင်္ဂတေပန်း၊ အင်္ဂတေရုပ်၊ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ စဉ့်စိမ်းကွက်များကိုလည်း ရွှေဂူကြီး၌ တွေ့ရသည်။

လိုဏ်ဂူမှာ မြောက်ဘက်မှန်လှည့်ဖြစ်သည်။ အနောက်မြောက်ထောင့် လှေကားငယ်မှ ဘုရားပေါ် တက်ရောက် ဖူးမြော်နိုင်သည်။ အာရုံခံခန်းမကြီးနှင့် ဗဟိုမဏ္ဍိုင်ပတ်လည် စင်္ကြံများရှိ တံခါးနှင့်ပြတင်းပေါက်များကြောင့် လေဝင် လေထွက်ကောင်းပြီး အလင်းရောင်လည်း ရရှိသည်။ စုလစ်မုခ်ခုံး၊ တိုင်ထောင့်ပန်း၊ တိုင်ဖုံးများနှင့် ကုလားကျောင်း အပြင်ဘက် ပတ်လည်ရှိ အင်္ဂတေပန်းများမှာ လက်ရာကောင်းမွန်လှသည်။

ရွှေဂူကြီး၏ ထူးခြားချက်မှာ လိုဏ်ဂူဝင်ပေါက်၏ ဝဲနံရံ၌ ကပ်ထားသော ကျောက်စာနှစ်ချပ်ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာနှစ်ချပ်ကို အတွင်းအာရုံခံ မြောက်ဘက်နံရံ၌ မြှုပ်ထားသည်။ ကျောက်စာ၌ ရွှေဂူကြီးဘုရား တည်ဆောက်ပုံအကြောင်းအရာနှင့် ဘုရားဒါယကာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ဆုတောင်းပတ္တနာကို ဖော်ပြ ထားသည်။ ကျောက်စာမှာ ပါဠိဘာသာ၊ သင်္သကရိုက်ဘာသာ နှစ်မျိုးဖြင့် ရေးထိုးထားခြင်းဖြစ်၍ ပုဂံခေတ် ရေးထိုး လေ့ရှိသော ကျောက်စာမျိုးဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာအပိုင်း၌ ဘုရားဒါယကာ၏ ဆုတောင်းပတ္တနာကို ဖော်ပြထားပြီး သင်္သကရိုက်ဘာသာအပိုင်း၌မူ ရွှေဂူကြီးတည်သောခုနှစ် သက္ကရာဇ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ပါဠိဘာသာအပိုင်း၌ ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာ၏ အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

‘အကျွန်ုပ်သည် ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံ၏အကျိုးကြောင့် ပြန့်ပြောလှစွာသော ဤလူ့ပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ နဂါးပြည်၊ ဂဠုန်ပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ နတ် ဗြဟ္မာ အသူရာ မာရ်နတ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်အလုံးစုံ တို့ဖြင့်ပြီးသော လူမင်းအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း မတောင့်တလိုပါ။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက အဖြစ်ကိုလည်း မ

တောင့်တပါ။ သံသရာ ရေအလျဉ်ကိုဖြတ်လျက် တံတားကို ခင်းပြီးလျှင် သံသရာဝဲဩဇာထဲ၌ နစ်မြုပ်နေကြသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ကယ်ဆယ်ပြီးလျှင် လူအပေါင်းတို့အား မြတ်လှစွာသော နိဗ္ဗာန်ရွှေပြည်သို့ ရောက်စေအံ့။ အကျွန်ုပ်သည် သံသရာမှ ကူးမြောက်ပြီးလျှင် သံသရာရေလျဉ်ကြော၌ မျောနေကြသော လူအပေါင်းတို့အားလည်း ကူးမြောက်စေအံ့။ မယဉ်ကျေးသော သတ္တဝါတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမအံ့။

အပရာဇိတရွှေပလ္လင် ဗောဓိပင်ရင်း၌ အကျွန်ုပ်သည် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်သော ဘုရားရှင်ဖြစ်လတ္တံ့။ အဝိဇ္ဇာ လွှမ်းမိုးပြီး အိပ်ပျော်နေသော သတ္တဝါအပေါင်းအား နိုးကြားစေ၍ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်စေအံ့။ ရာဂ မီး တောက်လောင်နေစဉ် ငြိမ်းအေးသွားပြီးလျှင် အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်လတ္တံ့။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား လည်း လွတ်မြောက်စေအံ့။ သူတော်ကောင်းတရားတို့ဖြင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရာဂ၊ ဒေါသ စသောအပြစ်များ ငြိမ်းအေးသွားသည်ရှိသော် သတ္တဝါအပေါင်းတို့အားလည်း ငြိမ်းအေးစေအံ့။ မူလဘူတအကြောင်းရင်းဖြစ်သည့် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း အကျွန်ုပ်အား အခါခပ်သိမ်း ကုန်ခန်းချုပ်ငြိမ်းပါစေသတည်း’

ကျောက်စာပါ ဆုတောင်းပတ္ထနာကို ထောက်ကြည့်လျှင် အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မစည်းစိမ်၊ မင်းစည်းစိမ် မည်သည့် လောကီစည်းစိမ်ကိုမျှ မလိုလား မတောင့်တသော ဘုရားဆုပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ သာဝကဆုကိုပင် မပန်ဘဲ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား နိဗ္ဗာန်သောင်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်ပေးနိုင်သည့် ဘုရားလောင်းတို့ပန်သော ဆုမျိုးကိုသာ တောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းဆုတောင်းပတ္ထနာနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာပင် အလောင်းစည်သူဟု အမည်တွင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အလောင်းစည်သူမှာ ‘အလောင်း’ မှာ ‘အလောင်းတော်’ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာသည် အသောကမင်းတရားကြီး၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာနှင့် ဆင်တူနေသည်။ အသောကမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ခါနီး ဆဲဆဲတွင်လည်း လက်နှစ်ဖက်ကိုယှက်လျက် သံဃာတော်အရှင်မြတ်များ သီတင်းသုံးရာ ကျောင်းတိုက်ဘက်လှည့်ပြီးလျှင် -

‘တပည့်တော်သည် မိမိအစိုးရသည့် မြေပြင်အလုံးကို သံဃာတော်အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းပါသည် အရှင်ဘုရား။ ဤသို့ လှူဒါန်းရသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် တပည့်တော်သည် နတ်ပြည်သို့လည်း မရောက်လိုပါ။ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့လည်း မရောက်လိုပါ။ မင်းစည်းစိမ်ကိုလည်း မခံစားလိုပါ။ မင်းစည်းစိမ်ဟူသည်မှာ ရေပွက်ပမာ တစ်ခဏမျှသာ ခံပါသည်။ ဤကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် တပည့်တော်ရလိုသည့်ဆုမှာ အရိယာသံဃာတော်များ တန်ဖိုးထားကြသည့် မိမိစိတ် မိမိထိန်းချုပ်နိုင်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ ယင်းဥစ္စာ ရတနာသည် မည်သည့်အခါမျှ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်မှု မရှိသည့် ဥစ္စာရတနာဖြစ်ပါသည်’ဟူ၍ ဆုတောင်းပတ္ထနာပြုလေသည်။

အသောကမင်းကြီးနှင့် အလောင်းစည်သူ မင်းနှစ်ပါးစလုံးပင် မင်းစည်းစိမ်၊ မင်းအာဏာကို ရေပွက်ပမာမျှသာ ထင်သွားကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကိလေသာမီး ချုပ်ငြိမ်းသော သန္တိသုခ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုသာလျှင် လိုလားတောင့်တကြသော ဘုရင်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ထိုးထားသော ကျောက်စာ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းမှာ ပါဠိဘာသာဖြင့် ဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာ ဂါထာဗန္ဓုအဖွဲ့ဖြင့် စီကုံးထားသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။ ယင်းဂါထာအဖွဲ့များ၌ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ချီးကျူးထောမနာပြုခြင်း၊ ဆုတောင်းပတ္တနာပြုခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ပါဠိဂါထာအဖွဲ့အနွဲ့များမှာ စကားလုံး ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းသည်။ ပါဠိဂတိ နည်းကျသည်။ ရေးကျသည့် ပါဠိကျမ်းဂန်များ၏ အဖွဲ့အနွဲ့များထက် အဆင့်မနိမ့်ပေ။ ယင်းကိုထောက်လျက် ပုဂံခေတ်၌ ပါဠိစာပေ ကြွယ်ဝနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

ကျောက်စာ၏ နိဂုံးပိုင်းကို သင်္သကရိုက်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည်။ ယင်းမှာလည်း ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများတွင် တွေ့ရခဲသော ထူးခြားချက်ဖြစ်သည်။ သင်္သကရိုက်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာအပိုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုရင်းမှာ -

‘သိရီ၊ ဂူဘုရားကို သကနှစ် ၁၀၅၃ ခု၊ ကဆုန်လဆုတ် ၄ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ နက္ခတ်၏ နောက်ပိုင်းအချိန် ၅ နာရီတွင် တည်သည်။ ဂူဘုရားကို သကနှစ် ၁၀၅၃ ခု၊ နတ်တော်လဆုတ် ၁၁ ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ဒိတိ၏သား မီးနတ်သား အတွက် တည်၍ပြီးသည်’ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ရွှေဂူကြီး ကျောက်စာအပိုင်း နှစ်ပိုင်းရှိသည့်အနက် ပင်မအပိုင်းဖြစ်သော ပါဠိဘာသာ ကျောက်စာမှာ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု လွှမ်းမိုးနေပြီး နိဂုံးပိုင်း သင်္သကရိုက်ဘာသာကျောက်စာမှာ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှု လွှမ်းမိုးနေသည်။ ရေးထိုးထားသော ဘာသာစကားမှာလည်း သင်္သကရိုက်ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ ဣန္ဒြာဝိဒေဝတေ(ဣန္ဒြမီးနတ်သား) စသော စကားလုံးများလည်း ပါဝင်နေသည်။ အထူးခြားဆုံးမှာ ပုဂံခေတ်အသုံးအနှုန်းများထဲတွင် ဘယ်မှာမှ မတွေ့ရသော အိန္ဒိယနိုင်ငံသုံး ‘သကနှစ်’ ကို သုံးနှုန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ‘သကျေတြိပဉ္စာ ဣ ဂြာဿကေ’ (သကနှစ် ၁၀၅၃ ခု၊ နတ်တော်လဆုတ် ၁၁ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင်) ဟူ၍ ဘုရားတည်ပြီးသည့် ခုနှစ်ကို ရေးထိုးထားသည်။ ဘုရားစတည်သည့် ကာလကိုလည်း သကနှစ်နှင့်ပင် ရေးထိုးထားသည်။ အိန္ဒိယ၌ အသုံးပြုနေသော သက္ကရာဇ်နှစ်မျိုးရှိသည်။ တစ်ခုမှာ ဝိကြမ ဖြစ်ပြီး၊ အခြားတစ်ခုမှာ သကဖြစ်သည်။ ယင်းနှစ်ခုအနက် ရွှေဂူကြီး ကျောက်စာ၌ အသုံးပြုထားသည်မှာ သကနှစ်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ(ကောဇာ) နှစ်မှာမူ ၄၉၃ ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာနိဂုံး၏ အဆိုအရ ရွှေဂူကြီး ခုနစ်လနှင့် အပြီးတည်သည်ဟု သိရသည်။

- ဝိကြမနှစ် ၂၀၄၉
- သကနှစ် ၁၉၁၅
- မြန်မာ (ကောဇာ) နှစ် ၁၃၅၅
- ခရစ်နှစ် ၁၉၉၃

ရွှေဂူကြီးကိုကြည့်လျှင် မြန်မာ့ဗိသုကာအတတ်ပညာ တိုးတက်မှုရှိနေပြီဆိုသည်ကို သိရှိရသည်။ ရွှေဂူကြီးဘုရားသည် အဆောက်အအုံ ကြီးမားလှသော ဘုရားမဟုတ်သော်လည်း ဘုရားကို ပုံဖော်ထားသော လက်ရာများမှာ မြန်မာ့ဗိသုကာပညာ လူးလွန်လှုပ်ရှားနေပြီ ဆိုသည်ကို ဖော်ပြနေပေသည်။ ထုထည်အလုံးအရင်း ကြီးမားသောစေတီနှင့် အုတ်ခုံမြင့်တွင် တစ်ထပ်တည်းသော လိုဏ်ဂူဘုရားကို တည်ဆောက်ရုံနှင့် အားမရတော့ဘဲ နတ်ဘုံ နတ်နန်းတမျှ

ဆန်းကြယ်ခမ်းနားသော အဆောက်အအုံကို တည်ဆောက်လာကြလေပြီ။ ရွှေဂူကြီးဘုရား၏ ဗိသုကာကို လေ့လာကြည့်လျှင် ညိုမှိုင်းအုပ်ဆိုင်းနေသော လိုဏ်ဂူတည်လေ့ရှိသည့် မွန်ဗိသုကာပညာကို ကျော်လွှားသွားပြီးလျှင် တီထွင်ဆန်းသစ်သော မြန်မာ့ဗိသုကာပညာ အစပျိုးလာပြီဆိုသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ရွှေဂူကြီးဘုရားတွင် ပါဠိဘာသာ၊ သင်္သကရိုက်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာအပြင် အက္ခရာစာလုံးမပါဘဲ ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာတစ်ချပ်လည်း ရှိသည်။ ယင်း ကျောက်စာကိုမူ စိတ်ကူးစိတ်သန်းဖြင့်သာ ဖတ်၍ရသည်။ ဘုရားဒါယကာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ နတ်ရွာစံကံတော်ကုန်ခန်းနှင့် ဘုရင်မင်းကြီး၏ကောင်းမှုတော် ရွှေဂူကြီးသည် နီးကပ်သောဆက်စပ်မှု ရှိနေသည်။

ရွှေဂူကြီးဒါယကာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ခန်းနှင့် အာနန္ဒာဒါယကာ ကျန်စစ်သား၏ နတ်ရွာစံ ကုန်တော်ကုန်ခန်းတို့မှာ မိုးနှင့် မြေကြီးပမာ ကွာခြားလှသည်။ ကျန်စစ်သား နတ်ရွာစံခါနီး၌ အဖ၏ကျေးဇူးကို သိတတ်သော သားတော် ရာဇကုမာရ၏ အပြုအမူမှာ စိတ်နှလုံး ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းလှသည်။ သားတော် ရာဇကုမာရအားလည်း အကြင်နာ ပွားစေသည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး သေအံ့မှူးမူးတွင် ကျေးဇူးကန်းသော သားတော်နရသူ၏ အပြုအမူမှာ တုန်လှုပ်ဖွယ်ကောင်းလှသည်။ နရသူအားလည်း အမုန်းပွားစေသည်။

အလောင်းစည်သူ သက်တော်အိုမင်းချိန်၌ အိန္ဒိယပြည်မှ ပဋိက္ကရာဇ်မင်းသည် သမီးကညာ ဆက်သလိုက်လေသည်။ မင်းကြီးသည် ထိုမင်းသမီးအား လွန်စွာမြတ်နိုးသည်။ သားတော်သုံးပါး ဘုရင်မင်းကြီးထံ အခစား ဝင်ရောက်လာသောအခါ မင်းကြီးအပါးတွင်ရှိသော ပဋိက္ကရာဇ်မင်းသမီးသည် ထိုင်မြဲထိုင်နေသည်။ ဤတွင် သားတော်အကြီး မင်းရှင်စောသည် မကျေနပ်သော အမူအရာဖြင့် အပါးတော်မှ ထသွားလေသည်။ မင်းကြီးက အခေါ်စေလွှတ်သော်လည်း နေထိုင်မကောင်း၍ မလာနိုင်ကြောင်း ပန်ကြားလျက် မခစားဘဲ နေသည်။

မင်းရှင်စောသည် ရာဇမာန်ရှိသည်။ တစ်ခါတွင်လည်း အမတ်ကြီးသားတစ်ယောက် ဘုရင်မင်းကြီး ပေးသနားသော ဝတ်လုံကိုဆင်မြန်းလျက် ညီလာခံသဘင်ဝင်ရောက်လာသည်။ မင်းရှင်စော မြင်သောအခါ မင်းညီမင်းသားများနှင့်သာ ထိုက်တန်သည့် အဝတ်ကို ဝတ်ရပါမည်လားဟု အမတ်ကြီးသားအား အဝတ်ချွတ်ခိုင်းသည်။ ဘုရင်မင်းကြီး သိသောအခါ မင်းရှင်စောအား အဆောင်အယောင် ရုပ်သိမ်း၍ အကျဉ်းချထားလိုက်လေသည်။ မိဖုရား၊ မှူးမတ်တို့က တောင်းပန်၍ အကျဉ်းကမူ လွှတ်လိုက်သည်။ သို့သော်လည်း မင်းရှင်စောအား ထွန်တုံးပူတက်အရပ်သို့ နှင်ဒဏ်ပေးလိုက်သည်။

သားတော်အကြီး မင်းရှင်စောသည် တစ်ရပ်တစ်ကျေးရောက်သောအခါ ဘုရင်မင်းကြီးအပါးတွင်ရှိသော ညီတော် နရသူက တိုင်းရေးပြည်ရေးကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ ခမည်းတော်မင်းကြီး နာမကျန်းဖြစ်ပြီး ရောဂါသည်းလာသောအခါ နရသူက ခမည်းတော်ကြီးကို ရွှေဂူကြီးဘုရားသို့ ရွှေ့ပြောင်းထားလိုက်လေသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ပြန်လည်သတိရလာသည်ဖြစ်၍ အကျိုးအကြောင်း မေးမြန်းစုံစမ်းကြည့်သောအခါ နရသူမင်းသား အမိန့်နှင့် မိမိအား နန်းတော်တွင်မထားဘဲ ရွှေဂူကြီးဘုရားတွင် ပို့ထားကြောင်း သိရသောကြောင့် အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် အကြီးအကျယ် အမျက်ပွားသွားလေသည်။ ခမည်းတော်ကြီး သက်သာလာပြီဆိုသည့်

သတင်းကို ကြားသိရသောအခါ နရသူသည် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံ အပြေးအလွှားသွားလေသည်။ ခမည်းတော် မင်းကြီး သက်သာလာပြီဆိုသည့် သတင်းကို ကြားရ၍ အားရဝမ်းသာဖြစ်ပြီး သွားခြင်းမဟုတ်ပေ။ ထီးနန်းမသိမ်းပိုက် ရမှာ စိုးသောကြောင့် အကြံအဖန် လုပ်ရန် သွားခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်၌ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် ရွှေဂူကြီးစေတီတော်တွင်းရှိ မရဏညောင်စောင်းမှနေ၍ မလှမ်းမကမ်းတွင်ရှိသော ရွှေဂူကြီးထက်ပင် ကြီးမားသော သဗ္ဗညုဘုရားကို လှမ်းပြီး ကြည်ညိုနေသည်။ သားတော် အကျဉ်းချထားသော မဂိုဘုရင် ရှာဟဂျဟန်သည် အကျဉ်းခံနေရသော အဆောင်ပေါ်မှ သူမိဖုရားကြီး၏ သင်္ချိုင်းဂူ ဗိမာန် ‘တက္ကမဟာလ’ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ရှုရင်း မုမတက္ကမဟာ မိဖုရားအမည်ကို တမ်းတရင်း အသက်ထွက်သွားလေ သည်။ သေအံ့မူးမူးအချိန်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အဆောက်အအုံကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ပုံချင်းမှာမူ ရှာဟဂျဟန်နှင့် အလောင်းစည်သူတို့တွင် အတူတူပင်ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ရှာဟဂျဟန်၏အကြည့်မှာ တဏှာပေမပေါ် အခြေခံပြီး အလောင်းစည်သူ၏ အကြည့်မှာ သဒ္ဓါကြည်ညိုမှုအပေါ်၌ အခြေခံလေသည်။

ခမည်းတော်ကြီးမင်းကြီး မရဏညောင်စောင်းပေါ်မှ သဗ္ဗညုဘုရားကို လှမ်း၍ ဖူးမြော်ကြည်ညိုနေစဉ် သားတော် နရသူကမူ ခမည်းတော်မင်းကြီး ဤတောင်က ကျော်လာမှာ စိုးရိမ်နေသည်။ နာလန်ပြန်ထလာမှာ ကြောင့်ကြ နေသည်။ ထီးနန်း မသိမ်းပိုက်ရမှာ ပူပန်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ၏ ကျေးဇူးရှင် ခမည်းတော်၏မျက်နှာကို သလွန်ခင်း သော အဝတ်ဖြင့်အုပ်ပြီး သတ်ပစ်လိုက်လေသည်။

*

ပုဂံခရီးသည်သည် ရွှေဂူကြီးပေါ်တက်၍ အရှေ့ အနောက် တောင် မြောက် ဝဲယာကို ကြည့်ရှုလိုက်လေသည်။ ဘုရား၏ အနောက်ဘက်ကပ်၍ ရှေးဟောင်းနန်းတော်ရာကို တူးဖော်နေကြသည်။ အရှေ့မြောက်သို့ လှမ်းကြည့်လိုက် သောအခါ ပုဂံ၏ အကြီးကျယ်အခမ်းနားဆုံး၊ အမြင့်မားဆုံး ဘုရားတစ်ဆူကို တွေ့မြင်နေရလေသည်။ ထိုဘုရားမှာ သဗ္ဗညုဘုရားဖြစ်သည်။ သဗ္ဗညုဘုရားကို လှမ်းဖူးမြင်ရသောအခါ ပုဂံခရီးသည်သည် ရွှေဂူကြီးဘုရား၌ မမြင်ရသော အကွာရာစာလုံးများဖြင့် ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာကို သတိရသည်။ ယင်းကျောက်စာ၏ ခေါင်းစီးမှာ ‘ကျေးဇူးသိ တတ်သော သားလိမ္မာ ရာဇကုမာရနှင့် ကျေးဇူးကန်းသော သားမိုက် နရသူ’ဟူ၍ပင် ဖြစ်သည်။

သဗ္ဗညု

သဗ္ဗညုသည် ‘လှည်းဝင်ရိုးသံတညံည်’ ပုဂံဘုရားများထဲတွင် အချိုးအစားလည်းကျ၊ ဉာဏ်တော်လည်း အမြင့်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်တော် ပေ ၂၀၀ ကျော် မြင့်သဖြင့် အခြားဘုရားပုထိုးများကြားထဲတွင် ထီးထီးမားမားကြီး တည်ရှိ နေသည်။ အဝေးမှ လှမ်းကြည့်လျှင်လည်းကောင်း၊ ဧရာဝတီမြစ်အတွင်းမှ ကြည့်လျှင်လည်းကောင်း မျက်စိအာရုံထဲ တွင် အထင်းသား အကွင်းသား အဦးဆုံးပေါ်လာသော ပုဂံဘုရားသည် သဗ္ဗညုဖြစ်လေသည်။

သဗ္ဗညု ဘုရားဒါယကာမှာ အလောင်းစည်သူ ဖြစ်သည်။ အလောင်းစည်သူသည် ရွှေဂူကြီးဘုရားတည်ပြီးနောက် ၁၃ နှစ်အကြာ ခရစ်နှစ် ၁၁၄၄ ၌ သဗ္ဗညုကို တည်သည်။ စေတီယဝံသ စသော စေတီပုထိုးသမိုင်း ကျမ်းဂန်များ၌ ရွှေ ဂူကြီးဘုရားကို ရှင်သာရိပုတြာ ကြီးကြပ်တည်ဆောက်သော ဂန္ဓကုဋီတိုက်နှင့်တူအောင် တည်ထားသည်ဟုဆိုပြီး သဗ္ဗညုကိုမူ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် ကြပ်မတ်တည်ဆောက်ကာ ကျောင်းအမကြီးဝိသာခါ၏ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းနှင့် တူအောင် တည်ဆောက်သည်ဟု ဆိုထားသည်။

သဗ္ဗညုစေတီသည် ရွှေဂူကြီးဘုရား၏ အရှေ့တောင်ဘက် မလှမ်းမကမ်း၌လည်းကောင်း၊ အာနန္ဒာစေတီ၏ အနောက်တောင်ယွန်းယွန်း ကိုက် ၅၀၀ ခန့်အကွာ၌လည်းကောင်း တည်ရှိနေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် သဗ္ဗညုစေတီသို့ ရောက်သွားသည်။ ပုဂံခေတ် ဘုရားတစ်ဆူ၏ ကြီးကျယ်ခမ်းနားပုံကို မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ရသည်။ အခြေခံ ပန္နက်ပုံစံမှာ အာနန္ဒာ၏ ပန္နက်ပုံစံမျိုးနှင့်မတူဘဲ တစ်မူထူးခြားသော အချိုးအစား ပြေပြစ်ကျနသည့် ပန္နက်ပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်သည်။

ဂူအတွင်းသို့ဝင်သွားပါက အပေါ်ထပ်တက်သည့် လှေကားကို ပက်ပင်းတွေ့ရသည်ဖြစ်၍ များသောအားဖြင့် အပေါ်ထပ်သို့ တန်းတက်သွားကြသည်ကသာ များသည်။ သို့သော် ပုဂံခရီးသည်ကမူ အပေါ်ထပ်သို့ မတက်သေးဘဲ အောက်ထပ်တွင် တစ်ပတ်ပတ်လျက် ဂူဘုရား၏ အခြေခိုင်ခံ့မှု၊ ကြီးကျယ်ခမ်းနားမှုကို ခဏတစ်ဖြုတ် လေ့လာ ကြည့်ရှုသည်။ အရှေ့ဘက်အာရုံခံမှာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်ပြီး အောက်ထပ်ပတ်လည်၌ ဆင်းတုတော်များရှိသည်။ အောက် ထပ် ကြည့်ရှုပြီးသောအခါ လှေကားမကြီးမှ အပေါ်ထပ်တက်သည်။ လှေကားအတက် တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ အရှေ့ ဘက်ခန်းမကြီးနှင့် မုခ်ဝကို မျက်နှာမူနေသော မတ်ရပ် ‘ဒွါရပါလ’ တံခါးစောင့်နတ်ရုပ်နှစ်ရုပ်ကို တွေ့ရသည်။

လှေကားထိပ် ဒုတိယထပ်တွင် စင်္ကြံပတ်လမ်းနှစ်သွယ်ရှိသည်။ များသောအားဖြင့် ယင်းစင်္ကြံပတ်လမ်းထဲ ဝင် ပြီးလျှင် လက်ဝဲနှင့် လက်ယာအပေါက် နှစ်ပေါက်အနက် တစ်ပေါက်ပေါက်မှ အပေါ်တက်သော လှေကားအတိုင်း အပေါ်ထပ်သို့ ဆက်လက်တက်သွားလေ့ရှိကြသည်။ ပုဂံခရီးသည်မှာမူ အပေါ်ထပ်သို့ ဆက်တက်မသွားသေးဘဲ စင်္ကြံ လမ်းအတိုင်း ပတ်ကြည့်သည်။ ကျယ်ပြန့်သော ပတ်လည်နှင့် ပေါင်းကူးများကို တွေ့ရသည်။ ကျယ်ပြန့်သော စင်္ကြံ ပတ်လမ်းများနှင့် ပစ္စယာတွင်ပေါက်ထားသော ထောင့်စေတီများမှာ သဗ္ဗညု၏ ကျက်သရေဆောင်များ ဖြစ်နေကြ သည်။ ဘေးတွင်ရှိသော အပေါက်များမှ အပြင်ဘက် လှမ်းကြည့်လိုက်သောအခါ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ် ရှုမျှော်ခင်းကို လှမ်းမြင် ရသည်။ အနောက်ဘက် မျက်နှာအလယ်တည့်တည့်မှ ကြည့်လျှင် အောက်ထပ်အမိုးက ရှေးပန်းချီပန်းအဝိုင်းများကို တွေ့ရသည်။

အပေါ်ထပ် တစ်ဆင့်တက်လိုက်သောအခါ တတိယထပ် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးရှေ့ခန်းသို့ ရောက်သွားသည်။ ယင်း အဆင့် ယင်းအထပ်သည် ပုဂံရှုခင်းကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံးနေရာဖြစ်သည်။ ဟယ်လီကော်ပ တာပေါ်မှ ကြည့်ရသကဲ့သို့ ပုဂံရှုခင်းရှုကွက်တစ်ခုလုံးကို အပေါ်မှ စီးမြင်ရသည်။ မျက်စိရှေ့မှောက်ရှိ ဘုရားပုထိုးများ နှင့် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများကို မြင်တွေ့ရသည်မှာ ပုဂံခေတ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ်ပင် ဖြစ်သည်။

အနောက်တောင်ဘက် ကြည့်လိုက်သောအခါ မြင်းကပါနှင့် သီရိပစ္စယာရှိ ဘုရားပုထိုးများနှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ စေတနာပုထိုး၊ လာကနန္ဒာ၊ စိုးမင်းကြီးဘုရားများကို တွေ့ရသည့်အပြင် မင်္ဂလာစေတီ၊ မြင်းပြဂူ၊ နွားများသင်္ဃိယာဂူ၊ မီးငြိမ်းဂူကုန်း ဘုရားကြီးတို့ကိုလည်း ပြတ်ပြတ်သားသားပင် လှမ်းမြင်ရသည်။

အနောက်ဘက် မျှော်ကြည့်လိုက်ပြန်လျှင်လည်း နတ်လှောင်ကျောင်း၊ ပုထိုးသားများ၊ ငက္ခနားတောင်း၊ မီးမ လောင်ကျောင်း၊ ကန်တော့ပလ္လင်စသော ပုဂံ၏ အဓိက ဘုရားပုထိုးများကို ကျော်ဖြတ်လျက် ဧရာဝတီမြစ် တစ်ဖက် ကမ်း တန့်ကြည့်တောင်ထိပ်မှ အနော်ရထာမင်းကြီးတည်သော စွယ်တော်ရှင်စေတီတော်ကို လှမ်းဖူးတွေ့ရသည်။

တစ်ဖန် ပုဂံမြို့ဘက် မျှော်ကြည့်လိုက်ပါဦး၊ သစ်ပင်များပေးတွင် ထိုးထွက်နေသော ထုံးဖွေးဖွေး အတွင်းစည်းခုံ၊ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိပုံသဏ္ဌာန် တည်ထားသော မဟာဗောဓိစေတီ စသော ပုဂံခေတ်သမိုင်း၏ မှတ်တိုင်များကို တွေ့ မြင်ရသည်။ မြောက်ဘက်သို့ မျက်စိရောက်သွားလျှင်ကား အနီးကပ်ရှိသော ရွှေဂူကြီးဘုရားနှင့် သဗ္ဗညုတံတိုင်း မုခ် ဟောင်းတို့ကို တွေ့မြင်ရသည်။

ပုဂံမြို့ကို ကွေ့၍ အရှေ့မြောက်ယွန်းယွန်းသို့ ဝေ့ကာဝိုက်ကာ စီးဆင်းသွားသော ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် မျက်စိကစားကြည့်လိုက်ပါလျှင်လည်း ရွှေရောင်တဝင်းဝင်းနှင့် ရွှေစည်းခုံစေတီတော်ကြီးကို လည်းကောင်း၊ မြောက်ဘက်ရှုမျှော်ခင်း၏ အရှေ့ခြမ်းက ဘုရားပုထိုးများကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရသည်။ ယင်းတို့အထဲက ထီးလိုမင်းလို ဂူဘုရားကြီးမှာ ထီးထီးမားမားကြီး တည်ရှိနေပေသည်။

အရှေ့ဘက် ကြည့်လိုက်ပြန်ရာ အာနန္ဒာစေတီတော်ကြီးနှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ စူဠာမဏိစေတီတော်ကြီးကို တခြားစေတီပုထိုးများနှင့် အတူတကွ တွေ့မြင်ရသည်။ အရှေ့တောင်ဘက်တွင် လှမ်းမြင်နေရသော ဓမ္မရုံကြီးမှာ သွက်သွက်လက်လက်မရှိဘဲ ထုထည်ကြီးမားပြီး အုံ့အုံ့မှိုင်းမှိုင်းကြီး ဖြစ်နေသည်။ လောကထိပ်ပန်ဂူ၊ ရွှေဆံတော်စေတီတို့ကား တုရင်တောင်နောက်ခံတွင် ပေါ်လွင်နေကြသည်။ တောင်ဘက်တွင်လည်း သိမ္မစည်း၊ လောကဥသျှောင်၊ ပုံနံ့သာဂူ အပါအဝင် ပုဂံခေတ်ဟောင်း စေတီပုထိုး ရှုမျှော်ခင်းကို အနောက်တောင်ဘက် မင်္ဂလာစေတီ နယ်နိမိတ်အထိ လှမ်းမြင်နေရသည်။

သဗ္ဗညုဘုရား အပြင်နံရံ၌ ယခင်က အင်္ဂတေပန်းများ ရှိခဲ့သော်လည်း ခေတ်အဆက်ဆက် ထုံးဒဏ် ခံလာခဲ့ရ၍ ယခုအခါတွင် ပျောက်ကွယ်သွားကြပြီ။ စဉ့်ကွက်ပန်းများကိုလည်း မတွေ့ရတော့ပေ။ အောက်ထပ် အနောက်ဘက် မုခ်ခုံးနံရံ၌မူ ပန်းချီဆေးရေးရုပ်များ ရှိသေးသည်။

သဗ္ဗညုဘုရား၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌ အုတ်ခုံပေါ်တွင် တည်ထားသော စေတီတစ်ဆူရှိသည်။ ယင်းစေတီကို ‘ဂရို့ဘုရား’ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဘုရားအတွင်းဘက်၌ ပန်းချီဆေးရေးများနှင့် ကမ္မည်းစာများရှိသည်။ သဗ္ဗညုဘုရား တည်ရန်အတွက် အုတ်ဖုတ်စဉ်က အုတ်တစ်သောင်းရှိသော အုတ်ဖိုတစ်ဖိုအတွက် အုတ်တစ်ချပ်ကျဖြင့် ဂရို့ချိုး ရေတွက်မှတ်သားထားသည်။ တစ်ချပ်စီ ရေတွက်မှတ်သားထားသော ယင်းအုတ်ချပ်များကိုပေါင်းပြီး တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်သောကြောင့် ဂရို့ဘုရားဟု အမည်တွင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအဆိုအတိုင်းသာ မှန်ပါက ပုဂံခေတ်၌လည်း ‘ဂရို့ချိုးသည်’ဟူသော ဝေါဟာရစကားကို အသုံးပြုကြောင်း သိရှိရသည်။

ယခုခေတ်တွင်လည်း အရေအတွက်မှတ်ရာ၌ အသုံးပြုသော တုတ်ချောင်းငယ်ကို ‘ဂရို့’ ခေါ်ပြီး ဂရို့အချောင်း အတံဖြင့် ရေတွက်ခြင်းကို ဂရို့ချိုးသည်ဟု ခေါ်သည်။ စပါးခြင်ရာ၌ စပါးတင်း အရေအတွက် မှတ်သားရန် အသုံးပြု လေ့ရှိသည်။

သဗ္ဗညုဘုရား အနောက်တောင်ယွန်းယွန်း၌ ကျောက်အုတ်နှင့်လုပ်ထားသော အလွန်တရာကြီးမားသည့် ခေါင်းလောင်းတိုင်ကြီးနှစ်တိုင်ရှိသည်။ ယင်းခေါင်းလောင်းတိုင်ကြီးနှစ်တိုင်၌ လက်ရာမြောက်သော ကျောက်ဆစ် လက်ရာပန်းများကို ထွင်းထုထားသည်။ ခေါင်းလောင်းတိုင်ကြီးနှစ်တိုင်မှာ ယခင်က ကြေးစင်အချိန်တစ်သောင်း သွန်းလုပ်ထားသည့် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ကုသိုလ်တော် ကြေးခေါင်းလောင်းကြီး ချိတ်ဆွဲထားသော ခေါင်းလောင်းတိုင်ကြီးများဖြစ်သည်။ သို့သော် မည်သည့်ခေတ်တွင် ခေါင်းလောင်းကြီး အနိစ္စသဘော ရွှေ့လျောသွားသည်ကိုမူ မည်သူမျှ အတပ်မပြောနိုင်ကြတော့။ ခေါင်းလောင်းကြီးသည် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်သည့် တစ်ခေတ်တစ်ချိန်က စစ်၏ သားကောင် ဖြစ်သွားပုံရလေသည်။

*

ပုဂံ၏အလှကို ရှာလိုသူသည် သဗ္ဗညုဘုရားပေါ်က ရှာရသည်။

ပုဂံ၏အလှကို တွေ့ရသောအချိန်မှာ ညနေ နေဝင်ရီတရောအချိန်ဖြစ်သည်။

ပုဂံ၏အလှကို ကြည့်လိုသော ပုဂံခရီးသည်သည် သဗ္ဗညုဘုရားပေါ် ညနေ နေမဝင်ခင် တစ်ပတ်ကျော့ ပြန်ရောက်လာသည်။ သဗ္ဗညုဘုရားပေါ် ရောက်သွားသောအခါ တတိယထပ်တွင် ပုဂံအလှရှာပုံတော် ထွက်လာကြသူများ ရောက်နှင့်နေကြပြီကို တွေ့ရသည်။ ပုဂံအလှရှာသူအားလုံး တတိယထပ် အနောက်ဘက်ခြမ်း နေရာကွက်လပ်မှ အနောက်မျက်နှာဆီသို့ ငေးမျှော်ကြည့်ရှုနေကြသည်။

လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဘဝခရီး၌ ပထမအရွယ်နှင့် ဒုတိယအရွယ်တွင် ဘဝခရီးအရှိန်အဟုန်သည် နှေးကွေးသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း တတိယအရွယ်ရောက်သောအခါ ခရီးအဟုန်သည် ပုံမှန်အတိုင်း ရွေ့လျားနေစေကာမူ နိဂုံးချုပ်ချိန် ရောက်လာပြီဖြစ်၍ သုတ်ခြေတင်နေသည်ဟု ထင်ရသည်။ သူရိယာနေမင်း၏ တစ်နေ့တာ ခရီးသည်လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ခရီးအရှိန်အဟုန် ပုံမှန်အတိုင်း ရွေ့လျားနေစေကာမူ နံနက်ချိန်နှင့် နေ့လယ်ချိန်များ၌ အမှတ်တမဲ့ နေကြသည်ဖြစ်၍ နေမင်း၏ ရွေ့လျားသောအရှိန်အဟုန်သည် လိပ်သွားသကဲ့သို့ ရွေ့ရုံသာရွေ့နေသည်ဟု ထင်ရသည်။

သို့ရာတွင် နေဝင်ချိန်၌ကား အတ္တတောင်စွယ်တွင် ငုပ်လျှိုးကွယ်ပျောက်သွားတော့မည့်အချိန် နီးကပ်လာပြီဖြစ်၍ နဂိုပုံမှန်အတိုင်း ရွေ့လျားနေစေကာမူ ယုန်ပြေးသကဲ့သို့ အလောတကြီးဖြစ်နေသည်ဟု ထင်ရသည်။

နေဝန်းနီနီကြီးသည် ကြည့်ရင်းကြည့်ရင်း ညို့ညို့မှိုင်းမှိုင်း တန့်ကြည့်တောင်စွယ်နောက်ဘက်တွင် ယုန်ပြေးသည့် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ငုပ်လျှိုးထိုးကျလာသည်။ တောင်စွယ်တွင် ခေတ္တခဏ မေးတင်နေပြီး သင်္ဘောပျက်ကြီးပင်လယ်ထဲမြုပ်သွားသကဲ့သို့ စုံးစုံးမြုပ်သွားလေသည်။

ထိုအချိန်၌ နိုင်ငံခြားသား မိန်းမယောက်ျားသုံးလေးယောက် ဘုရားအပေါ် ထပ်တက်လာကြပြန်သည်။ ပုဂံခရီးသည်က ထို နိုင်ငံခြားသားများအား ‘ခင်ဗျားတို့ နေဝင်ချိန်နဲ့ လွဲသွားပြီ’ဟု ပြောလိုက်သောအခါ နိုင်ငံခြားသားများက ‘နေဝင်ပြီးတဲ့အချိန်က နေဝင်ချိန်ထက်တောင် လှသေးတယ်’ဟု ပြန်ပြောကြလေသည်။

ထိုနိုင်ငံခြားသားများသည် ပုဂံအလှ အတွေ့အကြုံ ရှိနေကြသူများ ဖြစ်ပုံရသည်။ သူတို့ပြောသည်မှာ မှန်၏။ နေဝင်ချိန် ပုဂံရှုမျှော်ခင်းသည် နာမည်ကြီးနေသော်လည်း နေဝင်ပြီးစ ပုဂံရှုမျှော်ခင်က ပို၍ပင် လှနေ၏။ နေမင်းသည် အတ္တတောင်စွယ်တွင် ကွယ်ပျောက်သွားပြီဖြစ်သော်လည်း သူ၏ ကိုယ်ပွား ဆည်းဆာကို ထားပစ်ခဲ့သည်။

တန့်ကြည့်တောင်တန်း နောက်ဘက်၌ ပုစွန်ဆီသွေး နောက်ခံကားချပ်ကြီး ပေါ်လာသည်။ တန့်ကြည့်တောင်အရှေ့ဘက်က ဧရာဝတီမြစ်ထဲတွင် ပုစွန်ဆီသွေးတွေ စီးကျလာသဖြင့် မြစ်ပြင်တစ်ခွင်လုံး ပုစွန်ဆီသွေးရောင် လွှမ်းသွားသည်။

နောက်ခံကလည်း ပုစွန်ဆီသွေး၊ ရှေ့ဘက်က ဧရာဝတီမြစ်ပြင်တွင်လည်း ပုစွန်ဆီသွေး၊ အလယ်က တန့်ကြည့်တောင်တန်းမှာမူ ဆည်းဆာအောက်တွင် ညို့ညို့မှိုင်းမှိုင်း ဖြစ်နေသည်။ တန့်ကြည့်တောင်ထိပ်ပေါ်က ဆံတော်ရှင်

စေတီတော်၏ ရွှေသင်္ကန်းတွင် ဆည်းဆာရောင်ဟပ်နေသဖြင့် ရောင်ခြည်တော် လွှတ်နေသလား အောက်မေ့ရသည်။ ရှုမျှော်ခင်းမှာ အကန့်စုံ အလွှာစုံဖြစ်သည်။ ဤမှာဘက်ကမ်းကို ကြည့်ပါဦး။ သဗ္ဗညုနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း၏ အကြားတွင်ရှိနေသော နတ်လှောင်ကျောင်း၊ ပုထိုးသားများ၊ ငက္ခနားတောင်း၊ ကန်တော့ပလ္လင် စသော စေတီပုထိုးများသည် ဆည်းဆာအောက်တွင် ဘာဝနာပွားနေကြသကဲ့သို့ ထင်နေရသည်။ မမေ့နိုင်သော ပုဂံအလှ ပန်းချီကားချပ်ကြီးပါ တကား။

မကြာမီ ဆည်းဆာပျောက်ပြီး မှောင်ရီသမ်းလာသည်။ အနောက်ဘက် တန့်ကြည့်တောင်ထိပ်က စွယ်တော်ရှင် ဘုရားနှင့် တောင်ခြေရှိ ကျွန်းချောင်း ဓာတ်မြေဩဇာစက်ရုံတွင် လျှပ်စစ်မီးများ လင်းလက်လာသည်။ ဤမှာဘက်ကမ်း၌လည်း လျှပ်စစ်မီး ပူဇော်ထားသော ကန်တော့ပလ္လင်၊ ရွှေစည်းခုံ၊ အာနန္ဒာတို့၌ ကောင်းကင်ပြာထဲက ကြယ်ကလေးများပမာ တလက်လက်တောက်ပနေကြသည်။ ဘုရားမီးပူဇော်ထားခြင်းမရှိသော စေတီပုထိုးများမှာမူ အမှောင်ထုထဲတွင် ငုပ်လျှိုးသွားကြပြီ။ ပုဂံပတ်ဝန်းကျင် တစ်ခွင်လုံးပင် အမှိုက်မှောင်ထဲတွင် နစ်မြုပ်သွားလေပြီ။

နတ်လှောင်ကျောင်း

သဗ္ဗညုဘုရား၏ အနောက်ဘက်နှင့် ငကျဲနားတောင်းဘုရား၏ တောင်ဘက်၌ရှိသော နတ်လှောင်ကျောင်းသည် ပုဂံရှိ သာသနိကအဆောက်အအုံများထဲက တစ်ခုတည်းသော ဟိန္ဒူဘုရားကျောင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံခရီးသည်များထဲတွင် နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။

တစ်မျိုးမှာ ဘုရားဖူးသွားကြသူများဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်မျိုးမှာ မြန်မာ့ရှေးဟောင်းအနုပညာလက်ရာများကို လေ့လာသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဘုရားဖူးသွားကြသူများသည် နတ်လှောင်ကျောင်းသို့ ရောက်ကြမည်မဟုတ် သော်လည်း မြန်မာ့ရှေးဟောင်းအနုပညာ လေ့လာသူများကမူ နတ်လှောင်ကျောင်းသို့လည်း သွားရောက်လေ့လာကြ သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် နတ်လှောင်ကျောင်းသို့လည်း ရောက်သွားသည်။ ပုဂံခရီးသည် ရောက်သွားချိန်၌ နတ်လှောင် ကျောင်းတွင် ခရီးသွား ခရီးလာ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ မတွေ့ရပေ။

နတ်လှောင်ကျောင်းသည် အုတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော လေးထောင့်ပုံသဏ္ဌာန် အဆောက်အအုံဖြစ်သည်။ အောက်ခံ အုတ်ခုံအမြင့်မှာ လေးပေလောက်ရှိသည်။ အတွင်းအပြင် နံရံများ၌ ကျောက်ရုပ်တုများ ထားရန်အတွက် နံရံလိုဏ်ငယ်ကလေးများ ရှိသည်။ အဆောက်အအုံ၏ အချို့အစိတ်အပိုင်းများမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းနေကြပြီ။ ကျန်ရှိနေ သေးသော အစိတ်အပိုင်းများမှာ အလယ်ဗဟိုမဏ္ဍိုင်နှင့် စင်္ကြံပတ်လည် တိုက်မကြီးတို့ဖြစ်ကြသည်။

အဆောက်အအုံ အထက်ပိုင်း၌မူ ကွမ်းတောင်အပေါ်ပိုင်း ကျန်ရှိနေသေးသည်။ အဆောက်အအုံ၏ အတွင်း အလယ်ဗဟို၌ အမိုးစသော အဆောက်အအုံအပေါ်ပိုင်းကို ထောက်ထားသော လေးထောင့်အုတ်တိုင်ကြီးရှိသည်။ အုတ်တိုင်ကြီး၏ လေးဖက်လေးမျက်နှာ၌လည်း ကျောက်ရုပ်တုများထားရန် နေရာတစ်နေရာစီရှိသည်။ အလယ် မဏ္ဍိုင် လေးမျက်နှာတွင်ရှိသော မုခ်ကပ်များတွင် တိုင်ကပ်အင်္ဂတေပန်းများ ရှိသည်။

အတွင်းအပြင် အုတ်နံရံလိုဏ်ဂူများထဲက အချို့လိုဏ်ဂူများတွင် ပျက်စီးသွားကြပြီဖြစ်သည့် ရုပ်တုများ၏ အကျန်အကြွင်း လက်ရာအစအနများကို တွေ့ရသေးသော်လည်း ကျောက်ရုပ်တုများမှာမူ မရှိကြတော့ပေ။ အဆောက်အအုံနံရံရှိ ပန်းချီဆေးရေးများမှာလည်း နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကြာညောင်းခဲ့ပြီဖြစ်သည်က တစ်ကြောင်း၊ ရာသီဥတု ဒဏ် ခံလာရသည်ကတစ်ကြောင်း အကြောင်းကြောင်းတို့ကြောင့် ပျက်စီးယိုယွင်းနေကြပြီ။

အဘယ်ကြောင့် နတ်လှောင်ကျောင်းဟု ခေါ်သနည်း။

နတ်လှောင်ကျောင်းဟူသည်မှာ ကျောင်းထဲတွင် နတ်များကို လှောင်ထားသည်၊ ပိတ်ထားသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရင် အနော်ရထာသည် နတ်ကိုးကွယ်သူမဟုတ်သဖြင့် နတ်များကို အဆောက်အအုံတစ်ခုထဲတွင် ပိတ် လှောင်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် နတ်လှောင်ကျောင်း အမည်တွင်သည်ဟု ပါးစပ်စကားတချို့က ပြောကြသည်။ ယင်း ဗျူပွက်မှာ တစ်ယောက်ယောက်က မြင်ရာထင်ရာစွတ်ပြောရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသော ဗျူပွက်ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ယင်းဗျူပွက်မှာ အနော်ရထာမင်းကြီး၏ မင်းကျင့်တရားကိုလည်း ထိပါးသလိုဖြစ်နေသည်။ တိုင်းပြည်နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်သော ဘုရင်တို့မည်သည် ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ကိုလည်း ပေးရသည်။ ပုဂံပြည်၌ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားပြန့်ပွားလာပြီဆိုရသော်လည်း နတ်ကိုးကွယ်မှုသည် ပပျောက်မသွားသေးပေ။ နှစ်ပေါင်း ၉၀၀

နီးပါး ကျော်လာခဲ့ပြီဖြစ်သည့် ယခုခေတ် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ၌ပင် နတ်ကိုးကွယ်မှု ပြန့်ပွားနေတုန်းပင် ရှိသေးရာ အနော်ရထာခေတ် ပုဂံပြည်၌ သမိုင်းခေတ်ဦးက စလာခဲ့သော ရိုးရာနတ်ကိုးကွယ်မှု အစဉ်အလာသည် အဘယ်မှာ ကွယ်ပျောက်သွားနိုင်မည်နည်း။

နောက်တစ်ကြောင်းမှာ ပုဂံပြည်၌ ဗြာဟ္မဏဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ ကိုးကွယ်သူများ ရှိနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာလက်ရာများ၌ပင် အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှု အဋ္ဌေအသက်ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု ပေးထားသော ပုဂံ၌ ဗြာဟ္မဏဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ ကိုးကွယ်သူများ၏ ဘုရားကျောင်းရှိနေခြင်းသည် အဆန်းမဟုတ်တော့ပေ။ လွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု ရှိသည်ဆိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် အရည်းကြီးတို့ကို နှိမ်နင်းပစ်ရသနည်းဟု စောဒကတက်စရာ ရှိသည်။ အရည်းကြီးတို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမည်ခံထားကြသည်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာကို သန့်စင်လိုသည့်အတွက် ရှင်းလင်းပစ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ အသောက မင်းတရားကြီးလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် သာသနာတော်တွင်းက အလဇ္ဇီဒုဿီလတို့ကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပစ်သော်လည်း ဘာသာခြားတို့ကိုမူ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်မှု ပေးထားသည်။

နတ်လှောင်ကျောင်းမှာ နတ်တို့ကို လှောင်ထားရာ၊ အကျဉ်းချထားရာ နေရာဖြစ်၍ နတ်လှောင်ကျောင်းဟု ခေါ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ ကျောင်းထဲတွင် လျောင်းနေသည့် နတ်ရုပ်တုတစ်ခုရှိ၍ နတ်လှောင်ကျောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ရာမှ ကာလရွေ့လျားသည့်အခါ နတ်လှောင်ကျောင်း ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ နတ်လှောင်ကျောင်း၊ သို့မဟုတ် နတ်လှောင်ကျောင်းမှာ မြန်မာလူမျိုးတို့က ခေါ်သည့်အမည်ဖြစ်၍ ကျောင်းဆောက်လုပ်ကိုးကွယ်စဉ်က ဗြာဟ္မဏဘာသာဝင်များ၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ မှည့်ခေါ်ထားသည့် ဗိရုနမန္တိရ်ကဲ့သို့သော သီးသန့်အမည်နာမ ရှိကောင်း ရှိပေလိမ့်မည်။

အမှန်က နတ်လှောင်ကျောင်းသည် ဗိဿနိုး(ဗိရုန) နတ်ဘုရားကျောင်း ဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော နတ်ဘုရားများထဲတွင် အဆင့်အမြင့်ဆုံး၊ အဓိကအကျဆုံး နတ်ဘုရားသုံးပါး ရှိသည်။ ဗိဿနိုးသည် ယင်းသုံးပါးထဲတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်။ ကျန်နှစ်ပါးမှာ ဗြဟ္မာနှင့် မဟေသခေါ် သီဝ တို့ဖြစ်ကြသည်။

ပုဂံပြည်၌ ဗိဿနိုးကိုးကွယ်မှု အတော်အတန် ပြန့်ပွားထွန်းကားနေဟန် ရှိသည်။ ကျန်စစ်သားမင်း လက်ထက် ရေးထိုးသော ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီ ကျောက်စာ၊ သထုံ မြသိန်းတန်စေတီကျောက်စာနှင့် ပုဂံဝန်းကျင်ရှိ ကျောက်စာတို့၌ ဗိဿနိုးနတ်မင်းအကြောင်းကို အမွှမ်းတင် ဖော်ပြထားကြသည်။ သရေနတ်မင်းသည် မွန်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာ၌ ‘ဗိဿနိုးနတ်မင်းသည် ငါ၏သားတော် ဂဝံပတိ၏ အကူအညီဖြင့် သရေခေတ္တရာကို တည်ထောင်ပြီးနောက် နတ်တို့၏ဘုရင် ဣန္ဒာသခင်၊ ကျောင်းသင်္ခမ်းများကို တည်ဆောက်သော ဝိသုကာမ(ဝိသကြုံ)နတ်မင်း၊ နတ်နဂါးတို့၏ဘုရင် ကဋကမနှင့်အတူ လူအဖြစ်သို့ ပြန်လည်ဝင်စားပြီးလျှင် ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၆၃၀ အကြာတွင် ပုဂံပြည်ကြီးကို အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်လိမ့်မည်။

ခြင်္သေ့ခံသော ရွှေပလ္လင်ထက်၌ စံမြန်းကာ အရဟံတည်းဟူသော ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် ဗိုလ်လူအပေါင်းတို့ အလယ်တွင် ထီးဖြူမိုး၍ ရာဇဘိသေက ခံယူလိမ့်မည်’ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားက ဗျာဒိတ်ပေးဟန်ဆိုရာ၌ ကျန်စစ်သားအား ဗိဿနိုးနတ်မင်းဝင်စားသူအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။

ဗိဿနိုးကို ‘နာရာယဏ’ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ဗိဿနိုးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူများက ဗိဿနိုးအား အကြီး မြတ်ဆုံး နတ်မင်းအဖြစ် ယူဆကြသည်။ ဗိဿနိုးအား ကမ္ဘာလောကကြီးအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ လောကပါ လ နတ်မင်းကြီးအဖြစ် ယူဆပြီးလျှင် အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြသည်။ ဗိဿနိုးတွင် နာမည်တစ်ထောင် (သ ဟဿနာမ) ရှိသည်။ ယင်း နာမည်တစ်ထောင်ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်လျှင် ကုသိုလ်ရသည်ဟု အယူရှိကြသည်။ ကြင်ရာဇနီးမှာ စီးပွားဥစ္စာနတ်သမီး လက္ခမီ၊ သို့မဟုတ် သိရီ ဖြစ်သည်။ ဗေကုန္တသည် ဘုံဗိမာန်ဖြစ်သည်။ စီး တော်ယာဉ်မှာ ဂဠုန်ဖြစ်သည်။

ဗိဿနိုးကို ရှေးဘုရင်တစ်ပါးကဲ့သို့ ဝတ်စား ဆင်ယင်ထားသော အသားညိုညိုမည်းမည်း လှလင်တစ်ဦးအဖြစ် ပုံ ဖော်ထားကြသည်။ လက်လေးချောင်းရှိသည်။ ပထမလက်က ခရသင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယလက်က စကြာလက်နက်ကိုလည်းကောင်း၊ တတိယလက်က တင်းပုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ စတုတ္ထလက်က ကြာပွင့်ကို လည်းကောင်း ကိုင်ထားသည်။ လေးနှင့်ဓားလည်း ဗိဿနိုး၏ လက်နက်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဗိဿနိုးကို ပုံအမျိုးမျိုး ဖော်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ လက္ခမီနှင့်အတူ ကြာပွင့်ပေါ်၌ ထိုင်နေတတ်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ကြာရွက်ပေါ်၌ ထိုင်နေတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ သေသနဂါးပေါ်၌ လျောင်းနေတတ်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ဂဠုန်ငှက်ကို စီးနေတတ်သည်။

ဗိဿနိုး၏ အဝတာရ ဆယ်မျိုးရှိသည်။ အဝတာရဟူသည်မှာ နတ်တစ်ပါးပါးက လူ၊ သို့မဟုတ် အခြားသက်ရှိ သတ္တဝါတစ်ဦးဦး၏ ကိုယ်ခန္ဓာ အသွင်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ နတ်ဝင်စားဟု ဆိုလိုသည်။ ဗိဿနိုးသည် ကမ္ဘာလောက ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ‘အဝတာရ’အဖြစ် ကမ္ဘာလောကသို့ အကြိမ်များစွာ ရောက်ရှိလာရာတွင် ဆယ် မျိုးသော အဝတာရသည် အဓိကကျသော အဝတာရများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းဆယ်မျိုးအနက် ပထမအမျိုးမှာ မစ္ဆ ခေါ် ငါးသတ္တဝါ ဖြစ်သည်။

ငါး အဝတာရ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မနုဿလူသားတို့၏ ဘိုးဘေးဖြစ်သော သတ္တမ မနုအား ရေဘေးကြီးမှ ကာ ကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။ ငါးလေးတစ်ကောင်သည် မနုလက်ထဲ ရောက်လာသည်။ မနုက ငါးလေးကို စောင့်ရှောက် ထားသည်။ ငါးလေးသည် ချက်ချင်းပင် ပင်လယ်မဆုံအောင် ကြီးပြင်းလာသည်။

ထိုအခါ မနုက နတ်ငါးဖြစ်မည်ဟု အထင်ရှိသွားပြီး ဗိဿနိုးဝင်စားသောငါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည်။ နတ်ငါး က မနုအား ဘေးရောက်လာတော့မည်ဖြစ်၍ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန် သတိပေးသည်။ ရေဘေးကြီး ဆိုက်ရောက်လာ သောအခါ မနုသည် တခြားရသေ့များနှင့်အတူ လှေကြီးတစ်စင်းပေါ် တက်စီးသည်။ ဗိဿနိုးလည်း အံ့ဩလောက် အောင် ကြီးမားသော ဆူးတောင်ကြီးရှိသည့် ငါးတစ်ကောင်အဖြစ် ပေါ်လာသည်။ လှေကြီးကို ငါးဆူးတောင်ကြီးတွင် ကြိုးနှင့်ချည်ထားလိုက်သည်ဖြစ်၍ မနုသည် ရေဘေးက လွတ်မြောက်သွားသည်။

ဗိဿနိုး၏ ဒုတိယ အဝတာရမှာ ကစ္ဆပခေါ် လိပ်သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ဆဗျာယုဂခေါ် ပထမခေတ်၌ ရေဘေးကြီး ဆိုက်ရောက်စဉ်က ပျောက်ဆုံးသွားသော အဖိုးတန်ပစ္စည်းများကို ပြန်လည်ရရှိစေရန်အတွက် ဗိဿနိုးသည် လိပ် အဖြစ်ဖြင့် ပေါ်လာသည်။ လိပ်အဖြစ်ဖြင့် ဗိဿနိုးသည် နို့ပင်လယ်၏ အောက်ခြေ မြေပြင်၌ သွားလာနေပြီးလျှင်

မိမိ၏ကျောပြင်လိပ်ခုံးကို မန္တာရတောင်၏ အခြေခံ၊ သို့မဟုတ် ဗဟိုချက်မအဖြစ် ပြုလုပ်ထားသည်။ နတ်နှင့် အသူရာတို့သည် ဝါသုတိ မြွေနဂါးကြီးအား တောင်ကို ရစ်ပတ်စေပြီးလျှင် အုပ်စုနှစ်စုခွဲလျက် မြွေနဂါးကြီး၏ အဆုံး နှစ်ဘက်ကို တစ်ဘက်တစ်ခုစီ ကြိုးအဖြစ်ဆွဲကိုင်ပြီး ပင်လယ်ထဲတွင် မွေကြသောအခါ အလိုရှိသော အဖိုးထိုက် အဖိုးတန်ပစ္စည်းများ ပင်လယ်ထဲက ပြန်လည်ရရှိသည်။

ဗိဿနိုး၏ တတိယမှာ အဝတာရမှာ ဝရာဟခေါ် ဝက်သိုးဖြစ်သည်။ ဟိရညကွမ္ဘာအမည်ရှိ နတ်ဘီလူးတစ်ကောင် သည် ပထဝီမြေကြီးကို ပင်လယ်အောက်ခြေရောက်အောင် ဆွဲသွင်းထားလိုက်သည်။ ပထဝီမြေကြီးကို ပုံမှန်နေရာ ပြန်ရောက်စေရန်အတွက် ဗိဿနိုးသည် ဝက်သိုးတစ်ကောင်အဖြစ် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် နတ်ဘီလူးအား သတ်ဖြတ်လျက် ပထဝီမြေကြီးကို အပေါ်ပြန်တင်ထားလိုက်လေသည်။

ဗိဿနိုး၏ စတုတ္ထ အဝတာရမှာ နရသီဟခေါ် လူတစ်ပိုင်း ခြင်္သေ့တစ်ပိုင်း မနုဿီဟဖြစ်သည်။ ဗိဿနိုးသည် ကမ္ဘာလောကကြီးအား ဟိရညကသိပုအမည်ရှိ နတ်ဘီလူးရန်မှ ကင်းဝေးသွားစေရန် အနုဿီဟအဖြစ် ဖန်ဆင်းလိုက် သည်။ နတ်ဘီလူးသည် ဗြဟ္မာမင်းက ပါစားပေးထားသည်ဖြစ်၍ မည်သူမျှ လက်ဖျားနှင့် မတို့ရဲအောင် ဖြစ်နေသည်။

နတ်များနှင့် လူများအပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့အပေါ်တွင်လည်းကောင်း ဒုက္ခပေးချင်တိုင်း ပေး နေသည်။ ထိုနတ်ဘီလူး၏သားသည် ဗိဿနိုးအား ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည်။ ယင်းအချက်ကို မကျေနပ်၍ နတ် ဘီလူးသည် သူ့သားကို သတ်ပစ်ရန် ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ သို့သော်လည်း မအောင်မြင်ပေ။ ထိုနတ်ဘီလူးသည် ဗိဿနိုး အနန္တတန်ခိုးရှင် ဖြစ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဗျာပီ နေရာအနှံ့ ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ကြားသိရသည်ဖြစ်၍ ကျောက်တိုင်တွင် ဗိဿနိုး ရှိနေသလား မရှိဘူးလား ဆိုသည်ကို စုံစမ်းလိုသောကြောင့် ကျောက်တိုင်ကို ဖြိုဖျက်ပစ်လိုက်လေသည်။ ဗိဿနိုးသည် မိမိသိက္ခာ ဆယ်လိုသည်ဖြစ်၍ ကျောက်တိုင်တွင်းမှ ထွက် လာပြီးလျှင် ခေါင်းမာသော နတ်ဘီလူးဘုရင်ကို ချေမှုန်းပစ်လိုက်လေသည်။

ဗိဿနိုး၏ ပဉ္စမ အဝတာရမှာ ဝါမနခေါ် လူပုကလေးဖြစ်သည်။ စတုတ္ထ အဝတာရအထိ အဝတာရလေးမျိုးမှာ ဆတူယုဂခေါ် ပထမခေတ်၌ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များဖြစ်သည်။ ပဉ္စမ အဝတာရမှာမူ ကြေတာယုဂခေါ် ဒုတိယခေတ်၌ ဖြစ်ပျက်သော အဖြစ်အပျက်ဖြစ်သည်။ ကြေတာခေတ်၌ နတ်ဘီလူးဘုရင် ဗလိသည် အကျင့်တရား ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကျင့်သောကြောင့် သုံးလောကကို အစိုးရသူဖြစ်သွားပြီး နတ်ဒေဝတာအပေါင်းတို့၏ ဩဇာ တန်ခိုးမှာ မှေးမှိန်အားပျော့သွားလေသည်။

ယင်းအခြေအနေကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲပစ်ရန်အတွက် ဗိဿနိုးသည် ကဿမနှင့် အဒိတိတို့၏သား လူပုလူညက် ကလေးအဖြစ် မွေးဖွားလာသည်။ လူပုကလေးသည် ဗလိ၏အထံသို့ သွားပြီးလျှင် သူ့အနေဖြင့် ခြေလှမ်းသုံးလှမ်း လှမ်း၍ရမည့်မြေကို တောင်းသည်။ ဗလိက လူပုကလေးတောင်းသည့်အတိုင်း ပေးလိုက်သည်။

ဗိဿနိုး၏ အဝတာရ လူပုကလေးသည် နတ်ပြည်နှင့် ပထဝီမြေကြီးကို ခြေလှမ်းနှစ်လှမ်းတည်းဖြင့် လှမ်းပြီး လျှင် ဗလိကို ငဲ့သောအားဖြင့် ဆက်လက်မလှမ်းတော့ဘဲ ပထဝီမြေကြီးအောက်ဘက်က ပါတာလပြည်ကို ဗလိအုပ်စိုး မှု ဆက်လက်တည်ရှိစေရန် ချန်ထားလိုက်လေသည်။

ပထမမှ ပဉ္စမအထိ အဝတာရများမှာ ဒဏ္ဍာရီသက်သက်မျှသာ ဖြစ်ကြသည်။ ဆဋ္ဌမ၊ သတ္တမ၊ အဋ္ဌမ အဝတာရများမှာ သူရဲကောင်းများဖြစ်ပြီး နဝမအဝတာရမှာမူ ဘာသာတရားနှင့် ပတ်သက်နေသည်။

ပရသုရာမသည် ဗိဿနိုး၏ ဆဋ္ဌမ အဝတာရဖြစ်သည်။ ပုဆိန်ကိုင်ဆောင်ထားသော ရာမဟု ဆိုလိုသည်။ မြန်မာများက ပသျှူးရာမဟု ခေါ်ကြသည်။ ဗြာဟ္မဏလူမျိုးများအား ခတ္တိယလူမျိုးတို့၏ ချုပ်ချယ်စိုးမိုးမှုမှ လွတ်မြောက်စေရန် ဂျမဒဂ္ဂနိ ဗြာဟ္မဏ၏သားအဖြစ် မွေးဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ပရသုရာမ အကြောင်းသည် မဟာဘာရတနှင့် ရာမယဏ နှစ်ကျမ်းစလုံး၌ ပါသည်။

ဗိဿနိုး၏ သတ္တမ အဝတာရမှာ ရာမယဏဝတ္ထု၏ အဓိကဇာတ်ဆောင် ရာမ၊ သို့မဟုတ် ရာမကျန့်ရဖြစ်သည်။ အယုဒ္ဓယဘုရင် ဒသရထမင်းကြီး၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ယက္ခိက်ဘီလူးဘုရင် ရာဝဏ(ဒသဂီရိ)အား နှိမ်နင်းရန် အတွက် မွေးဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။

အဋ္ဌမ အဝတာရမှာ ကရိရုဏ ဖြစ်သည်။ ကရိရုဏသည် သူရဲကောင်းတစ်ဦးဖြစ်ရုံမျှသာမက ရာမကဲ့သို့ပင် ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များ ဘုရားတစ်ဆူအဖြစ် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း ခံရသူလည်းဖြစ်သည်။

နဝမ အဝတာရမှာ ဗုဒ္ဓဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူဘာသာရေးကျမ်းဂန်များ၌ ဗုဒ္ဓအား နဝမ အဝတာရအဖြစ် သတ်မှတ်ထားလေသည်။ ဗိဿနိုး၏ ဒသမ အဝတာရဖြစ်သော ကလကိ(မြင်းဖြူ)မှာမူ မပေါ်သေးပေ။ ကလိယုဂ်ခေတ် ကုန်ဆုံးမှ ပေးလာမည်။

နတ်လှောင်ကျောင်းခေါ်သော ဗိဿနိုးနတ်ဘုရားကျောင်း၏ အပြင်ဘက်နံရံ ပတ်လည်ချိုင့်များ၊ လိုဏ်များတွင် ဗိဿနိုးနတ်မင်း၏ ဆယ်ဘဝ၊ ဆယ်အဝတာရ၏ ရုပ်တုများကို ထွင်းထု ဖော်ပြထားသည်။

ယင်းရုပ်တုများထဲတွင် နဝမ အဝတာရဖြစ်သော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်လည်း ပါရှိသည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ရှိနေခြင်းကို ထောက်လျှင် နတ်တို့ကို ပိတ်လှောင်ထားသည်ဟူသော ထင်မြင်ချက်မှာ အခြေအမြစ် လုံးဝရှိတော့မည် မဟုတ်ပေ။

နတ်လှောင်ကျောင်း၊ သို့မဟုတ် နတ်လျောင်းကျောင်းဟူသော အမည်နာမ ရလာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်တုမှာ အဆောက်အအုံ အတွင်းရှိ လျောင်းစက်နေသော ဗိဿနိုးရုပ်တုဖြစ်လေသည်။ ထိုရုပ်တုမှာ ဗိဿနိုးနတ်မင်းကို ပုံဖော်လေ့ဖော်ထရုံသော ဗိဿနိုးရုပ်တုပုံစံများထဲက တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

ဗိဿနိုးနတ်မင်းသည် အနန္တသေသ မြွေနဂါးပေါ်၌ လျောင်းနေသည်။ သူ၏ချက်မှ ကြာရိုးထွက်နေပြီး ကြာပွင့်များပေါ်တွင်ကား နတ်ဗြဟ္မာများ ရှိနေကြသည်။ ယင်း ဗိဿနိုးရုပ်တုပုံစံမျိုး ကာလကတ္တားမြို့ အိန္ဒိယပြတိုက်၌လည်း ပြထားသည်။

ကာလကတ္တားမြို့ အိန္ဒိယပြတိုက်ထဲက ဗိဿနိုးရုပ်တုသည် ဒီယိုဂြဟဘုရားကျောင်းမှ တူးဖော်ရရှိသော ခရစ်နှစ် ၆၀၀ ခန့်က ရုပ်တုဖြစ်သည်။ ပုဂံ ဗိဿနိုး ရုပ်တုထက် နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ လောက် စောသည်။ ရုပ်တုနှစ်ခုစလုံး ပုံတူ၊ သဏ္ဌာန်တူဖြစ်ကြသည်။

ကာလကတ္တားပြတိုက်ထဲက ရုပ်တုပုံသဏ္ဌာန်မှာ ဗိဿနိုးနတ်မင်းသည် အနန္တမြွေနဂါး၏ ပါးပျဉ်းပေါ်၌ ဦးခေါင်းလက်ထောက်ပြီး တစောင်းလဲလျောင်းနေသည်။ မြွေနဂါး၏ပါးပျဉ်းမှာ အိပ်ရာထိုင်ခင်းသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။ မြွေ

နဂါး၏ပါးပျဉ်းသည် ရေပေါ်၌ ပေါလောပေါ်နေသည်။ ဗိဿနိုး၏ ခြေရင်း၌ ဗိဿနိုး၏ ကြင်ရာဒေဝီလက္ခမီ နတ်သမီးရှိနေသည်။

လက္ခမီသည် ယာဘက်လက်ဖြင့် ဗိဿနိုး၏ ခြေထောက်ကိုကိုင်ထားပြီး ဘယ်ဘက်လက်ဖြင့် ခြေသလုံးကို နှိပ်ပေးနေသည်။ ဗိဿနိုး၏ချက်မှ ကြာပွင့်ထွက်နေသည်။ ကြာပန်းပွင့်ချပ်ပေါ်တွင် မျက်နှာလေးခုရှိသော ဗြဟ္မာရှိ နေသည်။ အပေါ်ဘက်က ရုပ်တုများမှာ ထင်ရှားသော ဟိန္ဒူနတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ မျက်နှာလေးခုရှိ ဗြဟ္မာ၏လက်ယာဘက်က ရုပ်တုမှာ ဧရာဝတီဆင်ကို စီးနေသော သိကြားမင်း ဖြစ်သည်။ နွားလားစီးနေကြသော အပေါ်ဘက် ထိုးထွက်နေသည့် ရုပ်တုနှစ်ခုမှာ သိဝနတ်နှင့် သူ၏ ကြင်ရာဒေဝီ ပဗ္ဗတီတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင် အခြားထင်ရှားသော ဟိန္ဒူနတ်များ၏ ရုပ်တုများကိုလည်း ထွင်းထုထားသည်။

ဗိဿနိုးဘုရားကျောင်းဟု ဆိုရသော်လည်း နတ်လှောင်ကျောင်း၌လည်း သိဝနတ်ရုပ်ရှိသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၅၅ ခု နှစ်က အိန္ဒိယတွင် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသော ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ သံတမန်အဖြစ်ဖြင့် မြန်မာဘုရင်ထံ ရောက်ရှိလာသော ကာနယ်လ်ယူးလ်သည် ပုဂံရောက်သွားသောအခါ နတ်လှောင်ကျောင်းအတွင်း အင်္ဂတေကြမ်းပြင်၌ တုံးလုံးပက်လက် ဖြစ်နေသော ကျောက်ရုပ်နှစ်ရုပ် တွေ့ခဲ့ရသည်ဟု သူ၏ မှတ်တမ်းစာအုပ်၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ယင်း ကျောက်ရုပ်နှစ်ရုပ်အနက် လက်လေးဘက်နှင့် မတ်ရပ်ရုပ်တုမှာ သိဝနတ်ရုပ်ဖြစ်ပြီး ဂဠုန်စီးလျက် ထိုင်နေပုံရုပ်တုမှာ ဗိဿနိုးရုပ်တုဖြစ်သည်ဟု ၁၉၁၃ ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာနိုင်ငံ ကမ္ဘာ့ကျောက်စာဌာန၏ အစီရင်ခံစာ၌ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းရုပ်တုနှစ်ခုအနက် သိဝနတ်ရုပ်တုသည် နောက်ပိုင်း၌ ပုဂံ အာနန္ဒာဘုရားပြတိုက်သို့ ရောက်သွားသည်။ ဗိဿနိုး၏ ပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်သော ဂဠုန်စီးနေပုံရုပ်တုမှာမူ ဂျာမနီပြည် ဘာလင်ပြတိုက်သို့ ရောက်သွားသည်ဟု ၁၉၁၂-၁၃ ထုတ် အိန္ဒိယ ကမ္ဘာ့ကျောက်စာဌာန အစီရင်ခံစာ၌ ဖော်ပြထားသည်။

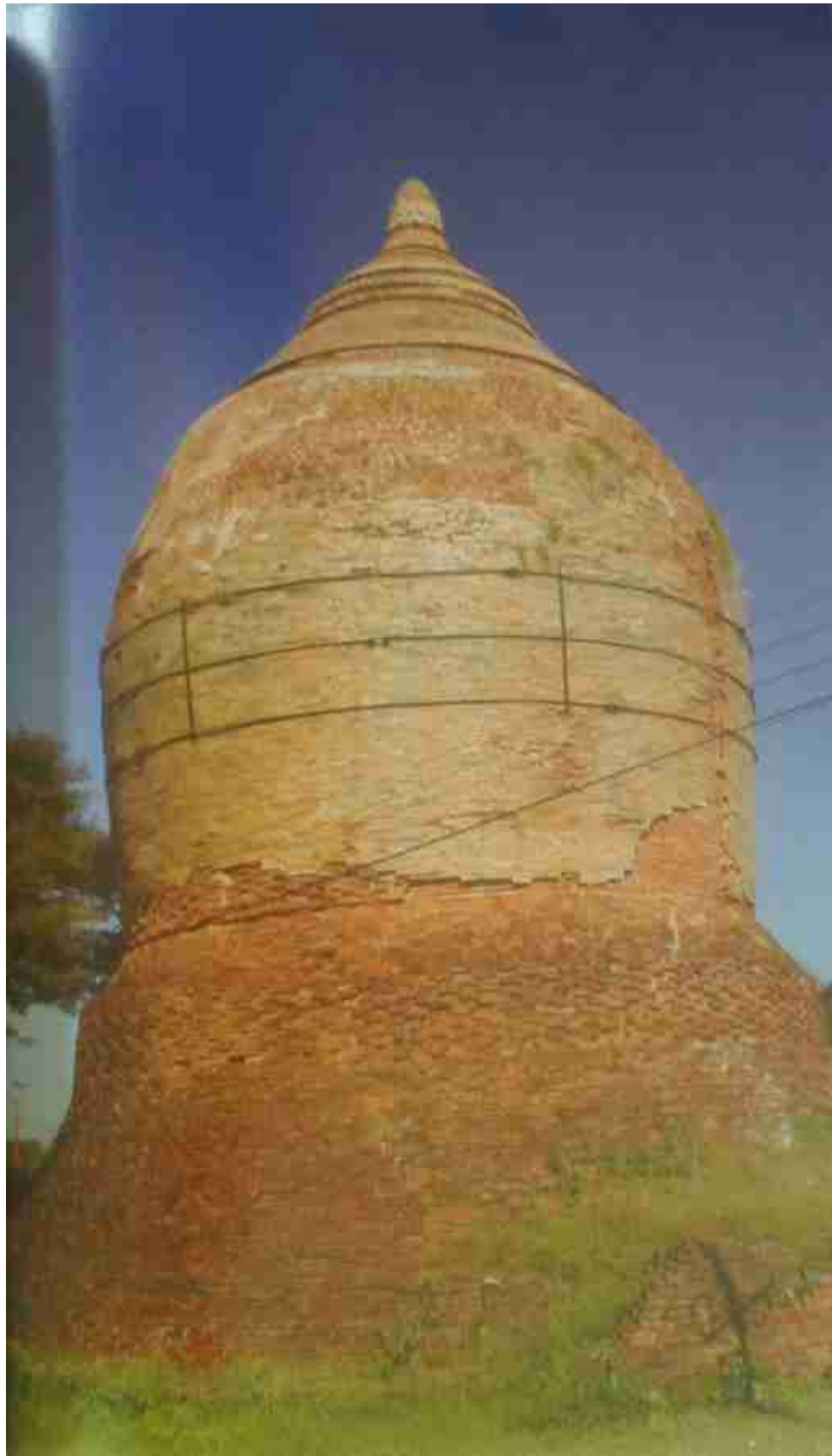
နတ်လှောင်ကျောင်းကို မည်သူတည်ဆောက်သနည်း၊ ပုဂံပြည်ရှိ ဗြာဟ္မဏဘာသာဝင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကဖြစ် စေ၊ သို့မဟုတ် အများစုပေါင်း၍ ဖြစ်စေ တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ‘Pictorial Guide To Pagan’ အမည်ရှိ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးထားသော စာအုပ်၌ ဦးလူဖေဝင်းက သထုံမှ တောင်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ (ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ) ဝင်ရောက်မလာမီ ရာစုတစ်စုမတိုင်ခင် အေဒီ ၉၃၁ ၌ တောင်သူကြီးမင်း တည်ဆောက်သည်ဟု ယူဆရ သည်ဟု ရေးသားထားသည်။

ကမ္ဘာ့ကျောက်စာပညာရှင် ဒရော်ဇယ်ကမူ ‘ပုဂံတွင် တည်ဆောက်ထားသော ဟိန္ဒူဘုရားကျောင်းအကြောင်း ကို ပုဂံဘုရားသမိုင်း၌ တွေ့ရသည်။ ယင်းဘုရားသမိုင်း၌ သထုံကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီး ပြန်လာသောအခါ အနော် ရထာဘုရင်သည် နတ်လှောင်ကျောင်းကို တည်ဆောက်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း အထောက်အထား မရှိပေ။

ထို့ပြင် ကျောက်စာပါ အချက်အလက်များအရ သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာ) အစဉ်အလာဖြစ်သော တောင်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို အထူးကြည်ညိုလေးစားသည့် အနော်ရထာသည် ဟိန္ဒူဘုရားကျောင်း ဆောက်လုပ်လိမ့်မည်လောဟု သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိနေသည်’ ဟူ၍ ရေးထားသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် နတ်လှောင်ကျောင်းမှ ပြန်လာခဲ့သည်။ ပုဂံစေတီ ပုထိုးများထဲက တစ်ခုတည်းသော ဟိန္ဒူဘုရား
ကျောင်းဖြစ်သည့် နတ်လှောင်ကျောင်းသည် အဝေးတွင် ကျန်နေခဲ့ပြီ။ သို့ရာတွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားနေ
သော ပုဂံပြည်၌ နတ်ကိုးကွယ်မှု၊ ဟိန္ဒူဘာသာကိုးကွယ်မှု၊ ဗိဿနိုးနတ်ဘုရား ကြည်ညိုလေးစားမှုများ ရှိနေကြသည်
ဟူသော အတွေးမှာမူ ပုဂံခရီးသည်တွင် ကပ်ပါလာလေသည်။

ငကျဲနားတောင်း

စေတီပုထိုး ပေါများသလောက်ပင် စေတီပုထိုး၏ ဘွဲ့အမည်များကလည်း များပြားလှသည်။ တချို့ဘွဲ့အမည်များမှာ ဗျူဟာကို တွေးခေါ်ကြံဆ၍ မရလောက်အောင်ပင် အနက်အဓိပ္ပါယ် ကွယ်ဝှက်နေကြသည်။ ယခုလည်း ကြည့်ပါဦး၊ သံတော်ကြား ဘွဲ့အမည်ရှိ ရုပ်ပွားတော်ကြီးတစ်ဆူကို ဖူးတွေ့နေရပြန်ပြီ။ ရွှေဂူကြီး၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌ရှိသော ရုပ်ပွားတော်ကြီးဖြစ်သည်။ ရုပ်ပွားတော်၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ ပေ ၂၀ လောက် ရှိသည်။

ပုဂံတစ်ဝိုက်၌ရှိသော ရုပ်ပွားတော်များမှာ အုတ်၊ သစ်သား စသည်တို့ဖြင့် ထုလုပ်ထားသည့် ရုပ်ပွားတော်များသာ များသော်လည်း ယခု ရုပ်ပွားတော်ကြီးမှာ စိမ်းဖန့်ဖန့် သဲ၊ ကျောက်၊ အုတ်တို့ဖြင့် တည်ထားသော ရုပ်ပွားတော် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂတေကျထားခြင်းမရှိဘဲ မဏိတော်မှအစ ကိုယ်လက်အင်္ဂါတော်တစ်ခုလုံးကို သဲ၊ ကျောက်၊ အုတ်ချပ် များဖြင့် ရုပ်လုံးဖော်ထားသည်ဖြစ်၍ ရုပ်ပွားတော်ကြီးတစ်ခုလုံး အုတ်ချပ်ရုပ်ပွားတော်ကြီး ဖြစ်နေသည်။

ရုပ်ပွားတော်ကြီး ကိန်းဝပ်သောဂူမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းသွားသည်ဖြစ်၍ ပြန်လည်ပြုပြင်ထားရသည်။ ရုပ်ပွားတော် ပူဇော်သော ဘုရားဒါယကာမှာ နရသီဟပတေ့ဘုရင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အနောက်ဘက်တွင် နန်းတော်ရှိပြီး ရုပ်ပွားတော်ကိန်းဝပ်သောဂူမှာ အနောက်ဘက်သို့ မျက်နှာမူနေသည်။ နန်းတော်တွင်းမှ ဘုရင်မင်းကြီး သမီးတော်မူ သည်ကိုပင် ကြားရသောကြောင့် သမီးတော်ကြား(သံတော်ကြား)ဟု အမည်တွင်ကြောင်း တချို့က ဆိုကြသည်။ တချို့ကလည်း နန်းတော်နှင့် နီးကပ်နေသည်ဖြစ်၍ ဘုရင့်အမိန့်တော်(အသံ)ချမှတ်ခြင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ‘သံတော်ချ’မှ သံတော်ကြားဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုကြပြန်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် သံတော်ကြား ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ အနောက်တောင်ဘက်၊ နတ်လှောင်ကျောင်း၏ အနောက်မြောက်ယွန်းယွန်းရှိ ပုဂံတစ်ဝိုက် လူသိများသော ငက္ခနားတောင်းဘုရားသို့ ရောက်လာသည်။ ဘုရား၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ကြီးမားသော နားတောင်းကြီး ထောင်ထားသည်နှင့် တူနေသည်။ ပုဂံဘုရားအချို့၏ ဘွဲ့အမည် များမှာ ဘုရားနှင့်မအပ်စပ်သော ခပ်ဆန်းဆန်း ဘွဲ့အမည်များ ဖြစ်နေကြသည်။ ဤဘုရား၏ ဘွဲ့အမည်မှာလည်း ယင်းအမျိုးအစားထဲက ဖြစ်သည်။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ပုံသဏ္ဌာန်၊ ကြန်အင်လက္ခဏာကိုကြည့်လျက် ထိုပုံပန်း သဏ္ဌာန် ကြန်အင်လက္ခဏာအတိုင်း ကောက်ကာငင်ကာ နာမည်ပေးတတ်သူ အချို့ရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော လူတစ် ဦးတစ်ယောက်ပါးစပ် အငြိမ်မနေနိုင်သဖြင့် ‘ငက္ခနားတောင်း’ အမည်တွင်လာရခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ပုဂံပါးစပ်ရာဇဝင် ပုံပြင်တစ်ခုရှိသည်။ ရှေးခေတ် ပုဂံပြည်၌ ပုဂံငက္ခနားအမည်ရှိ အားကောင်းမောင်းသန် လူထွား ကြီးတစ်ယောက်ရှိသည်။ ထိုလူထွားကြီးသည် သာမန်လူရိုးရိုးထက် အဆပေါင်းများစွာ သန်မာထွားကျိုင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုလူထွားကြီးအား ပုဂံငက္ခနားဟု ခေါ်ကြသည်။ နာမည်ပေးဝါသနာပါပြီး ပါးစပ်အငြိမ်မနေနိုင်သူ တစ်ဦး သည် နားတောင်းသဏ္ဌာန်ရှိသော ထိုဘုရားကြီးနှင့် ပုဂံဒဏ္ဍာရီထဲက ပုဂံငက္ခနားကို ချိတ်ဆက်ပေးလိုက်ဟန်ရှိသည်။ ‘ဒါ လောက်ကြီးတဲ့ နားတောင်းကတော့ ပုဂံငက္ခနားပဲ’ဟု အပြောင်းအပြန်ပြောလျက် နားတောင်းသဏ္ဌာန် ဘုရားကြီးအား ‘ငက္ခနားတောင်း’ဟု အမည်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ငက္ခနားတောင်းဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသောအခါ ဤဘုရားမျိုး ငါ တွေ့ဖူးသည်ဟု ပြန်လည် စဉ်းစားကြည့်သည်။ ထိုဘုရား၏ ပုံသဏ္ဌာန်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဗာရာဏသီမြို့အနီး ဆာရနတ်ခေါ် မိဂဒါဝန်၌

မြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာ တရားဦးဟောသောနေရာတွင် အသောကမင်းတရားကြီး ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဓမ္မေခ
ထူပခေါ် ဓမ္မစကြာပုထိုးတော်ကြီးနှင့် တစ်ပုံစံတည်း ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဉာဏ်တော်အကြီးအသေး၊ အနိမ့်
အမြင့်လောက်သာ ခြားနားသည်။ ဓမ္မေခထူပခေါ် ဓမ္မစကြစေတီတော်ကြီးက ဉာဏ်တော်အမြင့် ပေ ၁၀၀ ကျော်ရှိ
ပြီး ယခု ဖူးတွေ့နေသော ငက္ခနားတောင်းဘုရားက ဉာဏ်တော်အမြင့် ၄၃ ပေခန့်မျှသာ ရှိသည်။ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်
တူညီမှုရှိနေကြသော ဘုရားနှစ်ဆူ၏ ဉာဏ်တော်အနိမ့်အမြင့်သည် ပေပေါင်းတစ်ဝက်ကျော်ကျော်မျှပင် ကွာခြား
နေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ငက္ခနားတောင်းပုံသဏ္ဌာန် ဘုရားများကို မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း တွေ့ဖူးသလိုရှိသည်ဟု စဉ်းစား
ကြည့်မိပြန်သည်။ ပျူခေတ် သရေခေတ္တရာ၏ ဘုရားပုထိုးအချို့မှာလည်း အခြေခံပုံစံအနေအထားအရ ငက္ခ
နားတောင်းဘုရားနှင့် ဆင်တူနေသည်ကို တွေ့ရပြန်သည်။ ပြည်မြို့အထွက် အထက်အညာသို့သွားသော အဝေးပြေး
ကားလမ်းဘေး၌လည်းကောင်း၊ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း မှော်ဇာအဝင် ကားလမ်းဘေး၌လည်းကောင်း၊ ဘောဘော
ကြီး၊ ဘုရားကြီး၊ ဘုရားမာဘွဲ့အမည်ရှိ စေတီပုထိုးများရှိကြသည်။ ယင်းစေတီပုထိုးများသည်လည်း ငက္ခနားတောင်း
နှင့်ပုံသဏ္ဌာန်အနေအထား တူညီမှုရှိနေကြသည်။

မိဂဒါဟုန်၊ သရေခေတ္တရာ၊ ပုဂံရှိ ယင်းစေတီပုထိုးများသည် တစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူ အဘယ်ကြောင့် ပုံသဏ္ဌာန်
အနေအထား တူညီမှုရှိနေကြသနည်း။ ဗိသုကာပညာရှင်များ၊ ကျောက်ဆစ်ပညာရှင်များ၊ အနုပညာရှင်များ၊ တစ်ဦး
နှင့်တစ်ဦး ဉာဏ်ချင်းထပ်၊ အကြံချင်းဟပ်နေကြသည်မှာ မဟုတ်နိုင်ရာ။ တစ်ဦး၏ ဩဇာ တစ်ဦးအပေါ် လွှမ်းမိုးနေ
သောကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ တစ်ဦး၏လက်ရာအပေါ် တစ်ဦးလက်ရာ ဩဇာညောင်းနေသောကြောင့်
သာလျှင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပုဂံ၌ တစ်ဆူတည်း ထူးထူးခြားခြား နားတောင်းပုံသဏ္ဌာန် တည်ရှိနေသော ငက္ခနားတောင်းဘုရားသည် သူ့
အလျင် နှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော်လောက်က မိဂဒါဝန်၌တည်သော နားတောင်းပုံသဏ္ဌာန် ဓမ္မေခပုထိုး၏ ဩဇာ
လွှမ်းမိုးခံမှုခံရသည်ဟု မဆိုနိုင်ဘူးလော။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ဘာသာရေး အဆက်အသွယ်ရှိနေပြီဖြစ်၍ သရေခေတ္တရာ
ပျူတို့တည်သော စေတီပုထိုးများနှင့် အပေးအယူရှိကောင်း ရှိနေပေလိမ့်မည်။ ယခုအခါတွင် ငက္ခနားတောင်း
ဘုရား၏ အပေါ်ပိုင်းမှာ ငုံးတိတိကြီး ဖြစ်နေသည်။ မူလတည်စဉ်ကမူ ဖောင်းရစ်နှင့် ထုပ်ကာများ ရှိကောင်းရှိခဲ့ပေ
လိမ့်မည်။ ပုထိုးတစ်ဆူလုံးနီးပါးမျှ စဉ်စိမ်းရောင်သုတ် အုတ်ချပ်များဖြင့် တည်ထားသည်။

ငက္ခနားတောင်းဘုရားကို မည်သည့်ခေတ်ကာလက မည်သည့်ဘုရင် တည်ခဲ့သနည်း။ အချိန်ကာလနှင့် ဘုရား
ဒါယကာ၏ အမည်နာမကို အတိအကျ ပြောမပြနိုင်ကြသော်လည်း တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက် ၁၀ ရာစုနှစ်တွင်
ကိုးကွယ်တည်ထားသည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ တောင်သူကြီး ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းအကြောင်းကို မှန်နန်း
ရာဇဝင်၌ ဤသို့ ဆိုထားသည်။

‘တောင်သူကြီးလည်း မင်းဖြစ်လျှင် ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်ကြီး၏။ မိမိ သခွားယာအရပ်၌ ဥယျာဉ်ကြီး သာယာ
စွာပြုပြီးသော် နဂါးရုပ် ကြီးစွာလုပ်၍ထား၏။ ထိုသို့ နဂါးရုပ်လုပ်၍ ကိုးကွယ်ခြင်းသည်ကား နဂါးသည် လူတို့ထက်
မြတ်လေသည်။ တန်ခိုးလည်း ကြီးလေသည်။ ကိုးကွယ်ရသော အကျိုးကြီးမည်ဟူ၍ ပြုလေသတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး

လည်း ရသေ့ပြည် အစရှိသော သထုံပြည်တို့မှာ စည်းခုံပုထိုးရှိသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အယူမှားသော ရှင်အရည်းကြီး တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ ပုထိုးကြီးတစ်လုံး၊ ပုထိုးငယ်တစ်လုံး၊ ပုထိုးသားများ တစ်လုံး၊ သင်လည်း ပုထိုးတစ်လုံး၊ စိတ်တည် ပုထိုးတစ်လုံး၊ ဤပုထိုးငါးလုံးကို တည်၏။ ထိုပုထိုးငါးလုံးတို့တွင် နတ်ရုပ်လည်း မမည်။ ဘုရားရုပ်လည်း မမည်လုပ်၍ ည နံနက် ထမင်းဟင်း သေစာတင်၍ ကိုးကွယ်သည်ဖြစ်၏။ နတ်တော်ကျောင်း ဒါယကာ မင်းချမ်းသာဟူ၍လည်း တွင်၏’

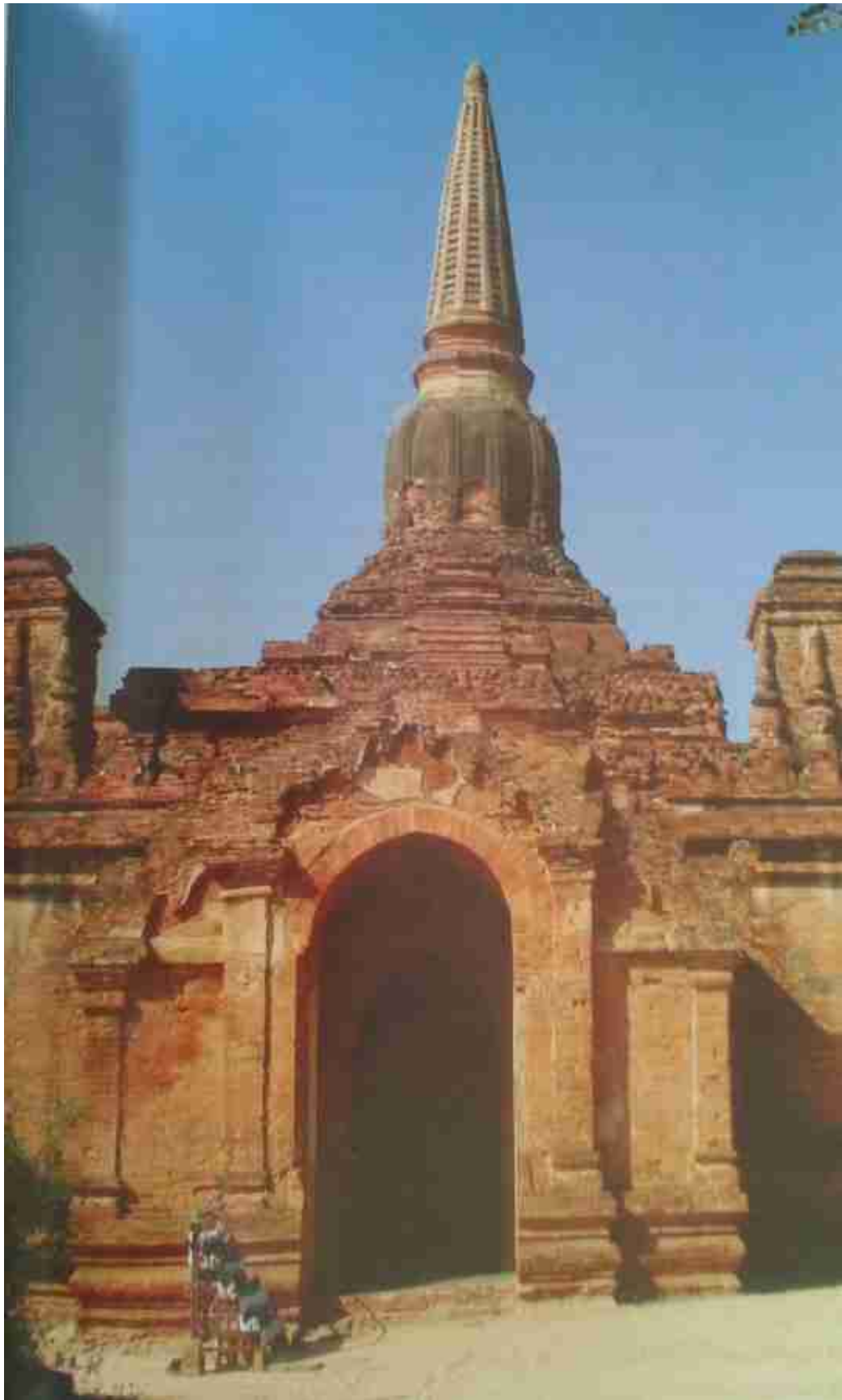
ယင်း ရာဇဝင်သမိုင်း၌ဆိုထားသော တောင်သူကြီးမင်းတည်သည့် ပုထိုးငါးဆူအနက် တစ်ဆူမှာ ငကျွဲနားတောင်း ဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အလာပြောစမှတ်ပြုလာခဲ့ကြသည်။ ရှေးဟောင်း မြန်မာရာဇဝင် သမိုင်းကျမ်းဂန်များ၌ ဖော်ပြထား သည့် ပုဂံမင်းဆက် ဘုရင်များထဲတွင် ရဟန်းအမည်ပါသော မင်းနှစ်ပါးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ပုပ္ပါးစောရဟန်းနှင့် ညောင်ဦးစောရဟန်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ပုဂံမင်းဆက် ဘုရင်ပေါင်းများစွာတို့အနက် အနော်ရထာဘုရင်လက်ထက် ပထမဦးစွာ ကျောက်စာရေးထိုး မှတ်တမ်းတင်ခြင်းခံရသော မင်းမှာ ညောင်ဦးစောရဟန်းဖြစ်သည်။

ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းသည် ပုဂံအရှေ့ဘက် ရှစ်မိုင်ကွာရှိ တုရင်တောင်တန်း၌ ရဟန်းတော်များကဆောင်ရန် သိမ်တစ်လုံး တည်ဆောက်လှူဒါန်းခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ယင်းသိမ်အဆောက်အအုံမှာ ၁၂၁၂ ခုနှစ်ကပင် ပျက်စီး သွားပြီဟု သိရသည်။ ထို့ပြင် မင်းကြီးသည် ပုထိုးငါးဆူကိုလည်း တည်ခဲ့သည်။ ယင်းပုထိုးငါးဆူအနက် ယခုထက်တိုင် ပုဂံတွင် တည်ရှိနေသေးသည့် ငကျွဲနားတောင်းနှင့် ပုထိုးသားများ စေတီနှစ်ဆူတို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

ယင်းဆိုရိုးစကားမှန်ပါက အနော်ရထာဘုရင်လက်ထက် မွန်တို့ဌာနေမှ ထေရဝါဒသာသနာ မရောက်မီကပင် ပုဂံ တွင် သာသနာပြန့်ပွားထွန်းကားပြီး စေတီပုထိုးတည်သည့် အလေ့အထရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ သို့ရာတွင် ထို အချိန်က ပုဂံ၌ ပြန့်ပွားထွန်းကားနေသော သာသနာသည် ထေရဝါဒ သာသနာစစ်စစ် မဟုတ်ဘဲ နတ်နဂါးကိုးကွယ်မှု၊ မဟာယာနကိုးကွယ်မှုများ ရောပြွမ်းနေသော သာသနာဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းသည်ပင် အရည်းကြီးတို့ကို မြှောက်စားပြီး နတ်နဂါးများကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည်ဟု မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်းများက ဆို ထားသည်။ သို့သော်လည်း တူးဖော်တွေ့ရှိသောကျောက်စာနှင့် ကိုးကွယ်တည်ထားသော စေတီပုထိုးများကိုထောက် လျှင် ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်ပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသော ဘုရင် တစ်ပါးဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ငကျွဲနားတောင်းဘုရားမှ ပြန်ထွက်လာခဲ့သည်။ နားတောင်းပုံသဏ္ဌာန် ငကျွဲနားတောင်းဘုရား သည် နောက်တွင် ကျန်ခဲ့လေပြီ။ သို့ရာတွင် ပုဂံ ငကျွဲနားတောင်းဘုရားနှင့် မိဂဒါဝန်ဓမ္မေခေါ် ဓမ္မစကြာစေတီတို့ မည်ကဲ့သို့သော အပေးအယူ အဆက်အသွယ်မျိုး ရှိခဲ့သည်ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်သော အတွေးသည်လည်းကောင်း၊ အနော်ရထာခေတ် မတိုင်မီကပင် ပုဂံ၌ မည်ကဲ့သို့သော သာသနာအမျိုးအစား ပေါ်ပေါက်နေသနည်းဆိုသည့် အတွေး သည်လည်းကောင်း ပုဂံခရီးသည်နှင့်အတူ လိုက်ပါလာလေသည်။

ပုထိုးသားများ

‘တောင်သူကြီးလည်း မင်းဖြစ်လျှင် ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်ကြီး၏။ မိမိ သခွားယာအရပ်၌ ဥယျာဉ်ကြီး သာယာစွာ ပြုပြီးသော် နဂါးရုပ်ကြီးစွာထုလုပ်၍ ထား၏။ ထိုသို့ နဂါးရုပ်လုပ်၍ ကိုးကွယ်ခြင်းသည်ကား နဂါးသည် လူတို့ထက် မြတ်လေသည်။ တန်ခိုးလည်း ကြီးလေသည်။ ကိုးကွယ်ရသော် အကျိုးကြီးမည်ဟူ၍ ပြုလေသတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး လည်း ရသေ့ပြည် အစရှိသော သထုံပြည်တို့မှာ စည်းခုံပုထိုးရှိသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အယူမှားသော အရည်းကြီးတို့ နှင့် တိုင်ပင်၍ ပုထိုးကြီးတစ်လုံး၊ ပုထိုးငယ်တစ်လုံး၊ ပုထိုးသားများ တစ်လုံး၊ သင်လည်ပုထိုး တစ်လုံး၊ စိတ်တည် ပုထိုး တစ်လုံး၊ ဤ ပုထိုးငါးလုံးကို တည်၏။ ထိုပုထိုးငါးလုံးတို့တွင် နတ်ရုပ်လည်း မမည်၊ ဘုရားရုပ်လည်း မမည်လုပ်၍ ည နံနက် ထမင်းဟင်း သေစာတင်၍ ကိုးကွယ်သည် ဖြစ်၏။ နတ်တော်ကျောင်းတကာ မင်းချမ်းသာဟူ၍လည်း တွင်၏’

မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး ရှေးဟောင်းမြန်မာသမိုင်း၌ ပါရှိသော ပုဂံမင်းဆက်ဘုရင်များထဲတွင် စောရဟန်းမင်း ဟူ၍ စောရဟန်းဘွဲ့မည်တပ်ထားသော ဘုရင်နှစ်ပါးရှိသည်။ ယင်းတို့ကား ပုပ္ပါးစောရဟန်းမင်းနှင့် ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းသည် ၁၁ ရာစု ရှေးဦးပိုင်း ပုဂံဘုရင်ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာဘုရင် လက်ထက် ဦးစွာ ကျောက်စာရေးထိုးခြင်းခံရသော ဘုရင်မှာ ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်း ဖြစ်သည်။

ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းကို မြန်မာရာဇဝင်၌ တောင်သူကြီးမင်းဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ သူ၏ သခွားယာခင်းထဲဝင် ပြီး သခွားသီးခူးစားသော သိင်္ဃီမင်း အနိစ္စရောက်လေသော် မိဖုရားကြီးနှင့် မှူးမတ်အပေါင်းတို့က ကံတော်ကုန်သွား သော မင်းအစား အတင်းမင်းမြှောက်သဖြင့် စိုင်ကော်လို့ ချုံပေါ်ရောက်လာသူဖြစ်သည်။ အစပထမ၌ မိဖုရားကြီးနှင့် မှူးမတ်အပေါင်းတို့သည် သိင်္ဃီမင်း ကံကုန်ကြောင်းကို ဖုံးဖိထားကြသည်။ ထို့နောက်မှ တောင်သူကြီးအား နန်းတော်သို့ခေါ်သွားကာ ရေမိုးသန့်စင်စေလျက် မင်းမြှောက်တန်ဆာ ဆင်ယင်ပေးပြီးလျှင် နောက်တစ်နေ့ ညီလာခံ ကျမှ ဤသူကား ဘုရင်တည်းဟု ကြေညာလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းသည် ပုဂံအရှေ့ဘက် ရှစ်မိုင်အကွာရှိ တုရင်တောင်တန်း၌ ရဟန်းတော်များ ကံကြီးကံငယ်ဆောင်ရန် သိမ်တစ်လုံးတည်ဆောက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ထိုသိမ်အဆောက်အအုံမှာ ၁၂၁၂ ခုနှစ်က ပင် ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ပုထိုးငါးဆူကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ယင်းပုထိုးငါးဆူအနက် ယခု ပုထိုးသားများသည် တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပုထိုးသားများသည် ပုဂံရှိ စေတီပုထိုးများအနက် ဘွဲ့နာမည်တော် ဆန်းသော ပုထိုးတစ်ဆူဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပုထိုးသားများဘုရားသို့ ရောက်သွားသည်။

ပုထိုးသားများ ဘုရားသည် သဗ္ဗညုဘုရား၏ အနောက်တွင်ရှိသည်။ ငက္ခနားတောင်းဘုရားမှ အနောက်ဘက်သွား သောလမ်းသည် ပုထိုးသားများဘုရား၏ အရှေ့ဘက်အပေါက်နှင့် တူရုံဖြစ်သည်။ အထပ်တစ်ထပ်မျှသာ ရှိပြီး အရှေ့ ဘက်မှန်လှည့်နေသော ဘုရားဖြစ်သည်။ ဂူ၏အပေါ်ပိုင်းအလယ်မှ ပုထိုးကြီးတက်သွားသည်။ အပေါ်ဘက် တိုက်မ ကြီး၏အပြင်ဘက် အပေါ်ပိုင်း ဘေးပတ်လည်၌ ပုထိုးငယ်များ ပေါက်ထားသည်။ ပုံစံအနေအထားမှာ မိခင်ပုထိုးကြီး နှင့် သားပုထိုးငယ်များသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုထိုးသားများဟု ခေါ်တွင်ခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ပုထိုးသားများသည် အရွယ်အစား အတော်အတန်ကြီးမားသော စေတီပုထိုးဖြစ်သည်။ ကျယ်ပြန့်သော အာရုံခံ ရှိသည်။ ဉာဏ်တော် ၈၅ ပေ ရှိသည်။ ဖိနပ်တော်အကျယ်အဝန်းမှာ ၉၀ ပေ စတုရန်းဖြစ်သည်။ အာရုံခံမှာ ၅၀ ပေ စတုရန်းဖြစ်သည်။

ပုထိုး၏အလယ်တွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီး စံပယ်တော်မူရာအခန်းနှင့် အတွင်းပတ်လမ်းရှိသည်။ လိုဏ်ဂူအတွင်း၌ အလင်းရောင်အားနည်းသည်ဖြစ်၍ မှုန်မှုန်မှိုင်းမှိုင်း ဖြစ်နေသည်။ အတွင်းပတ်လမ်း စင်္ကြံတစ်လျှောက်တွင်ကား အုတ်လေသာပြတင်းများမှ အလင်းရောင် မှုန်မှုန်မွှားမွှား ကျရောက်နေသည်။ ယင်းဗိသုကာလက်ရာမှာ ပုဂံခေတ်ဦး ဗိသုကာလက်ရာဖြစ်၍ မွန်ယဉ်ကျေးမှုဩဇာ လွှမ်းခြုံနေသည်ဟု ဆိုကြသည်။

အတွင်းပတ်လမ်း စင်္ကြံ၏အပြင်နံရံများ၌ ပန်းချီလက်ရာများရှိသည်။ ရှေးဟောင်း မွန်ဘာသာဖြင့် ကမ္မည်းထိုးထားသည်။ အတွင်းခန်း ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ ဘေးနံရံအပေါ်ပိုင်း၌ ရှေးဟောင်းမွန်ဘာသာဖြင့် ဝိနည်းဒေသနာလာ အဆိုအမိန့်များကို ကမ္မည်းရေးထိုးထားသည်။ လိုဏ်ဂူတော်အတွင်းရှိ နံရံမုခ်ကပ်များမှ ကျောက်ဆစ်လက်ရာ ဗုဒ္ဓဝင် ရုပ်တုတော်များနှင့် နံရံဆေးရေးပန်းချီလက်ရာများအား ၁၁ ရာစုခန့်က လက်ရာများဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပုထိုးသားများ ဂူဘုရားအတွင်း ဝင်ကြည့်သည်။ အောက်ထပ် အာရုံခံတွင်းအဝင် ထူးခြားသော ဗိသုကာလက်ရာ တစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ ယင်းမှာ အုတ်ချပ်များကို လက်ယှက်ထိုး၍ ပေါင်းကူးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အောက်ထပ် အတွင်းဆောင်ပတ်လမ်းရှိ နံရံပန်းချီ ဆေးရေးများကိုမူ အလင်းရောင်အားနည်းသဖြင့် ကောင်းစွာမမြင်ရပေ။

တစ်ခါတုန်းက ပုဂံခရီးသည်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ အာဂျန္တာလိုဏ်ဂူသို့ ရောက်သွားသည်။ အာဂျန္တာဂူများမှာ ပို၍ နက်ရှိုင်းပြီး ပို၍ပင် အလင်းရောင်အားနည်းသည်။ ထို့ကြောင့် လိုဏ်ဂူများထဲတွင် လျှပ်စစ်မီးသီးများ တပ်ဆင်ထားပြီး လျှပ်စစ်မီးမသွယ်နိုင်သေးသော လိုဏ်ဂူများ၌ကား ခရီးသည်များရောက်လာချိန်၌ အနုပညာလက်ရာများကို ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်ရန် အတွက် အပြင်ဘက်မှ ဆလိုက်ထိုး၍လည်းကောင်း၊ နေရောင်ကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေ၍လည်းကောင်း အလင်းရောင် ဖန်တီးပေးသည်။

ပုဂံဘုရားများတွင် လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ အနုပညာလက်ရာများကို ကောင်းစွာကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်ရန်အတွက် တစ်နည်းနည်းဖြင့် အလင်းရောင်အစီအစဉ် ပြုလုပ်ထားသင့်သည်။ တချို့လိုဏ်ဂူအတွင်းတွင်မူ လျှပ်စစ်မီးများ သွယ်တန်းထားပြီးလေပြီ။ အပယ်ရတနာဘုရား ရောက်သွားချိန်တွင် လျှပ်စစ်မီးများ သွယ်နေဆဲဖြစ်၍ မီးကြိုးများကို ကျော်လွှားဖြတ်သန်းခဲ့ရသည်။

ရှေးဆောင် အာရုံခံ၏ဘေးတွင် လှေကားရှိသည်။ ယင်းလှေကားမှ တက်သွားလျှင် ပုထိုးအပေါ်ထပ်ရောက်သည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် ပုထိုးအပေါ်ထပ် တက်သွားသည်။ အပေါ်ထပ်တွင် အလယ်ပုထိုးကြီး၏ဘေးရှိ လေးဖက်လေးမျက်နှာ၌ ဉာဏ်တော် အလယ်အလတ်စား ဆင်းတုတော်များ ကိုးကွယ်ထားသော ဂူငယ်ကလေးများကို တစ်ခုစီ ထုတ်ထားသည်။ မြောက်ဘက် ဂူငယ်ကလေးအတွင်းမှ ဆင်းတုတော်မှာ ပုဂံခေတ် မူလလက်ရာ ရာနှုန်းအတော်များများ ကျန်ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ပုထိုးသားများ ဂူဘုရားပုံသဏ္ဌာန်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ ဂူ၏အပေါ်ပိုင်း အလယ်မှ တက်သွားသော ပုထိုးကြီးမှာလည်း ခံ့ညားလှသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် ပုထိုးသားမျိုး အပေါ်ထပ်မှ ရှေ့နောက်ဝဲယာကို မျှော်ကြည့် လိုက်သည်။ ကြည်နူးဖွယ် ပုဂံဝန်းကျင်ရှုခင်းကို မျက်စိတစ်ဆုံး မြင်နေရသည်။

ပုထိုးသားများဘုရားကို မည်သူ တည်သနည်း။

ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းတည်သည်ဟု ဆိုသော ပုထိုးငါးဆူထဲတွင် ပုထိုးသားများအမည်ရှိ ဘုရားတစ်ဆူလည်း ပါဝင်သဖြင့် ပုထိုးသားများဘုရားကို ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းတည်သည်ဟု အစဉ်အလာ ယူဆလာခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် သမိုင်းသုတေသီတချို့က ‘ပုထိုးသားများ၏ ဗိသုကာလက်ရာမှာ အဆင့်မြင့်သော ဗိသုကာလက်ရာဖြစ် နေ၍ ပုထိုးသားများဘုရားကို အနော်ရထာမင်းကြီး၏ သထုံစစ်ပွဲမတိုင်မီက တည်သည်ဟု ပြောဖို့ရန် မလွယ်ပေ။ ယခု ပုထိုးသားများဘုရားသည် ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်း တည်သော ပုထိုးငါးဆူထဲက တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်သော ပုထိုးသားများနှင့် နာမည်တူ အခြားပုထိုးတစ်ဆူသာ ဖြစ်ဖို့ ရှိသည်။ ယခု ပုထိုးသားများဘုရားတွင် တွေ့ရသော ပန်းချီလက်ရာများကို ထောက်၍ ပုထိုးသားများဘုရားမှာ ကျန်စစ်သားမတိုင်ခင် စောစောပိုင်းကာလလောက်က တည်သောဘုရားဖြစ်ဖို့ရှိသည်’ဟူ၍ ခန့်မှန်းကြသည်။

ဂူအတွင်း၌ နှောင်းခေတ်ကျမှ ရေးဆွဲသော ပန်းချီလက်ရာတစ်ခု၌ ‘မင်းလွင်’ ဟူသော စကားအသုံးအနှုန်းတစ်ခု ပါရှိသည်။ ယင်း မင်းလွင်ဟူသော စကားလုံးကို မင်းလုလင်(စောလူးမင်း)ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်လျက် ပုထိုး သားများဘုရားကို စောလူးမင်းတည်သည်ဟုလည်း တချို့က ဆိုကြသည်။

သို့ရာတွင် စောလူးမင်းသည် သူ၏ နန်းသက် ခုနစ်နှစ်ကာလအတွင်း ဗျာများနေရသော ဘုရင်ဖြစ်သည်။ သူ၏ ခမည်းတော် အနော်ရထာမင်းကြီး တည်သွားခဲ့သော မပြီးပြတ်သေးသည့် ရွှေစည်းခုံဘုရားကိုပင် အပြီးသတ် အချောကိုင်နိုင်သည့် အခြေအနေ မရှိခဲ့ပေ။ သို့နောက် နန်းစံသော ကျန်စစ်သားက ရွှေစည်းခုံဘုရားကို ဆက်လက် မွမ်းမံရလေသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်၌လည်း စောလူးမင်းအကြောင်းကို ‘မင်းစောလူးကား လုပ်ရည်ကြံရည်မရှိ။ မှူးကြီး မတ်ရာတို့ကိုလည်း နှလုံးမကြည်အောင် ပြုတတ်သော အလေ့ရှိ၏။ ခမည်းတော်တည်သော ရွှေစည်းခုံ မပြီးသည်ကို လည်း မလုပ်။ ပညာရှိတို့ လျှောက်သော စကားကိုလည်း မယူ။ အပျော်အရွှင်နှင့်သာနေ၏’ဟု ရေးသားထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပုထိုးသားများဘုရားကို စောလူးမင်း တည်သည်ဆိုသည်မှာ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လော။

ပုထိုးသားများဘုရား ညောင်ဦးစောရဟန်း တည်ကြောင်းကိုမူ ကျောက်စာ၌ အခိုင်အမာဆိုထားသည်။ ယင်း ကျောက်စာ အရေးအသားကိုထောက်လျှင် ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းသည် ပုဂံဘုရင်များအနက် ရှေးဦးစွာ စေတီတည် သော ဘုရင်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပေသည်။ ထို့ပြင် ပုဂံ၌ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် မတိုင်မီကပင် စေတီပုထိုး စတင် တည်နေကြပြီဟူ၍လည်း သိရှိရပေသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းများ၌ ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်းအား အရည်းကြီးတို့နှင့် ပလဲနံပသင့်သော နတ်နဂါးကိုးကွယ်သူ ဘုရင်အဖြစ် ရေးသားဖော်ပြထားကြသည်။ သို့ရာတွင် တွေ့ရှိရသော ကျောက်စာနှင့် စေတီပုထိုးများကိုထောက်လျှင် စောလူးမင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုလိုလားသူ ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်ကြောင်း သိရှိ ရပေသည်။

ဂေါ်ဇော့ပလ္လင်

- ဂေါဓောပလ္လင်
- ဂေါဓောပလ္လင်
- ဂေါဓောပလ္လင်
- ကန်တော့ပလ္လင်

အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ထင်ရှားသော ပုဂံဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သည်။ ပုဂံမြို့တောင်ဘက် ကတ္တရာလမ်းဘေးတွင် ရှိသည်။ ပုဂံပြတိုက်နှင့် ကားလမ်းတစ်လမ်းသာ ခြားသည်။ ပုဂံသံတဲနှင့်လည်း မဝေးလှပေ။ သမဝါယမဟိုတယ်နှင့်လည်း ကပ်လျက်ရှိသည်။ ဂေါဓောပလ္လင်ဘုရားပုံစံမှာ အာနန္ဒာဘုရားလိုလို၊ သဗ္ဗညုဘုရားလိုလိုထင်ရသည်။ ဘုရားတည်သော ပုဂံဘုရင်မှာ အလောင်စည်သူ၏မြေး နရပတိစည်သူဖြစ်သည်။ ဂေါဓောပလ္လင် တည်ရာနေရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဆိုရိုးစကား အမျိုးမျိုးအပြားပြား ရှိသည်။ ယင်းဆိုရိုးစကားများထဲတွင် ပါးစပ်စကားဖြစ်သော ပုဂံညှပ်ကြီးအကြောင်းလည်း ပါသည်။ ရာဇဝင်သမိုင်းထဲတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမရှိသော်လည်း အရပ်စကား ပါးစပ်စကားအဖြစ်ဖြင့် အစဉ်အလာ ပြောစမှတ်ပြုလာခဲ့သော အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ရှိသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီးလက်ထက်က ပုဂံသူ၊ ပုဂံသားများ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အချင်းများသည့်အခါ တရားအဆုံးအဖြတ်ပေးသည့် တရားခွင်တစ်ခု ရှိသည်။ ယင်းတရားခွင်မှာ ‘ပုဂံညှပ်ကြီး’ ခေါ် ညှပ်ကြီးဖြစ်သည်။ ညှပ်ကြီးကို ပလ္လင်တစ်ခုပေါ်တွင် တင်ထားသည်။ အမှုတစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပါက တရားလိုနှင့် တရားခံနှစ်ဦးစလုံး ညှပ်ကြီးထဲ တစ်ယောက်စီ လက်ထိုးထည့်ရသည်။ ထိုအခါ ညှပ်ကြီးက မှန်ကန် ဖြောင့်မတ်သူ၏လက်ကို မညှပ်ဘဲ လီဆယ်သူ၏လက်ကို ညှပ်လေသည်။ ညှပ်ကြီး ညှပ်၊ မညှပ်ကိုကြည့်လျက် တရားအဆုံးအဖြတ်ပေးရသည်။ တစ်နေ့သည့် မယ်သူတော်တစ်ယောက်သည် သူ၏လက်စွပ်ကို ဘိုးသူတော်တစ်ယောက်ကို အပ်နှံထားသည်။ မယ်သူတော်က သူအပ်နှံထားသော လက်စွပ်ကို ဘိုးသူတော်ထံမှ ပြန်တောင်းသည်။ ဘိုးသူတော်က ပြန်ပေးပြီးပြီဟု ငြင်းနေသည်။ ဤတွင် အဆုံးအဖြတ်ခံယူရန် မယ်သူတော်နှင့် ဘိုးသူတော်တို့သည် ပုဂံညှပ်ကြီးထဲ သွားကြသည်။

မယ်သူတော်က ‘အကျွန်ုပ်၏လက်စွပ်ကို ဘိုးသူတော်ထံ အပ်နှံထားပါ၏။ အကျွန်ုပ်အပ်နှံထားသော လက်စွပ်ကို ဘိုးသူတော်က အကျွန်ုပ်အား ပြန်မပေးသေးပါ။ အကျွန်ုပ်ဆိုသည့်အတိုင်း မှန်ပါက အကျွန်ုပ်၏လက်ကို ညှပ်ကြီးမညှပ်ပါစေနဲ့။ အကယ်၍ အကျွန်ုပ် လီဆယ် ပြောဆိုခြင်းဖြစ်ပါမူကား ညှပ်ကြီးသည် အကျွန်ုပ်၏ ညှပ်ပါစေသား’ဟု သစ္စာဆိုလျက် ညှပ်ကြီးထဲ လက်ထည့်လိုက်သည်။ ညှပ်ကြီးက မယ်သူတော်လက်ကို မညှပ်ပေ။ မယ်သူတော်မျက်နှာဝင်းခနဲ လက်သွားသည်။

ဘိုးသူတော်အလှည့်ရောက်လာသည်။ ဘိုးသူတော်က ဉာဏ်များသည်။ ဝိနည်းလွတ်အောင်လည်း ရှောင်တတ်တိမ်းတတ်သည်။ လက်စွပ်ထည့်ထားသည့် တောင်ငွေကို မယ်သူတော်အားပေးလျက် ‘တောင်ငွေကို ကိုင်ထားစမ်းပါ။ ကျုပ်သစ္စာဆိုမလို့’ဟု ပြောသည့်အတွက် မယ်သူတော်က ဘိုးသူတော်၏ တောင်ငွေကို ကိုင်ပေးထားသည်။ ဘိုးသူတော်က ‘ကျွန်ုပ်ကို မယ်သူတော် လက်စွပ်အပ်ထားသည်မှာ မှန်ပါ၏။ သို့သော်လည်း သူ့လက်စွပ်ကို ကျွန်ုပ် ပြန်ပေးပြီးပြီ။ ကျွန်ုပ်၏ စကားမှန်ပါက ညှပ်ကြီးသည် ကျွန်ုပ်၏လက်ကို မညှပ်ပါစေနဲ့။ အကယ်၍ ကျွန်ုပ်

မုသားစကား ဆိုသည်ဆိုသော် ကျွန်ုပ်၏လက်ကို ညှပ်ကြီးညှပ်ပါစေသား’ဟူ၍ သစ္စာဆိုလိုက်လေသည်။ ဘိုးသူတော်၏ လက်ကိုလည်း ညှပ်ကြီးက မညှပ်ဘဲ နေသည်။

မယ်သူတော်နှင့် ဘိုးသူတော်အမှု၌ ရုပ်ဝတ္ထုအခြေအနေကို ကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက် မှာ တရားသောဆုံးဖြတ်ချက်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ညှပ်ကြီးသည် သူ့ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သူကိုယ်တိုင် ဘဝင်မကျဖြစ် သွားပုံရသည်။ တရားသူကြီးအဖြစ်က နုတ်ထွက်ပြီး တရားခွင့်၌ ဆက်လက်မနေတော့ဘဲ ပျောက်ကွယ်သွားလေ သည်။ ဂေါဓာပလ္လင်သည် ညှပ်ကြီးတင်ထားသော ပလ္လင်၏နေရာ၌ ကိုးကွယ်တည်ထားသော စေတီပုထိုးဖြစ်လေ သည်။ နောက် ဆိုရိုးစကား တစ်ခုရှိသေးသည်။

ညှပ်ကြီးပျောက်ကွယ်သွားသောအခါ ညှပ်ကြီးတည်ရှိရာ တရားခွင်ပလ္လင်သို့ ‘ဂေါဓ’ နှင့် ‘ဂေါဓီ’ အမည်ရှိ ဘီလူး နှစ်ဦး အမှူးပြုသော ဘီလူးတစ်သိုက် ရောက်လာကြပြီးလျှင် ညှပ်ကြီးအစား တရားသူကြီးအဖြစ် ဝင်ရောက်အမှုထမ်း ကြသည်။ ထိုပလ္လင်ရှိရာသို့ လာရောက်၍ တရားအဆုံးအဖြတ်ခံယူသူများအား ဂေါဓနှင့် ဂေါဓီတို့က လိမ်ညာပြောသူ ကို ရိုက်ပုတ်ပြီး မှန်မှန်ကန်ကန်ပြောသူကို မည်သို့မျှ မပြုလုပ်ဘဲနေသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် ဂေါဓဘီလူးတရားစီရင် သော ပလ္လင်ရှိရာအရပ်၌ ကိုးကွယ်တည်ထားသောကြောင့် ဂေါဓပလ္လင်အမည်တွင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ နောက် ဆိုရိုးစကားတစ်ခုမှာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးနှင့် ပတ်သက်နေသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် ပုဂံသမိုင်း၌ ဘုန်းလက်ရုံးနှင့်ပြည့်စုံသော ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ အာဏာတန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံလာသောအခါ အာဏာတန်ခိုးနှင့်အတူ မာန်မာန ကပ်ပါလာသည်။ ငါ၏ ဘေးလောင်း တော်၊ ဘိုးလောင်းတော်တို့သည် ငါ့လောက် ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကြသူများမဟုတ်ဟု အလောင်းစည်သူ မင်းကြီး ပြောမှားဆိုမှား ရှိသွားသည်။ သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းမှစ၍ ခမည်းတော် စောယွန်းမင်းတိုင်အောင် ၄၅ ပါးသော ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော်တို့အား ဝစီကံ၊ မနောကံဖြင့် ပြစ်မှားမိသည်ဖြစ်၍ မျက်စိကွယ်သွားသောအခါ အလောင်းစည်သူသည် နောင်တကြီးစွာရပြီးလျှင် မင်း ၄၅ ပါးတို့ကို ရွှေစင်ရုပ်သွန်းလုပ်၍ ပလ္လင်တွင်တင်ထားပြီး ကန်တော့လေသည်။ ထိုအခါကျမှ မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းပြန်ရလာလေသည်။ မင်း ၄၅ ပါးတို့၏ ရွှေစင်ရုပ်တုများ တင်ထားသော ပလ္လင်ရှိရာအရပ်ကို ကိုးကွယ်တည်ထားသောကြောင့် ကန်တော့ပလ္လင်ဟု အမည်နာမ တွင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

စတုတ္ထ ဆိုရိုးစကားလည်း ကန်တော့ခန်းနှင့်ပင် ပတ်သက်သည်။ သို့ရာတွင် အလောင်းစည်သူ၏ ကန်တော့ ခန်းမဟုတ်ဘဲ ဘုရားဒါယကာ နရပတိစည်သူမင်းကြီးကိုယ်တိုင်၏ ကန်တော့ခန်းဖြစ်သည်။

နရပတိစည်သူသည် စူဠာမဏိဘုရားဒါယကာလည်း ဖြစ်သည်။ ဂေါဓာပလ္လင်ဘုရားကို မတည်ခင်ကပင် စူဠာမဏိ ဘုရားကို တည်သည်။ စူဠာမဏိတည်စဉ်က မင်းဆရာ ပုံသကူငွေစွယ်ရှင်မဟာထေရ်သည် ပြည်သူပြည်သားများအား မင်းအာဏာသုံးပြီး အတင်းအဓမ္မ မစေခိုင်းရန် နရပတိစည်သူအား ဆုံးမစကားဆိုသည်။ မဟာထေရ်၏ ဆုံးမစကား ကို မကျေနပ်မနှစ်သက်သောကြောင့် ဘုရင်မင်းကြီးသည် မဟာထေရ်အား ဝစီကံဖြင့် ပြစ်မှားမိလေသည်။ ဘုရင် မင်းကြီးနှင့် သဘောထားမတိုက်ဆိုင်၍ မဟာထေရ်သည် ပုဂံမှ ထွက်ခွာသွားသောအခါ ဘုရင်မင်းကြီးသည် မဟာ ထေရ်အား စွယ်ကြိုအရပ်မှ မရမကပြန်ပင့်လျက် ပလ္လင်ထက်တွင် သီတင်းသုံးစေပြီးလျှင် ဝန်ချကန်တော့လေသည်။

ယင်းကန်တော့ပလ္လင် တည်ရှိရာ၌ ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်သောကြောင့် ကန်တော့ပလ္လင်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ် သမုတ်လေသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၅၆၅ ခုနှစ်တွင် နရပတိစည်သူမင်းကြီးသည် ဂေါဓာပလ္လင်ဘုရားကို တည်သည်။ သို့သော်လည်း နှစ်ပေါင်း ရှစ်နှစ်ကြာသည်အထိ အပြီးမသတ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ယင်းသို့ ရှစ်နှစ်ကြာသည့်တိုင်အောင် ဘုရားကို အပြီးမသတ်နိုင်ခြင်းမှာ စူဠာမဏိဘုရားတည်စဉ်က ပုံသကူမဟာထေရ်မိန့်တော်မူသော ဆုံးမစကားကို သတိမရ သည်ဖြစ်၍ ပြည်သူပြည်သားတို့အား မင်းအာဏာသုံးပြီး အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

သက္ကရာဇ် ၅၇၃ ခုနှစ်တွင် နရပတိစည်သူမင်းကြီး ကံကုန်သွားလေသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်မင်းကြီး၏ တည်ဆဲ ဂေါဓာပလ္လင်ဘုရားမှာ အပြီးမသတ်သေးဘဲ တန်းလန်းပင် ကျန်နေခဲ့သည်။ နရပတိစည်သူမင်းကြီး လွန်သော် သား တော် နားတောင်းများမင်း နန်းတက်သည်။ သားတော်လက်ထက်ကျမှ ခမည်းတော် အပြီးသတ်မသွားခဲ့သော ဂေါ ဓာပလ္လင်ကို အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် ဂေါဓာပလ္လင်ဘုရားသည် ဘုရားဒါယကာနှစ်ဦးတည် သော ဘုရားဖြစ်နေလေသည်။ ရွှေစည်းခုံဘုရားလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာ တည်သွားသော ရွှေစည်းခုံမှာ အပြီးမသတ်သဖြင့် ကျန်စစ်သားက အပြီးသတ် အချောကိုင်ရလေသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌လည်း ဘုရင်နှစ်ပါးတည်သော အဓိကရ စေတီပုထိုးကြီးတစ်ဆူရှိသည်။ ယင်းစေတီပုထိုးမှာ အနုရာဇပူရရှိ မဟာ ထူပါရုံစေတီကြီး ဖြစ်သည်။ ဒုဠာမဏိမင်းကြီး အပြီးသတ်မသွားခဲ့သော မဟာထူပါရုံစေတီကို ညီတော် သဒ္ဓါ တိဿမင်းက ဆက်လက်တည်ရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဂေါဓာပလ္လင်ဘုရားသို့ ရောက်သွားသည်။ ဂေါဓာပလ္လင်ဘုရားသည် ရွှေစည်းခုံဘုရား၊ အာနန္ဒာဘုရားများကဲ့သို့ ဘုရားဆောင်ပေါ်က ဘုရားမျိုးမဟုတ်ပေ။ ထီးလိုမင်းလို ဘုရားမျိုးကဲ့သို့ ပြတိုက်ခန်းထဲက ဘုရားမျိုးလည်း မဟုတ်ပေ။ ယင်းနှစ်မျိုး၏ကြားတွင် တည်ရှိသော ဘုရားမျိုးဖြစ်သည်။ ရွှေစည်းခုံ၊ အာနန္ဒာတို့ကဲ့သို့ စောင်းတန်းအသွယ်သွယ်ဖြင့် ပန်းကပ်သူ၊ ဆီမီးကပ်သူ၊ ပူဇော်ဝတ်ပြုသူများလည်း စည်စည်ကားကား ရှိမနေပေ။ ထီးလိုမင်းလိုဘုရားမျိုးကဲ့သို့ မူလတည်စဉ်က ပုံစံမျိုး ဖြစ်သည့် သမိုင်းတန်ဖိုးနှင့် ပြတိုက်ပြခန်း၏ ကျက်သရေမျိုး လည်း မရှိတော့ပေ။

နှောင်းခေတ်ကုသိုလ်ရှင်များ၏ ကောင်းမှုကြောင့် ရှေးဟောင်းမူလပုံစံပုံလျှိုးသွားပြီး ထုံးရောင်ဖွေးဖွေးဖြင့် အဝေးကကြည့်လျှင်ပင် မျက်စိအာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်သည့် ပုဂံရှုမျှော်ခင်း၏ ကျက်သရေဆောင် သစ်လွင်တောက် ပြောင်သော စေတီပုထိုးတစ်ဆူဖြစ်နေပြီ။ ဂေါဓာပလ္လင်ကို မွမ်းမံသူ နှောင်းခေတ် ကုသိုလ်ရှင်များထဲတွင် ပုဂံ ခရီးသည်၏ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်ထဲကလည်း ပါသည်။ ပုဂံခရီးသည်၏ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်ထဲက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ပုဂံသူတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင်ကျသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ညီမတစ်ဦးသည် လွန်ခဲ့သည့်နှစ်တစ်ရာခန့်က ဂေါဓာပလ္လင်ကို ထီးတင်ခဲ့ဖူးသည်။

ဂေါဓာပလ္လင်သည် ဖိနပ်တော်မှ ငှက်မြတ်နားအထိ ပေ ၁၈၀ ခန့် ဉာဏ်တော်အမြင့် ရှိသည်။ ကွမ်းတောင်နှင့် ကွမ်းတောင်အထက်က စေတီငယ်ပုံစံမှာ သွယ်သွယ်လျလျဖြစ်သည်။ အာရုံခံမုခ်ကို အရှေ့ဘက် လှည့်ထားသည်။ အထပ်နှစ်ထပ်ရှိသော ဂူဘုရားဖြစ်သည်။ အောက်ထပ်သို့ ဝင်လျှင်ဝင်ချင်း အရှေ့ဘက်ခန်း၌ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးကို

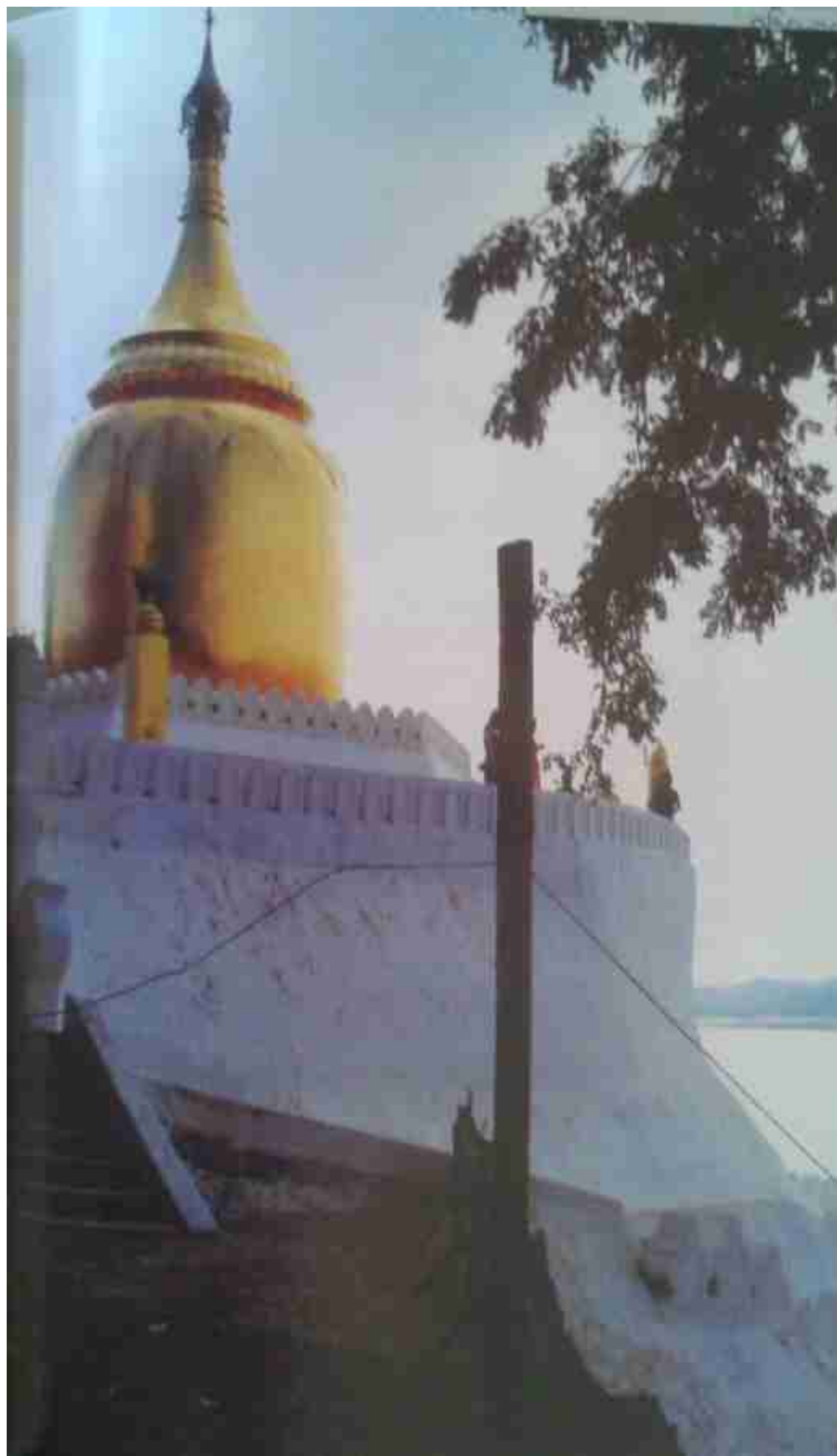
ဖူးတွေ့ရသည်။ အောက်ထပ်မုခ် လေးမျက်နှာစလုံး၌ပင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များရှိသည်။ တချို့ရုပ်ပွားတော်များမှာ အလယ်မဏ္ဍိုင်ကို ကျောပေးလျက် စံပယ်တော်မူကြသည်။

အပေါ်ထပ်တက်သည့် လှေကားရှိသည်။ ဂေါဓောပလ္လင်လှေကားမှာ သဗ္ဗညုဘုရား လှေကားမျိုးမဟုတ်ဘဲ ထုထည်ကြီးမားသော နံရံတွင်း၌ လှေကားကျဉ်းကျဉ်းနှစ်ခု ဖောက်ထားသည်။ အထက်ထပ် ခန်းမတွင်း၌လည်း ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးရှိသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် အပေါ်ပိုင်းသို့ ဆက်တက်သွားရန်အတွက်လည်း လှေကားရှိသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် လှေကားနှင့်တက်၍ရသည့် အပေါ်ဆုံးအထပ်သို့အထိရောက်အောင် တက်သွားပြီးလျှင် ပုဂံပတ်ဝန်းကျင်ရှုမျှော်ခင်းကို လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ အနောက်ဘက်၌ တန့်ကြည့်တောင်တန်းကို ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသော ဧရာဝတီမြစ် သဘာဝရှုခင်း ပန်းချီကားချပ်ကြီးတစ်ချပ် ပေါ်လာသည်။ အရှေ့နှင့်တောင်၊ မြောက်တို့၌ကား ရှေးဟောင်း ပုဂံခေတ်ကို လွှမ်းဆွတ်တသစေသည့် ရှေးဟောင်းပုဂံရှုခင်းကားချပ်ကြီးကို မြင်တွေ့နေရသည်။

ယင်းသဘာဝ ရှုခင်းကားချပ်ကြီးများသည် ပုဂံခရီးသည်အား ဖမ်းစားထားကြသည်။ ဂေါဓောပလ္လင်ဘုရားပေါ်မှ တော်တော်နှင့် အောက်ပြန်မဆင်းချင် ဖြစ်နေသည်။ သို့သော်လည်း တခြား ဘုရားများသို့ ကူးစရာရှိသေးသည်ဖြစ်၍ ဘုရားပေါ်မှ မဆင်းချင် ဆင်းချင်နှင့် ဆင်းလာပြီးလျှင် အံ့မခန်း ဗိသုကာလက်ရာများနှင့် တန်ဆာဆင်ထားသော ဂေါဓောပလ္လင်ဘုရားမှ ထွက်ခွာလာခဲ့ရလေသည်။

ဗူးဘုရား

ပုဂံခရီးသည်သည် ပုဂံတွင် ကားနှင့်လည်း သွားသည်။ မြင်းလှည်းလည်း စီးသည်။ ခြေကျင်လည်း လျှောက်သည်။ အာနန္ဒာဘုရားမှ သရပတိခါးကို ဖြတ်လျက် မြစ်ဆိပ်သို့သွားရာ၌ ကျုံးဘေးက လမ်းအတိုင်း ခြေကျင်လျှောက်လာခဲ့သည်။ ယခုတစ်ဖန် မြစ်ဆိပ်မှ ဗူးဘုရားဘက်သွားသော အခါတွင်လည်း ခြေကျင်ပင် လျှောက်သွားသည်။

ဗူးဘုရားသို့ မြစ်ကမ်းဘေးတစ်လျှောက် သဲသောင်ပြင်ပေါ်က လျှောက်သွားလျှင်လည်း တန့်ကြည့်တောင်ဘက် သွားသော ဧကသင်္ဘောဆိုက်ကပ်သည့် ဆိပ်ကမ်းလွန်သွားလျှင် ဗူးဘုရားသို့ ရောက်သည်။ ဗူးဘုရားသို့ သွားရိုးသွားစဉ် လမ်းမှာ ဂေါဓောပလ္လင်ဘုရား၏ မြောက်ဘက်က လမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းလမ်းအတိုင်းသွားလျှင် လမ်းအနောက်ဘက်၌ အတွင်းစည်းခုံစေတီကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ယင်းလမ်းအတိုင်း မြောက်ဘက်ဆင်းသွားလျှင် ကားလမ်းအဆုံး၌ ဗူးဘုရားကို တွေ့ရလိမ့်မည်။

ယခု ပုဂံခရီးသည်သည် ဗူးဘုရားသို့ သွားသောလမ်းမှာ မြစ်ကမ်းဘေးက သဲသောင်ပြင်လမ်း မဟုတ်ပေ။ သူရောက်ရှိနေသည့်နေရာမှာ ဂေါဓောပလ္လင်နှင့် အလှမ်းဝေးနေသဖြင့် သွားရိုးသွားစဉ်လမ်းကလည်း မသွားပေ။ ကျုံးအနောက်ဘက်က ပုဂံမြို့တွင်းသို့ဝင်သော လူအသွားအလာနည်းသည့် ခင်တန်းကလေးမှ ဖြတ်လျက် ဖြတ်လမ်းက သွားခြင်းဖြစ်သည်။

ဣသိပညာဒေဝဂုရု ကျောင်းဝင်းထဲက ထွက်လာခဲ့ပြီးလျှင် ကျုံးအနောက်မြောက်ဘက်ရှိ သစ်ပင်များ၊ ချုံပုတ်များကြားထဲက လမ်းကြားလေးအတိုင်း လာခဲ့သည်။ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းခြေရှိ ခင်တန်းကလေးကို ညနေချမ်းအချိန် ဖြတ်သွားရသည်မှာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းလှသည်။ ခင်တန်းကလေးကို ကျော်သွားသည်နှင့် လူနေအိမ် နှစ်အိမ်သုံးအိမ်ကို တွေ့ရသည်။ အိမ်တစ်အိမ်၏ မျက်နှာစာ၌ လူငယ်တချို့ ခြင်းခတ်နေကြသည်။ ထိုအိမ်ကလေးများမှာ ဧရာဟိုတယ်တွင် အလုပ်လုပ်သော အလုပ်သမားများ၏ အိမ်များဖြစ်ပုံရသည်။

အိမ်ကလေးများကို ကျော်သွားသောအခါ ဧရာဟိုတယ်ကို တွေ့ရသည်။ ဧရာဟိုတယ်သည် ပုဂံရှိ ဒုတိယအကြီးဆုံး ဟိုတယ်ဖြစ်သည်။ ဟိုတယ်ဘေးက ဖြတ်သွားစဉ် ဟိုတယ်ဘက် လှမ်းကြည့်လိုက်သည်။ ဟိုတယ်တွင် ဧည့်သည်များများစားစား မတွေ့ရပေ။

ဟိုတယ်ဝင်းထဲမှ ထွက်လျက် အနောက်တောင်ဘက် ကွေ့လိုက်သောအခါ လမ်းမပေါ်၌ မြင်းလှည်းတစ်စီး ဖြတ်မောင်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြင်းလှည်းပေါ်တွင် ခရီးသည်ပါမလာ။ မြင်းလှည်းဆရာသည် သူ့မြင်းလှည်းကို အေးအေးဆေးဆေးပင် မောင်းနေသည်။ လမ်း၏ အနောက်ဘက်တွင်ကား ဝင်းခတ်ထားသော အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ ထိုအဆောက်အအုံကြီးမှာ နာမည်ကျော် ယွန်းလက်မှုပညာ အတတ်သင်ကျောင်းဖြစ်သည်။ ယွန်းထည်လုပ်ငန်း အတတ်ပညာ သင်ကြားပေးသော ကျောင်းဖြစ်သည်။

ပုဂံ၊ ညောင်ဦးသည် ယွန်းထည်လုပ်ငန်းတွင် နာမည်ကျော်ကြား လူသိများသော ဒေသဖြစ်သည်။ ပုဂံ၊ ညောင်ဦးအပြင် ယွန်းထည်လုပ်ငန်းလုပ်သော အခြားဒေသများမှာ မုံရွာခရိုင်အတွင်းရှိ ကျောက်ကာနှင့် မောင်းထောင်ရွာများ ဖြစ်ကြသည်။ ပုဂံ၊ ညောင်ဦးမှ ထုတ်လုပ်သော ရုပ်စုံကွမ်းအစ်၊ ရုပ်စုံလင်ပန်း၊ ရွှေရေးပန်းစိုက်၊ ရွှေရေးဆေးလိပ်ဘူး စသည်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားရှိ အိမ်များ၏ ကျက်သရေဆောင် ဖြစ်နေကြသည်။ ရုပ်စုံကွမ်းအစ်စသည်တို့၌

ဇာတ်နိပါတ်ဝတ္ထုကြောင်းများ၊ မင်းမိဖုရား၊ မင်းခမ်းမင်းနား၊ မင်းညီမင်းသားတို့နှင့်တကွ ခြူးပန်းခြူးနွယ်၊ ကြာလိပ် ကြာခွေ၊ ဆယ့်နှစ်ရာသီခွင်အရုပ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကိန္နရီ ကိန္နရာ၊ ဆင်၊ မြင်း စသောအရုပ်များကို အနုပညာမြောက်စွာ ပုံ ဖော်ထားသည်။

ယွန်းအတတ်ပညာသည် ပုဂံ၊ ညောင်ဦးတွင် ရှေးပုဂံခေတ်ကတည်းကပင် စတင်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ အနော် ရထာမင်းလက်ထက်ကပင် ယွန်းအတတ်ပညာသည်များသည် ဇင်းမယ်မှ သထုံပြည်သို့ ရောက်ရှိနေပုံရပြီး၊ သထုံကို အနော်ရထာသိမ်းပိုက်သောအခါ ယွန်းအတတ်ပညာသည်များသည် ပုဂံသို့ ပါလာကြဟန်တူသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ယွန်းလုပ်ငန်း၏ မူလဘူတ ဖြစ်သော လာအိုနိုင်ငံနှင့် နီးစပ်နေသော ရှမ်းပြည်သို့ ယွန်းလုပ်ငန်း ရောက်ရှိလာ သောအခါ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် ရှမ်းပြည်မှ ယွန်းအတတ်ပညာသည်များ ပုဂံသို့ခေါ်ယူသည်ဟူသော အခြားအယူအဆတစ်ခုလည်း ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အစဉ်အဆက်ထွန်းကားလာခဲ့သော ပုဂံ၊ ညောင်ဦး ယွန်းထည်လုပ်ငန်းသည် ယခုထက်တိုင်ပင် ရှင်သန်ကြီးထွားနေသည်။

ယခင်က ပုဂံတွင် ယွန်းထည်ပစ္စည်းများ ရောင်းချသောဆိုင်များ အတော်များများရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပုဂံရှိ လူ နေအိမ်များနှင့် ဈေးဆိုင်များ နေရာရွှေ့ပြောင်းလိုက်ပြီးသည့်နောက်၌ကား ရွှေစည်းခုံ စောင်းတန်းဆိုင်များနှင့် အာနန္ဒာဘုရား စောင်းတန်းဆိုင်များ၌သာ ယွန်းထည်ပစ္စည်းများ ရောင်းချနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပုဂံ၊ ညောင်ဦး လမ်းမပေါ်၌ ပုဂံနှင့်ညောင်ဦးအကြားတွင် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းအရောင်းဆိုင်တစ်ဆိုင်ရှိသည်။ ပုဂံ ခရီးသည်သည် ညောင်ဦးမှပုဂံသို့အလာ ထိုအဟောင်းဆိုင်သို့ ဝင်ကြည့်သည်။ ထိုဆိုင်တွင် အခြားရှေးဟောင်းပစ္စည်း များနှင့်အတူ ယွန်းထည် ရုပ်စုံကွမ်းအစ် အဟောင်းများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ရှေးခေတ် ရုပ်စုံကွမ်းအစ်နှင့် နှောင်းခေတ် ရုပ်စုံကွမ်းအစ်တို့သည် အမျိုးအစားချင်း မတူကြပေ။ ရှေးခေတ် ရုပ်စုံ ကွမ်းအစ်များက ပိုတန်ဖိုးကြီးသည်။ ကွမ်းအစ်အဖုံးထိပ် မျက်နှာပြင်မှာ တစ်ပြေးတစ်ညီတည်း ရှိနေသည်။ ရှေးခေတ် ရုပ်စုံကွမ်းအစ်သည် ကျပ် ၅၀၀၀ လောက် ဈေးရှိသည်။ နှောင်းခေတ် ရုပ်စုံကွမ်းအစ်များမှာ ယွန်းအရောင်အသွေး ကြာလေမှိန်လေဖြစ်သည်။ ကွမ်းအစ်အဖုံးထိပ် မျက်နှာပြင်မှာလည်း ရှေးခေတ်ရုပ်စုံကွမ်းအစ်လို တစ်ပြေးတစ်ညီ တည်း ရှိမနေပေ။ ခပ်မောက်မောက်ကလေး ဖြစ်နေသည်။ နောက်ပိုင်း ရုပ်စုံကွမ်းအစ်များမှာ ရှေးရုပ်စုံကွမ်းအစ် လောက် တန်ဖိုးမရှိပေ။

ပုဂံခရီးသည်သည် ယွန်းလက်မှုပညာအတတ်သင်ကျောင်းဝင်းဘေးမှ ဖြတ်လျက် ဗူးဘုရားသို့ ဆက်သွားသည်။ ဗူးဘုရားမရောက်ခင် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းကို ဖြတ်ရပြန်သည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းလွန်သွားသောအခါ ဗူး ဘုရားရှေ့နား၌ ဘုရားတစ်ဆူကို တွေ့ရသည်။ ထိုဘုရားမှာ စေတီတစ်ဆူဖြစ်သော်လည်း ပေပင်ကျောင်းဟူ၍ အမည်တွင်နေသည်။ ပုဂံရှိ နတ်လှောင်ကျောင်း၊ မီးမလောင်ကျောင်း စသောဘုရားများသည် စေတီပုထိုးများ ဖြစ်ကြ သော်လည်း ကျောင်းအမည် တွင်နေကြသည်။ ထိုနည်းအတိုင်းပင် ဤပေပင်ကျောင်းလည်း စေတီပုထိုးဖြစ်လျက်နှင့် ကျောင်းအမည်တွင်နေသည်။ ပုဂံခေတ်က တည်ရှိခဲ့သော ကျောင်းတိုက်များအနီးရှိ စေတီပုထိုးများဖြစ်၍ ကျောင်း အမည်တွင်နေခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု တချို့က ထင်မြင်ချက်ပေးကြသည်။

ရဟန်းများ နေထိုင်သီတင်းသုံးသော အဆောက်အအုံကို အာဝါသဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာရာမဟူ၍လည်းကောင်း၊ လေဏဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂူဟာ ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ပြီး စေတီပုထိုးကို စေတီယဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထူပဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် ကျောင်းနှင့်ဘုရားကို ပေါင်းပြီးခေါ်သည့် ဝေါဟာရများလည်း ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်စကားလုံး Temple သည် အမှန်အားဖြင့် ဘုရားကျောင်း၊ သို့မဟုတ် နတ်ကွန်းကို ခေါ်သည့် စကားလုံးဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျောင်းကိုလည်း Temple ဟု ခေါ်ကြသည်။ ‘Chinese Temple’ကို တရုတ်ကျောင်းခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ထို့အတူပင် ဟိန္ဒူဘာသာစကား၌လည်း ‘မန္ဒီရ်’ဟူသော စကားလုံးရှိသည်။ မန္ဒီရ်လည်း တင်းပယ်လ်ကဲ့သို့ပင် ဘုရားကျောင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည့် စကားလုံးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရိုးရိုးကျောင်းကိုလည်း မန္ဒီရ်ဟု ခေါ်ကြပြန်သည်။ မြန်မာဘုန်းကြီးကျောင်းကို ဗရမိမန္ဒီရ်ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ပေပင်ကျောင်းဟူသော အခေါ်အဝေါ်၌လည်း ရိုးရိုးကျောင်းနှင့် ဘုရားကျောင်းဟူ၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် နှစ်မျိုး ထွက်သောကျောင်းကို ဘုရားကျောင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ယူ၍ သုံးနှုန်းထားခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘူးလော။ လင်္ကာဒီပသီဟိဋ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာ) သာသနာသမိုင်း၌ မဟာဝိဟာရဂိုဏ်း၊ အဘယဂိရိဂိုဏ်း၊ ဇေတဝနဂိုဏ်း ဟူ၍ ဂိုဏ်းကြီးသုံးဂိုဏ်း ရှိခဲ့ဖူးသည်။ မဟာဝိဟာရဂိုဏ်းဝင် သံဃာတော်များက မဟာဝိဟာရကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ အဘယဂိရိဂိုဏ်းဝင် သံဃာတော်များက အဘယဂိရိကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ ဇေတဝနဂိုဏ်းဝင် သံဃာတော်များက ဇေတဝနကျောင်း၌လည်းကောင်း သီတင်းသုံးကြသည်။ သို့ရာတွင် မဟာဝိဟာရ၊ အဘယ ဂိရိ၊ ဇေတဝနတို့ကို ကျောင်းအနက်အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည့် ဝိဟာရဟူသော စကားလုံးဖြင့် ဖော်ပြရုံမျှသာ မကဘဲ ‘ဒါဃဗ’ ဟူသော စကားလုံးဖြင့်လည်း ဖော်ပြလေ့ရှိကြသည်။ ဒါဃဗဟူသော စကားလုံး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်မှာ စေတီယ(စေတီ)ဖြစ်သည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် ဘုရားကျောင်းကို ရော၍ အမှတ်အသားပြုသည့် အထောက်အထား သာဓကတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ပေပင်ကျောင်းဘုရားကို ရှေးဟောင်းပုံစံအတိုင်း ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ပြုပြင်ထားသည်။ ဘုရား၏ အနေအထားမှာ သီဟိဋ်ဘုရားပုထိုးပုံစံအတိုင်း ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်သည်။ အောက်ခြေပစ္စယာ မမြင့်လှပေ။ အတွင်းဘက်၌ ဆင်းတုတော်၏ အခန်းရှိသည်။ အပေါ်တွင် ဓာတ်တော်တိုက်ရှိသည်။ ဓာတ်တော်တိုက်အပေါ်၌ကား ချွန်တက်သွားသော ဖောင်းရစ်များဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ ပေပင်ကျောင်းဘုရားကို လွန်သွားသောအခါ ကမ်းစပ်၌ ဗူးဘုရားကို တွေ့ရသည်။

ဘုရားပရိဝုဏ်၏ ရှေ့၌ရှိသော လမ်းနှစ်ဘက်တွင် ယခင်က ထမင်းဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်စသော ဆိုင်တန်းများဖြင့် စည်စည်ကားကားရှိသော်လည်း ယခုတစ်ခေါက်အရောက်တွင်မူ လမ်းတစ်ဘက်၌ ဆိုင်နှစ်ဆိုင် သုံးဆိုင် လောက်သာ တွေ့ရတော့သည်။ ယခုတွေ့ရသော ဆိုင်နှစ်ဆိုင်သုံးဆိုင်သည်ပင် ဘုရားဖူးများ အဆင်ပြေရေးကို ရှေးရှုပြီး ခွင့်ပြုထားသည့် ဆိုင်များ ဖြစ်၏ဟု ဆိုသည်။

ဘုရားပရိဝုဏ်ရှေ့၌ တိုးရစ်ကားတစ်စီး ဆိုက်ထားသည်။ တချို့ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များသည် ဘုရားပရိဝုဏ်အတွင်း၌ ဟိုလျှောက် သည်လျှောက် လုပ်နေကြသည်။ တချို့က ကားပေါ်မှာပင် ထိုင်နေကြသည်။ တစ်ယောက် နှစ်ယောက်ကမူ စတိုးဆိုင်နှင့်တွဲဖက်ဖွင့်ထားသော လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထဲဝင်ပြီး ဘီယာဘူးမော့နေသည်။

ဗူးဘုရားသည် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းဘေးတွင် မေးတင်၍ တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်၍ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ပန်ရလှသည်။ ဘုရား၏အောက်ခြေ မြစ်ကမ်းစပ်တွင် ခရုပတ်သဖွယ် စိန်တန်းနှစ်သွယ်ပတ်လမ်း ရံထားသည်။ စေတီလုံးပတ် သဏ္ဌာန်မှာ ငက္ခနားတောင်းဘုရားပုံစံနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူပြီး ကတော့ပုံသဏ္ဌာန် ဓာတ်တော်ကြုတ်နှင့်လည်း တူသည်။ အပေါ်ပိုင်း အဖျားသို့တက်နေသော သေးသေးသွယ်သွယ် စေတီပေါ်တွင် မှန်စီရွှေချထားသည်။ ပရိဝုဏ် အတွင်း အရှေ့မြောက်ထောင့်၌ ‘မုန်တိုင်းနတ်’၏ နတ်ကွန်းငယ်တစ်ခုရှိသည်။ ထိုမုန်တိုင်းနတ်ကို မြစ်ကြောင်း ခရီးသွား လှေဖောင်သမားများ ပူဇော်ပသလေ့ရှိကြသည်ဟု သိရသည်။ ဗူးဘုရားသည် မြစ်ကြောင်းခရီးသည်များ အတွက် ပုဂံသင်္ကေတသဖွယ်ဖြစ်နေသည်။

ဗူးဘုရားကို ပုဂံနန်းစံ တတိယမြောက်ဘုရင် ပျူစောထီးတည်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ပျူစောထီးနှိမ်နင်းရသော ရန်သူမျိုးငါးပါးထဲတွင် ဗူးပင်လည်း ပါသည်။ ‘ရှူးပျံဗူးဝက်၊ ကျားနှင့် ငှက်ကြောင့်၊ ပျက်လုဘနန်း’ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ‘ကျား ရှူး ဗူးဝက်၊ ထီးလှိုင်ငှက်ကို၊ သတ်ဖျက်နေမျိုး’ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရိုးစကားရှိသည်။ ပြည်သူအများကို ဒုက္ခ ပေးနေသော ဗူးပင်၊ ဗူးနွယ်၊ ဗူးချုံများကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပစ်ရသော နေရာဌာနတွင် ကိုးကွယ်တည်ထား သောကြောင့် ဗူးဘုရားဟု တွင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားရန်သူများကို နှိမ်နင်းရာဌာနများ၌လည်း အထိမ်းအမှတ် ဘုရားများကို ကိုးကွယ်တည်ထားသည်။

ယင်းဘုရားများကား ကျားသတ်ဘုရား၊ ရှူးပျံဘုရား၊ ဝက်သတ်ဘုရား၊ ငှက်ပစ်တောင်ဘုရား၊ လေးနှင်ဘုရား၊ မြားဘုရား၊ သမီးငှက်ဘုရားများ ဖြစ်ကြသည်။ ပျူစောထီးတည်သော ဘုရားသာဖြစ်ပါမူ ဗူးဘုရားသည် ပုဂံဘုရားများ အနက် ရှေးကျသော ဘုရားတစ်ဆူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် ယခုအချိန်၌ ပျူစောထီးတည်သော ဘုရားကို မတွေ့ရတော့ဘဲ ခေတ်အဆက်ဆက် နှောင်းလူတို့ အသစ်တစ်ဖန် ပြုပြင်မွမ်းမံတည်ထားသော ဗူးဘုရားကိုသာလျှင် ဖူးတွေ့ရတော့သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပထမအကြိမ်ရောက်စဉ်က တွေ့ခဲ့ရသော ဘုံခုနစ်ဆင့် ပြာသာဒ်တင်ထားသည့် သစ်သား အာရုံခံတန်ဆောင်းကိုပင် ပုဂံသို့ နောက်ထပ်ရောက်သွားသောအခါ မတွေ့ရတော့ပေ။ သစ်သားအာရုံခံနေရာတွင် အုတ်တိုက်အာရုံခံတန်ဆောင်းရောက်နေပြီ။ ဗူးဘုရားမှာလည်း ထုံးရောင်ဖွေးဖွေး ရွှေရောင်ဝင်းဝင်းနှင့် တင့်တင့်တယ်တယ် သပ္ပာယ်နေပြီ။

ဘုရားပရိဝုဏ်ရှေ့ဘက်က စိမ်းလန်းစိုပြည် ဝေဆာနေသော တမာပင်ကြီးနှင့် ဘုရားဝန်းကျင်ရှိ သစ်ပင်ပန်းမန် များသည် မြစ်ကမ်းထိပ်က ဗူးဘုရား၏ ကြည်နူးဖွယ် ကြည်ညိုဖွယ်ကို အားဖြည့်ပေးနေကြသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် ဘုရားရင်ပြင်ရှိ ဧရာဝတီမြစ်ဘက် မျက်နှာမူထားသော ထိုင်ခုံတစ်ခုပေါ်တွင်ထိုင်လျက် မြစ်ဘက်လှမ်းမျှော်ကြည့် လိုက်သည်။

အနောက်ဘက် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းတွင် မေးတင်နေသော ဝင်လုဆဲနေမင်း၏ ပုစွန်ဆီသွေးအရောင်သည် ဧရာဝတီ မြစ်ပြင်ကျယ်ထဲ စီးကျနေသည်။ မြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းအလွန်၌ ပုလဲရောင်သဲသောင်ပြင်ကို လှမ်းမြင်ရသည်။ သဲသောင်ပြင် လွန်သွားသောအခါ စိမ်းလန်းသော စိုက်ခင်းများ ညိုညိုမှိုင်းနေကြသည်။ မျက်စိအာရုံသည် တောအုပ် များအလွန်သို့ ရောက်သွားပြန်သည်။ တောအုပ်များအလွန်၌ တန့်ကြည့်တောင်စေတီတည်ရှိသော တန့်ကြည့်တောင်

နှင့် တောင်ခြေရှိ လျှပ်စစ်မီးရောင် လက်နေပြီဖြစ်သည့် ဓာတ်မြေဩဇာစက်ရုံကို တွေ့ရသည်။ တန့်ကြည့်တောင် တောင်မ၏ မြောက်ဘက်ဆီ၌ကား နိမ့်လျှောသွားသော ညိုညိုမှိုင်းမှိုင်း တောင်ကြောတစ်ခွင်ကို လှမ်းမြင်ရသည်။

အနောက်ဘက် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းတွင် မေးတင်နေသော နေမင်းသည် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းအောက် ဆင်းသွားလေပြီ။ သို့သော်လည်း ပုစွန်ဆီသွေး ဆည်းဆာရောင်ကိုမူ မြစ်ပြင်ကျယ်ထဲ ထားပစ်ခဲ့သည်။ ထိုအခိုက် လှေကလေး တစ်စင်းသည် ပုဂံဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်ခွာသွားလေသည်။ လှေကလေးပေါ်၌ ရှိသော တစ်ဦးတည်းသော သက်ရှိလူသားသည် လှော်တက်ကို တအားကုန် လှော်ခတ်လျက် သုတ်ခြေတင်နေသည်။ မမှောင်ခင် တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်ရန်အတွက် ရေးကြီးသုတ်ပျာ ဖြစ်နေဟန်တူသည်။ တဖြည်းဖြည်း မှောင်ရီသမ်းလာသည်။ ပျံ့လှောက်သော မြင်နေရသော လှေကလေးသည် အမှောင်ပျိုးစ တစ်ဖက်ကမ်းစပ်၌ မျက်စိအောက်က လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။ ပုဂံခရီးသည် လည်း ငေးမောနေရာမှ ထပြီးလျှင် ဗူးဘုရားမှ ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

မဟာဗေဒိ

ပုဂံရှိ စေတီပုထိုးများကို လှည့်လည်ကြည့်ညါနေသော ပုဂံခရီးသည်သည် စေတီတစ်ဆူသို့ ရောက်သွားသောအခါ ပုဂံစေတီပုထိုးတစ်ဆူကို ဖူးသည်ဟုမထင်ဘဲ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဗီဟာရပြည်နယ် ဂယာအနီးက ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကို ဖူးနေရသည်ဟုပင် အောက်မေ့နေမိသည်။

သရပါတံခါးကို ဖြတ်၍ ပုဂံမြို့တွင်းဝင်သွားသောအခါ ကားလမ်း၏ ယာဘက်ချိုးကွေ့သွားသော လမ်းတစ်လမ်းအတိုင်း လျှောက်သွားသည်နှင့် အရိပ်အာဝါသကောင်းသော သစ်ပင်များ အုပ်ဆိုင်းဖုံးအုပ်နေသည့် မဟာဗောဓိစေတီကို ခပ်လှမ်းလှမ်းမှပင် လှမ်းတွေ့ရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဗုဒ္ဓဂယာသွားစဉ်က ဗုဒ္ဓဂယာ နယ်နိမိတ်အတွင်း မဝင်မီ ဗောဓိစေတီကြီးအား ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ဖူးမြော်ခွင့်ရသည်ကို အမှတ်ရနေသည်။ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကြီးကို ဗုဒ္ဓဂယာမြို့တွင်းမဝင်မီ ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ဖူးမြော်စဉ်က ဗုဒ္ဓဂယာမြို့၏ တိုက်တာအဆောက်အအုံများနှင့် သစ်ပင်များ ကာဆီးနေသဖြင့် မဟာဗောဓိစေတီကြီးကို ဝိဝိဿာ ပြည့်ပြည့်ဝဝ မမြင်ရပေ။ ယခု ပုဂံ မဟာဗောဓိစေတီကိုလည်း အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်၌ စိမ်းလန်းစိုပြေနေသော ထနောင်းပင်၊ မန်ကျည်းပင်၊ တမာပင်များ ပေါက်နေသဖြင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ဖူးသောအခါ သစ်ပင်များကြားထဲက တစ်စွန်းတစ်စ ထွက်နေသော စေတီ၏ အစိတ်အပိုင်းမျှကိုသာလျှင် ဖူးတွေ့ရသည်။

အနီးသို့ ချဉ်းကပ်ရောက်ရှိသွားမှသာ စေတီတော်ကို အပြည့်အဝ ဖူးမြင်ရလေသည်။

အနီးကပ်ဖူးမှ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီ၏ပုံအတိုင်း တည်ထားသော စေတီဖြစ်ကြောင်း ပိုပြီး သိမြင်နားလည်သွားသည်။

ပုဂံ မဟာဗောဓိစေတီသည် ပုဂံရှိ အခြားသော စေတီပုထိုးများနှင့် ပုံသဏ္ဌာန် လုံးဝမတူဘဲ တစ်မူထူးခြားနေသည်။

ဗုဒ္ဓဂယာမဟာဗောဓိစေတီကဲ့သို့ အောက်ခြေကုလားကျောင်းကို မနိမ့်မမြင့်ခံထားပြီး ကွမ်းတောင်၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာလည်း ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကဲ့သို့ပင် ပီရမစ်သဏ္ဌာန် အထက်ပိုင်းသို့ ရှူးတက်သွားသည်။ ဗုဒ္ဓဂယာမဟာဗောဓိက မသိမသာ အဖျားရှူးတက်သွားခြင်းသာ ခြားနားသည်။

ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကဲ့သို့ပင် ပုဂံမဟာဗောဓိ၌လည်း ပင်မဘုရားကြီး၏ဘေးတွင် စေတီရံကလေးများ ပေါက်ထားသည်။ ကွမ်းတောင်အပြင်ဘက် ပတ်ပတ်လည်၌လည်း ဗုဒ္ဓဂယာမဟာဗောဓိစေတီကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကလေးများ ထည့်သွင်းထားသော ချိုင့်ခွက်ကလေးများ အပြည့် ရှိနေသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်း အောက်ထပ်နှင့် အပေါ်ထပ်၌ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူစီ ကိုးကွယ်ထားသည်မှာလည်း စေတီနှစ်ဆူသည် တစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူ ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်နေသည်။ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီ၌ လိုဏ်ဂူအောက်ထပ်တွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကို ကိုးကွယ်ထားပြီး လိုဏ်ဂူအပေါ်ထပ်တွင် ဗောဓိသတ္တရုပ်ပွားတော်ကို ကိုးကွယ်ထားသည်။

စေတီနှစ်ဆူစလုံး၌ပင် အပေါ်ထပ်သို့တက်ရန် လိုဏ်ဂူ၏အတွင်းဘက်နံရံ၌ လှေကားပြုလုပ်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိ၌ သတ္တဌာနဘုရားများ ရှိသကဲ့သို့ ပုဂံ မဟာဗောဓိစေတီ တံတိုင်းအတွင်း၌လည်း စေတီငယ်များ ရှိသည်။ ယင်းစေတီငယ်များ၌ ယခင်က သတ္တဌာန အမှတ်အသားများ ရှိခဲ့သည်ဟုပင် အဆိုရှိသည်။

စေတီနှစ်ဆူတွင် သိသိသာသာ ခြားနားသော အချက်တစ်ခုသာ ရှိသည်။ ယင်းခြားနားချက်မှာ ထုပ်ကာ ဖြစ်သည်။ ပုဂံမဟာဗောဓိစေတီ၌ ကွမ်းတောင်ထိပ်တွင် စေတီငယ်ပေါက်ပြီး မြန်မာ့စေတီပုံစံ ထီးတော်တင် ထားသည်။ ယင်းစေတီနှင့် ထီးတော်မှာလည်း မူလထုပ်ကာ ပျက်စီးယိုယွင်းသွားသည်ဖြစ်၍ နှောင်းခေတ်လူများ အသစ်ထပ်မံ တည်ဆောက်ထားခဲ့ကြဟန် တူသည်။ မူလလက်ရာမှာ ထီးတော်မပါဘဲ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီ ကဲ့သို့ ကွမ်းတောင်ထိပ်တွင် ဖရုံတုံးသဏ္ဌာန် ထုပ်ကာတစ်မျိုးသာ ရှိခဲ့ဟန်တူသည်။

မဟာဗောဓိစေတီကို မည်သူတည်သနည်း၊ စေတနာဘုရားနှင့် ထီးလိုမင်းလိုဘုရားဒါယကာ နားတောင်းများမင်း ခေါ် ထီးလိုမင်းလိုဘုရင်တည်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထီးလိုမင်းလိုမင်းကြီးသည် ဘုရားတည်ရာ၌ တည်ရိုးတည်စဉ် ဘုရားပုံစံများမှ ခွဲထုတ်လျက် ထူးခြားသောပုံစံသစ်ဖြင့် ဘုရားတည်လိုသည့် ဆန္ဒရှိဟန်တူသည်။ ထီးလိုမင်းလိုမင်း တည်သော ဘုရားများအနက် စေတနာဘုရားမှာ လင်္ကာဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်းပုံစံဖြစ်သည်။ ယခု မဟာဗောဓိစေတီမှာ လည်း ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီပုံစံဖြစ်သည်။ စေတီ၏ ဘွဲ့အမည်ကိုပင် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာစေတီ၏ ဘွဲ့အမည် အတိုင်း မဟာဗောဓိစေတီဟူ၍ ပေးထားသည်။ စေတီတည်ချိန်၌ ဘုရင်မင်းကြီး၏ အာရုံထဲတွင် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီ၏ ပုံသဏ္ဌာန် ကိန်းအောင်းနေပုံရသည်။

ဗုဒ္ဓဂယာသည် မြတ်စွာဘုရား သစ္စာလေးပါး သိမြင်တော်မူပြီး ဗုဒ္ဓအဖြစ် ရောက်တော်မူရာ နေရာဌာနဖြစ် သည့်အတွက် တစ်ကမ္ဘာလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဂယာနှင့် မဟာဗောဓိစေတီတော်အား လေးစားမြတ်နိုးကြ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ၁၁ ရာစုနှစ်မှစ၍ သမိုင်းတစ်လျှောက် ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုရင် များသည် ဗုဒ္ဓဂယာနှင့် မဟာဗောဓိစေတီတော်အား စိတ်ပါဝင်စားခဲ့ကြသည်ဟူ၍ ၁၉၂၄၊ မေလထုတ် မဟာဗောဓိ ဂျာနယ်၊ [Buddha Gaya and Burmese (Myanmar) Buddhists-from the Rangoon (Yangon) Gazette] ၌ ဆို ထားသည်။

ထီးလိုမင်းလိုမင်းကြီး၏ ဘိုးလောင်းတော်၊ ဘေးလောင်းတော် ဘုရင်များလက်ထက်ကပင် မြန်မာဘုရင် များသည် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိနေကြပြီ။

ထီးလှိုင်ရှင် ဘုရင်မင်းကြီးသည် အသောကမင်းတရားကြီး တည်ခဲ့သော ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကို မြန်မာ ဘုရင်များထဲက ပထမဦးဆုံး ပြုပြင်မွမ်းမံသော ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကို ပြုပြင် မွမ်းမံရန်နှင့် စေတီတော်တွင် ငြိမ်းမသွားသော ဘုရားမီးပူဇော်ရန်အတွက် ရတနာများကို သင်္ဘောတစ်စင်းနှင့် တင်ပို့ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဂယာ၌ တူးဖော်တွေ့ရှိရသော မြန်မာကျောက်စာအရ ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ ကြိုးပမ်း ချက်မှာ အောင်မြင်ထမြောက်မှု မရှိလှဟု သိရသည်။

ကျန်စစ်သားနောက် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကို ပြုပြင်မွမ်းမံဖို့ ကြိုးစားအားထုတ်သောဘုရင်မှာ ကျန် စစ်သား၏မြေး အလောင်းစည်သူမင်းကြီးဖြစ်သည်။ ရခိုင်ဘုရင် လင်္ကျာမင်းနန်သည် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားရသော ထီးနန်းကို အလောင်းစည်သူ၏ အကူအညီဖြင့် ပြန်လည်ရရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် ရခိုင် ဘုရင် လင်္ကျာမင်းနန်သည် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီကို ပြုပြင်မွမ်းမံလိုသော အလောင်းစည်သူ၏ လိုအပ်ဆန္ဒကို

ပြည့်ဝအောင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟာဗောဓိစေတီ ပြုပြင်မွမ်းမံရသည့် အလုပ်တာဝန်ကို စိမ်းညက်၏သားတော် ပုံသကူရဟန်းတော်က တာဝန်ယူသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီးနောက်တွင် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိသို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ စေလွှတ်လျက် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုသော ပုဂံခေတ် ဘုရင်တစ်ပါးမှာ ထီးလိုမင်းလိုမင်းကြီးနောက် ငါးဆက်မြောက် ပုဂံထီးနန်းစိုးစံသော ကျော်စွာဘုရင်ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဂယာ ဝဇီရာသန ပလ္လင်အနီး၌ ရှေးခေတ် မြန်မာအက္ခရာ အရေးအသားဖြင့် ရေးသားထားသော ကျောက်စာတစ်ချပ် တူးဖော်ရရှိသည်။ ယင်းကျောက်စာ၌ ကျော်စွာဘုရင်၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ မဟာဗောဓိစေတီသို့ သွား၍ ကြေးထီးတော်ကြီး လှူဒါန်းသည့်အကြောင်း ရေးထိုးထားသည်။

ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက်က အင်းဝတွင် အခြေစိုက်သော ဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ် ဟင်နရီဘားနေး၏ညီ ကပ္ပတိန်ဂျော့ဘားနေးသည် မြန်မာသံတမန်နှစ်ဦးနှင့် အတူတကွ အိန္ဒိယခရီးတွင် ဗုဒ္ဓဂယာရောက်သွားသောအခါ မဟန့်ကျောင်းတော်၏ အတွင်းဘက်နံရံ၌ ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်း ကျောက်စာမှာ နှစ် ၄၀ အလွန်က ဝဇီရာသနပလ္လင်အနီး၌ တူးဖော်ရရှိသော ကျောက်စာဖြစ်သည်ဟု ဒေသခံလူများက ပြောကြသည်။ ယင်းကျောက်စာ၌ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးနှင့် ကျော်စွာဘုရင်တို့ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီသို့ ကိုယ်စားလှယ်တော်အဖွဲ့ စေလွှတ်၍ စေတီတော်အား ပြုပြင်မွမ်းမံပုံကို ဖော်ပြထားသည်။

ကျောက်စာ၌ ရေးသားပါရှိသော တချို့စာများမှာ ‘ဃနာနန္ဒိဆွမ်း ကပ်လှူရာနေရာ၌ (သစ္စာလေးပါးတရား သိမြင်တော်မမူမီ သုဇာတာ ဃနာနန္ဒိဆွမ်း ကပ်လှူသော နေရာ၌) ရှိသော အဆောက်အအုံသည် အချိန်ကာလ ကြာညောင်းသည့်အတွက် ပြိုကျပျက်စီးသွားသည်။ ယင်း အဆောက်အအုံကို ပုံသကူမင်းကြီး မဟာထေရ်က ပြုပြင်သည်။ သတိုးမင်းက တစ်ဖန်ပြုပြင်သည်။ တစ်ဖန် ပြိုကျပျက်စီးသွားပြန်သဖြင့် ဆင်ဖြူသခင် ဘုရင်မင်းကြီးသည် သီရိဓမ္မရာဇဂုရု မဟာထေရ်နှင့် တပည့် သီရိကဿပမထေရ် တို့ကို မဟာဗောဓိစေတီ ပြုပြင်မွမ်းမံရန်အတွက် တာဝန်လွှဲအပ်သည်။ သို့ရာတွင် ငွေကြေးမလုံလောက်၍ မဟာဗောဓိစေတီ ပြုပြင်မွမ်းမံသည့် အလုပ်ကို မလုပ်နိုင်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် ဝနဝါ သီမထေရ်အား ဆွမ်းလုပ်ကျွေးသည့် အခမ်းအနား၌ ပျူတစ်သိန်းမင်း (မင်းဒီး)သည် မထေရ်ငယ်ကဿပနှင့် မဟာထေရ် (ဓမ္မရာဇဂုရု)တို့အား စေတီပြုပြင်မွမ်းမံသည့်အလုပ်ကို ဆက်လက်လုပ်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ပြန်သည်’ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ယင်းကျောက်စာတွင် ပုဂံဘုရင်များနှင့် ရခိုင်များ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီအား ပြုပြင်မွမ်းမံပုံ၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထု လှူဒါန်းပုံတို့ကို ဖော်ပြထားသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။

ပုဂံသမိုင်း၌ ထီးလိုမင်းလို ဘုရင်မတိုင်မီ ကျန်စစ်သားနှင့် အလောင်းစည်သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထီးလိုမင်းလို ဘုရင်နောက် ကျော်စွာဘုရင်သည် လည်းကောင်း မဟာဗောဓိစေတီကို ပြုပြင်မွမ်းမံကြသည်။ လှူဖွယ်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို လှူဒါန်းပူဇော်ကြသည်။ ထီးလိုမင်းလိုမင်းမှာမူ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီသို့ ကိုယ်စားလှယ်စေလွှတ်၍ စေတီကို ပြုပြင်မွမ်းမံသော၊ လှူဖွယ်ပစ္စည်း လှူဒါန်းပူဇော်သော ပုဂံဘုရင်များထဲတွင် မပါဝင်ပေ။

သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိစေတီနှင့် ပတ်သက်၍ ထီးလိုမင်းလိုမင်းကြီး ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုမှာ ပို၍ ကြီးကျယ်နေသည်၊ ပို၍ ဥဒါန်းတွင်နေသည်၊ ပို၍ ထာဝရတည်တံ့နေသည်။ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိ

စေတီနှင့် ပတ်သက်သော သဒ္ဓါတရားကို ပို၍ဖော်ပြနေသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိ ပုံစံနမူနာကို ယူ၍ ပုဂံ၌ စေတီတစ်ဆူတည်ပြီးလျှင် မြင်နေကျ တွေ့နေကျ ပုဂံဘုရားများထဲတွင် ပုံစံသစ်ဘုရားတစ်ဆူ ထပ်ဖြည့် ပေးလိုက်လေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် မြတ်စွာဘုရား သစ္စာလေးပါး သိမြင်တော်မူရာ ဗောဓိရွှေပလ္လင်နှင့် ကပ်လျက်ရှိသော မဟာ ဗောဓိစေတီတော်ကြီးနှင့် ပုဂံဘုရင်များ၏ ဆက်သွယ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂံဘုရင်များ၏ သဒ္ဓါတရား၊ ထက်သန် ကြီးမားကြပုံကိုလည်းကောင်း တွေးတောစဉ်းစားရင်း ပုဂံမဟာဗောဓိစေတီမှ ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

မင်္ဂလာစေတီ

ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် အရွယ်ပမာဏကို ကြည့်လျှင် ရွှေစည်းခုံဘုရားနှင့် ဆင်သလိုလို ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ မြေစိုက်စေတီများသည်လည်း ထိုစေတီနှင့် ပုံသဏ္ဌာန် ဆင်တူရိုးမှား ရှိနေကြသည်ဖြစ်၍ ထိုစေတီတော်၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကိုများ စံနမူနာထားကာ တည်ဆောက်ထားကြသလားဟု အောက်မေ့နေရသည်။ စေတီတော်တံတိုင်း အတွင်းရှိ အဆောက်အအုံများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အဆောက်အအုံများသည် ရှေးဟောင်းဗိသုကာလက်ရာ အပြည့်ရှိနေ သဖြင့် ပုဂံခေတ် ရှေးဟောင်း အနုပညာလက်ရာများကို သုတေသနပြုလိုသူများအတွက် တစ်ခန်းတစ်ကဏ္ဍ ဖြစ် နေသည်။ စေတီတော်တည်ဆောက်ထားပုံမှာ အချိုးအစား ပြေပြစ်ကျန သပ္ပာယ်လှသည်ဖြစ်၍ စေတီတော်၏ အနုပညာ ဗိသုကာလက်ရာများသည် အထွတ်အထိပ် ရောက်နေပြီဖြစ်သည့် မြန်မာ့ဗိသုကာပညာကို ဖော်ညွှန်းနေကြ သည်။ ထိုစေတီကား မင်္ဂလာစေတီတော်ဖြစ်သည်။

မင်္ဂလာစေတီသည် ပုဂံရှိ စေတီပုထိုးများထဲက ထင်ရှားသော စေတီတစ်ဆူဖြစ်သည်။ စေတီတော်ကြီးသည် ပုဂံ နှင့်ချောက် ကားလမ်းဘေး ပုဂံမြို့တောင်ဘက် လေးဖာလုံအကွာလောက်တွင် တည်ရှိနေသည်။ မင်္ဂလာစေတီတည် သော ပုဂံဘုရင်မှာ နရသီဟပတေ့ခေါ် တရုတ်ပြေးမင်းဖြစ်သည်။ နရသီဟပတေ့ မင်္ဂလာစေတီတည်သည့်အကြောင်း ကို မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဤသို့ ဆိုထားသည်။

‘သက္ကရာဇ် ခြောက်ရာသုံးဆယ် တပေါင်းလဆန်း ခြောက်ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ မင်္ဂလာစေတီဘုရားကို တည်တော်မူ သည်။ ထိုအခါ သိုက်နိမိတ်တဘောင်ပေါ်သည်ကား ဘုရားလည်းပြီး၊ ပြည်ကြီးလည်းပျက်ဟု ပေါ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်

ဤစေတီပြီးလျှင် ပုဂံပြည်ကား ထောင်းထောင်းပျက်လတ္တံ့ဟု သက်ကြည့်ဟူးရားတို့ ဆိုကုန်ဘိ၏။ ထိုစကားကို မင်းကြီး ကြားတော်မူလေလျှင် ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် မလုပ်ဘဲနေသည်ကို သီလသီတင်းနှင့်ပြည့်စုံသော ပုံသကူထေရ် မြတ်သည် ဘုရားသခင်ဗျာဒိတ်ရသော မင်းဟူလျက် လောဘနိုင်ငံ၊ ဒေါသနိုင်ငံသို့ လိုက်၍ အနိစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းကို မရှု၊ အလှူကောင်းမှုကို ပြုပြီးမှ ပြည်ပျက်အံ့ဟု မလုပ်ဘဲ စိုးရိမ်၍နေသော် ဤပြည်နှင့်မင်း မသေလျဉ်းဘဲ နေရတုံအံ့လော ဟု ဆို၏။’

‘မင်းကြီးလည်း သည်သခင်မြတ်သည် ငါ့အား သံသရာ၌ ရှည်လျားစွာ နစ်မွန်းမည့်အကြောင်းကို မြင်တော်မူ၍ မိန့်တော်မူပေသည်။ သည်သခင်မြတ်သာ အပါယ်လေးပါးမှ ကယ်တင်ပေသည်။ ရှေးဘုရားအလောင်းတကာတို့သည် သားမယား အစရှိသော ပြည်ရွာမြို့ပြတို့ကို စွန့်၍ ဘုရားဆုကို တောင်းကြလေသည်။ ဗျာဒိတ်ရသော ငါသို့စင် မင်း ဖြစ်လျက် ပြည်ပျက်အံ့သည်ကိုစိုး၍ ဘုရားရှင်စေတီတော်ကို မလုပ်နေခြင်းသည်ကား မလျောက်ပတ်၊ နောင်လာလတ္တံ့သော မင်းတို့သည်လည်း ကဲ့ရဲ့လေရာသည်ဟု သက္ကရာဇ် ခြောက်ရာသုံးဆယ့်ခြောက်ခု ကဆုန်လပြည့် ကြာသပတေးနေ့ စေတီတော်ကို တည်တော်မူ၍ ဌာပနာတော်မူသည်ကား ရတနာအတိပြီးသော အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝက အရုပ်တို့ကိုလည်း ရွှေစင်အတိ သွန်းပြီးသော် နဝရတ်ကိုးပါး ခြယ်လှယ်စီ၍ ဌာပနာတော်မူ၏’

‘ထိုမှတစ်ပါးလည်း ပုဂံပြည်၌ လွန်လေပြီးသော ငါးကျိပ်တစ်ပါးသော မင်းတို့၏အရုပ်၊ ရှင်မိဖုရား အစရှိသော မောင်းမမိသံတို့၏အရုပ်၊ သားတော်သမီးတော်တို့၏အရုပ်၊ အမှူးအမတ် ကလန်သံပျင်တို့၏အရုပ်၊ ဤအရုပ်တို့ကို ထက်ဝယ် တစ်ထောင်နှင့် ငွေကိုသွန်း၍ ဌာပနာတိုက် ဝန်းကျင်မှီကာ ထားတော်မူ၏။ ဘုရားရှင် သရီရဓာတ်တော် တို့ကို နဝရတ်ကိုးပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော ရတနာပန်းတောင်းတွင်သွင်း၍ ယတြာရသော ဆင်ဖြူမတွင် တင်ပြီးသော် အိမ်တော်ကသည် ကောင်းမှုတော် မင်္ဂလာစေတီသို့ ကြီးစွာသော သဘင်ခံ၍ ဆောင်တော်မူသည်’

‘ဆောင်တော်မူသောအကြောင်းကား ဆင်ဖြူမကို ရတနာအတိပြီးသော တန်ဆာဆင်ပြီးသော် ပြာသာဒ်တင်၍ ထိုပြာသာဒ်အတွင်း၌ ရတနာအတိပြီးသော စေတီကို ထားပြီးသော် ထိုစေတီ၏အတွင်း၌ အဖိုးအတိုင်းမသိ ထိုက်သော ပတ္တမြား မျက်ခြယ်တို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်စီမံအပ်သော ရတနာပန်းတောင်းနှင့်တကွ သရီရဓာတ်တော်ကိုတင်၍ ဆင်ဖြူမကို ဖြည်းညင်းသာယာစွာ သွားစေသည်။ မင်းညီမင်းသား မင်းဆွေမင်းမျိုး အမှူးအမတ်တို့လည်း ပတ္တမြား နားတောင်းဝတ်လျက် သရဖူနှင့် ပုလဲဝတ်ချည်း ရှစ်ရာလိုက်ရ၏။ မင်းသမီး၊ အမတ်သမီးတို့ကိုလည်း စုလည်းနှင့် ချည်း ပတ္တမြားအစရှိသော မြပုလဲတန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်ဝတ်စားစေ၍ ရှစ်ရာလိုက်ရ၏။ အိမ်တော်ကလည်း ကောင်းမှုတော်တိုင်အောင် ခရီးလမ်းနှစ်ဘက်ကို တန်ဆာဆင်သည်ကား လမ်းကို ဝါးကြမ်းခင်းစေ၏။ ဝါးကြမ်းထက် နှီးထရံခင်းစေ၏။ နှီးထရံထက် သင်ဖြူးခင်းစေ၏။ သင်ဖြူးထက် ဖဲမော်ယောင် သက္ကလပ်တို့ကို ခင်းစေ၏။’

‘ထိုသို့ခင်းပြီးမှ သွားသောအခါ မိုးသည်လည်း မစွတ်စေဘဲ ရှေးက ရွာလင့်လေ၍ မြေမှုန့်တို့သည် သိပ်၏သို့ ရှိလေ၏။ လမ်းစဉ်တစ်လျှောက် လက်ဝဲလက်ယာကိုလည်း ထောင့်ခြံရာဇမတ်၊ ကြာသွတ်အိုး၊ ငှက်ပျောပင်ရှင်၊ ကြံပင်ရှင် ကာရံစိုက်လုပ်တည်ထားစေ၍ ပုဆိုး ပစ္စူ ဘွဲ့ဖြူ ယမြား ဆွဲထားဆောက်ခိုက်စေလျက် လျောက်ပတ် ကောင်းမွန်အောင် စီရင်လုပ်ဆောင်ခင်းကျင်းသည်ဖြစ်သောကြောင့် သုဒဿန နတ်လမ်းမကဲ့သို့ အလွန်တင့်တယ် သာယာစွာဖြစ်၏။ သရီရဓာတ်တော်ရောက်၍ ဌာပနာပြီးလျှင် မင်းညီမင်းသား အမှူးအမတ်တို့ ဆင်ယင်ဝတ်စား

သော တန်ဆာ၊ မင်းသမီး အစရှိသော အမှူးအမတ်သမီးတို့ ဆင်ယင်ဝတ်စားသော တန်ဆာတို့ကို ကြိုးကိုဖြတ်၍ ဌာပနာတိုက်သို့ချည်း ပူဇော်စေကုန်၏။ ဘုရားစေတီတော်ကို လုပ်ပြီးမှ သိန်းဃိုကျွန်းက သရီရဓာတ်တော် ရောက်၍ မင်္ဂလာစေတီ အနောက်မြောက်ထောင့် ပုထိုးသားတွင် ဌာပနာတော်မူ၏။ ကောင်းမှုတော်ပြီး သာဓုခေါ်တော်မူ သောအခါ ကြီးစွာသော သခင်ခံတော်မူ၏’

ရှေးဟောင်းသမိုင်း ကျမ်းဂန်များ၌ နရသီဟပတေ့ကို ဗျာဒိတ်ရမင်းဟု ဆိုထားသည်။ တန့်ကြည့်တောင်သို့ မြတ်စွာဘုရားကြွလာတော်မူစဉ်က အင်ဖက်သုံးချပ်ကို ထီးသဖွယ်ပြု၍ မြတ်စွာဘုရားအား နေကာဖူးသော တောင် စောင့်ဘီလူးအား ဤဘီလူးသည် ပုဂံပြည်တွင် မင်းသုံးဆက်ဖြစ်လတ္တံ့ဟု မြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူခဲ့ သည်။ ယင်းမင်းသုံးဆက်ကား စလေငခွေး၊ ကုလားကျ၊ တရုတ်ပြေးမင်း(နရသီဟပတေ့)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် နရသီဟပတေ့ကို ‘ဗျာဒိတ်ရ’ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

မင်္ဂလာစေတီတော်သမိုင်းကို ကြည့်လျှင် ထိုခေတ်ကလည်း အတိတ်၊ နိမိတ်၊ တဘောင်၊ စနည်း စသည်တို့ ခေတ် စားနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ မင်္ဂလာစေတီတည်နေစဉ်အတွင်း ‘ဘုရားပြီး၊ ပြည်ကြီးပျက်’ဟူသော တဘောင် ပေါ်လာသည်။ နရသီဟပတေ့သည် ထိုတဘောင်ကို ထိတ်လန့်စိုးရွံ့သည်ဖြစ်၍ ဘုရားဆက်မတည်ဘဲ ခြောက်နှစ်ခန့် ရပ်ဆိုင်းထားလိုက်သေးသည်။ သို့သော်လည်း မင်းဆရာ ပုံသကူ၊ သို့မဟုတ် ပုံသကူမထေရ်က သံသရာအရေး မျှော်တွေးလျက် တဘောင်စနည်းကို ဂရုစိုက်ဘဲ ဘုရားဆက်လက်တည်ရန် ဘုရင်အား ညွှန်ကြားဆုံးမသည်။ တဘောင်စနည်းကြောင့် ဘုရားဆက်မတည်ဘဲ ခြောက်နှစ်ရပ်ဆိုင်းထားသောဘုရင်သည် မထေရ်၏ ဆုံးမစကားကို နားယူလျက် ဘုရားဆက်တည်သောအခါ အောင်မြင်ထမြောက်သွားသည်။

ဒကာနှင့်ဆရာ နှစ်ဦးစလုံးပင် ချီးကျူးထိုက်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဆရာကလည်း မင်းလိုလိုက် မင်းကြိုက်မလုပ် ဘဲ လောကုတ္တရာရေးတစ်ခုတည်းကိုသာ ရှေးရှုသည်။ ဒကာကလည်း လောကီရေးကို ထည့်တွက်ခဲ့ရာမှ ဆရာ၏အဆုံးအမကို ကြားသိရသောအခါ နာယူပြီးလျှင် လောကီရေးကို လျစ်လျူရှုလျက် လောကုတ္တရာဘက် ကူးပြောင်းသွားလေသည်။ အမှန်က ဘုရားကို ပြီးအောင်မတည်လျှင်လည်း နယ်ချဲ့တို့သည် ရမယ်တစ်မျိုးမဟုတ် တစ်မျိုးရှာလျက် ပုဂံပြည်ကြီး မပျက်ပျက်အောင် ဖျက်ဆီးကြမည်မှာ မလွဲမသွေဖြစ်လေသည်။ နရသီဟပတေ့သည် မြန်မာသမိုင်း၌ တရုတ်ပြေးမင်း ဘွဲ့ထူးဖြင့် သမိုင်းတရားခံအဖြစ် ဓားစားခံသွားရရှာသော ဘုရင်ဖြစ်လေသည်။

မင်္ဂလာစေတီ ကျောက်စာ၌လည်း မင်္ဂလာစေတီတော် တည်သည့်အကြောင်း ရေးထိုးထားသည်။ ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ မောင်းမမိသံ၊ ကလန်သံပျင် ငါးကျိပ် တစ်ပါးတို့၏ ရုပ်တုများနှင့် ယင်းရုပ်တုတို့၏အထက်က ငွေသားဖြင့် ထုလုပ် ထားသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကို ဌာပနာထားကြောင်း၊ နန်းတော်မှ ကောင်းမှုတော် ရှိရာသို့ မင်းပရိသတ်စုံညီစွာ အခမ်းအနားဖြင့် ကြွချီကြကြောင်း၊ မင်းညီမင်းသားနှင့် ဘုရင်သမီးတော်များ မိမိတို့ ဝတ်ဆင်လာကြသော အဆင်တန်ဆာများကို ချွတ်၍ ဌာပနာတိုက်အတွင်း၌ ဌာပနာကြကြောင်း ကျောက်စာ၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြ ထားသည်။

ကျောက်စာ၌ နရသီဟပတေ့၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကို ထုတ်ဖော်ပြောပြရာ၌ မီးစတစ်ဖက် ရေမှုတ်တစ်ဖက် ဖြစ်နေသည် ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးအား ဟင်းအခွက်သုံးရာ သုံးဆောင်သောဘုရင် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရ

လိုရောက်လိုသော ဘုရင်ဟူ၍လည်းကောင်း ဂုဏ်ပြုချီးကျူးထားသည်။ ယင်းဂုဏ်ပုဒ်နှစ်ခုမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်လို ရလိုသူသည် အာသာရမ္မက်ကို ပယ်ဖျက်ရသည်။ အာသာရမ္မက် မပယ်ဖျက်နိုင်သောသူသည် နိဗ္ဗာန်နှင့် အလွမ်းဝေးသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် မင်္ဂလာစေတီသို့ ရောက်သွားသည်။ စေတီတော်သည် လေးထောင့် အုတ်ခုံပတ်လည် စင်္ကြံ ထက်၌ တည်ရှိနေသည်။ အုတ်ခုံ၏ မျက်နှာစာ၌ အကွက်အချိုင့်များ ပြုလုပ်၍ နတ်၊ ဘီလူး၊ ဂဠုန်၊ နဂါး စသည်တို့ ဘုရားပူဇော်ပုံ စဉ်သုတ်ရုပ်ချပ်များကို ယခင်က ကပ်ထားခဲ့ဟန် ရှိသော်လည်း ယခုအခါမူ အနည်းအကျဉ်းမျှလောက် သာ ကျန်ရှိတော့သည်။ စေတီတော်၌ ပစ္စယာသုံးဆင့်ရှိသည်။ ပစ္စယာသုံးဆင့်နှင့် အောက်ခြေပတ်လည်၌ ဇာတ်တော် ၅၄၇ ဇာတ်ကို သရုပ်ဖော်ထားသည့် ရုပ်ချပ်များ ရှိသည်။

ပစ္စယာအပေါ်ဆင့်နှင့် စေတီတော်အောက်ခြေတွင် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကို သရုပ်ဖော်ထားပြီး အပဏ္ဏက စသော ဇာတ်တော်များကိုမူ တစ်ဇာတ်ရုပ် ချပ်တစ်ချပ်ကျစီ ပြုလုပ်ထားသည်။ ယင်း စဉ်ကွက်ရုပ်ကြွများ၌ မြန်မာစာဖြင့် ကမ္မည်းထိုးထားသည်။ ယင်းစဉ်သုတ်ရုပ်ချပ်များအနက် များစွာတို့မှာ အခြားပုဂံအနုပညာလက်ရာအချို့နှင့်အတူ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၈၀ ခန့်က ပုဂံတွင် ဝင်မွေသွားသော ဂျာမန်တစ်စုတို့၏ လက်ထဲပါသွားသည်။

စေတီ၏ လေးမျက်နှာတစ်ဖက်စီ၌ ကျယ်ပြန့်သော လှေကားများ ရှိသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် လှေကားမှ အထက်ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်ကို တက်သွားသည်။ ပစ္စယာသုံးဆင့်ထောင့်များ၌ စေတီငယ်များတည်ထားသည်။ အထက်ပစ္စယာရှိ စေတီများက ပိုကြီးသည်။ တချို့ ပစ္စယာထောင့် စေတီများမှာ စဉ်သုတ်အုတ်များဖြင့် ပြုလုပ်သည့် စေတီများဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် စေတီတော်၏ ပစ္စယာများမှ ဆင်းလာခဲ့ပြီးလျှင် စေတီတော်တံတိုင်းအတွင်း လှည့်လည်ကြည့်ရှုသည်။ တံတိုင်းအတွင်း၌ ကျောင်းတိုက် အဆောက်အအုံ အပျက်အစီးများကို တွေ့ရသည်။ အရှေ့မြောက်ထောင့်ရှိ အုတ်ကျောင်းကြီးနှင့် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ပုံစံ ပုထိုးငယ်မှာ ရှေးလက်ရာ ပုံစံများကို မှန်းဆကြည့်၍ရသေးသော အဆောက်အအုံ အပျက်အစီး အကျန်အကြွင်းများ ဖြစ်သည်။ ပုဂံကောင်းစားစဉ်က ဤစေတီဝန်းကျင်သည် သာသနိက အဆောက်အအုံ စည်ကားသော ပုဂံသာသနာ၏ အချက်အချာဌာနတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။

စေတီ၏ အရှေ့မြောက်ဘက် ကားလမ်းအနောက်ဘက်တွင် ငါးမျက်နှာဂူဘုရားရှိသည်။ မုခ်ငါးမုခ်၊ မျက်နှာ ငါးမျက်နှာရှိသော ဘုရားဖြစ်သည်။ အောက်ခံပေါ်၌ စေတီပေါက်ထားသော ငါးမျက်နှာဂူဘုရားတွင် အနုပညာမြောက်သော အင်္ဂတေပန်းများ မွမ်းမံထားသည်။ စေတီ၏ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ လေးထောင့်စပ်စပ် အုတ်ကျောင်းကြီးသည် ပုဂံခေတ် ဗိသုကာလက်ရာကို ညွှန်ပြနေသည်။ ကျောင်းကြီး၏ အတွင်းဘက် အလယ်၌ အဆောင်အခန်း ရှိသည်။ ဘေးဘက်၌လည်း ကျယ်ပြန့်သော နေရာထိုင်ခင်းရှိသည်။

စေတီအရှေ့ဘက်ရှိ ကားလမ်း၏ အရှေ့ဘက်၌ တောင်နှင့်မြောက် တန်းနေသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ ရှိသည်။ ယင်းတို့အနက် အတော်အတန်ကြီးမားသော မဟာဂူကြီးသည် အပေါ်ဘက်မှ ကွမ်းတောင်ပြိုပျက်သွားပြီဖြစ်သော်လည်း ကျန်ရှိနေသော အစိတ်အပိုင်းများမှာ ပုံသဏ္ဌာန် တစ်မူထူးခြားနေသည်။ မဟာဂူကြီးအနီး

အနောက်မြောက်ဘက် ကပ်လျက်ရှိသော ဂူငယ်အတွင်း၌ ဗုဒ္ဓဝင်ပန်းချီလက်ရာများကို ကမ္ဘည်းစာနှင့်အတူ တွေ့ရသည်။ စေတီ၏ အနောက်တောင်ဘက် ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင်လည်း အဂ္ဂတေ အမည်ရှိ ဂူဘုရားတစ်ဆူရှိသည်။

မင်္ဂလာစေတီမှ ပြန်လာသော ပုဂံခရီးသည်သည် မင်္ဂလာစေတီနှင့် ပတ်သက်သော ‘ဘုရားလည်းပြီး၊ ပြည်ကြီးလည်း ပျက်’ဟူသည့် တဘောင်ကို စဉ်းစားလာခဲ့သည်။ မင်္ဂလာစေတီ တည်ပြီး မကြာမီကာလအတွင်း ပုဂံပြည်ကြီးသည် နယ်ချဲ့မွန်ဂို စစ်တပ်လက်ထဲ ကျရောက်သွားလေသည်။ မင်္ဂလာစေတီသည် ပုဂံပြည် အတက်အကျကြားထဲတွင် ခြားထားသော၊ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း ပုဂံပြည်နှင့် နယ်ချဲ့လက်အောက် ရောက်သွားသော ပုဂံပြည်၏ နယ်စပ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော နယ်ခြားမှတ်တိုင်ကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။

ဓမ္မရုံကြီး

ဓမ္မရုံကြီးဘုရားသည် ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ ဘုရားပုထိုးများအနက် စိတ်ပါဝင်စားစရာ အကောင်းဆုံး ဘုရားတစ်ဆူ ဖြစ်သည်။ ပုဂံတစ်ဝိုက် မည်သည့်နေရာမှ ကြည့်လိုက်ကြည့်လိုက် မိုးစွန်တဖျား မြင့်မားစွာ ထိုးထွက်နေသော ဓမ္မရုံ ကြီးကို ဖူးတွေ့ရသည်။ ပုဂံဘုရားများအနက် ထူထည်အရွယ်အစား အကြီးမားဆုံး ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဓမ္မရုံကြီးသို့ လာခဲ့သည်။ အာနန္ဒာဘုရား အနောက်ဘက်မှန်ဝမှ မင်းနန်သူရွာသို့ သွားသော လမ်းအတိုင်း လာခဲ့ရာ မင်းနန်သူရွာမရောက်မီ လမ်း၏တောင်ဘက်ခြမ်း ဓမ္မရုံကြီးဘုရားသို့ ချိုးကွေ့သွားသော လမ်းခွဲတစ်ခုသို့ ရောက်လာသည်။ လမ်းခွဲအဝ၌ ပေါ်တော်မူဘုရားတစ်ဆူရှိသည်။ ပေါ်တော်မူဘုရားမှ လမ်းချိုးလမ်း ကွေ့အတိုင်း ဆက်လက်သွားသောအခါ ဓမ္မရုံကြီးသို့ ရောက်သွားသည်။

အနီးကပ် ဖူးကြည့်သောအခါမှ ဘုရား၏ ထူထည်ကြီးမားပုံသည် ပို၍ ပြတ်သားထင်ရှားလာသည်။ ထူထည် ခိုင်ခံ့ ကြီးမားသော အောက်ခြေမှ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်ဖြင့် တက်သွားသော လိုဏ်ဂူဘုရားကြီးသည် အောက်ခြေနှင့် အောက် ပစ္စယာများ ကျယ်ပြန့်ကြီးမားသော်လည်း အထက်ပိုင်းသို့မူ ခပ်ပြေပြေ မတက်ဘဲ အဖျားရောက်လေ ရှူးသွားလေ၊ သေးသွားလေ ဖြစ်သည်။

ဓမ္မရုံကြီးကိုတည်သော ဘုရင်မှာ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ သားတော် နရသူဖြစ်သည်။ နရသူသည် ပုဂံ မင်းဆက်၌ နာမည်ကောင်းမရသော ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို မက်မောလှသည်ဖြစ်၍ နာမကျန်းဖြစ်နေ

သော ခမည်းတော် အလောင်းစည်သူမင်းကြီးကို နွားအိုကို သားသတ်ရုံပို့သည့်ပမာ မြန်မြန်ကွယ်လွန်သွားစိမ့်သောငှာ အပြုအစု အယုအယနှင့်ဝေးသည့် ရွှေဂူကြီးဘုရားသို့ ပို့ထားလိုက်သည်။ ရွှေဂူကြီးဘုရားတွင် ခမည်းတော်မင်းကြီး သတိမေ့လျော့နေရာမှ သတိပြန်ရလာသည်ဟု ကြားသိရသောအခါ ကိုယ်တိုင်သွားပြီး နရသူသည် ထီးနန်း လက်လွှတ်သွားမည်စိုး၍ ခမည်းတော် အသက်မရှူနိုင်အောင် အဝတ်ဖြင့် ပါးစပ်ကိုဆို့၍ လုပ်ကြံကွပ်မျက်ပစ်လိုက် သည်။ ခမည်းတော် ကွယ်လွန်သောအခါ သားတော်အကြီး မင်းရှင်စောထံမှ အဓမ္မနည်းဖြင့် ထီးနန်းသိမ်းပိုက်သည်။ ဘုရင်ဖြစ်လာသောအခါ၌လည်း တိုင်းသူပြည်သားများနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်များ စိတ်မချမ်းမြေ့အောင် ပြုမူသည်။

မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ နရသူအကြောင်းကို ဤသို့ဆိုထားသည်။

“မှူးမတ် ဗိုလ်ပါ အစရှိသော ပြည်သူအပေါင်းတို့ ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားကုန်၏။ အမျက်စောင်မာန်ပြင်း၏။ မင်းဖြစ် လျှင် ခမည်းတော်အလောင်းစည်သူပေးသော ကြဘန်အမည်ရှိသော သတို့သမီးကို ကွပ်လေ၏။ ကြဘန်သား ဥတ္တရ သူနှင့် ဘထွေး စချီမဟာဗိုလ်ကိုလည်း ကွပ်လေ၏။ စွမ်းသန်သော ရဟန်းတို့ကိုလည်း လူထွက်ရကုန်၏။ အချို့သော ရဟန်းမြတ်တို့သည် လူပြုရမည် ကြောက်၍ သိန်းဃိုကျွန်းသို့ချည်း ကြွလေကုန်၏။ မင်းကြီးကား ရက်ရော ကြမ်းကြုတ်၏။ မိဖုရားစသော ကိုယ်လုပ်မောင်းမတို့လည်း ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားကုန်သည်ဖြစ်၍ မချစ်မကြိုက် ကြကုန်။ မကောင်းသောဆုကို ယူကုန်၏။ တိုင်းကား နိုင်ငံ၌ နေကုန်သော လူအပေါင်းတို့သည် ပူဆာကုန်သည်ဖြစ်၍ ရွာပြည်မြို့ပြ ပျက်စီးကုန်သည်ကား များ၏။ ကောင်းမှုတော် ဓမ္မရုံကို လုပ်သည်လည်း ကြောက်ရွံ့ခြင်းပြင်းသော ကြောင့် စေ့စပ်သေချာလွန်း၍ မပြီးလေ။ ခမည်းတော်လက်ထက် ဆက်လာသော ကုလားမင်းကြီးသမီးကို ထိုမင်း မင်းဖြစ်တော်မူလျှင် မပြတ် လုပ်ကျွေးရ၏။

တစ်ရံရောအခါ မင်းကြီး ရေအိမ်ဝင်ရာတွင် သန့်သက်ရေမဆောင်သည်ကို ကုလားမင်းသမီးသိလေသော် ကျင်ကြီးကျင်ငယ်သွားသည်။ သံဝါသဖြစ်သည်များ၌ သန့်သက်ရေ ဆောင်ကောင်းလျက် မဆောင်နေသည်ဟူ၍ ရွံ့ရှာ သောအားဖြင့် မချဉ်းမကပ်နေသည်ကို မင်းကြီး အမျက်တော်ရှိ၍ စွဲတော်သော သန်လျက်ဖြင့် ခုတ်၍ အနိစ္စရောက် တော်မူလေ၏။ ခမည်းတော် ကုလားမင်းကြီးကြားလေသော် ကုလားသူရဲကောင်း ရှစ်ရာတွင်ရွေး၍ သူရဲကောင်း ရှစ် ယောက်ရသည်။ ကုလားမင်းကြီး ဤသို့ဆို၏။

“ဟယ် အချင်းတို့၊ သမီးတော်ကို သတ်သောမင်းရှိရာ ပုဏ္ဏားအယောင်ဆောင်၍ နင်တို့သတ်ချေ။ ထိုမင်းသေလျှင် နင်တို့ကိုယ်ကို သန်လျက်နှင့် ထိုး၍ သေကြလေ။ နင်တို့ သားမယားကို သုံးစွဲစားသောက်လောက်အောင် ငါပေးတော် မူမည်”

ဟူ၍ ဆို၏။

သူရဲကောင်းရှစ်ယောက်တို့သည် သားမယားတို့ကို တစ်သက်တာပတ်လုံး သုံးစွဲစားသောက်အောင် ပေးတော်မူပါ။ ထိုမင်းကို သေအောင်သတ်မည်ဟု လျှောက်၏။ ပဋိက္ကယားမင်းလည်း ကြီးစွာသော ဆုလာဘ်ပေးပြီးလျှင် ထို သူရဲကောင်းရှစ်ယောက်တို့ကို ပုဏ္ဏားယောင်ဆောင်စေ၍ ခရုသင်းကို ခါးဝယ်ပိုက်လျက် သန်လျက်ကိုယ်စီနှင့် လွှတ်လိုက်၍ ပုဂါရာမသို့ လာရ၏။ ရောက်လျှင် နန်းတော်သို့တက်၍ မင်းကြီးအား ခရုသင်းနှင့် နေစာမြက်ကမ်း ဟန်ပြု၍ ပတ်ရံပြီးသော် အမတ်သိဒ္ဓိကာကို လက်ညှိုးတန်းတန်းညွှန်၍ -

“ဟယ် အမတ်၊ အထက်ကလည်း နင်တို့ တံစိုးများစွာစား၍ ငါတို့အရှင်သားဆုံးပြီ။ ယခုလည်း နင် မဆီးမတား သောကြောင့် ငါတို့ အရှင်သမီး ဆုံးရပြန်သည်”

ဟူ၍ ဆိုပြီးမှ မင်းကြီးကို သန်လျက်နှင့် ထိုးသည်။ အနိစ္စရောက်တော်မူချေ၏။ ယင်းသို့မှ အမတ်သိဒ္ဓိကာကို ထိုး မည်လိုက်သည်။ မမီ၍ သင်တို့ကိုယ်ကို သန်လျက်ဖြင့် ထိုးသည်။ ရှစ်ယောက်စလုံး သေလေ၏။ ယင်းသို့ ကုလား ထိုး၍ သေသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ထိုမင်းကို နောက်မှ ကုလားကျဟုတွင်၏။

‘ကုလားကျမင်းကား ဟိရိသြတ္တပဉ္စလည်း မစောင့်၊ စကားလည်း မမှန်၊ မှူးကြီးမတ်ကြီး အတွင်သူ အပြင်သူ တို့ကိုလည်း မျက်နှာမကြည့်၊ ရက်ရောကြမ်းကြုတ်စွာ ပြုလေ့ရှိ၏။ ပြည်သူပြည်သားတို့ကိုလည်း နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်း၏။ ထိုသို့ ပြုလေ့ရှိသောကြောင့် အမှူးအမတ် ပြည်သူလူ ရဟန်းအပေါင်းတို့သည် မကောင်းသောဆုကို ပြု ကုန်၏။ အိမ်နိမ့် ၄၅ နှစ်၊ စည်းစိမ် လေးနှစ်၊ သက်တော် လေးဆယ့်ကိုးနှစ်သော် အနိစ္စရောက်တော်မူ၏။’

ဓမ္မရံကြီးဘုရားသည် ဘုရားဒါယကာ နရသူ၏ဘဝနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိနေသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ ဓမ္မရံကြီး၏ ပုံသဏ္ဌာန်သည် အောက်ခြေနှင့် ပစ္စယာများ ခိုင်ခံ့ကြီးမားသော်လည်း အဖျားသို့ တဖြည်းဖြည်း ရှူးတက်သွားသည်။ နရသူသည် အပြေးပြိုင်သူများထဲတွင် ပန်းတိုင်ရောက်ရှိရန် မှန်မှန်မပြေးဘဲ တခြားပြိုင်ဖက်များကို ကျော်လွှားသွား စေရန် အားကုန်ထုတ်၍ ပြေးသောသူကဲ့သို့ ပန်းတိုင်မရောက်မီ လဲကျသွားသည်။

သူသည် တခြားသော ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော်များ တည်သည့် စေတီပုထိုးများထက် သာလွန် အောင် ဓမ္မရံကြီးကို တည်သော်လည်း အပြီးမသတ်ခင် လုပ်ကြံခံရ၍ စေတီတော်ကြီးသည် အင်္ဂါမစုံ ဖြစ်သွားရလေ သည်။

ပြည်သူအများ ဦးထိပ်ထားသော သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းသံဃာတော်များအား စိတ်မချမ်းသာအောင် လုပ် သော ဘုရင်တစ်ပါး ကျောင်းကန်ဘုရားစေတီပုထိုး ကိုးကွယ်တည်ထားသည်ဆိုသည်မှာ စစ်မှန်သော စေတနာ သဒ္ဓါတရား အခြေခံဖြစ်နိုင်ဖွယ် အကြောင်းမရှိပေ။ နရသူသည် အခြားပုဂံမင်းဆက် သာသနာ့ဒါယကာ ဘုရင်များ ကဲ့သို့ သမိုင်းစာမျက်နှာတွင် သာသနာ့ဒါယကာ ဘုရင်တစ်ပါးအဖြစ် ရွှေစာလုံးနှင့် အထိုးခံရလိုဟန်ရှိသည်။ အခြား သာသနာ့ဒါယကာ ဘုရားဒါယကာဘုရင်များထက်ပင် သမိုင်းစာမျက်နှာတွင် စာမျက်နှာများများ ပါချင်ပုံရသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် သူ၏ ဓမ္မရံကြီးကို ပုဂံရှိ အခြားစေတီပုထိုးများထက် သာအောင် ကြိုးစားထားသည်။ ဗိသုကာနှင့် အခြားဘုရားတည်သူ လုပ်သားများအား သူ့စိတ်တိုင်းကျဖြစ်အောင် ဓားမိုးခိုင်းသည်။ အုတ်တစ်ချပ်နှင့်တစ်ချပ် အကြားတွင် အပ်နှင့်ထိုးကြည့်သည်။ အုတ်အကြားတွင် အပ်ဝင်သွားသည်ကို တွေ့ရသောအခါ ခေါင်းဆောင်ဗိသုကာ အား ကွပ်မျက်ပစ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မရံကြီး၏ အုတ်စီအုတ်ထပ်လက်ရာမှာ အခြားပုဂံဘုရားပုထိုး များ လိုက်မမီအောင် ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အုတ်နှစ်ချပ်၏အကြားတွင် အပ်နှင့် ထိုးကြည့်၍ပင် မရပေ။

သို့သော်လည်း ဘုရားဒါယကာ၏ စေတနာမမှန်သောကြောင့် ဓမ္မရံကြီးသည် ထုထည်ကြီးမားခိုင်ခံ့ပြီး မိုးစွန်တ ဖျား မြင့်မားထိုးထွက်လျက် အခြားပုဂံဘုရားများအပေါ်တွင် စီးမိုးနေသော်လည်း အာနန္ဒာ၊ သဗ္ဗညု၊ ဂေါဓာပလ္လင် စ သော အခြားစေတီပုထိုးများလို ကြည်ညိုဖွယ် သပ္ပာယ်သည့် အသွင် ဆောင်မနေဘဲ ထုံထုံထိုင်းထိုင်း မှိုင်းမှိုင်းညိုညို ဖြစ်နေသည်။ နေရောင် လရောင်အောက်က စေတီပုထိုးကို ဖူးရသကဲ့သို့ ကြည်ကြည်လင်လင်မရှိဘဲ မိုးသားတိမ်ရိပ်

လွှမ်းနေသော ဘုရားပုထိုးကို ဖူးရသကဲ့သို့ အံ့တုံ့တုံ့ မှိုင်းတိုင်းတိုင်း ဖြစ်နေသလို ထင်ရသည်။ ဘုရားဒါယကာ၏ ၁၀ အမှောင်ရိပ်များ ထပ်ဟပ်နေသလားမသိပေ။ ဘုရားဒါယကာ၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော နှလုံးသားကိုများ ကြေညာနေသလား မသိပေ။

ဓမ္မရုံကြီး၏ အာရုံခံမျက်နှာစာသည် အရှေ့ဘက်၌ ရှိသည်။ အရှေ့ဘက် မျက်နှာစာမှဝင်လိုက်လျှင် ဓမ္မရုံကြီး၏ အဓိကဆင်းတုတော်ကြီးကို ဖူးမြော်ရသည်။ လေးဘက်လေးမျက်နှာ၌ အဆောင်များထုတ်ထားသည်။ အရှေ့ဆောင်မှ အတွင်းဘက်ဝင်၍ အပေါ်ဆင့်တက်ပြီး ပတ်လမ်းကို ကျော်လိုက်လျှင် ဆင်းတုတော်ကြီး စံပယ်တော်မူရာအခန်းသို့ ရောက်သွားသည်။

အတွင်းလေးထောင့် မဏ္ဍိုင်ကိုပတ်ရန် မူလက ပတ်လမ်းနှစ်ထပ်ရှိသော်လည်း အတွင်းပတ်လမ်း တစ်လျှောက် လုံးကို လည်းကောင်း၊ အပြင်ပတ်လမ်းမှ အတွင်းပတ်လမ်းသို့ ဖြတ်ဖောက်ထားသော အပေါက်များကို လည်းကောင်း အုတ်များဖြင့် ပြန်လည်ပိတ်ဆို့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယခင်က အနောက်ဘက်၊ တောင်ဘက်၊ မြောက်ဘက် တို့၌လည်း အတွင်းဘက် ဖောက်ထားသော အပေါက်ကြီးများရှိကြောင်း နံရံရှိ အပေါက်ရာများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိရှိရသည်။ အတွင်းပတ်လမ်းကို အပြီးအစီးလုပ်ပြီးကာမှ အုတ်များဖြင့် ပြန်လည် ပိတ်ဆို့ထားဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ၌ အပြင်ပတ်လမ်းအတွင်းသို့သာ ဝင်ရောက်နိုင်ပြီး အတွင်းပတ်လမ်း အတွင်းသို့ မဝင်ရောက်နိုင် တော့ပေ။ ယင်းကဲ့သို့ မည်သူမည်ဝါ ပြုလုပ်ခဲ့သည်ကိုမူ မည်သူမျှ အတပ်မပြောနိုင်ပေ။ ဓမ္မရုံကြီးဘုရားသည် ပုံသဏ္ဌာန်က ကြည်ကြည်လင်လင် မရှိသည့်အထဲ လျှို့ဝှက်ချက်ကလည်း ရှိနေသည်။

အပြင်ပတ်လမ်းမှ လျှောက်ကြည့်သောအခါ ဘုရား၏ ထုထည်ကြီးမားပုံနှင့် ပေါင်းကူးများ ကြီးမားခြင်း၊ မြင့်မား ခြင်းတို့ကို တွေ့မြင်သိရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ဓမ္မရုံကြီးသည် နောက်ထပ်ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းနှင့် ကင်းဝေးနေရှာသည်။ ထုတ်ထားသည့် အဆောင်များအနက် အနောက်ဘက်ဆောင်၏အလယ်၌ အောက်ခံ ပလ္လင်တစ်ခုတည်းအပေါ်တွင် စံပယ်နေတော်မူသည့် ထိုင်တော်မူ ဆင်းတုတော် နှစ်ဆူရှိသည်။ ယင်းဆင်းတုတော်နှစ်ဆူ၏ နောက်ဘက်နား၌ သက္ကရာဇ် ၅၇၈ ခုနှစ်ထိုးထားသော ကျောက်စာတစ်ချပ်နှင့် သက္ကရာဇ် ၅၆၇ ခုနှစ်ထိုး ကျောက်စာတစ်ချပ်ရှိသည်။ မြောက်ဘက်မျက်နှာအဆောင်ရှိ ဆင်းတုတော်ရှေ့နားတွင်လည်း သက္ကရာဇ် ၅၂၇ ခုနှစ်နှင့် ၅၈၂ ခုနှစ်ထိုး လေးထောင့် ကျောက်စာတိုင် တစ်တိုင်ရှိသည်။

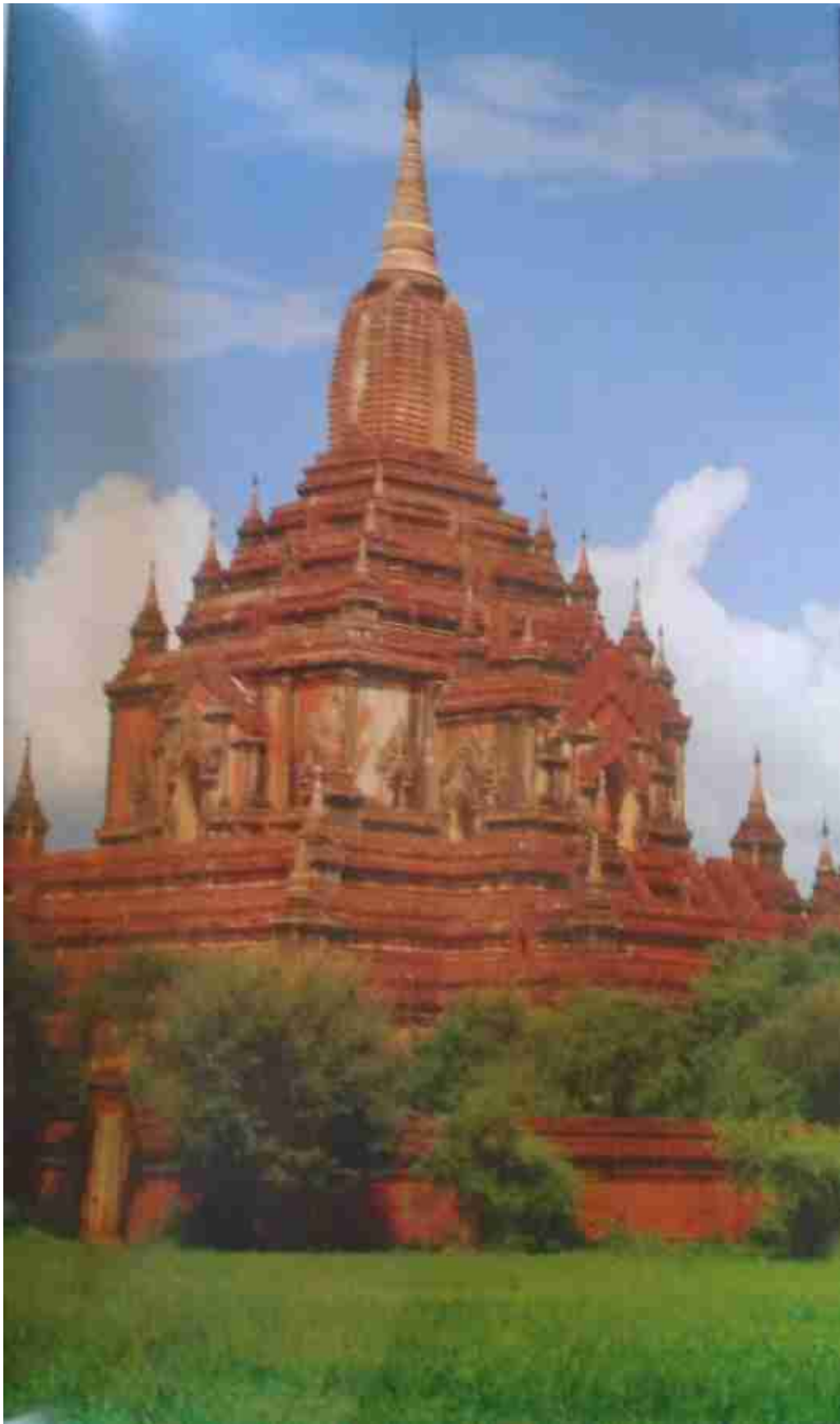
ဓမ္မရုံကြီးအပေါ်ထပ်သို့ အရှေ့ဘက်အဆောင်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်တွင် ရှိသော လှေကားမှတက်၍ရသည်။ အပေါ်ထပ်တွင် လေးမျက်နှာသို့ ထုတ်ထားသော အဆောင်များ၏ အမိုးကွက်လပ်များနှင့် ကွမ်းတောင်အခြေရှိ အဆင့်များရှိသည်။ အပေါ်တက်ရန် လှေကားများလည်း လေးဘက်စလုံး၌ ရှိသည်။ ဓမ္မရုံကြီးအပေါ်မှနေ၍ အောက် တိုက်မကြီး၏ နံရံများကို ငုံ့ကြည့်လျှင် လိုဏ်ဂူဘုရားကြီး၏ ထုထည်ကြီးမားပုံကို ပိုပြီး သတိပြုမိပေလိမ့်မည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဓမ္မရုံကြီးဘုရားတွင် တံတိုင်းအောက်ခြေမှနေ၍ အဆောက်အအုံကြီးကို ကြည့်သည်။ ဘုရား ပတ်လည် တစ်ပတ် လှည့်ပတ်ကြည့်သည်။ အတွင်းပတ်လမ်းမှ တစ်ပတ် ပတ်သည်။ အပေါ်တက်၍ တစ်ပတ် ပတ်သည်။ ကွမ်းတောင်အခြေအဆင့်များပေါ် တက်၍ လေ့လာသည်။

ဓမ္မရုံကြီးသည် ဘုရားဒါယကာ၏ အာသီသအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အုတ်ဖြင့်တည်ဆောက်ထားသော ဘုရားပုထိုး အဆောက်အအုံများထဲ၌ အကြီးမားဆုံး၊ အခိုင်ခံ့ဆုံး အဆောက်အအုံတစ်ခုမူ ဖြစ်လာလေသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရားဒါယကာ၏ ဘဝအမှောင်ရိပ် ထိုးနေသောကြောင့်လားမသိ၊ မျက်နှာတော် ညိုနေသလိုလို ထင်ရသည်။

ဘုရားဘွဲ့နာမတော်နှင့် ပတ်သက်၍မူ ဓမ္မရုံသီမှ ဓမ္မရုံကြီး ဖြစ်လာသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ပုဂံခေတ်က ဓမ္မရုံကြီး နှင့်ကပ်လျက် အနောက်ဘက်တွင် သီတင်းသီလနှင့်ပြည့်စုံသော ဓမ္မရုံသီဘွဲ့အမည်ရှိ ရဟန်းတော်တစ်ပါး သီတင်းသုံးခဲ့ဖူးသည်။ ထိုရဟန်းတော်၏ ဘွဲ့အမည်ကို အစွဲပြုလျက် ဘုရား၏အမည်လည်း ဓမ္မရုံသီဟု တွင်လာလေသည်။ နောက်ပိုင်း ကာလရွေ့လျောလာသောအခါ ဓမ္မရုံသီမှ ဓမ္မရုံကြီးဖြစ်လာသည်။

စူဠာမဏိ

နရပတိစည်သူမင်းကြီး တုရင်တောင်သို့တက်၍ ပြန်တော်မူသောအခါ စူဠာမဏိတည်သောအရပ် ချောက်တွင် ပတ္တမြားအရောင် တောက်သည်ကို မြင်တော်မူ၍ ငါ့ကို ကောင်းမှုပြုစေလိုသည်ဟူ၍ ထိုချောက်ကို ပြည်သူအပေါင်း တို့ ဖို့ရ၏။ ထိုအခါ စာရိတ္တသီလ၊ ဝါရိတ္တသီလနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ပုံသကူ ငစွယ်ရှင်မဟာထေရ်သည် ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏။

“မင်းကြီး ကောင်းမှု ဖြစ်စိမ့်မည်ဟူ၍ ယခုပြုသောအမှုသည် ကောင်းမှုမဖြစ်။ မကောင်းမှုသာ ဖြစ်သည်”
ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။

“မင်းကြီးလှူသောဆွမ်းကိုလည်း ငါမခံ”

ဆိုတော်မူလေ၏။ နရပတိစည်သူမင်းကြီးလည်း -

“ဘုန်းတော်ကြီး ငါ့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မမူသော် ငါ့ပြည်တွင် နေတော်မမူသည်ဖြစ်မှ လွတ်တော်မမူမည်။ ပြည်သူ တို့က လှူသောဆွမ်းသည်လည်း ငါ့ဆွမ်းမဟုတ်တုံလော့”

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ သခင်မြတ် ပုံသကူမထေရ်လည်း -

“မင်းကြီး ဤသို့ဆိုတပြီကား”

ဟူ၍ သိန်းဃိုကျွန်းသို့ ကူးတော်မူမည် အကြံတော်ရှိ၍ စွယ်ကြိုအရပ် တောကြီးဝယ် သီတင်းသုံးနေတော်မူလေ၏။

မင်းကြီးလည်း သခင်မြတ် ကြွတော်မူလေပြီဟူ၍ ကြားတော်မူလျှင် အမတ်တုရင်ပစ္စည်းကို ခေါ်တော်မူ၍ သခင်မြတ်ကို ပါအောင်ပင့်ချေဟု စေတော်မူ၏။ တုရင်ပစ္စည်းလည်း အကြားအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသသူဖြစ်၍ ရွှေဖြင့်ပြီး သော ဘုရားရှင် ရုပ်တုတော်တစ်ဆူကို ရွှေလှေခွါလောင်းတွင် တင်၍ ဆောင်လေ၏။ သခင်မြတ်လည်း သင်္ဘောဆိပ် သို့ သွားတော်မူသောအခါ ခရီးဝယ် တွေ့လေ၏။ တုရင်ပစ္စည်းလည်း သဗ္ဗညုဘုရားသည် ဤဆိပ်သို့ ရောက်တော်မူ သည်။ သခင်မြတ် လာတော်မူစေသတည်းဟု လျှောက်၏။ သခင်မြတ်လည်း ဘုရားရှင်အမိန့်တော်ဟူသော အာဏာ တော်ကို မဆန်အပ်သည်ဖြစ်၍ လိုက်လာတော်မူလေ၏။ ခွါလောင်း လှေတော်သို့ တက်တော်မူပြီးသော် ဘုရားရှင်ကို ဝတ်ဖြည့်လေ၏။ ထိုသို့ ဝတ်ဖြည့်စဉ်တွင် သခင်မြတ်နှင့်တကွ လှေတော်ခွါလောင်းကို အပြင်းလှော်၍ ဆန်လေ၏။ ထိုအခါ အမတ်တုရင်ပစ္စည်းလည်း အထူးထူးသော တောင်းပန်ခြင်းတို့ဖြင့် -

“သာသနာတော်ကို ချီးမြှောက်ပါ”

ဟု တောင်းပန်၏။

‘သခင်မြတ်လည်း သာသနာတော်ကိစ္စဖြစ်၍ လိုက်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးလည်း အမတ်အပေါင်းခြံရံလျက် ခရီး ဦး ကြိုဆိုတော်မူပြီးလျှင် သခင်မြတ်၏ လက်တော်ကိုမ၍ နန်းတော်သို့ ပင့်ဆောင်လေ၏။ နန်းတော်သို့ရောက်လျှင် မင်းကြီးလက်တော်နှင့် ဆွမ်းကို ပြင်၍ လုပ်ကျွေးတော်မူ၏။ ‘ယနေ့မှစ၍ သခင်မြတ် အဆုံးအမကို ခံပါတော့ မည်’ဟူ၍ လျှောက်သည့်အဆုံး၌ ဇေယျသူရ၊ ဇေယျသိင်္ခ၊ ရာဇသူရ၊ ဂင်္ဂသူရ၊ ပျံချီဟူသော သားတော်ငါးပါးတို့ကို လှူတော်မူလေ၏’

မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး စူဠာမဏိဘုရားတည်ရန်အတွက် ချောက်ကမ်းပါးနေရာကို မြေဖို့သောအခါ ဘုရားဒါယကာ နရပတိစည်သူမင်းကြီးနှင့် ရာဇဂုရုပုံသကူထေရ်တို့ သဘောချင်းမတိုက်ဆိုင်ပုံကို မှန်နန်းရာဇဝင်နှင့် အခြားရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်များ၌ ရေးသားဖော်ပြကြသည်။ တုရင်တောင်မှ ပြန်လာသောအခါ နရပတိစည်သူမင်းကြီးသည် နေရာတစ်နေရာ၌ ပတ္တမြားအရောင်သဖွယ် အရောင်ထွက်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုနေရာ၌ ဘုရားတစ်ဆူတည်လိုသည့် စိတ်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ သို့သော်လည်း ထိုနေရာမှာ ချောက်ကြီးဖြစ်နေ၍ မြေဖို့ရလေသည်။ မင်းအာဏာကို အသုံးပြုလျက် ပြည်သူတို့အား လုပ်အားခမပေးဘဲ အတင်းအဓမ္မ မြေအဖို့ခိုင်းသည်ကို တွေ့ရသောအခါ ရာဇဂုရုပုံသကူထေရ်သည် ဘုရင်မင်းကြီးအား ယင်းသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် ကောင်းမှုလုပ်သော်လည်း မကောင်းမှုလုပ်သလိုဖြစ်၏ဟု ပြောပြီးလျှင် ထိုသို့မလုပ်ရန် ပိတ်ပင်တားမြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ဘုရင်မင်းကြီးသည် မထေရ်၏ဩဝါဒကို မနာခံပေ။ ထိုအခါ ပုံသကူထေရ်သည် ပုဂံပြည်၌ နေလိုသည့်ဆန္ဒ မရှိတော့၍ သိန်းဃိုကျွန်းသို့ကြွရန် အကြံပြုလေသည်။ ထိုအခါကျမှ နရပတိစည်သူ မင်းကြီးသည် ပုံသကူထေရ်အား ဝန်ချတောင်းပန်လေသည်။

ရာဇဂုရု မင်းဆရာဖြစ်သော်လည်း မင်းအလိုမလိုက်ဘဲ ဘုရင်မင်းကြီးကိုပင် အမှန်ပြောရဲ၊ ဝေဖန်ရဲသော ပုံသကူထေရ်နှင့် ရာဇမာန်ချလျက် မိမိဆရာအား ဝန်ချတောင်းပန်ရဲသော နရပတိစည်သူမင်းကြီးတို့၏ စံပြအပြုအမူများသည် စူဠာမဏိစေတီတော်သမိုင်း၏ အချိုးနိဒါန်းသဖွယ် ဖြစ်လေသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် မင်းနန်သူသို့ သွားသောလမ်းအတိုင်း လာခဲ့သည်။ လမ်း၏ ဘေးနှစ်ဘက်၌ ထနောင်းပင်၊ တစောင်းပင်(ရှားစောင်းပင်)များ ကျိုးတိုးကျဲတဲ ပေါက်နေကြသည်။ ပုဂံဘုရားအို၊ ဘုရားပျက်များ၏ ဝန်းကျင်၌ ပေါက်လေ့ပေါက်ထ ရှိသော ပြောင်းဆန်ပင်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ယခင်ကထက် လမ်းကောင်းနေသည်။ ပုဂံခရီးသည် ယခင်နှစ်ခေါက်သုံးခေါက် လာစဉ်က ဤလမ်း ဤခရီး သွားလာရသည်မှာ ခယောင်းတောဖြတ်ရသလို ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုတစ်ခေါက်၌ ကားလမ်းဖောက်ထားသဖြင့် သွားရလာရသည်မှာ အဆင်ပြေနေသည်။

မင်းနန်သူရွာ မရောက်မီ လမ်း၏တောင်ဘက်၌ ဓမ္မရုံကြီးဘုရားရှိပြီး လမ်း၏ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် စူဠာမဏိဘုရားရှိသည်။ ပုဂံအရှေ့ဘက် တစ်မိုင်ကျော်ခန့်အဝေး၌ ပုဂံဗိသုကာ စံနမူနာပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့် ထီးထီးမားမားကြီးတည်ရှိနေသော စူဠာမဏိစေတီကြီးကို ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့နေရသည်။ အနီးကပ် ရောက်သွားလေလေ စေတီကြီး၏ ထုထည်ကြီးမားခိုင်ခံ့ပုံ ပိုမိုပြင်လာလေဖြစ်သည်။

အုတ်တစ်ချပ်နှင့်တစ်ချပ် ကာထားသော အုတ်နှစ်ချပ်အကြားတွင် မျဉ်းကြောင်းမျှလောက်သာ မြင်ရသော အုတ်စိတ်တိုင်းကြီးနှင့် မုခ်ပေါက်သည် ပုဂံခေတ်၏ အံ့မခန်း ဗိသုကာလက်ရာအသွင် ဆောင်နေကြသည်။ ဓမ္မရုံကြီး၏ အုတ်စိပ်ကို ချိုးကျူးမဆုံးဖြစ်နေကြသည်။ သို့သော်လည်း စူဠာမဏိ၏ အုတ်စိပ်ကိုလည်း ဓမ္မရုံကြီးနှင့် သူမသာကိုယ်မသာဖြစ်နေသည်။ အုတ်တစ်ချပ်နှင့် တစ်ချပ်အကြားမရှိအောင်စီလျက် မျက်နှာပြင်ကို ညှိထားသော စူဠာမဏိ၏ အုတ်စိပ် ပန်းရန်အတတ်ပညာကို အဖိုးအကွယ်အကာဖြစ်သော အင်္ဂတေများ ကွာကျနေပြီဖြစ်၍ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့နေရသည်။ စူဠာမဏိ အုတ်စိတ်အတတ်ပညာကို ပြတ်ပြတ်သားသား လေ့လာအကဲခတ်နိုင်ရန်အတွက် အင်္ဂတေများက ကွယ်မထားဘဲ နေရာဖယ်ပေးနေကြသကဲ့သို့ပင် ထင်နေရသည်။

နရပတိစည်သူမင်းကြီးသည် စူဠာမဏိလိုဏ်ဂူဘုရားကြီးကို ခရစ်နှစ် ၁၁၈၃ ခုနှစ်တွင် ကိုးကွယ်တည်ထားခဲ့သည်။ အခြေခံပန္နက်ပုံစံမှာ သဗ္ဗညုဘုရားနှင့်ဆင်တူသည်။ လေးမျက်နှာ အာရုံခံမုခ်များတည်ဆောက်ထားပြီး အရှေ့ဘက်အာရုံခံမှာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည်။ ဂူဘုရားကြီးတွင် လိုဏ်နှစ်ဆင့်ရှိသည်။ အပေါ်ထပ် တက်လိုသူများ အတွက် တောင်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက် နံရံတွင်း၌ ဖောက်ထားသော လှေကားနှစ်ခုရှိသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် အပေါ်ထပ်သို့ တက်သွားပြီးလျှင် ယင်းအပေါ်ထပ်နံရံတွင် လှေကားမှ တစ်ဖန် အပေါ်ဆုံးထပ်သို့ တက်သွားသည်။ ထို့နောက် ပစ္စယာ နတ်လှေကားများမှတစ်ဆင့် ကွမ်းတောင်ပတ်လည်အထိ တက်သွားသည်။ ကွမ်းတောင်ပတ်လည်မှ ပုဂံတစ်ခွင်ရှိ ရှုမျှော်ခင်းကို ငေးမျှော်ကြည့်ရှုရသည်မှာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းလှသည်။

စေတီတော်၏ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်ရှိ စိန်တန်းများတွင် တင့်တယ်လှပသော စဉ့်ဝါနှင့် စဉ့်စိမ်း စဉ့်ကွက် စဉ့်ပန်းများ မွမ်းမံခြယ်လှယ်ထားသည်။ ကုလားကျောင်းခံ စေတီအထပ်ထပ်သည် အောက်ထပ်အမြင့်၏ ပမာဏနီးပါးရှိသည်။ ပုဂံခေတ်လယ်တွင် တည်ဆောက်ထားသော ဂူဘုရားဖြစ်၍ အုတ်ချည်းသက်သက် မဟုတ်ဘဲ ပိုမိုခိုင်ခံ့စေရန် ရက်မ၊ ထောင့်ချုပ်၊ မုတ်ဆိတ်၊ စိန်ထောင်၊ သစ်စီပေါင်းကူးစသော နေရာများ၌ ကျောက်အုတ်များ ညှပ်၍ တည်ဆောက်ထားသည်။ အင်္ဂတေပန်းလက်ရာများ ဖြစ်သော တိုင်ဖုံးပန်းများ၊ ဘီလူးပန်းဆွဲများ၊ ကနုတ်ပန်းများ၊ ပုလဲကုံးများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

အောက်ထပ်ရှိ ထုထည်ကြီးမားသော မဏ္ဍိုင်ပတ်လည် စင်္ကြံပေါင်းကူးများ၌ နံရံ ပန်းချီ၊ ခြူးပန်း ခြူးနွယ်၊ ကနုတ်ပန်းများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ပုဂံခေတ် နံရံပန်းချီများပေါ်တွင် ကုန်းဘောင်ခေတ်နှင့် နောက်ပိုင်းလက်ရာ နံရံပန်းချီများကို ထပ်မံရေးဆွဲထားသည်။ အောက်ထပ်ပတ်လည်ရှိ ဆင်းတုတော်များမှာ နောက်ပိုင်းပြုပြင်ထားသော လက်ရာများဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက်အာရုံခံရှိ ဆင်းတုတော်ကြီး၌မူ မူလလက်ရာအနည်းငယ် ကျန်နေသေးသည်။ လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ မြောက်ဘက်ဆင်းတုတော်၏ ရှေ့နံရံများ၌ ပုဂံခေတ်က ရေးထိုးထားသော စူဠာမဏိဂူဘုရား ကျောက်စာတစ်ချပ်ရှိသည်။ ယင်းကျောက်စာ၌ စူဠာမဏိဂူဘုရားကို သက္ကရာဇ် ၅၄၅ ခုနှစ် စည်သူမင်းကြီး (နရပတိစည်သူ) တည်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

စူဠာမဏိဘုရားဝန်းကျင်သည် တစ်ခေတ်တစ်ခါက ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံးခဲ့သော အချက်အချာ နေရာဌာနတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပုံရသည်။ စူဠာမဏိဘုရား၏ မြောက်ဘက်၌ကပ်လျက် ရှေးဟောင်း ကျောင်းအဆောက်အအုံ အပျက်အစီး အကျန်အကြွင်းများကို တွေ့ရသည်။ ကျောက်တံတိုင်း၏ အတွင်းဘက်တစ်လျှောက်၌ သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးသည့် တိုက်ခန်းပေါင်းများစွာကို တစ်ခန်းနှင့်တစ်ခန်း ကပ်လျက် ဆောက်ထားပြီး တံတိုင်း အလယ်ဗဟို၌ကား ကျောင်းမကြီးရှိသည်။ ယင်းကျောင်းအဟောင်းနှင့် ကပ်လျက် ကျောင်းသစ်တစ်ကျောင်း ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ယင်းကျောင်းသစ်၌ ရဟန်းသံဃာများ သီတင်းသုံးကြသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

စူဠာမဏိစေတီ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရှေးဟောင်း ရေကန်ကြီးများလည်း ရှိသည်။ ယင်းရေကန်ကြီးများ၌ သမိုင်းနောက်ခံ ကိုယ်စီ ရှိနေကြသည်။ ကျောင်းပရိဝုဏ်အတွင်းရှိ အုတ်စီရေကန်ကြီးမှာ ကျစွာမင်းကြီးလက်ထက်က ကျည်ပွေ့အတတ်ပေါက်သော ဦးကျည်ပွေ့၏ဇာတ်လမ်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ကျစွာမင်းကြီးလက်ထက်၌ စာမတတ်ပေမတတ် ရဟန်းကြီးတစ်ပါးရှိသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးက ထိုရဟန်းကြီးအား ‘ကျည်ပွေ့အတတ်ပေါက်လျှင်သာ

ပေါက်လာမည်။ ကိုယ်တော် တစ်သက် စာတတ်မှာမဟုတ်'ဟု ပြောလိုက်လေသည်။ ထိုရဟန်းကြီးသည် ဘုရင် မင်းကြီး နှိမ့်ချပြောသည်ကို နာကြည်းသွားပြီး စာမတတ် တတ်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် တစ်နေ့တပူတစ်ထောက်စာကျက်သောအခါ စာတတ်ပေတတ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါး ဖြစ်သွားသည်။

စာတတ်လာသော ထိုရဟန်းကြီးသည် ကျည်ပွေ့ကို အတတ်တပ်လျက် နန်းတော်ထဲကြွသွားပြီးလျှင် မိမိ စာတတ်လာပြီဖြစ်ကြောင်း ပြလိုက်လေသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးက ဆရာတော်ကြီးများအား ထိုရဟန်းကြီး တကယ် စာတတ် မတတ် စစ်ဆေးမေးမြန်းခိုင်းသည်။ ဆရာတော်ကြီးများက ထိုရဟန်းကြီးအား ပိဋကတ်ကျမ်းစာနှင့် ပတ်သက်၍ မေးခွန်းအမျိုးမျိုးမေးသည်။ ရဟန်းကြီးက မေးသမျှမေးခွန်း ဖြေနိုင်သည်။ ရဟန်းကြီး တကယ် စာတတ် မတတ်သိရအောင် ခက်ခဲသည့် နည်းတစ်နည်းဖြင့် စမ်းသပ်ပြန်သည်။ ထိုနည်းမှာ ရဟန်းကြီးအား ရေကန်ထဲနှစ်ပြီး ရေထဲက ဘွားခနဲပေါ်လာသည်နှင့် မဆိုင်းမတွဘဲ မေးခွန်းကောက် မေးသည်။ ယင်းနည်းလမ်းဖြင့် မေးသောမေးခွန်း ကိုလည်း ရဟန်းကြီးသည် ကောက်ကာငင်ကာ ဖြေဆိုနိုင်သည်။ ထိုအခါကျမှ ထိုရဟန်းကြီးအား စာတတ်ပေတတ် ရဟန်းတစ်ပါးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ ကျည်ပွေ့အတတ် ပေါက်လာသည်ဖြစ်၍ ထိုရဟန်းကြီးလည်း ဦး ကျည်ပွေ့ဟု အမည်တွင်နေသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်း ပရိဝုဏ်အတွင်းရှိ အုတ်စီရေကန်ကြီးမှာ ဦးကျည်ပွေ့ကို ရေထဲ နှစ်ပြီး စာမေးသော ရေကန်ဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အလာပြောဆိုကြသည်။

စူဠာမဏိဘုရားကြီး၏ အရှေ့မြောက်ဘက် မလှမ်းမကမ်း၌ ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော နှစ်ထပ်ဘုရားတစ်ဆူရှိ သည်။ ထိုဂူဘုရားမှာ စူဠာမဏိစေတီကို အကြောင်းပြုလျက် ပုံသကူမထေရ်နှင့် နရပတိစည်သူမင်းကြီး အချင်းများ သော အဖြစ်အပျက် အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် တည်ထားသောဘုရားဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဘုရားကို သပိတ်မှောက်ဂူဘုရားဟု ခေါ်ကြသည်။ သပိတ်မှောက်ဂူဘုရား၏ အရှေ့မြောက်ယွန်းယွန်း၌လည်း တစ်ဖက်ဆည် ရေကန်ကြီးတစ်ကန်ရှိသည်။ မိုးကောင်းသောနှစ်များ၌ ရေကန်ကြီးမှာ ရေပြည့်နေပြီး ကြာပန်းကြာပွင့်များဖြင့် သာသာယာသာဖြစ်နေသည်။ ထိုအချိန်များ၌ ရေကန်ကြီးတွင် ဝမ်းဘဲ၊ ဟင်္သာငှက်များ လာရောက်ပျော်မြူးကြသည် ကို တွေ့ရသည်။ ထိုရေကန်ကြီးမှာလည်း ပုဂံရာဇဝင်၌ ပါရှိသော စလေငွေ့၏ဇာတ်လမ်းနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသည်။

စလေငွေ့အကြောင်းကို မှန်နန်းရာဇဝင်၌ 'ဘီလူးအဖြစ်မှ စုတေလာသည်ဖြစ်၍လည်း အမျက်စောင်မာန် ကြီး၏။ အစားကြူး၏။ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့လည်း ကြောက်ရွံ့ခြင်း ပြင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ခစားရလေကုန်၏။ ထိုမင်းကား စလေအရပ်၌ သခင်ဖြစ်သသူ ညှဉ်းပန်းဖူးလေသည်ကို အငြိုးထား၍ သခင်ကိုလည်း မင်းဖြစ်လျှင် သတ်လေသည်။ သခင်နှင့်တူသော သူတို့ကိုလည်း ဖမ်း၍ရလျှင် ရေကန်ဝယ်ချစေပြီးသော် ဝက်ဟူ၍ ဆင်ထက်က လှံနှင့်ထိုးသော ဟူ၏။ ထိုသို့ ပြုဖန်များလတ်သော် အမတ်ဗိုလ်ပါတို့လည်း ဆင်ကဲကို တံစိုးများစွာပေး၍ ရေကန်ဝယ်ကစားလျှင် ဆင်ကဲလည်း အောက်ကကြိုးကို ဖြတ်၍ ကလည်လေလျှင် ကနှင့်တကွ ရေတွင်ကျလေ၏။

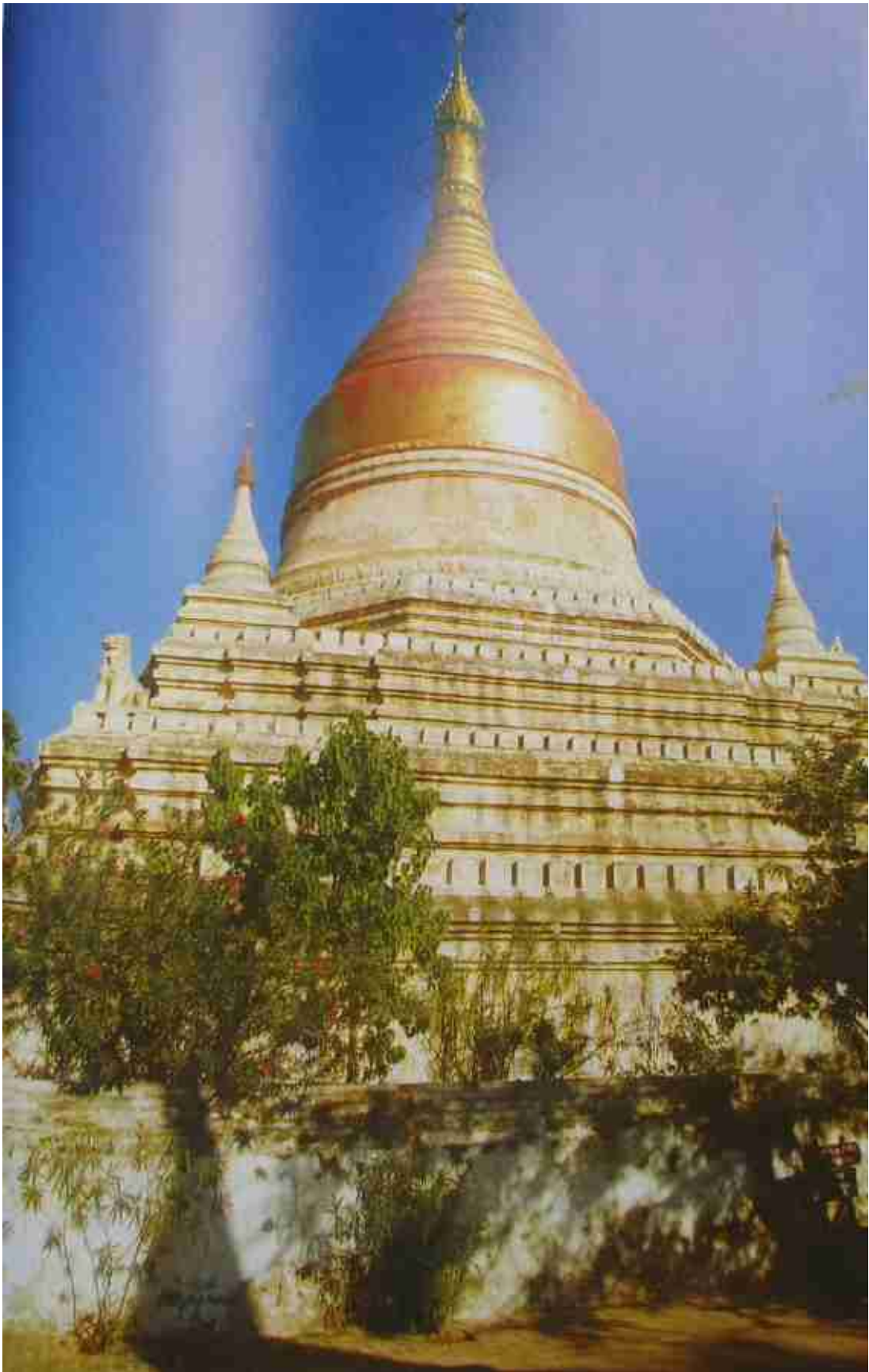
မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့လည်း ရွံ့ညွှန်တစ်ယောက် တစ်လက်စီနှင့်ပစ်၍ အနိစ္စရောက်လေ၏။ ယခုတိုင်အောင် ထိုရေကန် ကို ညွှန်တစ်လက်ဖက်ကန်ဟူ၍ အမည်တွင်၏' ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ စလေငွေ့မင်းအား ညွှန်ဖြင့် နှစ် သတ်ရာအရပ်ဖြစ်သော 'ညွှန်တစ်လက်ဖက်ကန်'မှာ ယခု သပိတ်မှောက်ဂူဘုရား၏ အရှေ့မြောက်ယွန်းယွန်းရှိ

တစ်ဖက်ဆည်ရေကန်ကြီးဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ယခု ပုဂံတစ်ဝိုက်က လူများက ထိုရေကန်ကြီးကို ‘ညွန့်လဖက်ကန်’ဟု ခေါ်ကြသည်။

စူဠာမဏိလိုဏ်ဂူဘုရားကြီး၏ တောင်ဘက်၌လည်း အရိပ်အာဝါသ ကောင်းသော ရေကန်ကြီးတစ်ကန်ရှိသည်။ မင်းနန်သူရွာကို ဖြတ်သွားသည့် ကုန်းမြင့်သည် ထိုရေကန်ကြီး၏မြောက်ဘက် ကန်ပေါင်ရိုးသဖွယ်ဖြစ်နေသည်။ ထိုကုန်းမြင့်ပေါ်မှနေ၍ စူဠာမဏိစေတီတော်ကြီးအား တောင်ဘက်မှ ဘေးတိုက်ဖူးရသည်မှာ အလွန်တရာ ကျက်သရေရှိလှပေသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၅ ရာစုရေးထိုး နံရံမင်စာ၌ ‘ဇောတမဏိ ပတ္တမြားရောင်သျှံ’အမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ထားသော်လည်း ယခုအခါ၌ စူဠာမဏိဘုရားဟု အမည်တွင်နေသည့် လိုဏ်ဂူဘုရားကြီးမှ ပုဂံခရီးသည်သည် ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ မင်းနန်သူရွာလမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ဂူဘုရားကြီးအား တစ်ချက် ပြန်မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ အကယ်၍သာ ထိပ်ဖျား၌ ကျိုးပဲ့မနေဘဲ အင်္ဂါစုံဖြစ်နေသည်ဆိုလျှင် စူဠာမဏိစေတီတော်ကြီးအား ယခုထက်ပင် တင့်တင့်တယ်တယ် ထည်ထည်ဝါဝါ ဖူးတွေ့ရလိမ့်မည်ဖြစ်ပေသည်။

မြစေတီ

ပုဂံ၏တောင်ဘက်၌ မြင်းကပါရွာရှိသည်။

ပုဂံတစ်ဝိုက်၌လည်းကောင်း၊ ညောင်ဦးတစ်ဝိုက်၌လည်းကောင်း၊ မင်းနန်သူရွာ တစ်ဝိုက်၌လည်းကောင်း၊ ဖွားစောရွာ တစ်ဝိုက်၌လည်းကောင်း၊ သီရိပစ္စယာရွာတစ်ဝိုက်၌လည်းကောင်း ပုဂံဘုရားများ စုစုဝေးဝေး တည်ရှိနေသကဲ့သို့ မြင်းကပါရွာသည်လည်း ပုဂံဘုရားများ စုစုဝေးဝေး တည်ရှိနေသည့် နေရာဌာနတစ်ခုဖြစ်သည်။

မြင်းကပါ ချောင်းကလေးသည် မြင်းကပါရွာကို ကွေ့ဝိုက်စီးဆင်းနေသည်။ မြင်းကပါမြောက်ဘက် ချောက်ကမ်းပါးတွင် တည်ရှိနေသော မြစေတီသို့ ပုဂံခရီးသည် ရောက်သွားသည်။ ပုဂံတွင် သမိုင်းပြတိုက်ထဲကဘုရားနှင့် ဘုရားကျောင်းဆောင်ပေါ်က ဘုရားဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိရာ မြစေတီသည် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူများနှင့် အဆက်မပြတ် ထိတွေ့နေရသော ဒုတိယဘုရားမျိုးဖြစ်သည်။ ရွှေရောင်ဝင်းနေသည်။ အသစ်ပြုပြင်မွမ်းမံသည့် အကြိမ်ပေါင်းလည်း မနည်းတော့ပေ။ အနောက်ဘက်တွင်လည်း နှောင်းခေတ်ကျမှ ဆောက်လုပ်ထားသော တံတိုင်း အသစ်ရှိနေသည်။ မြင်းကပါ ရွာသူရွာသားများ နှစ်စဉ်ကျင်းပပြုလုပ်သော ဘုရားပွဲချိန်၌လည်း ဘုရားပွဲလာ ပရိသတ်ဖြင့် အထူးစည်ကားနေသည်။ ပုဂံခရီးသည် ရောက်သွားချိန်ကလည်း ထီးအသစ်ထပ်မံတည်ထားသည်မှာ အချိန်မကြာသေးပေ။ မြစေတီသည် ထီးလှိုင်ရှင်၏ ရင်နှင့်ဖွယ်ဇာတ်လမ်းနှင့်လည်း ဆက်စပ်မှုရှိနေသည်။

ထီးလှိုင်ရှင်သည် မိမိ၏ အရိုက်အရာကို သားတော်မရှိသောကြောင့် မြေးတော် နို့စို့ကလေးငယ်အား ရင်ခွင်ပိုက်ဘုရင်အဖြစ် ထီးနန်းအပ်ထားလိုက်လေသည်။ ထို့နောက် နှစ်နှစ်အကြာ မိန်းမငယ်တစ်ယောက်သည် သားငယ်ကလေးကို လက်ကဆွဲပြီး ထီးလှိုင်ရှင်ဘုရင်မင်းကြီး၏ ဗိုလ်ရှုခံသဘင်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ထိုမိန်းမငယ်မှာ အနော်ရထာမင်း မျက်၍ ရှောင်တိမ်းနေရစဉ်က ကျောင်းဖြူအရပ်တွင် ထီးလှိုင်ရှင်နှင့် ရည်ခံခဲ့သော ရှင်မထီး၏တူမ သမ္ဘူလဖြစ်သည်။

အနော်ရထာ နတ်ရွာစံပြီးနောက် ပုဂံနေပြည်တော်ကို ငရမန်ကန်း ဝိုင်းဝန်းပိတ်ဆို့ချိန်၌ ထီးလှိုင်ရှင်ကို ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ပြန်ခေါ်ယူရသည်။ ထိုအချိန်၌ သမ္ဘူလသည် ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာနှင့် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ထီးလှိုင်ရှင်သည် သမ္ဘူလအား လက်စွပ်ချွတ်ပေးခဲ့ပြီးလျှင် ‘မိန်းကလေးမွေးလျှင် လက်စွပ်ကို ထုခဲ့ရောင်းချပြီး ကျွေးမွေးပါ။ ယောက်ျားလေးမွေးလျှင် သားငယ်ကို ငါ့ထံ ခေါ်လာခဲ့၊ လက်စွပ်ယူလာဖို့လည်း မမေ့နဲ့’ဟု မှာကြားသွားသည်။

သားငယ်ကလေးကို လက်ကဆွဲပြီး ဗိုလ်ရှုခံသဘင် အတွင်းသို့ အခက်အခဲများကြားထဲက ဘုရင်ရှေ့မှောက် ရောက်လာသော မိန်းမငယ်မှာ သမ္ဘူလပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က သားတော်ကလေးမှာ ခုနစ်နှစ်သားအရွယ် ရှိနေပြီ။ ကျန်စစ်သားလည်း ငြင်း၍မရသော သက်သေသာဓကဖြစ်သည့် လက်စွပ်ကို တွေ့ရသောအခါ ကျောင်းဖြူအရပ်၌ထားခဲ့သော ကြင်ရာမှန်း ရုတ်ခြည်းသိသွားသည်။ သမ္ဘူလအား ဦးဆောက်ပန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ တြိလောကဝဋ်သကာဒေဝီ ဟူ၍လည်းကောင်း ဘွဲ့အမည်ပေးပြီးလျှင် မိဖုရားအရာ ထားလိုက်လေသည်။ သားတော်ကိုမူ ပွေ့ပိုက်လျက် ‘သားကားအရင်း မြေးကားအဖျားဟု ဆိုရိုးစကားရှိသော်လည်း ငါ့အတွက်မှာမူ မြေးတော်ကို နန်းလျာထားပြီးပြီဖြစ်၍ မြေးကားအရင်း သားကားအဖျားဖြစ်နေပြီ’ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် သားတော်အား တောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်ကို အပိုင်စား ချီးမြှင့်ပေးသနားလိုက်လေသည်။

ထီးလှိုင်ရှင်သည် အကွေ့အကောက် အတက်အဆင်း ပေါများလှသော ဘဝခရီးတစ်လျှောက်ကို ကျော်လွှား ဖြတ်သန်းလာခဲ့ပြီးနောက် သူ၏ လွမ်းဆွတ်ကြေကွဲဖွယ် ကောင်းလှသော ဇာတ်လမ်းရှည်ကြီးသည် နိဂုံးချုပ်ချိန် ရောက်လာသည်။ နာမကျန်းဖြစ်သောကြောင့် သလွန်ထက်တွင် လျောင်းစက်နေရရှာသည်။

ထိုအချိန်၌ သားတော် ရာဇကုမာရသည် ခမည်းတော် ကောင်းရာသုဂတိရောက်စေရန် ရွှေဆင်းတု သွန်းလုပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင် အမျှအတန်း ဝေသည်။ သားတော်ရာဇကုမာရ၏ ယင်းအပြုအမူမှာ မင်းအာဏာကို မက်မောခြင်းမရှိ ဘဲ ခမည်းတော်၏ အစီအမံအတိုင်း လိုက်နာသော သားချစ်တစ်ဦး၏ အဖအပေါ်တွင်ထားသော မေတ္တာစစ်၊ မေတ္တာ မှန်ကို ဖော်ပြနေပေသည်။ မြန်မာ့သမိုင်း၌ စံပြဖြစ်နေသော်လည်း မြန်မာသမိုင်းက အမွမ်းတင်ရန် မေ့လျော့နေသော ရာဇကုမာရ၏ ဖခင်အပေါ်ထားရှိသည့် ယင်းမေတ္တာစေတနာကို မော်ကွန်းထိုးထားသည့် ကျောက်စာသည် နောင် သောအခါ၌ မြစေတီကျောက်စာအဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားလာသည်။

မြန်မာ၊ ပါဠိ၊ ဓမ္မ၊ ပျူ ဘာသာလေးမျိုးဖြင့် ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာတိုင်နှစ်တိုင်ကို ယခု မြစေတီခေါ်သော စေတီအနီးတွင် စတင်တွေ့ရှိကြသည်။ မြစေတီအနီး၌ တွေ့ရှိသော ကျောက်စာဖြစ်၍ မြစေတီကျောက်စာဟု ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြစေတီအနီး၌ ကျောက်စာတိုင်ဆောက်လုပ်၍ ကျောက်စာတိုင်အကြီးကို

ကျောက်စာတိုက်ထဲတွင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည်။ ကျောက်စာတိုင်အငယ်ကိုမူ ပုဂံပြတိုက်တွင် ပြောင်းရွှေ့ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ကျောက်စာတိုင် နှစ်ခုစလုံး အကြောင်းအရာတူ ဖြစ်သည်။

ကျောက်စာ၏ ဆိုလိုရင်းအကျဉ်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

‘သီရိ နမော ဗုဒ္ဓါယ၊ ဘုရားသခင် သာသနာတော်အနှစ် တစ်ထောင့်ငါးရာနှစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ် လွန်လေပြီးသော ဤ အရိမဒ္ဒနပူရမည်သော ပြည်၌ သီရိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ မည်သောမင်းသည် မင်းပြု၏။ ထိုမင်း၏ ချစ်မြတ်နိုး ဖွယ်သော မိဖုရားသည်ကား တြိလောကဝဋ်သကာဒေဝီမည်၏။ ထိုမြတ်နိုးအပ်သော မိဖုရား၏ သားတော်ကား ရာဇ ကုမာရမည်၏။ ထိုမင်း၌ ရှိသော ကျွန်သုံးရွာတို့ကို မိဖုရားအား ပေးသနားတော်မူပြီး မိဖုရားသည် ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွားလေသော် ထိုမိဖုရား၏ ဝတ်ဆင်သော တန်ဆာနှင့် တကွ ကျွန်သုံးရွာကို သားတော် ရာဇကုမာရမင်းသား အား သနားတော်မူလေ၏။

ထိုမင်းသည် အနှစ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ် မင်းပြုပြီးသော် ပြင်းထန်သော ရောဂါဝေဒနာ နှိပ်စက်လေရကား ရာဇကုမာရ မည်သော မင်းသားသည် မိမိအား မွေးမြူဖူးပေသော ခမည်းတော်မင်းကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အောက်မေ့သဖြင့် ဘုရားသခင်နှင့်တူစွာ ရွှေအတိပြီးသော ဆင်းတုတော်တစ်ဆူကို သွန်းလုပ်၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးရှေ့တော်သို့ ပင့်ပြီး လျှင် ဤသို့ လျှောက်ထား၏။ ဤဆင်းတုတော်ကို ခမည်းတော်ဘုရားအဖို့ ကျွန်တော် သွန်းလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား ပေးသနားတော်မူသော ကျွန်သုံးရွာကိုလည်း ရွှေဆင်းတုတော်အား လှူဒါန်းပါ၏။ ခမည်းတော်ဘုရား နှစ်သိမ့်ပါစေသတည်း’

‘မင်းကြီးသည် များစွာ နှစ်လိုရကား ‘သာဓု၊ သာဓု’ဟူ၍ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော် မဟာထေရ်(ရှင် အရဟံ)၊ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊ သုမေဓာ၊ ဗြဟ္မပါလ၊ ဗြဟ္မဒီပ၊ သောဏ၊ သဗ္ဗံသေနမထေရ်တို့၏ ရှေ့တော်၌ ဝသုန္ဒြီနတ်ကို သက်သေပြ၍ ရေစက်သွန်းချ လှူဒါန်းလေ၏။ ယင်းသို့ ရေစက်သွန်းချပြီးသော် ထိုမင်းကြီး၏ ချစ်

မြတ်နိုးတော်မူသော မိဖုရား၏သားတော် ရာဇကုမာရမင်းသားသည် ရွှေအထွတ်တင်သော ဂူတစ်ဂူတစ်ဆူကို တည်၍ ထိုဂူ၌ ရွှေဆင်းတုတော်ကို ဌာပနာလေ၏။ ထို့နောက် နလံတစ်ရွာ၊ ရပယ်တစ်ရွာ၊ ဟင်ဘိုတစ်ရွာ ဤသုံးရွာတို့မှ လူတို့ကိုခေါ်၍ တည်ထားသော ဂူတွင် ရေစက်သွန်းချ၍ လှူဒါန်းပြီးလျှင် ဤသို့ ဆုတောင်းပတ္တနာပြု၏။ ဤသို့ လှူဒါန်းရသောကောင်းမှုကြောင့် ငါ့အား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသတည်း။ နောင်သောအခါ ငါ၏သားသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ မြေးသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ အဆွေအမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ တခြားသော သူတို့သည်လည်းကောင်း ဤဘုရားတွင် ငါလှူထားသော ကျွန်တို့အား နှိပ်စက်ကလူပြုသည်ရှိသော် ထိုသူတို့သည် အရိမေတု တေယျဘုရားရှင်အား မဖူးရစေသတည်း’

မြစေတီကျောက်စာသည် ပုဂံသမိုင်းကို ခြေရာကောက်သူများအတွက် ခိုင်လုံသော အထောက်အထားတစ်ခုဖြစ်နေသည်။ ဘာသာစကားလေးမျိုးဖြင့် ထိုးထားသည့်အတွက် ဘာသာဗေဒသမိုင်းအမြင်ဖြင့် ကြည့်လျှင်လည်း အထူးပင် တန်ဖိုးရှိနေသည်။ အကယ်၍ မြစေတီကျောက်စာသာ မရှိပါက ကျန်စစ်သားတွင် အမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသူ စံပြသားတော်တစ်ပါး ရှိသည်ကိုပင် သိရမည် မဟုတ်ပေ။ နန်းလျာဥပရာဇ် စစ်စစ်ဖြစ်ပါလျက် သားတော် ရာဇကုမာရသည် မိမိကိုကျော်လွန်လျက် သူတစ်ပါးအား ထီးမွေနန်းမွေပေးသောအခါ ဓားတစ်ပြက် တုတ်တစ်ပြက်မလုပ်ဘဲ ကိုယ်ကျိုးကိုစွန့်ပြီး ခမည်းတော်၏ အစီအမံကို လိုက်နာလေသည်။ ခမည်းတော်မျက်နှာတိမ်းပြီး တူတော်အလောင်းစည်သူက ထီးနန်းသိမ်းသောအခါတွင်လည်း ပုန်ကန်ခြားနားခြင်း မပြုပေ။

မြေးကိုအရင်း သားကိုအဖျားပြုသော ခမည်းတော်အား ရန်ငြိုးမထားရုံမျှသာမက မိဘ၏ကျေးဇူးတော်အနန္တကို အောက်မေ့လျက် ခမည်းတော်အား ရောဂါကုသ၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခဲ့သည်။ ယင်းအဖြစ်အပျက်မျိုးသည် ကမ္ဘာ့သမိုင်း၌ လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်းကောင်း မဖြစ်ဖူးမြဲ ထူးကဲသော အဖြစ်အပျက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ယင်းအဖြစ်အပျက်မှတစ်ပါး ရာဇကုမာရနှင့်ပတ်သက်သော တခြားအကြောင်းအရာများသည် သမိုင်းစာမျက်နှာများ၌ တိမ်မြုပ်နေသည်။ ယင်းအဖြစ်အပျက် တစ်ကွက်တည်းနှင့်ပင် ရာဇကုမာရသည် မြန်မာ့သမိုင်း၌ စံပြဘုရင့်သားတော်တစ်ပါးအဆင့် ရောက်ရှိသွားသည်။

ယင်းကဲ့သို့ သမိုင်းတွင် အထူးအရေးကြီးသော မြစေတီကျောက်စာနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသဖြင့် မြစေတီဘုရားသည်လည်း ပုဂံရှိ ပုထိုးများအနက် ထင်ရှားကျော်ကြား လူသိများသော ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်နေသည်။ အမှန်က ‘ရာဇကုမာရမင်းသားသည် ရွှေအထွတ်တင်သော ဂူတစ်ဆူကို တည်၍ ထိုဂူ၌ ရွှေဆင်းတုတော်ကို ဌာပနာ၏’ဟု ဆိုထားသော မြစေတီကျောက်စာအရ တည်ပြီး ရွှေဆင်းတု ဌာပနာသောဘုရားမှာ မြစေတီမဟုတ်ပေ။ မြစေတီဘုရား၏ မြောက်ဘက်၌ ကပ်လျက်ရှိသော ဂူပြောက်ကြီးဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း မြစေတီဘုရားမှာ မြစေတီဘွဲ့အမည်ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြစေတီကျောက်စာကို အကြောင်းပြု၍လည်းကောင်း ရာဇကုမာရဇာတ်လမ်းနှင့် ပိုပြီး ဆက်စပ်မှုရှိသလို ဖြစ်နေသည်။

သမိုင်းပြတိုက်ထဲက ဘုရားမျိုးမဟုတ်ဘဲ ဘုရားဆောင်ပေါ်က ဘုရားမျိုးဖြစ်နေလျှင် ထိုဘုရားရှိ ရှေးဟောင်းအနုပညာလက်ရာများသည် သဒ္ဓါတရားလွန်ကဲသူများ၏ ထုံးသင်္ကန်း၊ ရွှေသင်္ကန်းများ ဖုံးအုပ်လွှမ်းမိုးခြင်းခံရသဖြင့် မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားတတ်သည်။ မြစေတီဘုရားမှာလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ကိုးကွယ်

ဆည်းကပ်ခြင်း ခံရသော ဘုရားဖြစ်၍ သဒ္ဓါ၏ အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော ထုံးအထပ်ထပ်တို့သည် ရှေးဟောင်း အနုပညာ အမွေအနှစ်များကို ဖုံးအုပ်ထားလိုက်လေပြီ။ စေတီ၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ပစ္စယာသုံးဆင့်ထောင့်ဝိုက်ဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့ရုပ်များမှာ စေတီ၏ အဆင်တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်နေကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် မြစေတီကို ဖူးလျက်၊ မြစေတီပရိဝုဏ်အတွင်းက မြစေတီကျောက်စာကို ဖတ်လျက် သားတော်ရာဇကုမာရ၏ စွန့်လွှတ်မှုနှင့် ဖခင်အပေါ်ထားသော မေတ္တာဓာတ် ကြီးမားပုံကို ပုဂံသမိုင်းနှင့် ပုဂံကျောက်စာထဲတွင် ရှာဖွေနေသည်။

မြင်းကပါ ဂူပြောက်ကြီး

‘... ထိုမင်းသည် အနှစ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ် မင်းပြုပြီးသော် ပြင်းထန်သော ရောဂါဝေဒနာ နှိပ်စက်လေရကား ရာဇကု မာရမည်သော မင်းသားသည် မိမိအား မွေးမြူဖူးပေသော ခမည်းတော်မင်းကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အောက်မေ့ သဖြင့် ဘုရားသခင်နှင့်တူစွာ ရွှေအတိပြီးသော ဆင်းတုတော်တစ်ဆူကို သွန်းလုပ်၍ ခမည်းတော်မင်းကြီး ရှေ့တော်သို့ ပင့်ခဲ့ပြီးလျှင် ဤသို့ လျှောက်ထားလေ၏။

ဤရွှေဆင်းတုတော်ကို ခမည်းတော်ဘုရားအဖို့ ကျွန်တော် သွန်းလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ခမည်းတော်ဘုရား ပေးသနားတော်မူ သော ကျွန်သုံးရွာကိုလည်း ရွှေဆင်းတုတော်အား လှူဒါန်းပါ၏။ ခမည်းတော်ဘုရား နှစ်သိမ့်ပါစေသတည်း’

‘... မင်းကြီးသည် များစွာနှစ်လိုရကား သာဓု သာဓု ဟူ၍ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော် ဂိုဏ်းအုပ် ဆရာတော် မဟာထေရ်(ရှင်အရဟံ)၊ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၊ သုမေဓာ၊ ဗြဟ္မပါလ၊ ဗြဟ္မဒီပ၊ သောဏ၊ သဗ္ဗံ သေနမထေရ်တို့၏ ရှေ့တော်၌ ဝသုန္ဒြီနတ်ကို သက်သေပြု၍ ရေစက်သွန်းချ လှူဒါန်းလေ၏။ ယင်းသို့ ရေစက်သွန်း ချပြီးသော် ထိုမင်းကြီး၏ ချစ်မြတ်နိုးတော်မူသော မိဖုရား၏သားတော် ရာဇကုမာရမင်းသားသည် ရွှေအထွတ်တင် သော ဂူတစ်ဂူတစ်ဆူကို တည်၍ ထိုဂူ၌ ရွှေဆင်းတုတော်ကို ဌာပနာလေ၏။

ထို့နောက် နလံတစ်ရွာ၊ ရပယ်တစ်ရွာ၊ ဟင်ဘိုတစ်ရွာ ဤသုံးရွာတို့မှ လူတို့ကိုခေါ်၍ တည်ထားသော ဂူတွင် ရေစက်သွန်းချ၍ လှူဒါန်းပြီးလျှင် ဤသို့ ဆုတောင်းပတ္တနာပြု၏။ ဤသို့ လှူဒါန်းရသောကောင်းမှုကြောင့် ငါ့အား

သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသတည်း။ နောင်သောအခါ ငါ၏သားသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ မြေးသည်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ အဆွေအမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ တခြားသော သူတို့သည်လည်းကောင်း ဤဘုရားတွင် ငါလှူထားသော ကျွန်တို့အား နှိပ်စက်ကလူပြုသည်ရှိသော် ထိုသူတို့သည် အရိမေတ္တေယျဘုရားရှင်အား မဖူးရစေသတည်း’

မြစေတီကျောက်စာ မြစေတီကျောက်စာ အဆိုအရ ကျန်စစ်သား၏ သားတော် ရာဇကုမာရသည် ရွှေအထွတ်တင်သော ဂူဘုရားတစ်ဆူတည်သည်ဟူ၍ သိရသည်။ မြစေတီကျောက်စာ၌ ဖော်ပြထားသော ဂူဘုရားမှာ ဂူပြောက်ကြီးဖြစ်သည်။ ဂူပြောက်ကြီးအမည်နှင့် ပုဂံတွင် ထင်ရှားသော ဘုရားနှစ်ဆူရှိသည်။ တစ်ဆူမှာ ဝက်ကြီးအင်းရွာအနီး ကျန်စစ်သားဥမင်၏ အရှေ့တောင်ဘက်အနီးရှိ ဂူဘုရားဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဆူမှာမူ မြင်းကပါရွာ မြစေတီဘုရားအနီးရှိ ရာဇကုမာရတည်သော ဂူဘုရားဖြစ်သည်။

မြစေတီနှင့်ဂူပြောက်ကြီးကို တစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူ နီးနီးကပ်ကပ် ရှိနေသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြစေတီကျောက်စာကို အကြောင်းပြု၍ လည်းကောင်း၊ ကျန်စစ်သားနှင့် ရာဇကုမာရ သားအဖနှစ်ဦး၏ ဇာတ်လမ်းနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေသောကြောင့် လည်းကောင်း ‘မြစေတီနှင့် ဂူပြောက်ကြီး’ ဟူ၍ ဒွန်တွဲ ခေါ်နေကြသည်။

ဂူပြောက်ကြီးသည် သားတော် ရာဇကုမာရ၏ ဖခမည်းတော်အပေါ်ထားရှိသော မေတ္တာစစ်မေတ္တာမှန်၏ ရုပ်လုံးရုပ်သွင် ဖြစ်နေသဖြင့် ကျန်စစ်သားနှင့် ရာဇကုမာရတို့၏ ဇာတ်လမ်းကိုပင် တစ်ဖန် ပြန်ကောက်ရပေလိမ့်မည်။

အကွေ့အကောက် အတက်အဆင်း ရှုပ်ထွေးမြားမြောင်လှသော ဘဝခရီးတစ်လျှောက်ကို ကျော်လွှားဖြတ်သန်းလာခဲ့ပြီးနောက် ကျန်စစ်သား၏ လွမ်းမောဖွယ်ကောင်းလှသော ဇာတ်လမ်းရှည်ကြီးသည် နိဂုံးချုပ်ချိန် ရောက်လာသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် နာမကျန်းဖြစ်နေသောကြောင့် သေရာညောင်စောင်းတွင် လျောင်းစက်နေရရှာသည်။

ထိုအချိန်၌ သားတော် ရာဇကုမာရသည် အနန္တဂိုဏ်းဝင် ကျေးဇူးရှင် ဖခမည်းတော် ကောင်းရာသုဂတိရောက်စေရန် ရည်သန်လျက် ရွှေဆင်းတုတစ်ဆူ သွန်းလုပ်၍ ယင်းရွှေဆင်းတုကို ဌာပနာပြီးလျှင် ရွှေအထွတ်တင် ဂူဘုရားတစ်ဆူ တည်ထားကိုးကွယ်သည်။

ထိုအကြောင်းကို မြန်မာ၊ ပါဠိ၊ မွန်၊ ပျူ ဘာသာစကားလေးမျိုးဖြင့် ကျောက်စာရေးထိုးထားသည်။ ယင်းကျောက်စာမှာ မြစေတီအနီး၌ တွေ့ရှိရ၍ မြစေတီကျောက်စာအမည်တွင်နေသော်လည်း အမှန်မှာ မြစေတီဘုရားထက်ပင် ဂူပြောက်ကြီးနှင့် ပတ်သက် ဆက်နွှယ်နေသည်။

မြစေတီနှင့် ဂူပြောက်ကြီးသည် တူညီသော နောက်ခံအကြောင်းတို့ကြောင့် ညီတော်နောင်တော် ဘုရားနှစ်ဆူဟူ၍ အတူယှဉ်တွဲခေါ်ကြသော်လည်း အနေအထားအရေရာ၊ ပုံသဏ္ဌာန်အရပါ တစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူ မတူ ကွဲပြားခြားနားလျက် ရှိနေသည်။ မြစေတီက စေတီရိုးရိုးဖြစ်နေပြီး ဂူပြောက်ကြီးက ဂူဘုရားဖြစ်သည်။ မြစေတီသည် ထုံးရောင်ဖွေးဖွေး၊ ရွှေရောင်ဝင်းဝင်းနှင့် မည်သည့်အချိန်ဖူးသစ်လွင်တောက်ပနေသော ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သော်လည်း ဂူပြောက်ကြီးမှာမူ မူရင်အရောင်အဆင်းဖြစ်သော အုတ်နီရောင်၊ အင်္ဂါတေရောင်ကို မစွန့်လွှတ်ပေ။ မြစေတီက ခေတ်သစ်အသွင် ဆောင်နေသော်လည်း ဂူပြောက်ကြီးက ခေတ်ဟောင်းအသွင်ကို ထိန်းထားသည်။ မြစေတီ၌ ရှေးဟောင်း

အနုပညာလက်ရာဟူ၍ တစ်စုံတစ်ရာ ရှာမရတော့ပြီ ဖြစ်သော်လည်း ဂူပြောက်ကြီး၌မူ အင်္ဂတေပန်း၊ နံရံပန်းချီ စသော ရှေးဟောင်း ပုဂံအနုပညာ လက်ရာများ အများအပြား ကျန်ရှိနေသေးသည်။

ဂူပြောက်ကြီး၏ လိုဏ်ဂူအရှေ့ဘက် မျက်နှာစာအဝင်ပေါက် အပြင်ဘက်တွင် ဂူ၏အဆင်တန်ဆာဖြစ်သော အင်္ဂတေပန်းစသည်တို့ကို မတွေ့ရတော့ပြီဖြစ်သော်လည်း ဘေးဘက်၊ နောက်ဘက်၊ အပြင်ဘက်တို့၌မူ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ ထောင့်ပန်း စသည်တို့ ရှိနေကြသည်။ ဂူ၏ လေသာပြတင်းပိတ် ကျောက်ပန်းဖောက်အချပ်နှင့် အင်္ဂတေပန်းတို့မှာ အလွန်လက်ရာမြောက်လှသည်။ တံတိုင်းအတွင်း၌ အင်္ဂတေအခင်းပတ်လမ်း ပြုလုပ်ထားသည်ဖြစ်၍ ဂူကိုပတ်လျက် ပုဂံခေတ် အနုပညာလက်ရာများကို စိမ်ပြေနေပြေ ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်သည်။

ဂူပြောက်ကြီးသည် အာရုံခံမုန် အရှေ့ဘက်လှည့်ထားသော ဂူဘုရားဖြစ်သည်။ တိုက်မမှာ လေးထောင့်ဖြစ်သည်။ ဘေးနံရံတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ လက်များစွာရှိသော နတ်ရုပ်ကြီးများကို တွေ့ရသည်။ ဂူအတွင်းဘက် အရှေ့ဆောင်နံရံ များမှာ ပန်းချီလက်ရာများသည် အသင့်အတင့်ဝင်ရောက်နေသော အလင်းရောင်အောက်တွင် ကျရောက်နေကြသည်။ သို့သော်လည်း ဂူအတွင်း ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီး စံပယ်နေတော်မူသည့်အခန်းကို ပတ်သွားသော ပတ်လမ်းနံရံနှင့် လေသာပြတင်းပေါင်နံရံရှိ ပန်းချီလက်ရာများကိုမူ လက်နှိပ်ဓာတ်မီး စသော အလင်းရောင်၏ အကူအညီမပါဘဲနှင့် လေ့လာကြည့်ရှုနိုင်ဖို့ မလွယ်ပေ။

အမှောင်ကြီးစိုးနေသည့် နံရံများရှိ ဆေးရောင်စုံပန်းချီကားများမှာမူ မူလ ပကတိအတိုင်းလိုလိုပင် ရှိနေကြသည်။ အပြာနုရောင်၊ ပန်းရောင်မှစ၍ ပုဂံခေတ်သုံး ဆေးရောင်စုံမျိုးစုံ သုံးစွဲထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများ၏ အကြောင်းအရာများမှာ ဇာတ်နိပါတ်၊ ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်စဉ် ဗုဒ္ဓဝင်များနှင့် လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ဆိုင်ရာ ဩဝါဒကထာများနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေကြသည်။ ပန်းချီ အနုပညာလက်ရာများ၏ ပုံစံများကို ရှေးဟောင်း မွန်ဘာသာစကားဖြင့် စာတန်းထိုးဖော်ပြထားသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ အဓိကကျသော အတွင်းခန်းထဲက ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးသည် ပျက်စီးယိုယွင်းသွားပြီ။ သို့ရာတွင် အတွင်းခန်းအပြင်ဘက် နံရံချိုင့်များနှင့် အတွင်းဘက်နံရံချိုင့်များ၌ရှိသော ကျောက်ဆင်းတု ၁၉ ဆူတို့မှာမူ ပုဂံခေတ် ကျောက်ဆစ်အနုပညာလက်ရာ၏ နမူနာအဖြစ် တည်ရှိနေကြတုန်းပင်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဂူပြောက်ကြီးကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုရင်း သူ၏ နှလုံးသားတွင် ပုံပေါ်နေသည့် ပန်းချီကားများ ကို နံရံပန်းချီများထဲတွင် ရှာဖွေကြည့်ရှုသည်။ သို့သော် မည်သည့်နေရာမှာမျှ မတွေ့ရ။ ယင်းပန်းချီကားများမှာ ခုနစ် နှစ်သားအရွယ် သားတော်ကလေးကို လက်ကဆွဲပြီး ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီး၏ ရှေ့တော်မှောက် ရောက်လာသော သမု ဘူလ၏ပုံ၊ မြေးတော်ကို နန်းလျာထားပြီးကာမှ သားတော်အစစ် ဘွားခနဲပေါ်လာသဖြင့် ဝမ်းနည်းပက်လက်ဖြစ်နေ သော ကျန်စစ်သား၏ပုံ၊ သေရာညောင်စောင်း၌ လဲလျောင်းနေရရှာသော ခမည်းတော် ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏အပါး၌ ခမည်းတော်အတွက် သားတော် ရာဇဂျေမာရက ရွှေဆင်းတုကို ရေစက်သွန်းချ လှူဒါန်းနေပုံ၊ ရွှေဆင်းတုကို ဌာပနာ၍ ရွှေအထွတ်တင် ဂူဘုရားတစ်ဆူ တည်ထားကိုးကွယ်နေပုံများ ဖြစ်ပေသည်။

မနုဟာ

‘အနော်ရထာမင်းစောလည်း ပုဂါရာမသို့ရောက်လျှင် ဆောင်ယူတော်မူခဲ့သော သူရဲ၊ သူခက်အစရှိသော ပညာသည် အပေါင်းတို့ကို အသီးသီး အစုအကွက်ချ၍ နေရ၏။ သရီရဓာတ်တော်အပေါင်းတို့ကိုလည်း ရတနာအတိပြီးသော ပတ္တမြားကြုတ်တွင် ဌာပနာ၍ ခေါင်းရင်းတော်၌ အမြဲထား၍ ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ ပိဋကတ်အစုံသုံးဆယ်ကိုလည်း ရတနာအတိပြီးသော ပြာသာဒ်၌ ထား၍ အရိယာ သံဃာတော်အား သင်ကြားပို့သရ၏။ မနုဟာမင်းကိုလည်း မြင်းက ပါအရပ်၌ အလုပ်အကျွေးနှင့်တကွ နေရ၏’

‘ထိုမနုဟာမင်းအာနုဘော်သည်ကား စကားပြောသော် ခံတွင်းမှ စက်ပြောင်ပြောင်ထွက်သောဟူ၏။ အနော်ရ ထာမင်းစောလည်း မနုဟာမင်း အဖူးအမြင်လာ၍ ဦးချလာသောအခါ ကြက်သီးမွေးညင်းထ၍ ထိတ်ထိတ်လန့်လန့် ရှိ တော်မူချေ၏။ ရှည်လတ်သော် မနုဟာမင်း ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်ကို ညံ့စေခြင်းငှာ မုနောလင်ပန်းနှင့် စားတော်ပြင် ပြီးသော် ဘုရားမှာတင်စေ၍ ထိုစားတော်ဖြင့် မပြတ် မင်းကို ကျွေးတော်မူ၏။ မနုဟာမင်းလည်း မစုံစမ်း မဆင်ခြင် စားတော်ခေါ်လေ၏။ ရှည်လတ်သော် မိမိခံတွင်းမှထွက်သော စက်ရောင်သည် ကွယ်ခဲ့၏။ ထိုစက်ရောင်ကွယ်ရာတွင် မှ ငါ ကြံငြားသော်လည်း မဖြစ်နိုင်ရာဟူ၍ နှလုံးချသောဟူ၏။ ယင်းသို့မှ သံဝေဂရသည်ဖြစ်၍ ‘သံသရာဝယ် ကျင်လည်သရွေ့ သူနိုင်သည်ကို မဖြစ်လို’ဟူ၍ ကြီးစွာသော ဘုရားထက်ဝယ်တော်တစ်ဆူ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူဟန် ပေါင်းလဲတစ်ဆူ တည်တော်မူ၏။ ထိုဘုရားကို ယခုတိုင်အောင် မနုဟာဟူ၍ တွင်၏’

မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး မန္တဟာဘုရားသည် မြင်းကပါရွာတွင်ရှိသော ဂူဘုရားများအနက် အထင်ရှားဆုံး၊ အကြီးမားဆုံး ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ပိဋကတ်တော် ရယူလိုသည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသထုံကို စစ်အားဖြင့် အနိုင်တိုက်ယူပြီးလျှင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိနှင့် ပညာသည်များကိုလည်းကောင်း၊ အရိယာနွယ်ဝင် ထေရ်သံဃာအရှင်မြတ်များကိုလည်းကောင်း ပုဂံပြည်သို့ ဆောင်ကြဉ်းလာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သထုံဘုရင် မန္တဟာမင်းကိုလည်း စစ်သုံးပန်းအဖြစ် ပုဂံပြည်သို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ပုဂံပြည် မြင်းကပါအရပ်၌ စစ်သုံးပန်းအဖြစ်ဖြင့် နေရစဉ်ကာလအတွင်း မန္တဟာမင်းကြီးသည် မန္တဟာဘုရားကို တည်ခြင်းဖြစ်၏။ ပုဂံပြည်၏ သုံးပန်းအဖြစ်ဖြင့်နေရသော မန္တဟာမင်းကြီးနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ မင်းကြီးတည်သော မန္တဟာဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်များရှိသည်။ တချို့ဇာတ်လမ်းများမှာ သမိုင်းစာအုပ်များ၌ပါရှိပြီး တချို့ဇာတ်လမ်းများမှာ တစ်ဆင့်စကားတစ်ဆင့်ကြားသော ပါးစပ်စကားများ ဖြစ်ပုံရသည်။

မန္တဟာမင်းကြီးနှင့်ပတ်သက်သော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်မှာ မန္တဟာမင်းကြီးအား နံနိမ်သည့်ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ မှန်နန်းရာဇဝင် စသည်တို့၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် မန္တဟာမင်းသည် ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်ရှိသော ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ စကားပြောသည့်အခါ အာခံတွင်းက စက်ရောင်ဝင်းဝင်း ထွက်နေသည်။ ထိုအကြောင်းကို အနော်ရထာမင်းကြီး သိသွားသောအခါ ထိတ်လန့်သွားပြီး မန္တဟာမင်းကြီး ဘုန်းနိမ့်သွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ မုနောလင်ပန်းနှင့် ဘုရားဆွမ်းတော်တင်ပြီး ဆွမ်းတော်ကျကို မန္တဟာမင်းအားကျွေးသည်။ ဆွမ်းတော်စွန့် စားမိသောကြောင့် မန္တဟာမင်း ဘုန်းတန်ခိုးပြယ်သွားသည်။

သုံးပန်းဘဝဖြင့်နေရသော မန္တဟာမင်းသည် မိမိတိုင်းပြည်၌ ဘုရင်တစ်ဆူအဖြစ် နေရသလောက်မူ လွတ်လပ်မှုရှိမည်မဟုတ်ပေ။ နန်းဘုရား၌ ခြွေရံသင်းပင်းများနှင့် ထည်ထည်ဝါဝါ နေရသည်ဆိုသော်လည်း အကျယ်ချုပ်နှင့် နေရသည့်သဘောသာဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် မန္တဟာမင်းကြီးအား အထိုက်အလျောက် လွတ်လပ်ခွင့်ပေးထားသော်လည်း နောက်ပိုင်း၌ မန္တဟာမင်းနှင့် အနွယ်တော်များအား ရွှေစည်းခုံဘုရား၌ ဘုရားကျွန်အဖြစ် လှူဒါန်းထားလိုက်သည်ဖြစ်၍ မန္တဟာမင်းမိသားစုသည် ဇာတ်နိမ့်ဘဝရောက်သွားရသည်ဟု တချို့သမိုင်းများ၌ ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် အနော်ရထာမင်းကြီးသည် မန္တဟာမင်းအပေါ် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုပြုသည်မှာ မဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်းမရှိပေ။

သို့သော်လည်း မန္တဟာမင်း၏ အာခံတွင်းက စက်ဝင်းဝင်းဇာတ်လမ်းသည် အနော်ရထာမင်းကြီး၏ ယင်းဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို ဇာတ်နာအောင်၊ သို့မဟုတ် ‘ဒရာမက်တစ်’ ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပေးထားခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပုဂံသမိုင်းဆရာတို့သည် ဘုန်းရှင်ကံရှင်တစ်ဦးဦးအား အာခံတွင်းထဲက စက်ရောင်ပိုင်ရှင်အဖြစ် ကင်ပွန်းတပ်လေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ ကင်ပွန်းတပ်သည့် အခြားသာဓကတစ်ခုလည်း ရှိသည်။ ကျန်စစ်သားကိုလည်း အာခံတွင်းထဲက စက်ရောင်ပိုင်ရှင်အဖြစ် သမုတ်ကြသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ကျန်စစ်သားအား မိခင်၏ဝမ်းဗိုက်အတွင်း ပဋိသန္ဓေတည်စဉ်ကပင် သုတ်သင်ပစ်ဖို့ ကြိုးစားသည်။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်ထမြောက်ခြင်းမရှိဘဲ ကျန်စစ်သား

တစ်စတစ်စ အရွယ်ရောက်လာပြီးနောက် ရဟန်းပြုသောအခါ ရဟန်း၏ခံတွင်းမှ စက်ရောင်ပြောင်ပြောင်လက်လက် ထွက်သည်ကို တွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်၍ အနော်ရထာမင်းကြီး ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သွားသည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် ဘုန်းရှင်ကံရှင် ကျန်စစ်သားအားလည်း ‘အာခံတွင်းထဲက စက်ရောင်’ လက်နက်တပ်ဆင် ပေးလိုက်ကြသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ရဟန်းပြုထားသော ကျန်စစ်သား၏ အာခံတွင်းထဲက စက်ရောင် ပြောင်ပြောင်ကို တွေ့ရသောအခါ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သွားသကဲ့သို့ မနုဿာမင်းကြီး၏ အာခံတွင်းထဲက စက်ရောင် ပြောင်ပြောင်ကို တွေ့ရသောအခါ၌လည်း ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သွားသည်။ ဇာတ်လမ်းနှစ်ပုဒ်စလုံး၌ အနော်ရထာ မင်းကြီးအား ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သွားစေသောအရာမှာ တူညီစွာပင် အာခံတွင်းထဲက စက်ရောင်ပြောင်ပြောင် ဖြစ် နေသည်။

ဆွမ်းတော်တင်ကို စားမိ၍ ဘုန်းတန်ခိုးပြယ်ရသည် ဆိုခြင်းမှာလည်း စဉ်းစားစရာပင်။ ယင်း အယူအဆသည် နောက်ပိုင်းခေတ် အဆက်ဆက်တွင်လည်း ပြန့်ပွားလာသည်။ ဆွမ်းတော်တင်ကို မစားကောင်း မစားအပ်သည့် အစာအာဟာရဟူ၍ ယူဆကြသည်။ ယင်းအယူအဆမှာ မနုဿာဇာတ်လမ်းကို အခြေခံခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေ လိမ့်မည်။ ဘုရားတင်ထားသော ဆွမ်းဘောဇဉ်မှာ အထွတ်အမြတ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ယင်းအထွတ်အမြတ်ကို မစား ကောင်း၊ မစားအပ်ဟု ယူဆခြင်းမှာ မသင့်လျော်ပေ။ ဆွမ်းတော်တင်ကို ခိုးစားမည်စိုးသောကြောင့် ထွင်ထားသည့် ထွင်လုံးများလား မသိပေ။ မဟာယာန ဘုန်းတော်ကြီးများသည် မိမိတို့သုံးဆောင်မည့် ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို ဘုရားတင် ပြီးမှ သုံးဆောင်လေ့ရှိကြသည်။ ပတ္တပိုဏ်ဓုတင်ဆောင် အချို့ထေရဝါဒဆရာတော်ကြီးများသည်လည်း ဆွမ်းဟင်း ထည့်ထားသော သပိတ်ကို ဘုရားကပ်ပြီးမှ ဘုဉ်းပေးကြသည်။ လေးစားကြည်ညိုအပ်သော ပတ္တပိုဏ်ဓုတင်ဆောင် နာမည်ကျော် ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆွမ်းဘောဇဉ်ထည့်ထားသော သပိတ်ကို ဘုရားကပ်လှူပြီးမှ ဘုဉ်းပေးသည်ကို တွေ့ဖူးသည်။

မနုဿာဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက် တချို့ရှိသည်။ ယင်း ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်များမှာ လည်း မနုဿာမင်းကြီး၏ သုံ့ပန်းဘဝ မလွတ်လပ်မှုနှင့် အနော်ရထာမင်းကြီး၏ မနုဿာမင်းအပေါ် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းအားဖြင့် ဖော်ပြနေကြသည်။

ပုဂံပြည်၌ မင်းမိဖုရားနှင့် မင်းညီမင်းသား မှူးမတ်များသည်လည်းကောင်း၊ အရပ်သူ အရပ်သားများသည် လည်းကောင်း အပြိုင်အဆိုင် ဘုရားပုထိုးတည်ကြသည်။ ပုဂံပြည်သို့ သုံ့ပန်းအဖြစ် ရောက်ရှိလာသောအခါ မနုဿာ မင်းသည်လည်း ဘုရားတစ်ဆူ တည်လိုသည့်ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်လာသည်။ သို့ရာတွင် အနော်ရထာမင်းကြီး၏ သုံ့ပန်းဘဝ ဖြင့် နေရသည်ဖြစ်၍ မနုဿာမင်းကြီးတွင် ဘုရားတစ်ဆူတည်နိုင်လောက်အောင် ငွေကြေးမန အလုံအလောက် မရှိ ပေ။ မိမိ၏ မနောမယကျောက်မျက်ရွဲကို မြင်းကပါသူကြွယ်တစ်ဦးထံ ရောင်းချလိုက်သောအခါ အသပြာငွေ လှည်း ခြောက်စီးတိုက် ရရှိသည်။ ယင်း ငွေအသပြာဖြင့် မနုဿာမင်းသည် မနုဿာဘုရားကိုတည်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်း ဇာတ်လမ်းမှာ မနုဿာမင်း၏ မလွတ်လပ်သော သုံ့ပန်းဘဝကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းအားဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်ချင်ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ယင်းအကြောင်းကို မနုဿာကျောက်စာ၌လည်း ဖော်ပြထားသည့် အပြင် သုံ့ပန်းဘဝ၌ ငွေကြေးအလျှံပယ် မသုံးနိုင်ခြင်းမှာ ယုတ္တိကင်းမဲ့သော အဖြစ်အပျက်လည်း မဟုတ်နိုင်ပေ။

နောက် ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ကိုမူ သုတေသီအချို့က လက်မခံပေ။ ယင်းဇာတ်လမ်းမှာ မနုဗဟာမင်းအပေါ် အနော်ရထာမင်းကြီး၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းအားဖြင့် ဖော်ပြထားသည်ဆိုသော မနုဗဟာဘုရား ဂူအတွင်းမှ ရုပ်ပွားတော်ကြီးများဖြစ်သည်။ မနုဗဟာဘုရား ဂူအတွင်း၌ ရှေ့ဘက်တွင် ထိုင်တော်မူ ဆင်းတုတော်ကြီးသုံးဆူနှင့် နောက်ဘက်တွင် လျောင်းတော်မူ ဆင်းတုတော်ကြီး တစ်ဆူရှိသည်။ ယင်းဆင်းတုတော်ကြီးများသည် အလွန်တရာ ကြီးမားတော်မူကြသည်ဖြစ်၍ ဂူအတွင်း နေရာအပြည့် ဖြစ်နေကြသည်။ ဆင်းတုတော်ကြီးများသည် မလှုပ်သာ မလှည့်သာသည့်ပမာ ကျပ်ကျပ်တည်းတည်း ဖြစ်နေကြသည်။ ယင်းသို့ နေရာမဆံ့အောင် ဆင်းတုတော်ကြီးများကို ဉာဏ်တော်ကြီးကြီးမားမား ထုလုပ်ပူဇော်ထားခြင်းမှာ မနုဗဟာမင်းကြီးသည် အနော်ရထာမင်းကြီး၏ အထိန်းအချုပ် အကွပ်အကဲအောက်၌ မလှုပ်သာမလှည့်သာနေရပုံကို ဖော်ပြလိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ယင်းထင်မြင်ချက်မှာ ရိုးရိုးစင်းစင်း ဖွဲ့ဆိုထားသော ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဝေဖန်ရေးဆရာက ဝေဖန်ရေးဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ကြည့်ပြီး နိမိတ်ပုံတွေ၊ သင်္ကေတဝါဒတွေနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလျက် ဝေဖန်သုံးသပ်ထားသည်နှင့် တူနေသည်။ အမှန်က ယင်းသို့ လိုဏ်ဂူအတွင်း၌ ဆင်းတုတော်ကြီးများ မွန်းကျပ်ပိတ်လှောင်နေခြင်းမှာ မနုဗဟာမင်းကြီး၏ သင်္ကေတဝါဒမဟုတ်ဘဲ လိုဏ်ဂူကို ကြီးကြီးမားမား တည်ဆောက်နိုင်အောင် အင်အားမရှိခြင်းနှင့် ဆင်းတုတော်ကြီးများကို သူများတကာနှင့်မတူအောင် ထူးထူးခြားခြား၊ ကြီးကြီးမားမား ပူဇော်လိုခြင်းကို အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်။

မနုဗဟာဘုရားအတွင်း၌ ဆင်းတုတော်ကြီးများသာလျှင် ကြီးမားကြသည်မဟုတ်ပေ။ ဆင်းတုတော်ကြီးများ၏ ရှေ့မျက်နှာစာရှိ သပိတ်မှာလည်း ဆင်းတုတော်ကြီးများနှင့် လိုက်ဖက်အောင်ပင် ကြီးမားလှပေသည်။

မနုဗဟာဘုရားသည် အကျဉ်းသားစစ်သုံးပန်းဘဝဖြင့်နေရသော မနုဗဟာမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ လိုဏ်ဂူအတွင်း၌ ထုလုပ်ပူဇော်ထားသော ထိုင်တော်မူ ဆင်းတုတော်သုံးဆူနှင့် လျောင်းတော်မူဆင်းတုတော်ကြီးများသည် အလွန်တရာ ဉာဏ်တော်မြင့်မားကြသည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပုဂံဘုရားပုထိုးများတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားသော ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်နေသည်။

မနုဗဟာဘုရားသည် ကုလားကျောင်းခံဖြစ်သည်။ ပစ္စယာများပေါ်၌ စေတီငယ် ၃၇ ဆူ ပေါက်ထားသည်။ ဗောဓိပုဏ္ဏား ၃၇ ပါးကို ရည်ရွယ်၍ စေတီ ၃၇ ဆူ တည်ထားခြင်း ဖြစ်ပုံရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် မနုဗဟာဘုရားအတွင်းသို့ဝင်လျက် ထိုင်တော်မူဆင်းတုတော်ကြီးသုံးဆူနှင့် လျောင်းတော်မူ ဆင်းတုတော်ကြီးကို ဖူးသည်။ မနုဗဟာ ဂူဘုရားအတွင်းက ဆင်းတုတော်ကြီးများကို ဖူးရင်းနှင့် ခရီးသည်ကိုယ်တိုင် မွန်းကျပ်သလိုလို၊ အသက်ရှူမဝသလိုလို၊ မလွတ်လပ်သလိုလို ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် ကျဉ်းကျပ်သော ဂူအတွင်းမှ လေကို လွတ်လပ်စွာရှူ၍ ရှိုက်၍ရသော အပြင်ဘက်သို့ ထွက်လာခဲ့လေသည်။

နန်းဘုရား

ပုဂံခရီးသည်သည် မန္တဟာဘုရားမှ ထွက်လာခဲ့သည်။ မန္တဟာဘုရားရှေ့ဘက်၌ မန္တဟာကျောင်းဝင်းရှိသည်။ မန္တဟာကျောင်းဝင်းကို ဖြတ်သွားသောအခါ မန္တဟာကျောင်းဘေး၌ နန်းဘုရားကို တွေ့ရသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သထုံပြည်ကို သွားရောက်တိုက်ခိုက်လျက် အနိုင်ရသောအခါ သထုံပြည်၌ မန္တဟာမင်းကြီးကို သို့ပန်းအဖြစ် ပုဂံသို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်လာပြီးလျှင် ပုဂံ၌ အကျယ်ချုပ်နှင့်ထားသည်။ နန်းဘုရားသည် မန္တဟာမင်းကြီးနေခဲ့သောနေရာ၌ တည်ထားကိုးကွယ်သော ဘုရားဖြစ်၍ နန်းဘုရား အမည်တွင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ နန်းဘုရားသည် မန္တဟာမင်းကြီး အကျဉ်းသားဘဝဖြင့် နေခဲ့သောနေရာ၌ တည်ရှိခဲ့သော ဘုရားအမှန်ဖြစ်လျှင် မန္တဟာမင်းကြီးနေသောနေရာနှင့် မန္တဟာမင်းကြီးတည်သော မန္တဟာဘုရား၏နေရာမှာ တစ်ခေါ်လောက်သာ ဝေးမည်ဖြစ်သည်။

နန်းဘုရားကိုလည်း မန္တဟာမင်းကြီးပင် တည်သည်ဟု သမိုင်းဆရာတချို့က ဆိုသည်။ မန္တဟာမင်းကြီးသည် ပုဂံပြည်သို့ သို့ပန်းအဖြစ် ရောက်လာစက တစ်စုံတစ်ခုသော အတိုင်းအတာအထိ လွတ်လပ်မှုရှိပုံရသေးသည်။ ထို့ကြောင့် မန္တဟာဘုရားကို တည်သည့်အပြင် မိမိနေထိုင်သောနေရာ၌လည်း နန်းဆန်ဆန် ဘုရားတစ်ဆူကို တည်သည်။ နန်းဘုရားအတွင်း၌ ရာဇပလ္လင်ခန်းလို အခန်းမျိုး ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရှေးခေတ်က မြန်မာဘုရင်တချို့ ဘုရားပုထိုးတည်သည့်အခါ စိတ်ကူးမည်သို့ရှိသည်မသိ၊ ဂူဘုရားအတွင်း၌ ရာဇပလ္လင်ခန်းဆန်ဆန် တည်ဆောက်ထားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြို့ဟောင်းရှိ ရှစ်သောင်းဘုရား

ရောက်သွားစဉ်ကလည်း ရှစ်သောင်းဘုရားအတွင်း၌ ရဲတိုက်လိုလို၊ ထီးနန်းလိုလို အခန်းမျိုးကို တွေ့ရသည်။ ရန်သူနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရသည့်အခါ အခြေမလှဖြစ်လာလျှင် ခိုလှုံမှု ယူနိုင်သည်ဟူသော အတွေးဖြင့် ဘုရားဂူတွင်း၌ နန်းဆန်ဆန် ပုံသဏ္ဌာန်မျိုး ဖော်ထားကြသလား မသိပေ။ အင်းဝရှိ မယ်နုအုတ်ကျောင်း ရောက်သွားစဉ်ကလည်း အုတ်ကျောင်းကြီး၏ အတွင်းဘက် အနေအထားကို ကြည့်သည့်အခါ ယင်းကဲ့သို့သော အတွေးမျိုး ပေါ်ပေါက်လာသည်။

သမိုင်းဆရာတချို့ကမူ နန်းဘုရားကို မနုဟာမင်းကြီး၏မြေး နာဂသမန်းတည်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ နာဂသမန်းကိုပင် တချို့က မနုဟာ၏မြစ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ တချို့က မြေးဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုကြသည်။ ကျန်စစ်သား၏ သမီးတော် ရွှေအိမ်သည်နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားသော မွန်မျိုးနွယ် ဘုရင့်သားတော် (အသဝတ္တဓမ္မာ၏သားတော်) ဖြစ်၍ နာဂသမန်း(ရာကသမံ) သည် မနုဟာ (မကုဋ) ၏ မြေးဖြစ်သည်ဟုဆိုခြင်းက ပို၍ ယုတ္တိရှိသည်။

နာဂသမန်း၊ ရွှေအိမ်သည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဒဏ္ဍာရီဆန်သော အဆိုတစ်ရပ်ရှိသည်။ ယင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

‘ပဋိက္ကယားမင်းသားသည် ရွှေအိမ်သည်နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားလိုသည်။ မှူးမတ်များက မသင့်တော်ကြောင်း ကျန်စစ်သားမင်းအား လျှောက်ထားကြသောအခါ ကျန်စစ်သားသည် သမီးတော်ရွှေအိမ်သည်ကို စောလူးမင်း၏သားတော် စောယွမ်းနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးလိုက်သည်။ ပဋိက္ကယားမင်းသားသည် ပြဒါးရှင်လုံးပိုင်ရှင်ဖြစ်၍ ပြဒါးရှင်လုံး ငုံ့ပြီးလျှင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်လာရာ ကောင်းကင်၌ ဈာန်ပျံကြသော ရှင်အရဟံနှင့် တွေ့သည်။ ရှင်အရဟံက ရွှေအိမ်သည်နှင့် စောယွမ်း လက်ထပ်သည့်အကြောင်း ပြောပြလိုက်ရာ ပဋိက္ကယားသည် ‘အို’ ဟု အသံထွက်သွားပြီး ဟသွားသော ပါးစပ်ထဲမှ ပြဒါးရှင်လုံး ထွက်ကျသွားသည်။ ထိုအခါ မိုးမပျံနိုင်တော့ဘဲ မြေပေါ်ကျပြီး သေဆုံးသွားသည်။ ရွှေအိမ်သည်နှင့် စောယွမ်းတို့မှ မွေးလာသော အလောင်းစည်သူသည် ပဋိက္ကယားဝင်စားသူ ဖြစ်သည်’

ယင်းအဆိုမှာ ဒဏ္ဍာရီဆန်လွန်းသည်။ ဒဏ္ဍာရီထဲတွင် ရှင်အရဟံကိုပါ ဆွဲထည့်ထားသည်။ ရဟန္တာဟုပင် သမုတ်ခြင်းခံရသော ရှင်အရဟံသည် ယင်းကဲ့သို့သော ရှုပ်ရှုပ်ယှက်ယှက် လောကီလူမှုရေးကိစ္စများတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မည် မဟုတ်ပေ။ သမိုင်းသုတေသီတချို့၏ အဆိုမှာမူ တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ကျန်စစ်သားသည် သမီးတော် ရွှေအိမ်သည်ကို စောလူးမင်း၏သား စောယွမ်းနှင့် လက်ဆက်ပေးခြင်း မဟုတ်ပေ။ မနုဟာမင်း၏မြေးတော် နာဂသမန်းနှင့်သာ လက်ဆက်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

မနုဟာမင်းတွင် သုဓမ္မရာဇ်အမည်ရှိ သားတော်တစ်ပါးရှိသည်။ သုဓမ္မရာဇ်တွင် အသဝတ္တဓမ္မာအမည်ရှိ သားတော်တစ်ပါး ဖွားမြင်သည်။ နာဂသမန်း(ရာကသမံ)သည် အသဝတ္တဓမ္မာ၏ သားတော်ဖြစ်သည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် နာဂသမန်းနှင့် ရွှေအိမ်သည်တို့မှ မွေးဖွားသော သားတော်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ယင်းအယူအဆသာ မှန်မည်ဆိုပါက အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် ပုဂံခေတ် မွန်-မြန်မာ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၏ ရုပ်လုံးရုပ်သွင် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ကျန်စစ်သားမင်းသည် အနော်ရထာမင်းကြီး အစပျိုးလာခဲ့သော ခိုင်မာတောင့်တင်းသည့် မြန်မာနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်မှုကို ဆက်လက် အင်တိုက်အားတိုက် အကောင်အထည်ဖော်သူ ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်က တောင့်တင်းခိုင်မာသော မြန်မာနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးမှာ မွန်-မြန်မာ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သမီးတော် ရွှေအိမ်သည်အား နာဂသမန်းနှင့် လက်ထပ်ပေးသည် ဟူသော သမိုင်းသုတေသီတို့၏အဆိုမှာ ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်မှုနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်သည်ဟု ဆိုရမည်။

*

နန်းဘုရား၏ ပန္နက်ပုံစံမှာ လေးထောင့်စပ်စပ်ဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက်မှန်လှည့် အာရုံခံရှိသော ဂူဘုရားဖြစ်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပုံစံဖြင့် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်၍ ပုဂံဘုရားများထဲတွင် တစ်မူထူးခြားနေသည်။ အပြင်မျက်နှာအားလုံး တွင် ကျောက်ချပ်များ စီထားသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အပြင်ဘက်၌ ကျောက်ချပ်စီထားသော ဘုရားပုထိုးများမှာ ပုဂံတွင် နှစ်ဆူတည်းသာ ကျန်တော့သည်။ တစ်ဆူမှာ ယခု နန်းဘုရားဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ဆူမှာ ကျောက်ဂူဥမင်ဖြစ်သည်။

နန်းဘုရားအပြင်ဘက်၌ အင်္ဂတေလမ်း ပြုလုပ်ထားသည်။ ထိုလမ်းအတိုင်း ဘုရားကို ပတ်ကြည့်သည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်ဆစ်အနုပညာလက်ရာများကို တအံ့တဩတွေ့ရသည်။ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ အောက်ခြေပန်း၊ ပန်းအိုး၊ နတ်ရုပ်၊ ဟင်္သာရုပ် စသော ကျောက်ဆစ်လက်ရာများသည် နှစ်ပေါင်း ရှစ်ရာကိုးဆယ်ကြာသည့်တိုင် အဆက်မပြတ် ရာသီဥတု ဒဏ် ခံနေရသော်လည်း ပုဂံခေတ် ကျောက်ဆစ် အနုပညာလက်ရာပြောင်မြောက်ပုံကို ယခုထက်တိုင် ဖော်ပြနေတုန်း ပင် ရှိသေးသည်။

နန်းဘုရားအတွင်း ဝင်ကြည့်သည်။ ဂူတွင်း၌လည်း ပုဂံခေတ် ကျောက်ဆစ်အနုပညာလက်ရာ၏ နမူနာစံပြများ ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းလက်ရာများအနက် စိတ်ဝင်စားစရာ အကောင်းဆုံးမှာ တိုင်ကြီးလေးတိုင်ဖြစ်သည်။ ပေါင်းကူး များဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ကျောက်အုတ်တိုင်ကြီးများ ဖြစ်သည်။ တိုင်ကြီးလေးတိုင်၏ ဆယ့်ခြောက်မျက်နှာ၌ သုံး မြှောင့်ပုံ ကနုတ်ပန်းများနှင့် ကြာပန်းများ ကိုင်ထားသော မျက်နှာလေးခုရှိ ဗြဟ္မာကြီး၏ပုံကို ထွင်းထုထားသည်။ ထို တိုင်ကြီးလေးတိုင်၌ပင် ကြာပန်း၊ ပုလဲကုံး၊ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ ဟင်္သာရုပ် စသည်တို့ကိုလည်း တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် နန်းဘုရားကို ကြည့်ရှုရင်း မျက်စိအမြင်၌ အံ့မခန်း ပုဂံခေတ် ကျောက်ဆစ်အနုပညာလက်ရာ များ ပေါ်လာသကဲ့သို့ပင် တခြားအာရုံတစ်ခုလည်း ပေါ်လာသည်။ ထိုအာရုံကား သို့ပန်းဘဝဖြင့် အကျဉ်းခံနေရသော မနုဿာမင်းကြီးဖြစ်သည်။ နန်းဘုရားသည် တစ်ဘက်က ပုဂံခေတ် ကျောက်ဆစ်အနုပညာလက်ရာများ၏ စံနမူနာ ဖြစ်နေသကဲ့သို့ပင် အခြားတစ်ဘက်ကလည်း စစ်၏သင်္ကေတတစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ စစ်သို့ပန်းဘဝ၏ အမှတ် လက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်နေသည်။

နဂါးရုံ

‘ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးကား စောလူမျက်တော်မူ၍ စည်းစိမ်အခြွေအရံတို့ကို သိမ်းယူသောအခါ ကိုယ်တော် တစ်ယောက်တည်း မြင်းကျောင်းရာ အိပ်ပျော်သည်ကို နဂါးလုလင်တစ်ယောက်လာ၍ စောင့်လေ၏။ ထိုအရပ်ကို လည်း မင်းဖြစ်တော်မူလျှင် နဂါးရုံဘုရား တည်တော်မူ၏’

မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်း ကျမ်းဂန်များအဆိုအရ အတက်အကျ အနိမ့်အမြင့် နိမ့်တုံမြင့်တုံ လောကဓံလှိုင်းလုံးကြီးများအပေါ်တွင် ဖြတ်သန်းသွားရသော ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ဘဝ၌ လောကဓံလှိုင်းလုံးကြီး ကျချိန် တစ်ချိန်တွင် ကျန်စစ်သားသည် စောလူး၏ရန်ကြောင့် တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးနေသည်။ ထိုအချိန်၌ ကျန် စစ်သားသည် ယခု နဂါးရုံဘုရား တည်ရှိရာနေရာတွင် ခရီးပန်းသဖြင့် အိပ်ပျော်သွားသည်။

ထိုအခိုက် နဂါးရောက်လာပြီးလျှင် ကျန်စစ်သား ဘေးမသိရန်မခအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထားသည်။ ကျန် စစ်သား ဘုရင်ဖြစ်လာသောအခါ ထိုနေရာတွင် ဘုရားတစ်ဆူတည်သည်။ ထိုဘုရားသည် နဂါးရုံဘုရားဟု ဘွဲ့ အမည်တွင်နေသည်။ ရာဇဝင်သမိုင်း၌ ကျန်စစ်သားကို စောင့်ရှောက်သူအား နဂါးလုလင်ဟု ဆိုထားသည်။ လူယောင် ဖန်ဆင်းသော နဂါးအကြောင်းမှာ များသောအားဖြင့် ဒဏ္ဍာရီများ၌သာ ပါလေ့ရှိသည်။

‘နဂါး’ ဟူသော စကားလုံး၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အမျိုးမျိုးထဲတွင် နဂါးနှင့်ပတ်သက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှစ် မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ ပါတာလပူရီ(နဂါးပြည်)၌နေသော လူ၏အသွင်သဏ္ဌာန်ဆောင်သည့် မြွေနဂါးဖြစ်သည်။ ယင်း

မြေနဂါးသည် ဒေဝယောနိ နတ်အမျိုးအစား၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ယင်းမြေနဂါး၌လည်း မျိုးကွဲများရှိသည်။ ယင်းမျိုးကွဲများအနက် အနန္တ၊ ဝါသုကိ၊ ပဒမ၊ မဟာပဒမ၊ တက္ခက၊ ကုလိရ၊ ကက္ကာဇူက၊ သင်္ခတို့သည် အဓိက ဖြစ်သည်။ ဝါသုကိနဂါး၊ သင်္ခနဂါးတို့ကို ဇာတ်နိပါတ်များ၌လည်း တွေ့ရသည်။

နာဂ၏ ဒုတိယအနက်အဓိပ္ပါယ်မှာ မြေသက်သက်ဖြစ်သည်။ ပထမ အနက်အဓိပ္ပါယ်အရ နဂါးပြည်ရှိ လူ၏အသွင်သဏ္ဌာန်ဆောင် မြေနဂါးအကြောင်းများကို များသောအားဖြင့် ဒဏ္ဍာရီများ၌သာ အတွေ့ရများသည်။ ထို့ကြောင့် အိပ်ပျော်နေသော ကျန်စစ်သားအား နဂါးလုလင်က လာစောင့်ရှောက်သည် ဆိုသည်မှာလည်း ဒဏ္ဍာရီ ဆန်နေသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် နဂါးရုံဘုရားသည် အဘယ်ကြောင့် နဂါးရုံဘုရားဟု အမည်တွင်နေသနည်း။

မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ် ရောက်ရှိတော်မူပြီးနောက် တခြားနေရာဌာနများသို့ ကြွတော်မမူမီ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ သတ္တသတ္တာဟ ခုနစ်ရက် ခုနစ်လီ စံနေတော်မူသည်။ ယင်း သတ္တသတ္တာဟ ဆဋ္ဌမမြောက် ရက်သတ္တပတ်မှာ မုစလိန္ဒ သတ္တာဟဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဆဋ္ဌမမြောက် ရက်သတ္တပတ်တွင် ဗောဓိပင်၏ အရှေ့တောင်ဘက်အရပ်၌ရှိသော မုစလိန္ဒာရေအိုင်အနီးရှိ မန်ကျည်းပင်ရင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသည်။ ထိုအခိုက် မိုးကြီးသည်ထန်စွာ ရွာသွန်းသည်။ ထိုအခါ မုစလိန္ဒနဂါးသည် သူ့ကိုယ်တစ်ပိုင်းကို ပလ္လင်သဖွယ်ခင်းလျက် မြတ်စွာဘုရားအား ခုနစ်ပတ်ပတ်ရံပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဦးခေါင်းတော်ကို ပါးပျဉ်းဖြင့် အုပ်မိုးထားသည်။

မြတ်စွာဘုရားအား မိုးဒဏ်နှင့် တခြားရာသီဥတုမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ယင်းကဲ့သို့ ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအနေအထားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ရက်သတ္တပတ်တိတိ ဖလသမာပတ် ဝင်စားနေတော်မူသည်။ ယင်း သတ္တာဟ ခုနစ်ရက်တစ်ပတ်ကို ‘မုစလိန္ဒသတ္တာဟ’ဟု ခေါ်သည်။

နောက်ပိုင်း၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆင်းတုတော်ကို မုဒြာအမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြသောအခါ ပလ္လင်သဖွယ် နဂါးအခွေပေါ်၌ စံပယ်တော်မူပြီး ဦးခေါင်းတော်ပေါ်၌ နဂါးပါးပျဉ်းမိုးထားပုံတို့သည် မုဒြာတစ်မျိုး ပုံတစ်မျိုး ဖြစ်လာသည်။ ယင်းပုံ ယင်းမုဒြာကို နဂါးရုံဟု ခေါ်ကြသည်။

နောက်ပိုင်း၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆင်းတုတော်ကို မုဒြာအမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြသောအခါ ပလ္လင်သဖွယ် နဂါးအခွေပေါ်၌ စံပယ်တော်မူပြီး ဦးခေါင်းတော်ပေါ်၌ နဂါးပါးပျဉ်းမိုးထားပုံသည် မုဒြာတစ်မျိုး ပုံတစ်မျိုး ဖြစ်လာသည်။ ယင်းပုံ ယင်းမုဒြာကို နဂါးရုံဟု ခေါ်ကြသည်။

ယခု ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိအရှေ့တောင်ဘက်ရှိ မုစလိန္ဒကန်ဟု အသိအမှတ်ပြုထားကြသော ရေကန်၌ ယခင်က နဂါးရုံပုံ ဆင်းတုတော် မရှိပေ။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်ခန့်ကမှ မြန်မာနိုင်ငံမှ ကုသိုလ်ရှင်များက မုစလိန္ဒာရေကန်အလယ်၌ နဂါးရုံဘုရားကို ကိုးကွယ်ထားကြသည်။

ပုဂံနဂါးရုံဘုရား၏ အလယ်တိုက်မထဲတွင်လည်း နဂါးပါးပျဉ်းမိုးထားသည့် အဘယမုဒြာ မတ်ရပ်တော်ဆင်းတုတော်ကြီးတစ်ဆူရှိသည်။ ယင်းဆင်းတုတော်ကို အစွဲပြု၍ နဂါးရုံဘုရားဟု အမည်တွင်နေခြင်းဖြစ်ပေ

လိမ့်မည်။ နဂါးရုံဘုရားသည် အပယ်ရတနာဘုရား၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌ ရှိသည်။ အပယ်ရတနာဘုရားနှင့် နဂါးရုံဘုရားကို ကားလမ်းခြားထားသည်။

မြောက်ဘက်အာရုံခံ မုခ်လှည့်ထားသော နဂါးရုံဘုရားသည် လေးဘက်လေးမျက်နှာ၌ မုခ်များရှိသော တံတိုင်း အတွင်း၌ တည်ရှိနေသည်။ တံတိုင်းမှာ အပြင်တံတိုင်း၊ အတွင်းတံတိုင်း နှစ်ထပ်ရှိသည်။ တံတိုင်းမုခ်ဆောင်များပေါ်တွင် စေတီပေါက်ထားသည်။ လိုဏ်ဂူအဝင်ပေါက်ကြီး၏ အပေါ်ဘက်၌ ပုဂံခေတ်ပန်းပုလက်ရာအပြည့်ရှိသော သစ်သားတုံး သစ်သားတန်းကြီး ရှိနေသည်။ အတွင်းဘက်က ဘုရားဆောင် အဝင်ပေါက်တွင်လည်း အလားတူ ပန်းပုလက်ရာအပြည့်နှင့် သစ်သားတန်း တစ်တန်းရှိသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ ရှေ့ဘက်နံရံများ၌ ဗုဒ္ဓဝင်ကို သရုပ်ဖော်ထားသော ကျောက်ရုပ်တုများကို တွေ့ရသည်။ မယ်တော်မာယာ အိပ်မက်မက်ပုံ၊ ဘုရားအလောင်း ရွှေခွက်မျှောပုံ၊ တာဝတိံသာမှ သင်္ကဏ္ဍနဂိုရ်သို့ ဆင်းသက်ပုံ၊ ပါလိလေယျတောတွင် သီတင်းသုံးပုံ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပုံ စသည့်ပုံများဖြစ်သည်။ အတွင်းဆောင် အဝင်ပေါက်၏ ဝဲယာ၌လည်း ဒွါရပါလ တံခါးစောင့် နတ်ရုပ်ကြီး နှစ်ရုပ်ရှိသည်။ တိုက်မအတွင်း ဘုရားခန်းအလယ်၌ နဂါးရုံမတ်ရပ်တော်ဆင်းတုတော်ကြီးကို ဝဲယာရံထားသည့် အခြားမတ်ရပ်ဆင်းတုတော်နှစ်ဆူရှိသည်။ ယင်းမတ်ရပ်တော်သုံးဆူ စံပယ်နေတော်မူသော တိုက်ခန်း၏ နံရံသည် အပေါ်သို့ စုတက်သွားသည်။

အပေါ်၌ အလင်းရောင်ဝင်ရန် အပေါက်ဖောက်ထားသည်။ အခြားပုဂံဘုရားများရှိ ရှေးဟောင်း ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများကဲ့သို့ပင် နဂါးရုံဘုရား၏ ရှေးဟောင်း ပန်းချီအနုပညာလက်ရာ အတော်များများသည် အနုပညာ၏ တန်ဖိုးကို ဂရုမထားဘဲ သဒ္ဓါတရားတစ်ခုတည်းကိုသာ အာရုံထားသူများ၏ ထုံးဒဏ်ကြောင့် အနိစ္စသဘော ကိစ္စချောသွားကြသည်။

သို့ရာတွင် ဂူအတွင်းပတ်လမ်းနံရံများနှင့် ဂူအတွင်းနံရံများ၌ကား ရှေးဟောင်းမွန်ဘာသာဖြင့် ကမ္မည်းထိုးထားသော ဇာတ်နိပါတ်၊ ဗုဒ္ဓဝင်ပန်းချီပုံများ ရှိနေကြသေးသည်။ ထို့အပြင် ဂူအတွင်းပတ်လမ်းဝဲယာရှိ ချိုင့်များ၌ ပုဂံခေတ်ကျောက်ဆစ်လက်ရာ၏ နမူနာဖြစ်သော ကျောက်ရုပ်တုများကိုလည်း တွေ့မြင်နေရတုန်းပင် ရှိသေးသည်။

ကြာပလွင်ပေါ်၌ စံပယ်နေတော်မူကြသည့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များသည် လည်းကောင်း၊ ဒီပင်္ကရာဘုရား၏ ရှေ့မှောက်၌ သုမေဓာရသေ့ ဗျာဒိတ်ခံယူပုံ စသော ဗုဒ္ဓဝင်ကျောက်ရုပ်တုများသည် လည်းကောင်း ပုဂံခေတ်အနုပညာလက်ရာ၏ စံနမူနာအသွင်ဖြင့် အံ့ဩဖွယ်ရှိနေကြပေသည်။

နဂါးရုံဘုရား၏ မြောက်ဘက် အာရုံခံလှည့်ထားပုံ၊ အပြင်ပိုင်းတည်ဆောက်ပုံ၊ ပစ္စယာများ တည်ရှိနေပုံ၊ ထောင့်စေတီများ ပေါက်ထားပုံ၊ ကွမ်းတောင်နှင့် ထိပ်ပိုင်းစေတီပုံတို့မှာ အာနန္ဒာလိုဏ်ဂူဘုရားနှင့် ဆင်တူမှုရှိနေကြသည်။

နဂါးရုံဘုရားသည် ကျန်စစ်သားမင်းကြီးလက်ထက် တည်ထားသော ဂူဘုရားများထဲတွင် ထူးခြားမှုရှိသော ဂူဘုရားတစ်ဆူဖြစ်ပေသည်။

အပယ်ရတနာ

‘ထီးလှိုင်မင်းကြီးကား စောလူးမင်း မျက်တော်မူ၍ စည်းစိမ်အခြွေအရံတို့ကို သိမ်းယူသောအခါ ကိုယ်တော် တစ်ယောက်တည်း မြင်းကျောင်းရာ အိပ်ပျော်သလို နဂါးလုလင်တစ်ယောက်လာ၍ စောင့်လေ၏။ ထိုအရပ်ကိုလည်း နဂါးရံဘုရား တည်တော်မူ၏။ အပယ်ရတနာဟုခေါ်သော အရပ်ကိုလည်း ဂူတစ်လုံး တည်တော်မူ၍ အပယ်ရတနာဟု တွင်၏’

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် သမိုင်းကျမ်းများ၏ အဆိုအရ ပုဂံပြည်ရှိ နဂါးရံဘုရား နှင့် အပယ်ရတနာဘုရားသည် စောလူး၏ရန်ကြောင့် တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးနေရသော ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ အိမ်နိမ့်စံဘဝနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိနေသည်။ အပယ်ရတနာ၏မယ်တော် ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ မိဖုရားလေးပါးအနက် ရွှေအိမ်သည်၏မယ်တော် အပယ်ရတနာမိဖုရား၏ အမည်ကိုယူ၍ ဘွဲ့နာမတော်တပ်ထားသော ဘုရားဖြစ်သည်။ အပယ်ရတနာဘုရားကို အဘယ်ရတနာ၊ အမယ့်ရတနာ၊ နတ်ကြီးဘုရားဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသေးသည်။

စောလူးမင်းရန်ကြောင့် တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးနေစဉ် ကျန်စစ်သားသည် ယခု နဂါးရံဘုရား တည်ရှိသောနေရာ၌ ပုန်းအောင်းနေလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါ အပယ်ရတနာမိဖုရားသည် ထိုနေရာသို့ တိတ်တဆိတ်လာရောက်၍ တွေ့ဆုံလေ့ ရှိသည်။ တစ်ချိန်တွင် ထိုနေရာ၌ ကျန်စစ်သားအိပ်ပျော်နေစဉ် နဂါးကြီးတစ်ကောင်က ကျန်စစ်သားကိုယ်ပေါ်တွင် ရံ

မိုးထားသည်။ ကျန်စစ်သားနှင့် တွေ့ဆုံရန်လာသော အပယ်ရတနာသည် ကျန်စစ်သားကိုယ်ပေါ်၌ နဂါးကြီးမိုးထားသည်ကို တွေ့ရသောအခါ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ပြီး ထွက်ပြေးသည်။

နဂါးရုံနေခြင်း အထိမ်းအမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပယ်ရတနာမိဖုရား လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း အထိမ်းအမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း တည်ထားသော ဘုရားများဖြစ်၍ ‘နဂါးရုံဘုရား’ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘အပယ်ရတနာဘုရား’ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အမည်တွင်နေခြင်းဖြစ်၏ဟူ၍ ဆိုရိုးစကားရှိသည်။

မှန်နန်းရာဇဝင်၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည့် အပယ်ရတနာဟုခေါ်သော အရပ်ကိုလည်း ဂူတစ်လုံးတည်တော်မူ၍ အပယ်ရတနာဟုတွင်၏ ဟူသော စကားအရမူ အပယ်ရတနာအရပ်၌ တည်ထားသောကြောင့် အပယ်ရတနာအမည်တွင်နေသလိုလို ထင်ရပြန်သည်။ သို့ရာတွင် သမိုင်းသုတေသီတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အဖြစ်အပျက်၊ သို့မဟုတ် အကြောင်းအရာကို တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့် ပြောကြားချက်အရ လက်ခံလေ့မရှိကြ။ ကျောက်စာ၊ မင်စာတို့ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းများကို တွေ့မှသာလျှင် အခိုင်အမာအဖြစ် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

အပယ်ရတနာဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးနှင့် မိဖုရားအပယ်ရတနာတို့ ရေးထိုးသော ကျောက်စာ၊ သို့မဟုတ် မင်စာ တစ်ခုမျှ မတွေ့ကြရပေ။ သို့ရာတွင် ဒုတိယအင်းဝခေတ်လောက်က ရေးထိုး မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ဟု ခန့်မှန်းရသော မင်စာတစ်ခုကို အပယ်ရတနာဘုရား ဂန္ဓကုဋီတိုက်အဝင်ဝ လက်ယာဘက်နံရံ၌ တွေ့ရသည်။ ယင်မင်စာ၌ အပယ်ရတနာဘုရားကို ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးနှင့် အပယ်ရတနာမိဖုရားတို့၏ ကောင်းမှုတော်ဟု ဆိုထားသည်။ ယင်းမင်စာကိုထောက်၍ အပယ်ရတနာဘုရားကို ကျန်စစ်သားမင်းကြီးနှင့် အပယ်ရတနာမိဖုရားတို့ တည်သည်ဟု သမိုင်းသုတေသီတို့က ယူဆကြသည်။ ထို့ပြင် အပယ်ရတနာဘုရား၏ အရှေ့ဘက်ကပ်လျက်ရှိသော သက်တော်ရမည်ရှိ လိုဏ်ဂူစေတီ၏ အာရုံခံမြောက်ဘက်နံရံ အတွင်းဘက်၌လည်း မင်စာတစ်ခုရှိသည်။

ယင်းမင်စာ၌ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ ‘အပယ်ရတနာမိဖုရားသည် ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးထံ စားတော်လာပို့သောအခါ ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးကိုယ်ပေါ်တွင် နဂါးအုပ်မိုးနေသည်ကို တွေ့၍ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့သောကြောင့် ထွက်ပြေးသွားပြီးလျှင် အပယ်ရတနာဘုရား တည်ရှိမည့်နေရာမှာ ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးကို ကြည့်နေသည်။ မင်းကြီးက မေးမြန်းသောအခါ မိဖုရားက အကျိုးအကြောင်း ပြောပြသည်။ ထိုအခါ မင်းကြီးက ငါတို့မောင်နံ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုမည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်သည်။ မင်းကြီးကို နဂါးအုပ်မိုးသောအရပ်၌လည်း နဂါးရုံဘုရားတည်သည်’ ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ယင်းမင်စာများ၏အဆိုအရ နဂါးရုံဘုရားနှင့် အပယ်ရတနာဘုရားကို ကျန်စစ်သားမင်းကြီးတည်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပုဂံဘုရားများထဲတွင် ထင်ရှားသော ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သည့် အပယ်ရတနာဘုရားသည် ပုဂံ-ချောက် ကားလမ်းနှင့် ဧရာဝတီမြစ်အကြား၌ တည်ရှိနေသည်။ အပယ်ရတနာလိုဏ်ဂူဘုရား၏ အခြေခံပန္နက်မှာ လေးထောင့်စပ်စပ်ဖြစ်ပြီး မြောက်ဘက်မုခ် လှည့်ထားသည်။ အပြင်ဘက်က အာရုံခံတန်ဆောင်းသည် မြောက်ဘက်မျက်နှာမူထားသည်။ အထက်တက်သွားသော စေတီတွင် ပစ္စယာသုံးဆင့်ရှိသည်။ ပစ္စယာသုံးဆင့်အထက်၌ အုတ်ရိုးဖိနပ်ခံ၍ ခေါင်းလောင်းပုံတက်သွားသည်။ ခေါင်းလောင်းအထက်၌ ဖရုံသီးပုံခံလျက် ထီးအုပ်ဆောင်းထားသည့်နှယ်တစ်ထပ်ပြီးတစ်ထပ် ရှူးတက်သွားသော အုတ်ရိုးတိုင်ရှိသည်။

ဂူဘုရားအတွင်းသို့ မြောက်ဘက် အာရုံခံတန်ဆောင်းမှ ဝင်ရသည်။ အာရုံခံအတွင်း၌ မွန်ဘာသာဖြင့် ဇာတ်တော်၏ အမည်နာမကို ဖော်ပြထားသော ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်နိပါတ်တော် ပန်းချီဆေးရေးရုပ်ပုံများကို တွေ့ရသည်။ ပန်းချီပုံများမှာ မှေးမှိန်နေကြပြီ။ လိုဏ်ဂူ၏အလယ်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူရှိသည်။ ဂန္ဓကုဋီတိုက်၏ အရှေ့ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်နံရံများ၌ လိုဏ်ဂူကလေး သုံးခုစီရှိသည်။ ထိုလိုဏ်ဂူကလေးများထဲတွင် သဲကျောက်ဖြင့် ထုလုပ်ထားသော ကျောက်ဆင်းတုတစ်ဆူစီရှိသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ နံရံများတွင် နေရာအနှံ့အပြား ပန်းချီဆေးရေးပုံများရှိသည်။ အပယ်ရတနာဘုရားအတွင်းက ပန်းချီပုံများသည် ထိုခေတ် ပုဂံပြည်၏ ဘာသာရေးရှုခင်းကို မီးမောင်းထိုးပြနေသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ ထိုပန်းချီပုံများထဲတွင် ထေရဝါဒပါဠိပိဋကတ်ကျမ်းစာများ၌ပါရှိသော အကြောင်းအရာများကို သရုပ်ဖော်ထားသော ပန်းချီပုံများ ပါရှိသကဲ့သို့ပင် မဟာယာနနှင့် ဟိန္ဒူဘာသာထဲက နတ်ဘုရားများပုံကို ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီပုံများလည်း ပါသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းကြီးလက်ထက် ပုဂံပြည်၌ ထွန်းကားပြန့်ပွားနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အဓိကအားဖြင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သော်လည်း ထိုအချိန်က ပုဂံပြည်၌ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းလည်း လုံးလုံးလျားလျား ပျောက်ကွယ်မသွားပေ။ မဟာယာနဂိုဏ်း၏ အဆွယ်အပွားဖြစ်သော တန္တရဂိုဏ်းလည်း ရှိနေသည်။ အရည်းကြီးဂိုဏ်းမှာ တန္တရဂိုဏ်း၏ အနွယ်ဖြစ်သည်ဟုပင် တချို့က ဆိုကြသည်။

ဟိန္ဒူဘာသာ၊ သို့မဟုတ် ဗြာဟ္မဏဘာသာလည်း ကြိုးကြားကြိုးကြား ရှိနေသည်။ ဘုရင့်နန်းတော်၌ ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိသော မင်းခမ်းမင်းနားများ၌ အခမ်းအနားအစီအစဉ်ကို ဦးဆောင်နေကြသူများမှာ ပုဏ္ဏားခေါ် ဗြာဟ္မဏများ ဖြစ်ကြသည်။ ပုဂံပြည်ရှိ စေတီပုထိုး ဘုရားဂူကျောင်းများအနက် ဟိန္ဒူနတ်ဘုရား ရုပ်တုများကို သီးသန့်ကိုးကွယ်ထားသော ‘နတ်လှောင်ကျောင်း’ ခေါ် ဟိန္ဒူဘုရားကျောင်းတစ်ကျောင်းပင် ယခုခေတ်အထိ ရှိနေသည်။

ထို့ကြောင့် ပုဂံပြည်ရှိ တချို့ဂူဘုရားများ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာပန်းချီပုံများနှင့် ဟိန္ဒူနတ်ဘုရားပုံများလည်း ပါရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ ဘာသာတရားသုံးခုမှ ပန်းချီပုံများရှိသည့် စေတီပုထိုးများအနက် အပယ်ရတနာဘုရားသည် အထူးခြားဆုံး ဖြစ်သည်။ အပယ်ရတနာတွင် ယင်းကဲ့သို့သော ပုံများကို အရေအတွက်အများဆုံး တွေ့မြင်ရသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်း စင်္ကြံပတ်လည်အပြင်ဘက် နံရံအတွင်းရှိ ပန်းချီဆေးရေးပုံများထဲတွင် အဝလောကိတေသွရခေါ် လောကနာထ(လောကနတ်) ဘုရားအလောင်းပုံပါသည်။ ကြာပွင့်ကြီးပေါ်တွင် ဝဲဘက်ခြေထောက်ကို ကွေးတင်ပြီး ယာဘက်ခြေထောက်ကို အောက်ဘက်က ကြာပွင့်လေးတစ်ပွင့်ပေါ်၌ တင်လျက် ထိုင်နေသောပုံဖြစ်သည်။ လက်ယာဘက်လက်ကို ခူးပေါ်တင်လျက် အောက်ဘက်တန်းချထားသည်။ လက်ဝဲဘက်လက်ကမူ ရင်ဘတ်ပေါ်၌ကွေးနေပြီးလျှင် အပေါ်ဘက်တက်သွားသော ကြာပွင့်ကြာဖူးများကို ကြာရိုးကြာတံက ကိုင်ထားသည်။ မကိုဋ်သရဖူဆောင်းလျက် ပုတီး၊ လက်ကောက်၊ လက်ကြပ်များကို ဝတ်ဆင်ထားသည်။ အဝလောကိတေသွရခေါ် လောကနာထသည် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ၌ ထင်ရှားသော ဗောဓိသတ္တနတ်တစ်ပါးဖြစ်သည်။

စင်္ကြံအတွင်း၌ပင် တွေ့ရသော မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခြားနတ်သမီးတစ်ပါး၏ပုံမှာ တာရာဒေဝီပုံဖြစ်သည်။ ပုတီး၊ လက်ကောက်၊ လက်ကြပ်၊ နားတောင်းများကို ဝတ်ဆင်လျက် ပဝါကို စလွယ်ဖြင့်သိုင်းထားသည်။

လက်နှစ်ဖက်ကို ရင်တွင် အပ်ပြီးလျှင် ကြာရိုးကြာတံဖြင့် လက်ယာပခုံးအပြင်ဘက်မှ အပေါ်တက်သွားသော ကြာပွင့် ကြာဖူးကို ကိုင်လျက် တရားဟောနေပုံ ဖြစ်သည်။ တခြား ပုံစံတစ်မျိုးနှင့် တာရာဒေဝီ ပန်းချီဆေးရေးပုံများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ တောင်ဘက်နံရံ၌ လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် မြွေတစ်ဖက် တစ်ကောင်စီ ကိုင်ထားသော နတ်သမီးပုံ တစ်ပုံကို တွေ့ရသည်။ သရဖူ နားတောင်း၊ လက်ကောက်၊ လက်ကြပ်၊ ခြေချင်းများကို ဝတ်ဆင်ထားသည်။ ယင်းပုံကို ဇရုံလိ တာရာနတ်သမီးပုံဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ဇရုံလိတာရာ နတ်သမီးသည် မြွေကိုနိုင်သည်။ မဟာယာန တန္တရ ဂိုဏ်း၏အလိုအရ ဇရုံလိနတ်သမီးသည် မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါကပင် ရှိသည်ဟု သိရသည်။

အပယ်ရတနာဘုရားအတွင်း၌ မိမိ၏ ကြင်ရာဒေဝီ သတိနတ်သမီး၏ အလောင်းကို ပိုးထားသော သိဝခေါ် မဟေ သရနတ်မင်း၏ ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားရာ တောနက်ကြီးတစ်ခုအတွင်းရှိ ဂူဝတွင် တင်ပျဉ်ခွေထိုင်နေသော ကာလီဒေဝီနတ်သမီးပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဗိရုန(ဗိဿနိုး)၏ အဝတာရကိုးပါး၊ သို့မဟုတ် ဆယ်ပါးထဲတွင် တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သော ဝက်ခေါင်းနှင့် လူ့ကိုယ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဆင်ခေါင်းနှင့် လူ့ကိုယ် ဂဏေဿူ ခေါ် မဟာပိန္န နတ်ပုံကိုလည်းကောင်း တွေ့ရသည်။ ယင်းပုံများမှာ ဟိန္ဒူဘာသာနတ်ဘုရားများ၏ ပုံ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အခြားဟိန္ဒူဘာသာနတ်များ၏ ပုံကိုလည်း အပယ်ရတနာဘုရား၌ တွေ့ရသည်။

ယင်း မဟာယာနပုံများနှင့် ဟိန္ဒူဘာသာ ပန်းချီဆေးရေးပုံများသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ဇာတ်နိပါတ်တော်ပုံ များနှင့် အတူတကွ အပယ်ရတနာဘုရား၌ တွေ့မြင်ရသော ပုဂံခေတ် အနုပညာရှင်များ၏ အနုပညာလက်ရာများ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အပယ်ရတနာဘုရားအတွင်းရှိ ယင်းဘာသာတရားသုံးခု၏ ပန်းချီဆေးရေးပုံများသည် ရာသီဥတုဒဏ်ကို ခံရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ခံရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တလွဲဆံပင် ကောင်းသူများ၏ ထုံးဒဏ်ကို ခံရသောကြောင့်လည်းကောင်း မှေးမှိန်ယိုယွင်းနေကြပြီ။ တောက်တောက်ပပ ပီပီ ပြင်ပြင် မရှိကြတော့ပေ။ ထို့ကြားထဲ အလင်းရောင်က အားနည်းနေသည်ဖြစ်၍ မျက်စိဖြဲကြည့်ပါမှ ရေးရေးလောက် သာ မြင်ရတော့သည်။

ပုဂံခရီးသည် ရောက်သွားချိန်၌ အပယ်ရတနာဘုရားထဲတွင် လျှပ်စစ်မီးသီးများ တပ်ဆင်နေသည်ကို တွေ့ရ သည်။ ပုဂံခရီးသည်ပင် လျှပ်စစ်မီးကြိုးများကို ဖြတ်ကျော်သွားရသည်။ သို့ရာတွင် လျှပ်စစ်မီးတပ်ဆင်ဆဲဖြစ်နေ၍ ပု ဂံခရီးသည်သည် အပယ်ရတနာ၏ ပန်းချီဆေးရေးပုံများကို လျှပ်စစ်မီးရောင်အောက်တွင် မမြင်မတွေ့ခဲ့ရပေ။ ပုဂံ ခရီးသည်သည် အပယ်ရတနာမှ ပြန်လည်ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ အပယ်ရတနာဘုရားနှင့် အပယ်ရတနာဘုရားအတွင်း က ပန်းချီဆေးရေးပုံများသည် နောက်ဘက်၌ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အပယ်ရတနာဘုရားနှင့် အပယ်ရတနာ ဘုရားထဲက ပန်းချီဆေးရေးပုံများက ပေးသော ကျန်စစ်သား၏ ဘဝတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ပုဂံခေတ် ဘာသာရေးအခြေအနေနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက်သော အသိအမြင်မှာမူ ပုဂံခရီးသည်နှင့် တစ်ပါးတည်း ပါလာ သည်။

စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုး

နဂါးရုံဘုရား အနောက်ဘက်တံတိုင်းမုခ်မှ ထွက်လျက် တောင်ဘက်သွားသောလမ်း၏ အရှေ့ဘက်ကပ်လျက်ရှိသော ကုန်းမြင့်ပေါ်၌ ပုထိုးငယ်တစ်ဆူရှိသည်။ ထိုပုထိုးငယ်သည် နဂါးရုံပေါ်တော်မူ အမည်တွင်နေသော ပုထိုးငယ် ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ပေါ်တော်မူ၏ အနောက်တောင်ဘက်၌ ထီးထီးမားမားကြီးရှိနေသော ပုထိုးမှာ စိုးမင်းကြီးပုထိုး ဖြစ်၍ စိုးမင်းကြီးပုထိုး၏ တောင်ဘက်၌ စိုးမင်းကြီး အုတ်ကျောင်းရှိသည်။

စိုးမင်းကြီးအုတ်ကျောင်းမှ တောင်ဘက်ကားလမ်းအတိုင်းလာလျှင် မြေမျက်နှာပြင် တဖြည်းဖြည်းမြင့်လာသကဲ့သို့ ထင်ရသောနေရာကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ထိုနေရာ၌ စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုးတည်ရှိနေသည်။ ပုဂံချောက် ကားလမ်းဘေး၌ တည်ရှိနေသော ဘုရားများဖြစ်သည်။

စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုးသည် ယှဉ်နေကြသည်။ ပုဂံဘုရားများအနက် ဂူနှင့်စေတီပုထိုးကို ယှဉ်ကပ်လျက် ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဘုရားအချို့ရှိသည်။ ဂူဘုရားထဲတွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ကိန်းအောင်းနေပြီး စေတီပုထိုးတွင် ဓာတ်တော် စသည်တို့ကို ဌာပနာထားသည်။ မြင်းကပါရွာ အနောက်ဘက်ရှိ ဖြတ်စရွှေဂူနှင့် ဖြတ်စရွှေပုထိုးတို့သည် ယင်းကဲ့သို့သော ဘုရားပုထိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုးမှာလည်း ယင်းကဲ့သို့ ဂူနှင့်ပုထိုး ယှဉ်တွဲနေသော ဘုရားများ ဖြစ်ကြသည်။

စိမ်းညက်ဂူဘုရားကို စိမ်းညက်အစ်မဘုရားဟုလည်း ခေါ်သည်။ ၁၁ ရာစု၌ စိမ်းညက်မိဖုရား ကိုးကွယ်တည်ထားသည့်ဘုရားဟုဆိုသည်။ စိမ်းညက်ပုထိုးကိုမူ စိမ်းညက်ညီမဘုရားဟု ခေါ်သည်။ ယင်းအမည်များကို ထောက်လျှင်

ဘုရားနှစ်ဆူကို ညီအစ်မနှစ်ဦး တစ်ဆူစီတည်ကြသည်ဟု ယူဆရပေသည်။ ကျောက်စာ ရေးထိုးထားခြင်း မရှိ၍ အတိအကျ ပြောပြနိုင်ရန်များမူ မလွယ်ပေ။ ပုဂံသမိုင်း၌ ‘စိမ်းညက်မင်း’ဟူသော အမည်နာမတစ်ခု တစ်ကြိမ်ပါလာ သည်ကို တွေ့ရသည်။ ‘အရှင်အရဟံ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူလျှင် အရှင်အရဟံအရာကို စိမ်းညက်မင်းသားတော် မဟာ ထေရ်ကို ပေး၍ သာသနာပိုင်ပြုရ၏’ဟူ၍ မှန်နန်းရာဇဝင် စသည်တို့၌ ဆိုထား၏။ ပုဂံသာသနာသမိုင်း၌ ရှင်အရဟံ နောက်တွင် ပုဂံသာသနာ ဦးကိုင်အဖြစ် ရှင်အရဟံ၏နေရာတွင် ဆက်ခံသော နရသူမင်းနှင့် ပြဿနာဖြစ်ပြီး သိန်းဃို ကျွန်း ကြွသွားသော ပုံသကူမထေရ်သည် စိမ်းညက်မင်း၏ သားတော်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းစိမ်းညက်မင်းနှင့် ယခု ဘုရားအစ်မ စိမ်းညက်ညီအစ်မ မည်ကဲ့သို့ ဆက်စပ်မှုရှိသနည်း။ တခြားစီပင် ဖြစ်သလော။

စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုး ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်သည် ပုဂံ၏ အလှဆုံး ရှုမျှော်ခင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ စိမ်း ညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုးကို အလယ်ကထား၍ တောင်ဘက် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှလည်းကောင်း၊ မြောက်ဘက် ခပ် လှမ်းလှမ်းမှလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရသော ပုဂံရှုမျှော်ခင်းသည် အလွန်ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသည်။

စိမ်းညက်ဂူဘုရား၏ တိုက်မပုံစံမှာ လေးထောင့်ဖြစ်ပြီး လေးဘက်စလုံး၌ အာရုံခံမုခ်ရှိသည်။ ကားလမ်းဘက်မှ ဝင်လျှင် နောက်ဘက်မှဝင်ရသလိုဖြစ်နေသည်။ ရှေ့တံတိုင်းဟောင်းကို ပြုပြင်ထားသည်ဖြစ်၍ တံတိုင်းထိပ် ကျယ် ကျယ်ဝန်းဝန်း ဖြစ်နေသည်။ တံတိုင်းပေါ်တက်သွားပြီးလျှင် တံတိုင်းအနောက်မြောက်ထောင့်နှင့် မြောက်ဘက်တံ တိုင်းပေါ်မှ စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုးကိုကြည့်လျှင် အပေါ်မှစီး၍ ကြည့်ခြင်းဖြစ်၍ ဂူနှင့်ပုထိုး၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန် ကို မြေပြင်မှ ကြည့်ခြင်းထက် ပို၍ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ပေါ်လာသည်။ အတွင်းအနိမ့်ပိုင်း၌ တံတိုင်းတစ်ထပ်ရှိသေး သည်။ ယင်းအတွင်းတံတိုင်းဖြင့် ဘုရားနှစ်ဆူကို ပေါင်ခတ်ထားသလို ဖြစ်နေပေသည်။

တံတိုင်းအတွင်း၌ တည်ရှိနေသော ဘုရားနှစ်ဆူ၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ သစ်ပင်နှင့် အခြားဘုရားများမရှိဘဲ ယာခင်း များသာရှိနေသဖြင့် မည်သည့်ရှုထောင့်က ကြည့်ကြည့် ဘုရားနှစ်ဆူကို အကွယ်အကာ အဆီးအတားမရှိဘဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြတ်ပြတ်သားသား တွေ့မြင်ရသည်။

လိုဏ်ဂူ၏ အာရုံခံမုခ်များအတွင်းနှင့် အလယ်မဏ္ဍိုင် စင်္ကြံပတ်လည်မုခ်ခုံးနံရံများ၌ ဇာတ်တော်လာ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက်များကို သရုပ်ဖော်ထားသော ပုဂံခေတ် ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများနှင့် ကနုတ်ပန်းလက်ရာများ ရှိသည်။ တချို့မှာ ပျက်စီးသွားပြီဖြစ်သော်လည်း ကျန်သလောက် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ စိမ်းညက်ပုထိုး၌လည်း အင်္ဂုတေပန်းစ သော အနုပညာလက်ရာများရှိသည်။ ယင်းအနုပညာလက်ရာများသည် စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုး၏ အဆင်တန်ဆာများသဖွယ် ဖြစ်နေကြသည်။ စိမ်းညက်ပုထိုး၏ ဗိသုကာလက်ရာက စိမ်းညက်ဂူထက်ပင် ပို၍ လက်ရာမြောက်သည်။

စိမ်းညက်ဂူ၏ မုခ်ပေါက်လေးပေါက်အနက် အဓိကအပေါက်မှာ အနောက်ဘက်လှည့်နေသည်။ ထုံးစံအတိုင်းပင် ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်ရှိနေပြီး ဂူ၏အထွတ်သည် ထောင့်လေးထောင့်ကို အခြေခံထားသည်။ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်၌ ရှိ နေကျအတိုင်း ထောင့်စိုက်စေတီ၊ နတ်လှေကား၊ ကွမ်းတောင်များ ရှိကြသည်။

စိမ်းညက်ပုထိုးတွင် အောက်ခြေ၌ လေးထောင့်ပစ္စယာ သုံးဆင့်တက်သွားပြီးလျှင် အပေါ်ပိုင်းကိုလည်း အောက်ခြေပစ္စယာ အဆင့်အရွယ်များနှင့် လိုက်ဖက်အောင် တည်ဆောက်ထားသည်။ ပစ္စယာသုံးဆင့်၏ ထောင့် လေးထောင့်၌ သီဟိုဠ်ပုံစံ ပုထိုးငယ်တစ်ဆူစီ ပေါက်ထားသည်။ စိမ်းညက်ပင်မ ပုထိုးသည်ပင်လျှင် သီဟိုဠ်ပုံစံ ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်ပုံစံတည်ထားသော ဆပွဒပုထိုးနှင့် ယှဉ်ကြည့်လျှင် ယင်းအချက်မှာ သိသာထင်ရှားသည်။ ဒုတိယ ပစ္စယာ ထောင့်စိုက် ပုထိုးငယ်များ၏ အောက်ခြေရှိ အပြင်ဘက်မျက်နှာပြုနေသော ခြင်္သေ့ရုပ်များသည် ပုထိုးကို တင့်တယ်ခွံညားအောင် ဖန်တီးနေကြသည်။

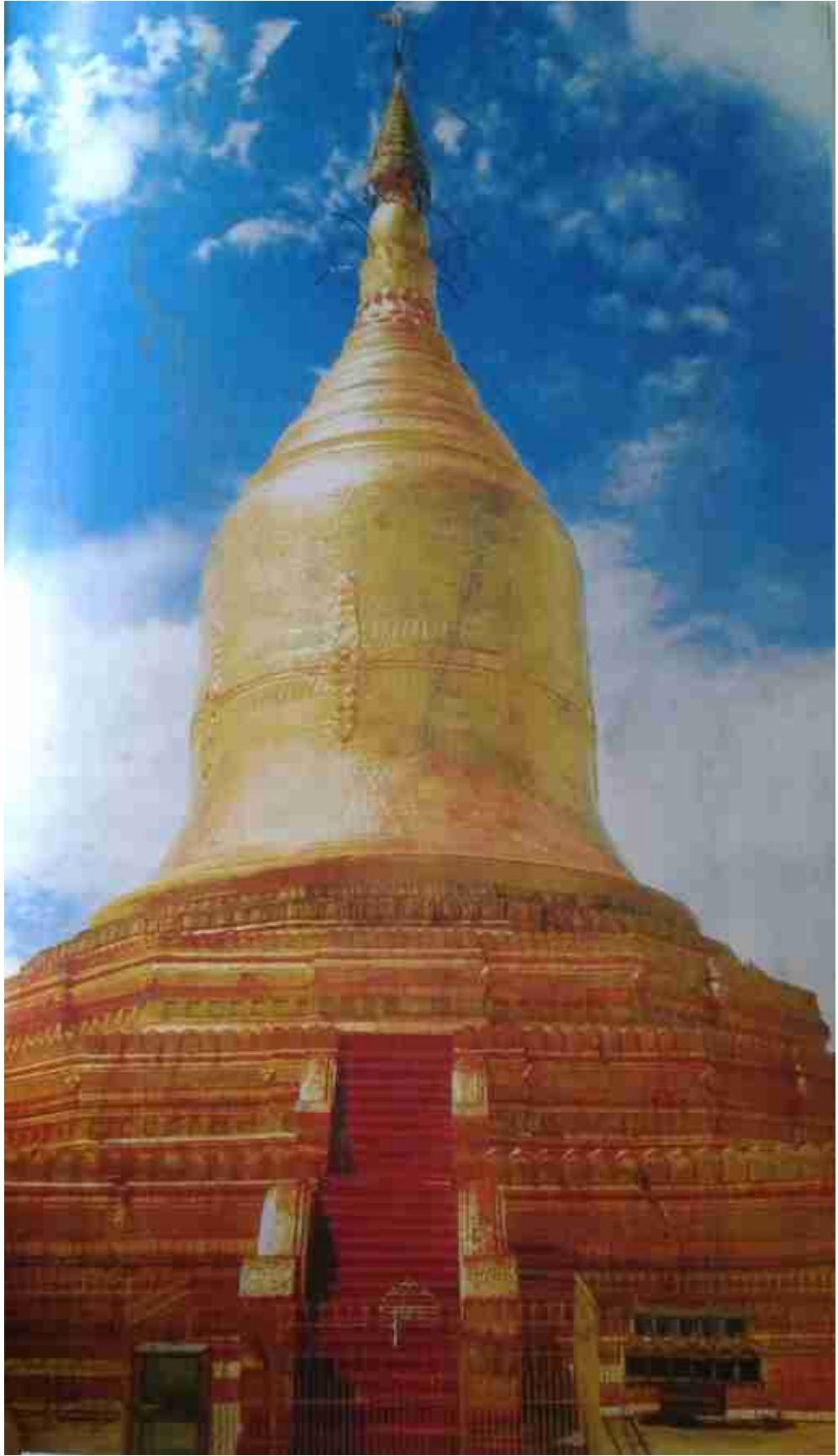
ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်နှင့် အပေါ်ပိုင်း သီခရခေါ် အထွတ်၏ ကြားထဲတွင် ရှိသော ခေါင်းလောင်းပုံကို ဘီလူးပန်းဆွဲ ပန်းထောင် ပန်းတန်းများဖြင့် ပတ်ရစ်ထားသည်။ ခေါင်းလောင်းပုံ၏ အောက်ခြေ၌ ကြာဖတ်နှစ်ထပ် ခံထားသည်။ လေးမျက်နှာရှိ မုခ်ကပ်ချိုင့်များထဲတွင် ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်တစ်ဆူစီ စံပယ်နေတော်မူသည်။ အနောက်ဘက်မုခ်ကပ်ချိုင့် တွင်းမှ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်သည် ဓမ္မစကြာမုဒြာအဖြစ်ဖြင့် ပျက်စီးခြင်းမရှိသေးဘဲ တည်ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်၏ မုဒြာအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် မိဂဒါဝုန်၌ ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးပါးတို့အား ဓမ္မစကြာ တရားဦးဟောနေပုံသည် ဓမ္မစကြာမုဒြာဖြစ်သည်။

ယခု မိဂဒါဝုန်ပြတိုက်၌ ထားရှိသော ဓမ္မစကြာမုဒြာရုပ်ပွားတော်သည် ဓမ္မစကြာမုဒြာ ရုပ်ပွားတော်များအနက် ရှေးအကျဆုံးလက်ရာတစ်ခု ဖြစ်ဟန်တူသည်။ မိဂဒါဝုန် မူလဂန္ဓကုဋီဘုရားကျောင်းထဲတွင် ပူဇော်ထားသော ဓမ္မ စကြာမုဒြာ ရုပ်ပွားတော်သည် မိဂဒါဝုန် ပြတိုက်တွင်ထားသော ပင်ရင်း ဓမ္မစကြာ မုဒြာ ရုပ်ပွားတော်၏ ပုံတူသာလျှင် ဖြစ်သည်။ အခြား ဓမ္မစကြာ မုဒြာ ရုပ်ပွားတော်များလည်း ထိုပုံအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြသည်။

ခေါင်းလောင်းပုံ၏ သီခရခေါ် အထွတ်အောက်ခံ၌ ထောင့်အဆင့်ဆင့်ကို အမြောင်းလိုက် အမြောင်းလိုက် ဖော် ထားသည်။ ယင်းအောက်ခံ၏ အပေါ်၌ တစ်ရစ်ပြီးတစ်ရစ် ဖော်ထားသော ဖောင်းရစ်များသည် ထိပ်ဖျားသို့အထိ တက်သွားကြသည်။ ပုဂံဘုရားများထဲတွင် ယင်းပုံစံမျိုးပုထိုးမှာ ဖြတ်စ ရွှေဂူပုထိုးနှင့် ဤ စိမ်းညက်ပုထိုးနှစ်ဆူသာ ရှိ သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် စိမ်းညက်ဂူနှင့် စိမ်းညက်ပုထိုး ပရိဝုဏ်အတွင်းမှ ထွက်ခွာလာသည်။ သို့ရာတွင် အချိန်သမယ နှင်းမှုန်များ ပိတ်ဖုံးလွှမ်းခြုံထားသော သမိုင်းထဲက စိမ်းညက်ဘုရားအမ ညီအစ်မနှစ်ဖော်ကိုမူ နေပြောက်မထိုးနိုင် အောင်ပင် ရှိနေသေးသည်။

လောကနန္ဒာ

“အနော်ရထာမင်းစောလည်း ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ စီးပွားအလို့ငှာ စွယ်တော်မြတ်ကို ရတနာဆင်ဖြူထက် ပြာသာဒ်နှင့်တွက် တင်ပြီးသော် ‘ကျိန်းဝပ်တော်မူလိုသော အရပ်၌ ဆင်ဖြူဝပ်စေသော’ မိန့်တော်မူ၍ ဆင်ဖြူကို လွှတ်တော်မူ၏။ ဆင်ဖြူလည်း နဖူးသင်းကျစ်တော် ဓာတ်ဌာပနာတော်မူရာ ရွှေစည်းခုံသို့တက်၍ ဝပ်လေ၏။ အနော်ရထာမင်းစောလည်း ထိုစွယ်တော်မြတ်ကို ရွှေစည်းခုံ၌ ဌာပနာတော်မူ၏

မင်းကြီးလည်း ‘ငါတည်ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူမည်မှန်လျှင် စွယ်တော်မြတ်တစ်ဆူ ပွားစေသော’ဟူ၍ အမိဋ္ဌာန်မူ၏။ စွယ်တော်လည်း တစ်ဆူပွား၍ ဆင်ဖြူတော်တွင် တင်ပြီးသော် ‘ကျိန်းဝပ်တော်မူလိုသောအရပ်၌ ဆင်ဖြူတော်ဝပ်စေသော’မိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ဆင်ဖြူကို လွှတ်တော်မူပြန်၏။ ဆင်ဖြူလည်း တန့်ကြည့်တောင်ဖျားထက် တက်၍ဝပ်လေ၏။ ထိုအရပ်တွင် စေတီတစ်ဆူတည်၍ ဌာပနာတော်မူ၏။

မင်းကြီးလည်း တစ်ဖန် မိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ စွယ်တော်တစ်ဆူ ပွားပြန်၏။ ထိုစွယ်တော်ကို ဆင်ဖြူထက်တင်ပြီးသော် စွယ်တော်မြတ် ကျိန်းဝပ်တော်မူလိုသောအရပ်တွင် ဆင်ဖြူဝပ်စေသောဟူ၍ ဆင်ဖြူကို လွှတ်ပြန်လေ၏။ ဆင်ဖြူလည်း သိန်းဗိုကျွန်းမှ သင်္ဘောဆိုက်လာသော လောကနန္ဒာအရပ်တွင် ဝပ်လေ၏။ ထိုအရပ်၌ စေတီတစ်ဆူတည်၍ ဌာပနာတော်မူ၏။

ယင်းသို့မှတစ်ဖန် မိဋ္ဌာန်တော်မူပြန်၍ စွယ်တော်တစ်ဆူပွားသည်ကို ဆင်ဖြူတော်တွင်တင်၍ လွှတ်တော်မူပြန်၏။ ဆင်ဖြူတော်လည်း တုရင်တောင်ဖျားတွင် ဝပ်လေ၏။ ထိုတောင်ဖျားထက် စေတီတစ်ဆူတည်၍ ဌာပနာတော်မူ၏။ ယင်းကမှ တစ်ဖန် မိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ စွယ်တော်တစ်ဆူပွားသည်ကို ဆင်ဖြူထက်တင်၍ လွှတ်တော်မူပြန်၏။ ဆင်ဖြူလည်း အရှေ့မျက်နှာအရပ်သို့ သွား၍ သာလျောင်းတောင်ထက် တစ်ခဏမျှ လျောင်းပြီးလျှင် ထိုကသွား၍ ခရေတောင်ထက် တက်လေ၏။ ထိုကမှ ပြက်တောင်ထက်ဝပ်လေ၏။ အနော်ရထာမင်းစောလည်း ထိုအရပ်တွင် စေတီတစ်ဆူ တည်၍ ဌာပနာတော်မူ၏”

မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး ပုဂံခေတ်တွင် လောကနန္ဒာသည် ပင်လယ်ကူးလှေသင်္ဘောများ အဝင်အထွက်ရှိသော ဆိပ်ကမ်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က ပုဂံသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖြစ်၍ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောဆိပ်ကမ်းသည် လောကနန္ဒာအဖြစ်သည်။ ပုဂံပြည်နှင့် ရေကြောင်းလမ်းက ဆက်သွယ်လိုသော နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်မှ လှေသင်္ဘောများသည် လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်း၌ ဆိုက်ကပ်ကြရသည်။

ဘာသာရေးနှင့် ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံရေးနှင့်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားကုန်သွယ်ရေးနှင့်ဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးနှင့်ဖြစ်စေ မည်ကဲ့သို့သော ကိစ္စမျိုးနှင့်မဆို ပြည်တွင်းမှ ဖြစ်စေ၊ ပြည်ပမှဖြစ်စေ ပုဂံပြည်သို့ ရေလမ်းကလာလျှင် လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းကို ဦးတိုက်ကြရသည်။ ပုဂံပြည်မှ ပြည်တွင်းပြည်ပသို့ ရေလမ်းခရီးသွားမည်ဆိုလျှင်လည်း လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းမှ အစပြုကြရသည်။

သိန်းဗိုဘုရင် ပထမဝိဇယဗာဟု တောင်းပန်သည့်အတွက် အနော်ရထာမင်းကြီး သိန်းဗိုကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)သို့ စစ်ရေးစစ်ရာ အကူအညီကိုလည်းကောင်း၊ သာသနာရေးအကူအညီကိုလည်းကောင်း ပေးပို့သောအခါ၌လည်း ယင်းအကူအညီများသည် လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းမှ ခရီးစကြရသည်။ သိန်းဗိုကျွန်းမှ ရဟန်းတော်များသည်

လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း စောလတိုင်းမှ ဘုရင်သည်လည်းကောင်း ပုဂံပြည်လာကြသည့်အချိန်ကလည်း လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းမှ တက်ကြရသည်။ ပုဂံပြည်မှ ဥတ္တရာဇီဝနှင့် ဆပွဒတို့သည်လည်းကောင်း၊ အခြား ရဟန်းတော်များသည်လည်းကောင်း သိန်းဗိုကျွန်းသို့ ကြွကြသည့်အခါ၌ လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းမှ သင်္ဘောရွက် စတင်ဖွင့်ရသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ ကျောက်သံပတ္တမြားနှင့် အခြားလှူဖွယ်ပစ္စည်းများကို ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိအတွက် ဆောင်ကြဉ်းသွားကြသော ဘုရင့်ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း သူတို့၏ မဟာဗောဓိခရီးကို လောကနန္ဒာ ဆိပ်ကမ်းမှသာ အစပြုကြရသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး တောင်းပန်သည့်အတွက် သိန်းဗိုဘုရင် ပထမ ဝိဇယဗာဟု ပေးပို့သော စွယ်တော်ကို ဆောင်ကြဉ်းလာသည့် သင်္ဘောကပ်သော ဆိပ်ကမ်းမှာလည်း လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်း ဖြစ်သည်။

စွယ်တော်ပင့်ဆောင်လာသော သင်္ဘောသည် လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းကပ်လာသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးနှင့် မင်းပရိသတ်များ၊ ပြည်သူပြည်သားများသည် လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်း၌ စွယ်တော်ကို ကြိုဆိုနေကြသည်။ သမီးတော် သဗ္ဗမိတ္တာထေရီ မဟာဗောဓိပင်ဒက္ခိဏသာခါ လက်ျာတောင်ကိုင်းကို ပင့်ဆောင်ပြီး သိန်းဗိုကျွန်းသို့ ထွက်ခွာ သွားသောအခါ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် တာမလိတ္တိ(တာမရလိပ္ပတိ)ဆိပ်ကမ်း၌ လည်ပင်းရေရောက် သည်အထိ ရေထဲဆင်းပြီး လိုက်ပို့သည်။ ထိုနည်းအတိုင်းပင် စွယ်တော်ပင့်ဆောင်လာသောသင်္ဘော လောကနန္ဒာ ဆိပ်ကမ်းကပ်လာသောအခါ အနော်ရထာမင်းကြီးလည်း လည်ပင်းရေထဲသည်အထိ မြစ်ထဲဆင်းပြီး စွယ်တော်ကို ပင့်သည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သိန်းဗိုဘုရင် ပထမဝိဇယဗာဟုပေးပို့လိုက်သော စွယ်တော်ပွားကို ထပ်မံပွားပြီးလျှင် ရွှေစည်းခုံဘုရား၌လည်းကောင်း၊ လောကနန္ဒာဘုရား၌လည်းကောင်း၊ တန့်ကြည့်တောင်ဘုရား၌လည်းကောင်း၊ တုရင်တောင်ဘုရား၌လည်းကောင်း၊ ပြက်တောင်ဘုရား၌လည်းကောင်း တစ်ဆူစီ ဌာပနာပြီး ကိုးကွယ်တည်ထား လိုက်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ရွှေစည်းခုံ၊ လောကနန္ဒာ၊ တန့်ကြည့်တောင်၊ တုရင်တောင်ဘုရားများသည် ပုဂံ တစ်ဝိုက်၌ စွယ်တော်ရှင်ဘုရားများအဖြစ် ယနေ့ထက်တိုင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားနေသည်ဖြစ်၍ ယင်းဘုရားလေးဆူ အား တစ်နေ့တည်းနှင့်ဖူးပြီး ဘုရားလေးဆူထံပါး၌ တစ်ခုတည်းသောဆုကို တောင်းလျှင် ဆုတောင်းပြည့်သည်ဟု ဘုရားဖူးများ ယုံကြည်ကြသည့်အထိပင် ဖြစ်နေသည်။

ရာဇဝင်သမိုင်းများ၌ ဘုရင်မင်းကြီး အဓိဋ္ဌာန်ပြုလိုက်သောကြောင့် ဘုရားတန်ခိုးတော်ဖြင့် စွယ်တော်ပွားများ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဘုရင်မင်းကြီး အဓိဋ္ဌာန်ပြုသောကြောင့် စွယ်တော်ပွားများ ဖြစ်ပေါ်မလာလျှင် လည်း ဗိသုကာပညာ၊ ပန်းပုပညာ၊ ပန်းတမော့ပညာ၊ ပန်းချီပညာစသော အနုပညာများ အထွတ်အထိပ်ရောက်နေ သော ပုဂံခေတ်၌ စွယ်တော်ပွားများကို ဖန်တီးဖို့ရန်မှာ ခက်ခဲသည့်အလုပ် ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ရာဇဝင်သမိုင်းများ၌ စွယ်တော်ပွားတစ်ဆူကို ဆင်ဖြူတော်တွင်တင်၍ လွှတ်သောအခါ ဆင်ဖြူတော်သည် လောကနန္ဒာအရပ်တွင် ဝပ်သောကြောင့် ထိုအရပ်၌ စေတီတစ်ဆူတည်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဆင်ဖြူတော်ဝပ်၍ တည်သည်ဖြစ်စေ၊ အနော်ရထာမင်းကြီး၏ ကိုယ်ပိုင်စိတ်ကူးနှင့် တည်သည်ဖြစ်စေ စွယ်တော်ပင့်ဆောင်လာသော

သင်္ဘောဆိုက်ကပ်သည့် သင်္ဘောဆိပ်၌ စွယ်တော်ဘုရားတည်ခြင်းသည် တည်သင့်တည်ထိုက်သည့်နေရာ၌ တည်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဆူးလေစေတီသည် ရွှေတိဂုံသမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေသကဲ့သို့ လောကနန္ဒာဘုရားသည် စွယ်တော်သမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိနေသည်။ လောကနန္ဒာဘုရားသည် စွယ်တော်စေတီ တည်ရှိနေသဖြင့် စွယ်တော်သင်္ဘောဆိုက်ကပ်ရာ လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းလည်း ပို၍ ဂုဏ်သရေရှိသွားသည်။ ဘုံပေါ်အထွတ်တင်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် လောကနန္ဒာဘုရားသို့ ရောက်သွားသောအခါ အထူးပင် စိတ်ကြည်နူးခြင်းဖြစ်ရသည်။ လောကနန္ဒာဘုရားသည် ပုဂံဗူးဘုရားကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မကွေးမြသလွန်ဘုရားကဲ့သို့လည်းကောင်း ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းနဖူးတွင် တည်ရှိနေသည်။

ဧရာဝတီမြစ်ရေသည် ဘုရားခြေရင်းတွင် မေးတင်နေသည်။ ဧရာဝတီ ရေစီးကြောင်းသည် ဘုရားခြေရင်းကို ဦးခိုက်လျက် စီးဆင်းသွားသည်။ ဧရာဝတီမြစ် ရေပြည့်ချိန်၌ ရေစီးကြောင်း၏ အရှိန်အဟုန် တိုးဝှေ့ထိခိုက်မှု ခံရသော နေရာဖြစ်၍ ကုန်းခြေကို မြစ်ဘက်မှပတ်၍ ကျောက်များစီချထားသည်။

လောကနန္ဒာစေတီ၏ အရွယ်အစားမှာ မကြီးလွန်း မငယ်လွန်းသော အလယ်အလတ် အရွယ်အစားဖြစ်သည်။ အောက်ခံပစ္စယာ သုံးဆင့်ရှိသည်။ အောက်ခြေပစ္စယာ၌ မျက်နှာလေးဘက်တွင် လှေကားများ ရှိသော်လည်း ပေါင်းကူးမုခ်ခုံးများ မပါပေ။ ပစ္စယာသုံးဆင့်၏အပေါ်၌ ခေါင်းလောင်းပုံ တည်ရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်သည် သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းမှ ဘောဘောကြီး၊ ဘုရားကြီး၊ ဘုရားမ စသော စေတီများနှင့် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် တူနေသည်။ ယင်းပုံသဏ္ဌာန်များမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ တချို့ပုထိုးများ၏ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် ဆင်တူယိုးမှားရှိနေကြသည်။

ခေါင်းလောင်း၏ အပေါ်ပိုင်း၌ ဖောင်းရစ်များရှိသည်။ ပုဂံခေတ်ဘုရားများ၌ ထီးတင်လှေမရှိကြပေ။ သို့ရာတွင် ဂေါဓောပလ္လင်၊ မြစေတီ၊ ရွှေစည်းခုံ စသော ဘုရားများ၌ ထီးတင်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ လောကနန္ဒာဘုရား တွင်လည်း ထီးတင်ထားသည်။ မူလက ထီးတော်ရှိခဲ့ဟန် မတူပေ။ နှောင်းခေတ်ကျမှ တင်ထားခြင်းဖြစ်ဟန်တူသည်။

စေတီအရှေ့ဘက် အုတ်တန်ဆောင်းသစ်၏ အနောက်ဘက်၌ လောကနန္ဒာစေတီနှင့် ပတ်သက်သော ကျောက်စာနှစ်ခုရှိသည်။ ကျောက်စာတစ်ခုမှာ သက္ကရာဇ် ၅၆၉ ထိုးထားပြီး စက်ကြဝတိယအနုရဓာဏ္ဍောင် (စကြဝတေးအနုရဓာကျောင်း)ဟူ၍ ပါရှိသော ကျောက်စာဖြစ်ပြီး အခြားကျောက်စာတစ်ခုမှာ သက္ကရာဇ် ၅၉၂ ထိုးထားသော မဟာဒါနပတိအမတ်ကြီး ကျောက်စာဖြစ်သည်။ ကျောက်စာနှစ်ခုစလုံးကိုထောက်လျက် လောကနန္ဒာဘုရားသည် ပုဂံ၏ရှေးကျသော ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အနော်ရထာဘုရင်နှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း သိရှိရသည်။

ပထမကျောက်စာ၌ အနော်ရထာအား စကြဝတေးဟု ဆိုထားခြင်းမှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ စကြဝတေးကို စကြဝဠာနှင့် ဆက်စပ်ယူလျှင် အနော်ရထာအား စကြဝတေးဟုခေါ်ခြင်းမှာ ‘အတိဝုတ္တ’ဖြစ်သည်ဟု ထင်စရာ ဖြစ်သော်လည်း စကြဝတေးဟူသော စကားလုံး စတင်ဖြစ်ပွားရာ ဒေသ၌ပင် အနော်ရထာကဲ့သို့သော ဘုရင်မျိုးကိုလည်း စကြဝတေးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ကုန်းမြင့်ပေါ်ရှိ စေတီနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ရေပြင်မှာ အလွန်တရာပန်ရသည်။ ကုန်းမြင့်ပေါ်ရှိ ဘုရားပရိဝုဏ်အတွင်း အနောက်မြောက်ထောင့်နှင့် အနောက်တောင်ထောင့်၌ ပေါက်နေသော စိမ်းစိုညိုမှိုင်းနေသည့် အကျော်ပင်ကြီးနှစ်ပင် မှာ စေတီတော်၏ ငြိမ်းချမ်းမှုပတ်ဝန်းကျင်ကို အားဖြည့်ပေးနေကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် စေတီတော်မှတစ်ဆင့် အနောက်မြောက်ဘက် မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ တသွင်သွင်စီးဆင်းနေသော ဧရာဝတီမြစ်တစ်ဘက်၌ သဲသောင်ပြင်ကြီးကို တွေ့ရသည်။ သဲသောင်ပြင်ကို လွန်သွားသောအခါ ခင်တန်းကလေးကို တွေ့ရသည်။ ခင်တန်းကလေးကိုလွန်ပြီး မနီးမဝေးသို့ မျက်စိရောက်သွားသောအခါ တောင်တန်းညိုညိုကို လှမ်းမြင်ရသည်။

ခရီးသည်၏မျက်လုံးသည် အနောက်ဘက်မှခွာလျက် အရှေ့ဘက်ကမ်းဆီ ရောက်လာပြန်သည်။ အရှေ့တစ်ခွင်၌ ပုဂံ၏ ‘လှည်းဝင်ရိုးသံ တညံ့ညံ့’ထဲမှ တချို့ ဘုရားပုထိုးများကို လှမ်းမြင်နေရသည်။ တစ်ဖန် ဧရာဝတီကမ်းစပ်သောင်ပြင်ပေါ်က တံငါတဲကလေးများသည် အမြင်အာရုံထဲတွင် တိုးဝင်လာကြပြန်သည်။ ဘုရားပုထိုးနှင့် တံငါတဲ...။ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်သည် ဒွန်တွဲနေပါကလား။

.လေးမျက်နှာဘုရား

စူဠာမဏိဘုရား၏ တောင်ဘက်နှင့် စူဠာမဏိရေကန်၏ မြောက်ဘက်ကန်ပေါင်ကို ဖြတ်လျက် အရှေ့ဘက် မင်းနန်သူရွာသို့သွားသော လမ်းတစ်လမ်းကို ယခင်က ဖောက်လုပ်ထားသည်။ ထိုလမ်းဟောင်းမှာ သဲပြင်ပေါ်တွင် လှည်းသွား၍ရသော လှည်းလမ်းသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုလက်ရှိ မင်းနန်သူရွာသို့ သွားသောလမ်းမှာ နောက်ထပ် ဖောက်လုပ်ထားသော လမ်းဖြစ်ပြီး ပုဂံခရီးသည် ယခုတစ်ကြိမ် ရောက်သွားချိန်၌ကား မော်တော်ယာဉ်များပင် သွား၍ရသော လမ်း ဖြစ်နေပြီ။

ပုဂံခရီးသည်သည် စူဠာမဏိဂူဘုရားကြီးမှ မင်းနန်သူရွာဘက် ထွက်လာခဲ့သည်။ မင်းနန်သူရွာ မရောက်ခင် မင်းနန်သူရွာ မြောက်ဘက်၌ ထုံးသင်္ကန်းကပ်ပြီး ထီးတော်ထင်ထားသော ဂူဘုရားတစ်ဆူကို အဝေးမှပင် လှမ်းမြင်ရသည်။ ထိုဂူဘုရားမှာ လေးမျက်နှာဂူဘုရားဖြစ်သည်။ ပုဂံဘုရားများထဲတွင် အကြမ်းအားဖြင့် ဘုရားနှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ ပြတိုက်ထဲတွင် သမိုင်းဝင်ပစ္စည်းအဖြစ်မျိုးနှင့်သာ တည်ရှိနေသော ဘုရားမျိုးဖြစ်ပြီး အခြားတစ်မျိုးမှာ လက်ရှိဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်များ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ဆဲဖြစ်သော ဘုရားဆောင်ပေါ်က ဘုရားမျိုးဖြစ်သည်။

လေးမျက်နှာဂူဘုရားမှာ ဒုတိယအမျိုးအစားထဲက ဘုရားမျိုးဖြစ်သည်။ မင်းနန်သူရွာ၏ ရွာဘုရားသဖွယ် ဖြစ်နေပြီး ရွှေစည်းခုံဘုရား၊ အာနန္ဒာဘုရားများကဲ့သို့ပင် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း လေးမျက်နှာဘုရားပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ်က ဤလေးမျက်နှာဘုရားတစ်ဝိုက်သည် သာသနာ၏ အချက်အချာ ဌာနတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ဟန်တူသည်။

နားတောင်းများမင်းလက်ထက် ဘုရင့်အမတ် အနန္တသူ ဇနီးမောင်နှံတို့သည် သက္ကရာဇ် ၅၈၅ ခုနှစ်တွင် လေးမျက်နှာဂူဘုရားအပါအဝင် ဤဒေသတစ်ဝိုက်ရှိ သာသနိက အဆောက်အအုံများကို ကိုးကွယ်တည်ထားခဲ့သည်။ ပုဂံရှိ ထင်ရှားသော ဘုရားပုထိုးများမှာ များသောအားဖြင့် အုပ်ချုပ်သူဘုရင် ကိုးကွယ်တည်ထားခဲ့သော ဘုရားမဟုတ်ဘဲ ဘုရင့်မှူးမတ်တစ်ဦး ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်နေသည်။ မှူးမတ်တစ်ဦး ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်သော်လည်း လေးမျက်နှာဂူဘုရားသည် ဘုရင်များ ကိုးကွယ်တည်ထားသည့် ဘုရားပုထိုးများနှင့် အပြိုင်အဆိုင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှပေသည်။ လေးမျက်နှာဂူဘုရားအတွင်းသို့ တောင်ဘက်မှ ဝင်၍ တံတိုင်းဘေး မလွယ်ပေါက်သို့သွားလျှင် အနောက်ဘက်ရှိ အုတ်ကျောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက်ရှိ ပုထိုးများကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရသည်။

အနောက်ဘက်ရှိ အုတ်ကျောင်းများမှာ မင်းအနန္တသူဇနီးမောင်နှံတို့၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပင် ဖြစ်ဖို့ရှိသည်။ အရှေ့ဘက်ရှိ ယခုခေတ် မင်းနန်သူရွာ ဘုန်းကြီးကျောင်းလွန်သွားလျှင် တောင်ဘက်တံတိုင်း မလွယ်ပေါက်သို့ ရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ ကျောက်စာတွင် ဖော်ပြထားသော တံတိုင်းနှစ်ထပ်အနက် ယခုတွေ့မြင်ရသော တံတိုင်းမှာ အတွင်းတံတိုင်းဖြစ်ပြီး အပြင်တံတိုင်းမှာ ပျက်စီးသွားပုံရသည်။ တံတိုင်းတွင် အရှေ့ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်၌ မုခ်ဆောင်များရှိသည်။ မုခ်ဆောင်အပေါ်ပိုင်းသည် ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ အခြားရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံ တံတိုင်းများမှ မုခ်ဆောင်များနှင့်မတူဘဲ အထက်ပိုင်းသို့ ချွန်ထွက်နေသည်။

တံတိုင်းအတွင်းတွင် အောက်ခံ လေးထောင့်အုတ်ခုံ အမြင့်ပေါ်၌ တည်ထားသော လေးမျက်နှာဂူဘုရား၊ သိမ်အဆောက်အအုံနေရာဟောင်း၊ အုတ်ကျောင်းပျက်ကြီးနှစ်ခု၊ ဂူဘုရားအုတ်ခုံနှင့် အနောက်ဘက်ကပ်နေသော အဆောက်အအုံပျက်တစ်ခု၊ ကျောက်စာရုံ စသည်တို့ရှိကြသည်။ ဂူဘုရားအပြင်ဘက်၌ ထုံးသုတ်ထားသည်ဖြစ်၍ အင်္ဂတေပန်းလက်ရာများကို ထုံးသင်္ကန်းက ဖုံးအုပ်ထားလိုက်လေပြီ။ ဂူအတွင်းဘက်လည်း အချို့နံရံအောက်ပိုင်းများကို ထုံးသုတ်ထားသည်ဖြစ်၍ ရှေးဟောင်းပန်းချီလက်ရာများ ထုံးအောက် ရောက်ရှိနေကြသည်။ ရှေ့ဘက် အဆောင်နံရံများ၌ မဟောသဓာဇာတ်ပန်းချီများမှာ အောက်ပိုင်း၌ ထုံးသုတ်ထားလိုက်ကြသည်ဖြစ်၍ အပေါ်ပိုင်းရှိ အနုပညာမြောက် ပန်းချီပုံများကိုသာ ကမ္မည်းစာနှင့်တကွ တွေ့မြင်ရတော့သည်။

ပုဂံခရီးသည် ရောက်သွားချိန်၌ ထုံးအသစ် ထပ်မံသုတ်ထားသည်ဖြစ်၍ ထုံးရည်စီးကြောင်းများသည် နယ်နိမိတ်ကို ကျော်ပြီး ပန်းချီလက်ရာများအတွင်း စီးဝင်လျက် ပန်းချီလက်ရာများကို ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ဖိရိုးဖလာသဒ္ဓါတရားသည် ရှေးဟောင်းအနုပညာလက်ရာများကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်လေပြီ။ ဂူနံရံ၌ ငါးရဲ့ငါးဆယ် ဇာတ်ကွက်များ၊ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရားများ၊ ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်လမ်းများကို ကမ္မည်းစာနှင့်တကွ ပုံဖော်ထားသည်။

ဘုရား၏အုတ်ခုံ အရှေ့မျက်နှာစာ၌ နှောင်းလူတို့ စိုက်ထူထားသော အင်္ဂတေတိုင်ကြီးများရှိသည်။ ယင်းအင်္ဂတေတိုင်ကြီးများသည် လိုဏ်ဂူ၏ ရှေ့ဘက်မြင်ကွင်းကို ပိတ်ပင်တားဆီးထားကြသည်။ ဂူ၏ရှေ့၌ အဆောက်အအုံပျက်ကြီးတစ်ခုရှိသည်။ ယင်းအဆောက်အအုံပျက်မှာ သိမ်အဆောက်အအုံ၏ အကျန်အကြွင်းဖြစ်သည်။ ယခုထက်တိုင် ကျန်ရှိနေသော ကျောက်စီဘေးပေါင်များကိုလည်းကောင်း၊ ကျောက်လှေကားကို

လည်းကောင်း၊ သစ်သားတိုင်ကြီးများ စိုက်ထူရာ အောက်ခံများကိုလည်းကောင်း ထောက်ရှုပါက ဤအဆောက်အအုံကြီးသည် ရှေးယခင်က မည်မျှကြီးကျယ်ခမ်းနားမည်ဆိုသည်ကို မှန်းဆကြည့်၍ရသည်။ သစ်သားတိုင်ပေါင်းအနည်းဆုံး ၇၈ တိုင်ဖြင့် ဆောက်ထားသော ထိုအဆောက်အအုံကြီး၌ မူလအမိုးပြာသာဒ်နှင့် ပန်းပုလက်ရာများ ရှိပေလိမ့်မည်။

တံတိုင်းအတွင်း အရှေ့မြောက်၌ရှိသော အုတ်ကျောင်းကြီးနှင့် အနောက်မြောက်ရှိ အုတ်ကျောင်းကြီးသည် ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ ကြီးမားခဲ့သည်သော အုတ်ကျောင်းကြီးများထဲတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည့် အုတ်ကျောင်းကြီးများဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက်က ကျောင်းအဆောက်အအုံကြီး၏ အထပ်ပေါင်းများစွာရှိသော အလွန်ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် ယခုလက်ရှိ အပျက်အစီးအုတ်ပုံကြီးသည် ပုဂံခေတ် ဗိသုကာလက်ရာကို ဖော်ပြနေသည်။ အောက်ထပ်အပေါ်ထပ်အဆောင်ဆောင် အခန်းခန်းများ၊ စင်္ကြံလမ်းများဖြင့် အလွန်တရာကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ကျောင်းအဆောက်အအုံဖြစ်သည်။

အနောက်ဘက်က အုတ်ကျောင်းကြီးမှာမူ ပျက်စီးယိုယွင်းနေပြီဖြစ်သော်လည်း အရှေ့ဘက်က အုတ်ကျောင်းထက် အခြေအနေအတော်အသင့်ကောင်းသေးသည်။

အတွင်းဆောင် ပတ်လည်ခန်း၊ အပေါ်ဆင့် စသည်တို့ပါဝင်သော ထိုလေးထောင့်အုတ်ကျောင်းကြီး၌ မူလက ကျယ်ဝန်းကြီးမားသော ရှေ့အဆောင်ကြီး ရှိခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ရှေ့ဆောင်၏ ဘေးပတ်လည်၌ ကျောက်စီခုံနှင့် လှေကားများရှိသည်။ လေးမျက်နှာဂူဘုရားအုတ်ခုံ၏ အနောက်ဘက်တွင်လည်း ကပ်လျက် အဆောက်အအုံပျက်တစ်ခုရှိသည်။ ယင်းအဆောက်အအုံမှာ ပိဋကတ်တိုက်ဖြစ်ဟန်တူသည်။ သိမ်ကျောင်းကုန်းနှင့် အရှေ့တံတိုင်းကြား၌ မူလကျောက်စာဂူနေရာတွင် ကျောက်စာရုံအသစ် ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ယင်းကျောက်စာရုံ၌ မင်းအနန္တသူ၏ ကျောက်စာတိုင်များသာမက တံတိုင်းအတွင်း၌ တွေ့ရသော အခြားကျောက်စာများကိုပါ ထိန်းသိမ်းထားသည်။

လေးမျက်နှာဘုရား အရှေ့တံတိုင်းမုခ်မှ ထွက်လာသောအခါ အရှေ့ဘက်၌ တောင်မြောက်တန်းစီရှိနေသော ပုံသဏ္ဌာန်ထူးခြားသည့် ပုထိုးသုံးဆူကို ဖူးတွေ့ရသည်။ ပုထိုးလုံးပတ်၌ အတွင်းခန်းပြုလုပ်ထားလျက် မူလက ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များဖြင့်လည်းကောင်း၊ အောက်ခြေအုတ်ခံ၊ ကျောက်လှေကား၊ ပစ္စယာအဆင့်များဖြင့်လည်းကောင်း အချိုးအစားပြေပြစ်စွာ တည်ထားသော ပုထိုးအလတ်စားများ ဖြစ်သည်။ အလယ်ပုထိုး အတွင်းနံရံ၌ ပုဂံခေတ်ကမ္ပည်းစာအချို့ရှိသည်။

ယင်းပုထိုးသုံးဆူ၏ တောင်ဘက်တွင် လေးထောင့်ကန်ကြီးတစ်ကန်ရှိသည်။ အရှေ့ဘက်မှ စီးဆင်းလာသော မိုးရေကို လေးထောင့်ကန်၏ ရှေ့ဘက် မြေနိမ့်ဝှမ်း၌ ဝပ်စေပြီးလျှင် လေးထောင့်ကန်အတွင်းသို့ အရှေ့မျက်နှာအပေါက်ပြွန်မှ စီးဝင်သွားအောင် ပြုလုပ်ထားသည်။ မြောက်ဘက်၊ အနောက်ဘက်၊ တောင်ဘက်မှ မြေကိုဖို့၍ လေးထောင့်ကန်အဖြစ် ပြုလုပ်ထားသဖြင့် ရွာဘက်မှလည်းကောင်း၊ လေးမျက်နှာဂူဘုရားဘက်မှလည်းကောင်း ကြည့်ပါက လေးထောင့်ကန်၏ တံတိုင်းနှင့်ဖို့မြေမှာ မြင့်နေသောကြောင့် ရေကန်တစ်ကန်ရှိနေသည်ကို ရုတ်တရက် မမြင်မတွေ့ရပေ။

ကုန်းမြင့်ပေါ်တက်၍ တံတိုင်းကို ကျော်ကြည့်လိုက်သောအခါကျမှသာလျှင် အနိမ့်ပိုင်း၌ ဘေးတွင် အုတ်ရိုးစီထားသော လေးထောင့်ကန်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ကန်ဘေး၌ အရိပ်အာဝါသကောင်းသော သစ်ပင်ကြီးများလည်း ရှိသည်။ နွေရာသီ၌လည်း ရေလုံးဝခန်းမသွားပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုလေးထောင့်ကန်ကြီးသည် မင်းနန်သူရွာသူရွာသားများ အားထားမှီခိုရသော ရေကန်ကြီး ဖြစ်နေလေသည်။ ရေနည်းချိန်၌ အရှေ့ဘက်မှ ရေဝင်ပေါက်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိုးအရွာများ၍ ရေအဝင်များလျှင် ကန်တွင်းမှရေကို အနောက်တောင်ထောင့် ကန်ပေါင်မှ ကျော်လျက် အနောက်ဘက် မြေနိမ့်များရှိရာသို့ စီးထွက်သွားနိုင်အောင် စီမံထားသည်။

မင်းအနန္တသူ ဇနီးမောင်နှံတို့သည် နံဘေးတွင် အုတ်စီထားသော လေးထောင့်ကန်ကြီးကို တူးခဲ့ကြောင်း၊ အရှေ့ဘက်၌ ကန်နှစ်ဆင့်တူးပြီး ရေဝင်ရန်အတွက် ပြန်တလားကို စီမံပြုလုပ်ထားကြောင်း၊ ရေကန်၏ပတ်ဝန်းကျင်၌ ဥယျာဉ်စိုက်ပျိုးထားကြောင်း မင်းနန်သူကျောက်စာ၌ ရေးထိုးဖော်ပြထားသည်။

ပုဂံပြည် နားတောင်းများမင်း၏အမတ် သေနာပတိကြီး မင်းအနန္တသူ ဇနီးမောင်နှံတို့သည် ဤဒေသတစ်ဝိုက်၌ လေးမျက်နှာဂူဘုရားနှင့် အခြားသာသနိက အဆောက်အအုံများကို လှူဒါန်းထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြည်သူပြည်သား အရပ်သူအရပ်သားများအား အကျိုးပြုခဲ့သော လေးထောင့်ကန်ကြီးကို တူးခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း နောင်လာနောက်သားတို့သည် မိမိတို့၏ ကျေးဇူးရှင်ကို အောက်မေ့တသသည့်အနေဖြင့် ခေတ်အဆက်ဆက် မိမိတို့ နေထိုင်လာခဲ့သောရွာကို မိမိတို့ကျေးဇူးရှင်အမည်မှည့်ထားကြလေသည်။ ကာလရွေ့လျောလာသောအခါ မင်းအနန္တသူမှ မင်းနန္တသူ၊ မင်းနန္တသူမှ မင်းနန်သူ ဖြစ်လာလေသည်။

မင်းနန်သူရွာအမည်ကို ခေါ်သည့်အခါတိုင်း အမတ်ကြီးမင်းအနန္တသူ၏ အမည်နာမကို အောက်မေ့တသ သတိရနေကြပေလိမ့်မည်။ အမတ်ကြီးအား ကျေးဇူးတင်မဆုံး ဖြစ်နေကြပေလိမ့်မည်။

ဘုရားသုံးဆူ

မြန်မာနိုင်ငံ နေရာအတော်များများ၌ ဘုရားသုံးဆူ အမည်နာမရှိသည့် နေရာဌာနများရှိကြသည်။ ဘုရားသုံးဆူ တည်ရှိနေခြင်းကို အစွဲပြု၍ တွင်နေသော အမည်များ ဖြစ်ကြသည်။ ယခု ဘုရားသုံးဆူမှာလည်း ပုဂံရှိ စေတီပုထိုးများ အနက် ဘုရားသုံးဆူ တည်ရှိနေသည်ကို အစွဲပြု၍ တွင်နေသော အမည်နာမဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် လေးမျက်နှာဂူဘုရား တံတိုင်းအရှေ့မုခ်မှထွက်ပြီးလျှင် မြောက်ဘက်သို့ လျှောက်လာ သောအခါ မလှမ်းမကမ်း၌ပင် ဘုရားသုံးဆူကို ဖူးတွေ့ရလေသည်။ ဂူဘုရားသုံးဆူကို တွဲ၍ တည်ဆောက်ထားသည်။ အရွယ်တူ ပုံစံတူ ဉာဏ်တော်တူ ယှဉ်တွဲတည်ရှိနေသော ဘုရားသုံးဆူကို ဖူးတွေ့ရသည်မှာ ညီတော် နောင်တော် ဘုရားသုံးဆူကို ဖူးတွေ့ရသလို ဖြစ်နေသည်။ ဂူဘုရားများ၏ အဝင်ဝတံခါးပေါက်တွင် သေ့ခတ်ထားသည်။ သေ့ခတ်မထား၍လည်း မဖြစ်ပေ။ ဂူဘုရားအတွင်း၌ ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများရှိ၍ မည်သူမဆို ဂူဘုရားအတွင်း ဝင်ခွင့်ထွက်ခွင့်ရှိလျှင် ဘုရားအတွင်း၌ရှိသော အနုပညာလက်ရာများအတွက် အန္တရာယ်ရှိသည်။

တစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူ ယှဉ်တွဲတည်ရှိနေသော ကွမ်းတောင်ဖောက် ဂူအလတ်စား ဘုရားသုံးဆူကို တစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူ စင်္ကြံပေါင်းကူးလမ်းဖြင့် ဆက်ထားသည်။ ဘုရားသုံးဆူ၏ ထူးခြားချက်မှာ ဂူအတွင်းရှိ လက်ရာမြောက်လှသော ပန်းချီဆေးရေးများ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော်လည်း ဘုရားသုံးဆူအနက် အရှေ့ဘက်ဂူနှင့် အလယ်ဂူ၌သာ ပန်းချီ ဆေးရေးများရှိပြီး အနောက်ဘက်ဂူ၌ ပန်းချီကားများ ရေးဆွဲထားသည်ကို မတွေ့ရပေ။

ပန်းချီဆေးရေးများရှိသော အရှေ့ဘက်ဂူနှင့် အလယ်ဂူတို့တွင်လည်း ပန်းချီပုံများကို အပြီးသတ်ရေးဆွဲခြင်း မပြုပေ။ အပြီးမသတ်သော ပန်းချီကားတစ်ပိုင်းတစ်စများကို တွေ့နေရသည်။ ထိုဘုရားသုံးဆူ၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် ပန်းချီရေးဆွဲသည့်အလုပ် ရပ်တန့်သွားပုံရသည်။

အလယ်ဂူတွင် ပြုလုပ်ထားသော သံတံခါးမှ ဂူအတွင်းသို့ဝင်ရသည်။ ဂူအတွင်း ရောက်သွားသောအခါ အလင်းရောင် ပိုမိုရရှိသော အရှေ့ဂူတွင်းမှ ပန်းချီလက်ရာများကို ကြည့်ရှုရသည်။ ရှေ့ဆောင်၌ ဇာတ်တော်များနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်ကားများကို နံရံတွင် ရေးဆွဲထားသည်။ ရှေ့ဆောင်နှင့် အတွင်းဆောင်အကူး ကုန်း၏ နံရံတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ အလယ်မှ ထိုင်တော်မူ ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်ပွားတော်ပုံကို ဘေးပတ်လည်မှ နတ်ဒေဝတာပုံများက ခြံရံနေကြသည်။ ကုန်း၏ အလယ် အပေါ်ပိုင်း၌ ရေးဆွဲထားသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ပုံငယ်ကလေးများနှင့် ပန်းကွက်မှာ အလွန်လှပြီး အလွန် လက်ရာမြောက်သည်။

အတွင်းဆောင် နံရံများ၌ကား နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရားများအပြင် ရှေးဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသော ရုပ်ပုံအမျိုးမျိုးရှိသည်။ နံရံနှစ်ခု ထိစပ်နေသော ထောင့်နေရာများ၌ ဘေးကရှိနေသော နတ်သမီးတစ်ယောက်စီကို ဖက်နေသော နတ်သားများပုံကို တွေ့ရသည်။ တခြား နတ်ရုပ်၊ ကိန္နရာ၊ ဘီလူး၊ မြွေ၊ ဆင်၊ နဂါးစသော ပုံများလည်း ရှိသည်။

၁၉၁၅ ခု၊ ၁၆ ခုနှစ်လောက်က ကျောက်စာဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သော ချားလ်စ်ဒူဂျင်ဆဲလ်သည် ကမ္ဘာ့ ကျောက်စာ ပညာရှင်လည်းဖြစ်သည်။ ပါဠိစာပေ ပညာရှင်လည်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ကျောက်စာနှင့် ပါဠိစာပေဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများကို ရေးသားပြုစုသူဖြစ်သည်။

ဒူဂျင်ဆဲလ်က ဘုရားသုံးဆူ၌ ရှိသော အချို့ပန်းချီကားများမှာ အရည်းကြီးများနှင့်လည်းကောင်း၊ တန္တရ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက်သည်ဟု တွေးတောယူဆထားသည်။

သို့သော်လည်း အချို့သုတေသီများကမူ ဒူဂျင်ဆဲလ်၏ အယူအဆကို လက်မခံကြပေ။ နတ်သမီးနှစ်ပါးကို ဖက်နေသော နတ်သားပုံ စသည်တို့မှာ အရည်ကြီးများနှင့်လည်းကောင်း၊ တန္တရဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက် ဆက်နွှယ်နေသော ပုံများမဟုတ်ဘဲ အိန္ဒိယအရှေ့ပိုင်း ဘုရားကျောင်းများ၌ ရေးဆွဲလေ့ ရေးဆွဲထရှိသော ပန်းချီရေး ဆွဲဟန်မျိုးဖြစ်ပြီး ပုဂံဒေသတစ်ဝိုက် အခြားဂူဘုရားအချို့၌လည်း အလားတူ ရေးဆွဲဟန်မျိုးဖြင့် သာမန်သဘော လောက် ရေးဆွဲထားသော ပုံများရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။

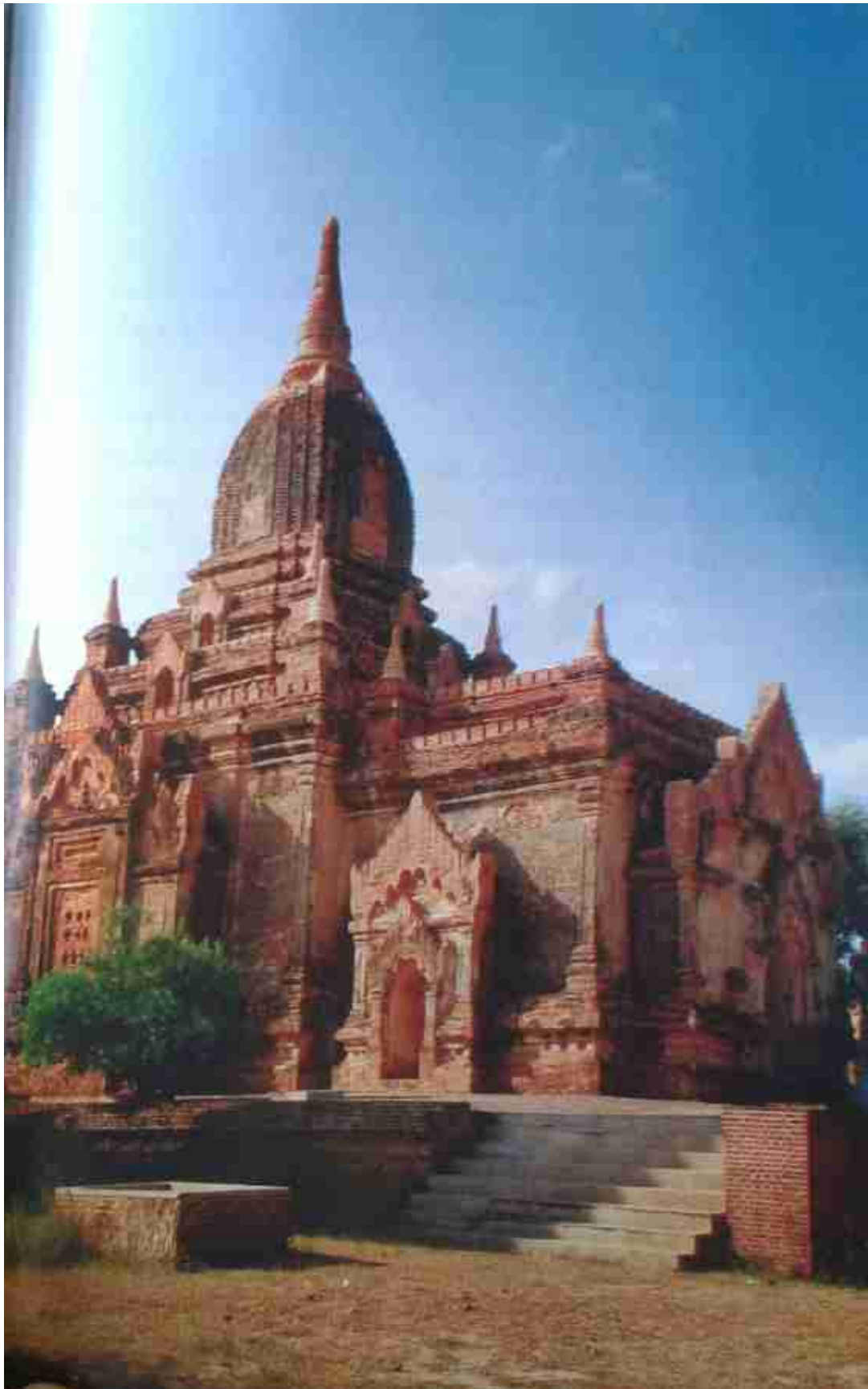
အလယ်ဂူမှာ အလင်းရောင်အားနည်းသည်ဖြစ်၍ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးစသည်တို့ဖြင့် ကြည့်မှသာ ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်ရသည်။ ပန်းချီပုံများမှာ အနုစိတ် လက်ရာများဖြစ်ပြီး အမှောင်ကျသောနေရာများ၌ ယခုထက်တိုင်ပင် တောက်ပြောင်နေသော ဆေးရောင်များကို တွေ့မြင်နေရတုန်းပင် ရှိသေးသည်။

ဘုရားသုံးဆူ တည်သူ မည်သူမည်ဝါဟူ၍ မသိရသော်လည်း ဂူအတွင်း၌ တွေ့ရသော နံရံပန်းချီများနှင့် ဗိသုကာ လက်ရာများကို ထောက်လျက် ဘုရားသုံးဆူသည် ၁၃ ရာစုနောက်ပိုင်းတည်သည့် အဆောက်အအုံဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ လက်ထက်မှစ၍ ရှေးဟောင်းကမ္ဘာ့ကျောက်စာ သုတေသနဌာနမှ ဘုရားသုံးဆူကို

ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်း၊ သံတံခါး တပ်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လာခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ပုဂံခေတ် အနုပညာလက်ရာမွန်များသည် ယခုထက်တိုင် မပျက်မယွင်း တည်ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ဘုရားသုံးဆူသည် ပုဂံခေတ် ဗိသုကာပညာနှင့် အနုပညာလက်ရာတို့၏ နမူနာစံပြသဖွယ်ဖြစ်နေသည်။

ဘုရားသုံးဆူအတွင်းရှိ ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများသည် ရှေးခေတ် ပုဂံ ပန်းချီပညာကို ထုတ်ဖော်ပြနေသဖြင့် ပုဂံခေတ်ပန်းချီကို လေ့လာသူများ မပျက်မကွက် သွားရောက်ကြရသော ပုဂံခေတ် အနုပညာပြတိုက်တစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။ ယွန်းထည် လက်မှုပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူများသည် မိမိတို့၏ ယွန်းထည်များ၌ အလှအပကောက်ကြောင်း ပန်းချီပုံများ ပုံဖော်ရန်အတွက် ဘုရားသုံးဆူမှ ပန်းချီလက်ရာများကို နမူနာအဖြစ် ယူကြရလေသည်။

သမ္ဘိလ

ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်တော်ထဲတွင် သမ္ဘူလဇာတ်ကအမည်ရှိ ဇာတ်တော်တစ်ခုပါသည်။ ထိုဇာတ်တော်၌ မိမိလင် ယောက်ျား သောတ္တိသေနမင်းသား ကုဋ္ဌနုနာပျောက်ကင်းသွားအောင် သစ္စာဆိုသော တော်ဝင်မိဖုရား သမ္ဘူလ အကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ မိဖုရားတစ်ပါးဖြစ်သော ရာဇကုမာရ မယ်တော် ဦးဆောက်ပန်း၏ အမည်မှာလည်း သမ္ဘူလဖြစ်သည်။ မင်းနန်သူရွာတစ်ဝိုက်ရှိ ဂူဘုရားများထဲက ဘုရားတစ်ဆူဖြစ် သော သမ္ဘူလဘုရားသည် သမ္ဘူလ ဇာတ်တော်ထဲက သမ္ဘူလမိဖုရားနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်ခြင်း မရှိပေ။

ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ မိဖုရားသမ္ဘူလနှင့်လည်း ပတ်သက်ဆက်နွှယ်ခြင်း မရှိပေ။ ဘုရားတည်သူ ပုဂံခေတ် မိဖုရားတစ်ပါး၏ အမည်နာမကိုအစွဲပြုကာ သမ္ဘူလဘုရား အမည်တွင်နေခြင်းဖြစ်သည်။

သမ္ဘူလဘုရားတည်သော မိဖုရားမှာ ဂူအတွင်းရှိ ကျောက်စာအရ ကျစွာမင်းကြီး၏ သမီးတော် ဥစ္စနာ မင်းကြီး၏မိဖုရား တြိလောကစန္ဒဒေဝီ သုံးလူလဖြစ်သည်။ သုံးလူလမှာ တြိလောကစန္ဒကို မြန်မာပြန်ထားခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ကျောက်စာ၌ သုံးလူလအမည်ကို သုမ္ဘူလဟု ရေးထိုးထားသည်။ သုမ္ဘူလမှ ကာလရွေ့လျော သောအခါ သမ္ဘူလဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဘုရားသုံးဆူမှ သမ္ဘူလဘုရားသို့ လာခဲ့သည်။ သမ္ဘူလဘုရားသည် ဘုရားသုံးဆူ၏ အရှေ့မြောက်ဘက်၌ရှိသည်။ ဘုရားသုံးဆူ၏မြောက်ဘက်၌ သမ္ဘူလဘုရားသို့ ရှေးရှုသွားသော လမ်းတစ်လမ်းရှိ သည်။ အဓိကရ အုတ်တံတိုင်းကြီး နှစ်ခုအကြားတွင်ရှိသော ယင်းလမ်းသည် ပုဂံခေတ်က လမ်းဖြစ်ပုံရပြီး လမ်း၏ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခွင်သည် ပုဂံ၏ ရှေးဟောင်းအသွင်အပြင် ပေါ်နေသော နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။

သမ္ဘူလဘုရား၏ဝန်းကျင်တွင် တံတိုင်းကြီးရှိသည်။ တံတိုင်း၏ အနောက်တောင်ဘက် မြေပြင်ပေါ်၌ အုတ် ကျောင်းတစ်ကျောင်းကို တွေ့ရသည်။ ဂူအတွင်းဘက်နံရံ၌ မင်စာဖြင့် သမ္ဘူလကျောင်းဟု ကမ္မည်းရေးထိုး ထားသည်။ ယင်းအုတ်ကျောင်း၌ ပုဂံခေတ် သာသနာတော်ထွန်းကားစဉ်က ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံးခဲ့ကြ ပေလိမ့်မည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံးသော ကျောင်းအာရပ်ရှိလျှင် ထိုကျောင်းအာရပ်နှင့် တွဲဖက်လျက် ရဟန်း သံဃာများ ကံကြီးကံငယ်ဆောင်သော သိမ်လည်း ရှိစမြဲပင်။ သိမ်ရှိလျှင် သိမ်၏နယ်နိမိတ်ကို သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထား သော ကျောက်တိုင်များလည်း စိုက်ထူထားရသည်။ အုတ်ကျောင်းကြီး၏ အရှေ့ဘက် တံတိုင်းအတွင်းရှိ အရှေ့ဘက် ထောင့် ကုန်းမြင့်ပေါ်၌ သိမ်အဆောက်အအုံတစ်ခု ရှိခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ထိပ်တွင် ကြာပန်းပုံ ဆစ်ထုထားသော နယ်နိမိတ်ကျောက်တိုင်တစ်တိုင် ယခုထက်တိုင် ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရသည်။

သမ္ဘူလဘုရား၏ ပန္နက်ပုံစံမှာ လေးထောင့်စပ်စပ်ဖြစ်သည်။ အာရုံခံမုခ်ဦးကို အရှေ့ဘက်၌ လှည့်ထားသည်။ မဏ္ဍိုင်ကို စင်္ကြံဖြင့် ပတ်ရံထားပြီး အလယ်မဏ္ဍိုင်သည် အပေါ်က ကျွန်းပေါင်ကို ထိန်းထားသည်။

သမ္ဘူလဘုရား၏ ဗိသုကာလက်ရာများမှာလည်း ပုဂံရှိ အခြားဂူဘုရားများကဲ့သို့ပင် အဆင့်အတန်းမြင့်လှသည်။ လိုဏ်ဂူကို အုတ်ဖြင့်သာလျှင် ဆောက်လုပ်ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ထောင့်ချုပ်၊ မုတ်ဆိတ်၊ စိန်တောင်နှင့် အခြားအခြေခံ

သော့ချက်နေရာများ၌ ကျောက်အုတ်များကို အသုံးပြုထားသည်။ သမ္ဘူလဂူဘုရား၌ရှိသော အင်္ဂတေပန်း၊ ဘီလူးပန်းဆွဲ၊ မကန်း၊ ကိန္နရာ၊ မနုဿီဟ၊ ခြင်္သေ့နှင့် ကနုတ်ပန်းများသည် လက်ရာမြောက်လှသည်။

ဂူအတွင်းနံရံများ၌ ပန်းချီဆေးရေးများနှင့် ပါဠိဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ မင်ရေးကမ္မည်းစာများ အများအပြားရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် နောင်အနာဂတ်ကာလတွင် မေတ္တေယျဘုရားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်ဟု အယုံအကြည်ရှိသည်။ မေတ္တေယျဘုရားအကြောင်းကို အနာဂတဝံသ၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ အနာဂတဝံသသည် စောလတိုင်းသား၊ ကဿပမထေရ် ပါဠိဂါထာဖြင့် ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ အနာဂတဝံသဋီကာကျမ်းကိုမူ မဟာဗောဓိဝံသကျမ်းဆရာဟု ယူဆရသော ဥပတိဿမထေရ်က ရေးထားသည်။ အနာဂတဝံသ၏ နိဒါန်းဂါထာများ၌ ရှင်သာရိပုတြာ လျှောက်ထားတောင်းပန်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသော အကြောင်းအရာဖြစ်သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ သမ္ဘူလဂူဘုရား၏ ရှေ့ပိုင်းအဆောင်က နံရံပန်းချီပုံများနှင့် ကမ္မည်းစာများမှာ အနာဂတဝံသ(အနာဂတဝင်)ကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော မေတ္တေယျဘုရား အကြောင်း ပန်းချီပုံများနှင့် ပါဠိဘာသာ ကမ္မည်းစာများဖြစ်ပေသည်။

သမ္ဘူလဘုရား၌တွေ့ရသော ရှေးဟောင်းလက်ရာများအနက် အထူးခြားဆုံးမှာ ကမ္မည်းစာများဖြစ်သည်။ ကမ္မည်းစာများကို ပါဠိ၊ မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ရေးထားသည်။ မင်ရေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ စုတ်တံဖြင့်လည်းကောင်း ရေးထားသော ကမ္မည်းစာများမှာ ဖတ်ချင့်စဖွယ် အလွန်လှပသေသပ်သည်။

ရှေ့ဆောင်၏ အရှေ့ဘက်နံရံအဝင်ပေါက် တောင်ဘက်အပေါ်တွင် ပုဂံခေတ်က လက်ရေးလှလှစာလုံးများကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ဘုရားပုထိုးများ၌ ရှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရားများကို ရုပ်တုတော်များဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပန်းချီဆေးရေးဖြင့်လည်းကောင်း ပုံဖော်ထားလေ့ရှိကြသည်။ သမ္ဘူလဘုရားတွင်လည်း နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရားများကို ပုံဖော်ထားသည်။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ပန်းချီပုံများ၏အောက်၌ ကမ္မည်းတင်ထားသော နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူနှင့်ပတ်သက်သည့် ပါဠိစာသားများမှာ လက်ရေးလည်း ညီညာလှပသည်။ အက္ခရာစာလုံးလည်း ပီပီသသရှိသည်။ ယင်းကမ္မည်းစာများအနက် အချို့မှာ အကောင်းပကတိ ရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရသည်။

စရိယပိဋကတ်သည် ခုဒ္ဒကနိကာယ် ၁၅ ကျမ်းထဲက တစ်ကျမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျမ်း၌ ဗုဒ္ဓ၏ အတိတ်ဘဝ အကြောင်းအရာများကို၊ အထူးအားဖြင့် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ် ရရှိရေးအတွက် ပါရမီဖြည့်ကျင့်ပုံဝတ္ထုကြောင်းများကို ပါဠိဂါထာများဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းဝတ္ထုတစ်ပုဒ်စီ တစ်ပုဒ်စီကို ‘စရိယ’ဟု ခေါ်သည်။ ဂါထာအဖွဲ့ဖြင့် ဖော်ပြထားသော ယင်းဝတ္ထုကြောင်းများသည် စုဏ္ဏိယ(စကားပြေ)ဖြင့် ဖော်ပြထားသော ယင်းဝတ္ထုကြောင်းများနှင့် တူညီမှုရှိပေသည်။ စရိယာ ပိဋကတ်၌ ပါရမီ ၁၀ ပါးအနက် ပါရမီ ခုနစ်ပါးကိုသာလျှင် ဖော်ပြထားသည်။ ဒါနပါရမီနှင့် သီလပါရမီကို ဝတ္ထု ၁၀ ပုဒ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

နိက္ခမ ပါရမီ၊ အဓိဋ္ဌာနပါရမီ၊ သစ္စာပါရမီ၊ မေတ္တာပါရမီ၊ ဥပေက္ခာပါရမီတို့ကိုမူ ဝတ္ထု ၁၅ ပုဒ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ စရိယာပိဋကတ်၌ပါသော ဗုဒ္ဓဝင်ဝတ္ထုတော်များသည် ပန်းချီအနုပညာရှင်များ အလွန်လက်တွေ့သော

ဝတ္ထုကြောင်းများဖြစ်ကြသည်။

သမ္ဘူလဘုရား၌လည်း ယင်းဝတ္ထုကြောင်းများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ဂူတွင်းရှိ တချို့နေရာများ၌ ယင်းဝတ္ထုတော်များ၏ သရုပ်ဖော်ပန်းချီပုံများကို လည်းကောင်း၊ စရိယပိဋကကျမ်းလာ ပါဠိဂါထာနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်မြန်မာစာတမ်းများကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်သိရှိရသည်။ ယင်းကိုထောက်လျက် သမ္ဘူလဘုရားတည်ချိန်၌ ပုဂံတွင် ပါဠိနှင့် မြန်မာစာမည်မျှထွန်းကားနေသည်ဆိုသည်ကို သိရှိရပေသည်။

သမ္ဘူလဘုရားသည် ပုဂံတစ်ဝိုက်ရှိ ရှေးဟောင်းစေတီပုထိုးစသော သာသနိကအဆောက်အအုံများအနက် နံရံရေး ကမ္ပည်းမင်္ဂလာများ အလျှံပယ်ရှိနေခြင်းကြောင့် ရှေးဟောင်းသုတေသီတို့၏ အာရုံကို အဆွဲဆောင်နိုင်ဆုံး ဂူဘုရားတစ်ဆူ ဖြစ်နေသည်။

နန္ဒမညာ

နန္ဒမညာဘုရားသည် ဘုရားသုံးဆူ၏ အရှေ့မြောက်ယွန်းယွန်း တစ်ဖာလုံခန့်အကွာ၌ တည်ရှိသည်။ ကြက်ကန်နှင့် လည်း မဝေးလှပေ။ ထိုနေရာ၌ နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် သခင်အနန္တပညာ ဘွဲ့အမည်ရှိ မထေရ်တစ်ပါး သီတင်းသုံးသော ဥမင်တစ်ခုရှိသည်။ ယင်းဥမင်နှင့် ကပ်လျက်တည်ရှိသော ဂူဘုရားကိုလည်း အနန္တပညာဟု ခေါ်သည်။ အနန္တပညာမှာ နန္ဒပညာ၊ နန္ဒပညာမှ နန္ဒာမညာဟူ၍ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြောင်းလဲလာသော အမည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဂူအတွင်း၌ စိုက်ထူထားသော ကျောက်စာအရ နန္ဒာမညာဘုရားသည် ခရစ်နှစ် ၁၈၂၄ ခုတွင် နရပတိစည်သူ မင်းကြီး၏အမိန့်ဖြင့် ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ အရှေ့ဘက် မုခ်လှည့်ထားသော ဂူ ငယ်အပေါ်၌ စေတီပေါက်ထားသောဘုရားဖြစ်သည်။ ပုဂံဂူဘုရားများထဲတွင် ဂူအထက်၌ ကွမ်းတောင်ပေါက်ထား သောဘုရားနှင့် စေတီပေါက်ထားသော ဘုရားနှစ်မျိုး ရှိသည့်အနက် နန္ဒာမညာဘုရားသည် ဒုတိယအမျိုးအစားထဲ က ဘုရားဖြစ်သည်။

ရာသီဥတုနှင့် အချိန်ကာလတို့၏ ထုနှက်ခြင်းခံရသဖြင့် ဘုရားတွင် တန်ဆာဆင်ထားသော အင်္ဂတေပန်းလက်ရာ အတော်များများမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းနေကြပြီ။ နန္ဒာမညာဘုရား၏ ထူးခြားချက်မှာ လိုဏ်ဂူနံရံ၌လည်းကောင်း၊ ပေါင်းကူးများနှင့် တံကဲနောက်ခံ စသည်တို့၌လည်းကောင်း ရေးဆွဲထားသော ပုဂံခေတ်လက်ရာ ပန်းချီပုံများဖြစ်ပေ သည်။

နန္ဒာမညာဂူဘုရား နံရံပန်းချီလက်ရာများကို လက်ရာအကောင်းဆုံး ပုဂံခေတ် ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများထဲ တွင် ထည့်သွင်းထားကြသည်။ နံရံပန်းချီများမှာ အပျက်အစီးနည်းပါးပြီး မူလ ပကတိအတိုင်းလိုလိုပင် ရှိနေကြသေး သည်။ ယင်းပန်းချီလက်ရာများကို လေ့လာကြည့်ရှုလျှင် ပန်းချီရေးဆွဲသူ အနုပညာရှင်များမှာ တန်ဆာဆင်မှု၊ အချက်အလက်ဖွဲ့စည်းမှု၊ သရုပ်ဖော်မှု၊ ဆေးရောင်ရွေးချယ်မှုတို့၌ ရင့်ကျက်ပြောင်မြောက်သော အသားကျပန်းချီ အနုပညာရှင်များ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟူ၍ ခန့်မှန်းရပေသည်။ နန္ဒာမညာဂူဘုရားအတွင်းရှိ နံရံပန်းချီအချို့နှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းသုတေသီတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အယူအဆ မတူကြပေ။ ကျောက်စာဝန်ဟောင်း ချားလ်ဒူရှိုင်းဆဲလ်သည် နန္ဒာမညာဂူဘုရားအတွင်းရှိ ပန်းချီလက်ရာများကို လေ့လာလျက် ယင်းပန်းချီလက်ရာများနှင့် ပတ်သက်သော သုတေသနစာတမ်းများကို ရေးသားထားသည်။ ယင်းစာတမ်းများ၌ နန္ဒာမညာ ဂူဘုရားအတွင်းရှိ ပန်းချီများသည် အရည်းကြီးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ တန္တရ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် သမိုင်းသုတေသီအချို့ကမူ ထိုအယူအဆကို လက်မခံဘဲ ယင်းပန်းချီလက်ရာများကို ဗုဒ္ဓဝင် အချက်အလက်များကို လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် အလှအပတန်ဆာဆင်၍ ရေးဆွဲထားခြင်းသာဖြစ်ပြီး အရည်းကြီးတို့၏ ဝါဒနှင့် လည်းကောင်း၊ တန္တရဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်လည်းကောင်း မည်သို့မျှ ပတ်သက်ဆက်နွှယ်ခြင်းမရှိဟု ထင်မြင်ချက်ပေးထား ကြသည်။

အကယ်၍ ပထမအယူအဆသာမှန်လျှင် နန္ဒာမညာဘုရား တည်ချိန်ကာလအထိ အရည်းကြီးတို့ မျိုးပြုတ်မ သွားသေးကြောင်း သိသာထင်ရှားပေသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ ဆင်းတုတော်၏ အရှေ့တောင်နံရံ ဗုဒ္ဓပုံတော်အောက်၌ မိန်းမပုံများကို ရေးဆွဲထားသည်။ ယင်းပုံမျိုးကို အရည်းကြီးတို့၏ ပန်းဦးလွှတ်ပွဲနှင့် ပတ်သက်သည်ဟု အချို့ကဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအယူအဆကို လက်မခံသူတို့ကမူ ယင်းမိန်းမတစ်သိုက်မှာ မာရ်နတ်က မိန်းမအရွယ်အစားအမျိုးမျိုးကိုပြုလျက် မြတ်စွာဘုရားအား ဖြားယောင်းသွေးဆောင်နေပုံများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ယင်းသို့ အရည်းကြီးပြဿနာ ဝင်ရှုပ်နေသည်မှာ နန္ဒာမညာဂူဘုရားအတွင်းရှိ ပန်းချီပုံများ၌သာမကဘဲ ဘုရားသုံးဆူဂူအတွင်းရှိ ပန်းချီလက်ရာများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အလားတူပင် မရှင်းမလင်းဖြစ်နေသည်။

ဘုရားသုံးဆူနှင့် နန္ဒာမညာဘုရားတို့၌ သရုပ်ဖော်ထားသော မိန်းမများ၏ မာယာကွန်ရက်ပုံများသည် အရည်းကြီးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ တန္တရဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်လည်းကောင်း ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေသည်ဟု ပြောသူရှိသလို ရေးရိုးရေးစဉ် ဆွဲရိုးဆွဲစဉ် ရေးဆွဲထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသူများလည်း ရှိသည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ နန္ဒာမညာပန်းချီဆေးရေးများမှာ ပုဂံခေတ် ပန်းချီအနုပညာ၏ စံနမူနာ လက်ရာမြောက်ပန်းချီများ ဖြစ်သည်ဟူ၍ကား ဆိုနိုင်ပေသည်။ ဂူ၏ မြောက်ဘက်ပိုင်း လေသာပြတင်းပေါက် အနောက်၌ မယ်တော်မာယာသားဖွားခန်းပုံကြီးကို ရေးဆွဲထားသည်။ ဂူအတွင်းအမိုး၌ ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီဆေးရေးများမှာလည်း လက်ရာမြောက်လှသည်။ ယင်းပန်းချီပုံများကို ကြည့်လျှင် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ကတ်ကတ်သတ်သတ် ရေးဆွဲထားသောပုံများ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

အပေါ်တည့်တည့်တွင် ရေးဆွဲရသောပုံများ ဖြစ်၍ ပန်းချီအနုပညာရှင်သည် အောက်တွင်ဆင်ထားသော ငြိမ်းပေါ်၌ ပက်လက်လှန်၍ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ဦးခေါင်းမော့၍ဖြစ်စေ ရေးဆွဲရပေလိမ့်မည်။ မည်မျှ အပင်ပန်းခံ၍ ခက်ခက်ခဲခဲ ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီပုံများဖြစ်သနည်း။

နန္ဒာပညာဂူဘုရားအတွင်းမှ ပန်းချီဆေးရေးများသည် မျိုးပေါင်းစုံလင်လှပေသည်။ အခြံအရံများ၏အလယ်၌ စံပယ်နေတော်မူသော ဗုဒ္ဓပုံတော်ကို သရုပ်ဖော်ထားသည့် ပန်းချီပုံကြီးခြောက်ပုံဖြင့်လည်းကောင်း၊ မာရ်နတ်ရုပ်ပုံကြီးသုံးပုံဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပန်းချီဆရာများလက်တွေ့သော မယ်တော်မာယာသားဖွားခန်း ဗုဒ္ဓဝင်ပုံစံသော အနုပညာလက်ရာမြောက် ပန်းချီပုံများဖြင့်လည်းကောင်း နံရံအပြည့်ရှိနေသော နန္ဒာမညာဘုရားသည် ပုဂံခေတ်အနုပညာပန်းချီပြခန်းတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေသည်။

လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ ရုပ်တုတော်ကြီးများမှာမူ မသမာသူများ၏လက်ချက်ကြောင့် ပျက်စီးယိုယွင်းနေကြပြီ။ မသမာသူများသည် ရုပ်ပွားတော်ကြီးများကို ဗိုက်ဖောက်ပြီး ဌာပနာပစ္စည်းရှာကြဟန် တူသည်။ ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ ဗိုက်တော်များသည် ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ဟောင်းလောင်းဖြစ်ကုန်ကြသည်။ ဟောင်းလောင်းဖြစ်နေသော ဗိုက်တော်များတွင် အုတ်အင်္ဂါတေသွတ်သွင်းပြီး ပြန်လည် အစားထိုးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပုဂံခေတ် အနုပညာလက်ရာများထဲတွင် မသမာသူများ၏ လက်ချက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါတရားနှင့် အနုပညာတန်ဖိုး ချိန်ခွင်ညှာတွင် သဒ္ဓါတရားဘက် အလေးသာနေကြသူ၏ လက်ချက်ကြောင့်လည်းကောင်း ပကတိ

အနေအထားမှ ရွေ့လျော့သွားကြရသော အနုပညာလက်ရာများ၏ အရေအတွက် မနည်းတော့ပြီ။ အလွန်တရာ ဝမ်းနည်းဖွယ် ကောင်းလှပေစွ။

ဂူဘုရား၏ အရှေ့ဘက် အုတ်တံတိုင်းကာထားသောနေရာ၏ အနိမ့်ပိုင်းတွင် ဥမင်တစ်ခုရှိသည်။ အနိမ့်ပိုင်း၏ အရှေ့ဘက်တွင်လည်း ဥမင်နှင့် ဆက်စပ်သော မူလအဆောက်အအုံများရှိသည်။ သို့သော်လည်း ယင်း အဆောက်အအုံများမှာ ပြိုပျက်ကုန်ကြပြီ။ ဥမင်တွင်း၌ သက္ကရာဇ် ၆၂၈ ခုထိုးထားသော ကျောက်စာတစ်ခုရှိသည်။

ကျောက်စာ၌ ‘မြတ်ကြီး ဥမင်သခင် အနန္တပညာ’ဟူ၍ ဖော်ပြထားသဖြင့် ယင်းဥမင်၌ နရသီဟပတေ့မင်းကြီး လက်ထက်တွင် သခင်အနန္တပညာ ဘွဲ့အမည်ရှိ ရဟန်းတော်တစ်ပါး သီတင်းသုံးနေထိုင်ကြောင်း သိရှိရသည်။

နန္ဒာမညာဘုရား မြောက်ဘက်၌ အလွန်တရာ ထည်ဝါခွံညားသော အုတ်ကျောင်းကြီး နှစ်ကျောင်းရှိသည်။ ရှေး ပုဂံခေတ်က ထိုနေရာတစ်ဝိုက်၌ ရဟန်းသံဃာတော်များ စည်ကားစွာ သီတင်းသုံးနေထိုင်ခဲ့ကြလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရ ပေသည်။ ထိုနေရာဒေသသည် စည်ပင်ပြောသော ပုဂံခေတ်သာသနာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်ခဲ့ဟန်တူသည်။ တောင်ဘက်အုတ်ကျောင်းနှင့် မြောက်ဘက်အုတ်ကျောင်းတို့၏ ရှေ့ဘက်မျက်နှာစာများ၌ ရှေ့ဘက်ဆောင်၏ အမိုး ပုံသဏ္ဌာန်ကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်ရသည်။ ရှေ့ဘက်အဆောင်များကို အရှေ့ဘက် ကျယ်ပြန့်စွာ ထုတ်ထားပြီး သစ်သားတိုင်ကြီးများဖြင့် ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့ တည်ဆောက်ထားပုံရလေသည်။

အုတ်တိုက်ကြီးများ၏ အနောက်ဘက်မှ ကြည့်လျှင် တောင်ဘက် ကျောင်းကြီးတည်ဆောက်မှု ခမ်းနားပုံကို မှန်းဆ သိရှိနိုင်သည်။ အပေါ်ထပ်များကို ဆောက်လုပ်ထားပုံ၊ လှေကားတပ်ထားပုံ စသည်တို့မှာလည်း ခမ်းခမ်းနားနား ရှိလှပေသည်။

နန္ဒာမညာဂူဘုရားအတွင်း၌ ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီပုံများ၏အောက်တွင် ကမ္ဘည်းစာ ရေးထိုးထားခြင်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ယခုခေတ် စာနယ်ဇင်းများတွင် ဖော်ပြပါရှိသော ပုံစာမပါသည့် ပန်းချီပုံ၊ ဓာတ်ပုံများကဲ့သို့ပင် အကြောင်းအရာကို တီးမိခေါက်မိ ရှိထားသူများမှသာလျှင် ပန်းချီပုံများ၏ အကြောင်းအရာကို မှန်းဆ သိနိုင်ကြပေ လိမ့်မည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပုဂံခေတ် ပန်းချီကားများကို ဆွဲချိတ်ထားသည့် ပုဂံခေတ် ပန်းချီပြခန်းတစ်ခန်းသဖွယ်ဖြစ် သော နန္ဒာမညာဂူဘုရားတွင်းမှ ပြန်လည် ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

ဓမ္မရာဇိက

ပုဂံဘုရားများသည် သူနေရာနှင့်သူ၊ သူ့အစုနှင့်သူ ရှိနေကြသည်။ ညောင်ဦးတစ်ဝိုက်၌ ဆပွဒ၊ ရွှေစည်းခုံ၊ ဂူပြောက်ကြီး စသော ဘုရားများသာရှိပြီး ပုဂံတစ်ဝိုက်၌ ထီးလိုမင်းလို၊ ဥပါလိသိမ်၊ အာနန္ဒာ၊ ရွှေဂူကြီး၊ ဂေါဓောပလ္လင် စသော ဘုရားများရှိသည်။

မင်းနန်ရွာသူ တစ်ဝိုက်၌ကား စူဠာမဏိ၊ လေးမျက်နှာ၊ ဘုရားသုံးဆူ စသော ဘုရားများရှိသည်။ မြင်းကပါရွာ တစ်ဝိုက်၌ရှိသော ဘုရားများမှာမူ မြစေတီ၊ ဂူပြောက်ကြီး၊ မနုဟာ၊ အပယ်ရတနာ စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ လောကနန္ဒာ စသောဘုရားများ တည်ရှိသောနေရာမှာ သီရိပစ္စယာ ရွာတစ်ဝိုက်ဖြစ်သည်။ ဖွားစောရွာတစ်ဝိုက်၌လည်း ထင်ရှားသော ပုဂံဘုရားများ ရှိသည်။

ပုဂံတစ်ဝိုက်၌ ပုဂံခေတ်မှစ၍ ကုန်းဘောင်ခေတ်အဆက်ဆက် တည်ရှိလာခဲ့သော ရွာဟောင်းများရှိသည်။ ယင်းတို့ကား တက်သေးရွာ၊ ကုန်းစင်ကြယ်ရွာ၊ မင်းနန်သူရွာ၊ ဖွားစောရွာ စသောရွာများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းရွာများအနက် မင်းနန်သူရွာနှင့် ဖွားစောရွာတို့သည်သာလျှင် အမည်ဟောင်း မစွန့်လွှတ်သေးဘဲ ယခုထက်ထိ တည်တံ့နေပေသည်။

အရှေ့ဖွားစောရွာနှင့် အနောက်ဖွားစောရွာ နှစ်ရွာရှိသည့်အနက် အရှေ့ဖွားစောရွာ၏ တောင်ဘက်တွင် ဘုရားပုထိုးနည်းပြီး အနောက်ဖွားစောရွာ၏ အနောက်ဘက်နှင့် အနောက်တောင်ဘက်၌ သာသနိက အဆောက်အအုံများ

ကို အများအပြားတွေ့ရသည်။ ဖွားစောရွာဘက်သို့ သွားသောလမ်းများမှာ များသောအားဖြင့် လှည်းလမ်းများသာ များသည်။

ဓမ္မရုံကြီး၏ အရှေ့ဘက်မှ တစ်လမ်း၊ စူဠာမဏိကန်ကြီး၏ တောင်ဘက် တဝဂ္ဂဘုရားအနီးမှ တစ်လမ်း၊ ပြဿဒါး ကြီး အနောက်ဘက်မှ တစ်လမ်း၊ မင်းနန်သူရွာအနောက်မှ တစ်လမ်း၊ ယင်းလမ်းများမှာ အနောက်ဖွားစောရွာသို့ သွား သောလမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။ မြင်းကပါရွာ အရှေ့ကုသိနာရုံကန်ကြီးအနီးမှ သူဌေးကန်ရွာကို ဖြတ်သွားလျှင်လည်း အနောက်ဖွားစောရွာသို့ ရောက်သည်။

ပုဂံသမိုင်း၌ ထင်ရှားသော မိဖုရားဖွားစော သုံးပါးရှိသည်။ (၁) နရသိင်္ဃီ ဥဇ္ဇနာမင်း၏ မိဖုရားကြီး၊ ဥဇ္ဇနာ မင်း၏ အမိ၊ တရုတ်ပြေးမင်း၏ အဘွား၊ မိဖုရား ဖွားစော၊ (၂) ကျစွာမင်းကြီး၏မြေး၊ တရုတ်ပြေးမင်း၏ မိဖုရားဖွား စော၊ (၃) ဒုတိယဖွားစော၏ညီမ၊ ကျော်စွာမင်း၏မိဖုရား ဖွားစောတို့ ဖြစ်သည်။

ယခုဖွားစောမှာ ကျစွာမင်းကြီး၏မြေး၊ တရုတ်ပြေးမင်း မိဖုရားဖွားစော၏ညီမ ဖွားစောဖြစ်သည်။ ကျော်စွာမင်း သည် ယင်းဖွားစောကို အစ်မတော်ဖွားစော ကွယ်လွန်သွားပြီးနောက် မိဖုရားမြှောက်သည်။ ကျော်စွာမင်း နန်းကျပြီး နောက် စောနစ်မင်း နန်းတက်သောအခါတွင်လည်း ဖွားစောသည် မိဖုရားအဖြစ်နှင့် ရှိနေဟန်တူသည်။ စောနစ်မင်း လက်ထက်တွင် မိဖုရားဖွားစောသည် သမထီးအရပ်၌ ဆုတောင်းပြည့်စေတီအပါအဝင် ကျောင်းကန်ဘုရားများကို တည်ဆောက်သည်။ မိဖုရားဖွားစော၏ ကုသိုလ်တော်များအနက် ဆုတောင်းပြည့်သည့် အဓိကဘုရားဖြစ်သည်။ လေးမျက်နှာဂူဘုရားသည် နှစ်စဉ် ဘုရားပွဲဖြစ်သော မင်းနန်သူရွာ၏ ရွာဘုရားဖြစ်သကဲ့သို့ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရား လည်း နှစ်စဉ်ဘုရားပွဲကျင်းပသော ဖွားစောရွာ၏ရွာဘုရားလည်း ဖြစ်နေသည်။

မိဖုရားဖွားစောကိုယ်တိုင် ‘သစ်မတီ မည်သောအရပ်၌ အုတ်အတိသင့်တင့်စွာသော အရံတံတိုင်း လေးမျက်နှာ သော တံခါးမုခ်လေ ပြုတော်မူ၏’ဟူ၍ ကျောက်စာရေးထိုးထားသည်။ ယင်းကျောက်စာ၌ ပါသော တံတိုင်း၏ တောင် ဘက်အပေါက်မှ ဝင်သွားလျှင် စေတီတစ်ဆူကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ယင်းစေတီမှာ ယခုအခါ ဆုတောင်းပြည့်စေတီဟု ခေါ်တွင်သော စေတီဖြစ်သည်။

တံတိုင်း၏ မြောက်ဘက်ခြမ်း၌ အရှေ့နှင့်အနောက်တွင် အုတ်ကျောင်းကြီးနှစ်ကျောင်းရှိသည်။ အရှေ့ဘက်အုတ် ကျောင်းကြီး၌ တောင်ဘက်နံရံများသာ ကျန်တော့သည်။ အပျက်အစီး အကျန်အကြွင်းများကို ထောက်လျှင် အလွန် ကြီးကျယ်သော ကျောင်းကြီးတစ်ကျောင်းဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြည့်၍ရသည်။ အနောက်ဘက်က အုတ်ကျောင်း ကြီးမှာမူ အလယ်ပိုင်းနှင့် ရှေ့ဘက်မျက်နှာစာသာ ကျန်တော့သည်။ ရှေ့ဘက်မျက်နှာနံရံ၌ ကျန်ရှိနေသေးသော အင်္ဂတေပန်းများမှာ အလွန်တရာ လက်ရာမြောက်လှပေသည်။

ယင်းကျောင်းကြီးများကား ‘သတင်းသမာဓိကောင်းသော အကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကိုရည်၍ ဥတု သုံးပါး၌ ညီညွတ်စွာသော အရိပ်သာယာသော ဓွံခေါင်တစွင့်သော ကြီးစွာသောကျောင်းလည်း ပြုတော်မူ၏’ ဟူ၍ မိဖုရားဖွားစော၏ကျောက်စာ၌ ပါရှိသည့် ကျောင်းကြီးဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကျောက်စာ၌ ‘ထို၏မြို့လည်း သူတော် တကာတို့ အစီးအပွား ဖြစ်စိမ့်သောငှာ ပိဋကတ်သုံးပုံလည်း ပြုတော်မူ၏’ဟူ၍လည်း ပါရှိသည်။ ယင်းကို ထောက်

လျက် ယခု ဆုတောင်းပြည့်စေတီ၏ အနောက်တောင်ဘက်က အုတ်တိုက်ပျက်သည် ပိဋကတ်တိုက် ဖြစ်ကောင်းဖြစ် လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြည့်ကြသည်။

ပုဂံသမိုင်း၌ ‘သမထီး’ဟူသော ဝေါဟာရစကားလုံးသည် ပေါ်ပြူလာ စကားလုံးတစ်လုံးဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ‘သစ်မတီ’ဟု ခေါ်ပြီး ကာလရွေ့လျောလာသည့်အခါ ‘သမထီး’ ဖြစ်လာသောအရပ်သည် အနောက်ဖွားစောရွာ၏ အနောင်တောင်ဘက် အနောက်ဘက်တစ်ဝိုက်ကို ခေါ်သောအရပ်ဖြစ်သည်။ သမထီးအရပ်၌လည်း ကျောင်းကန် ဘုရားများရှိသည်။ ယင်းကျောင်းကန်ဘုရားများ တည်ရှိရာနေရာကို သမထီးကျောင်းဟု ခေါ်ကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် သမထီးကျောင်းဝိုင်း မြောက်ဘက်မှ အနောက်ဘက်သို့ လာခဲ့သည်။ လမ်းတစ်လျှောက်လုံး၌ အရွယ်အစား အမျိုးမျိုးသော အုတ်ကျောင်း အပျက်အစီးများကို အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ ဤနေရာ၊ ဤအရပ်သည် ပုဂံခေတ်က သာသနာရောင်ဝါထွန်းခဲ့သော နေရာဒေသတစ်ခု ဖြစ်လိမ့်မည်ဟုခန့်မှန်းရသည်။ ထို့နောက် ပုဂံ၏ အထိကရ ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သော ဓမ္မရာဇိကဘုရားသို့ ရောက်လာသည်။

ဓမ္မရာဇိကဘုရားသည် ပုဂံဒေသတစ်ဝိုက်၌ရှိသော အဓိကဘုရားပုထိုးများထဲတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်တော် မြင့်မားသည်ဖြစ်၍ ရွှေစည်းခုံစေတီ၊ မင်္ဂလာစေတီတို့ကဲ့သို့ပင် အဝေးမှလှမ်းဖူး၍ ရလောက်အောင် ပေါ်လွင် ထင်ရှားစွာ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နေသည်။

အိန္ဒိယပြည် ဗာရာဏသီအနီးရှိ မိဂဒါဝုန်၌ မြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာ တရားဦး ဟောကြားတော်မူရာ၌လည်း ဓမ္မ ရာဇိက အမည်ရှိ ပုထိုးတော်တစ်ဆူတည်ထားသည်။ သို့သော်လည်း ယခုအခါ ဓမ္မရာဇိက စေတီတည်ရှိရာနေရာမျှ သာ ကျန်တော့သည်။

အနောက်ဖွားစောရွာအနီးရှိ ဓမ္မရာဇိကဘုရားကို ဓမ္မရာဇကဘုရားဟုလည်းခေါ်သည်။ ကျောက်စာ၌ ဓမ္မရာဇက ဟု ရေးထိုးထားသည်။ ဓမ္မရာဇိက ဘုရားဒါယကာမှာ နရပတိစည်သူမင်းကြီးဖြစ်သည်။ စေတီတော်ကို နှစ်နှစ်ကြာမျှ တည်ရသည်။ သိန်းသိုမင်းထံမှ ပေးပို့လိုက်သော သရီရဓာတ်တော်အဆူ ၃၀ ကို ရွှေကြုတ်တွင်ထည့်ပြီးလျှင် ဌာပနာ ထားသည်။ ပစ္စယာ သုံးဆင့်ရှိသည်။ ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်ကို လှေကားမှ တက်၍ရသည်။ ပထမပစ္စယာကစပြီး လက်ယာရစ်လှည့်ပြီးလျှင် ပစ္စယာအဆင့်ဆင့်၌ ဇာတ်တော်များကို စဉ်ကွင်းစဉ်ချပ်တို့ဖြင့် ထွင်းထုပြီး စီခြယ် ထားသည်။

စေတီတည်ဆောက်ပုံမှာ ရွှေစည်းခုံနှင့် အခြေခံအားဖြင့် တူညီမှုရှိသော်လည်း တန်ဆာဆင်ပုံ မွမ်းမံပုံနှင့် အာရုံခံ မုခ် ငါးမျက်နှာထုတ်တားပုံတို့မှာ တစ်မူ ထူးခြားနေသည်။ ငါးမျက်နှာတွင် တစ်မျက်နှာ တစ်မျက်နှာ၌ အုတ်ဂူတစ်လုံး စီ တည်လျက် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် ပွင့်တော်မူကြသော ဘုရားငါးဆူကို ရည်စူးပြီး ကြေးဆင်းတုငါးဆူ သွန်းလုပ် ထားသည်။

စေတီတော်ကြီးနှင့် တွဲဆက်ထားသော ဂူဘုရားငါးဆူ အတွင်းနံရံများ၌ ပုဂံခေတ်ပန်းချီနှင့် ပုဂံခေတ် ကမ္ပည်း မင်စာများ ရှိသည်။ ဂူများအတွင်း၌ မှတ်တမ်းတင်ထားသော မှတ်တမ်းများနှင့် အရှေ့ဘက် အာရုံခံမုခ်အတွင်းရှိ ကျောက်စာသည် ဓမ္မရာဇိက စေတီတော်ကြီး၏အကြောင်းကို ဖော်ပြနေကြသည်။

ယင်းမှတ်တမ်းများနှင့် ကျောက်စာအရ သိရသည်မှာ -

၁။ သက္ကရာဇ် ၅၅၈ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၃ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် စည်သူမင်းကြီးသည် သစ်မတီ၌ ပုထိုးတော်ပြုအံ့ဟု မြေနေရာရှာ၍ တွေ့ရှိပြီး ထိုအနီးနေ မထေရ်ကြီးကို တောင်းပန်အခွင့်ရ၍ လက်ခံငွေ လေးသောင်း လေးထောင် နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကျပ် ပဲတစ်ဆယ့်ရှစ်လုံးကို ရေစင်တော်သွန်းသည်။

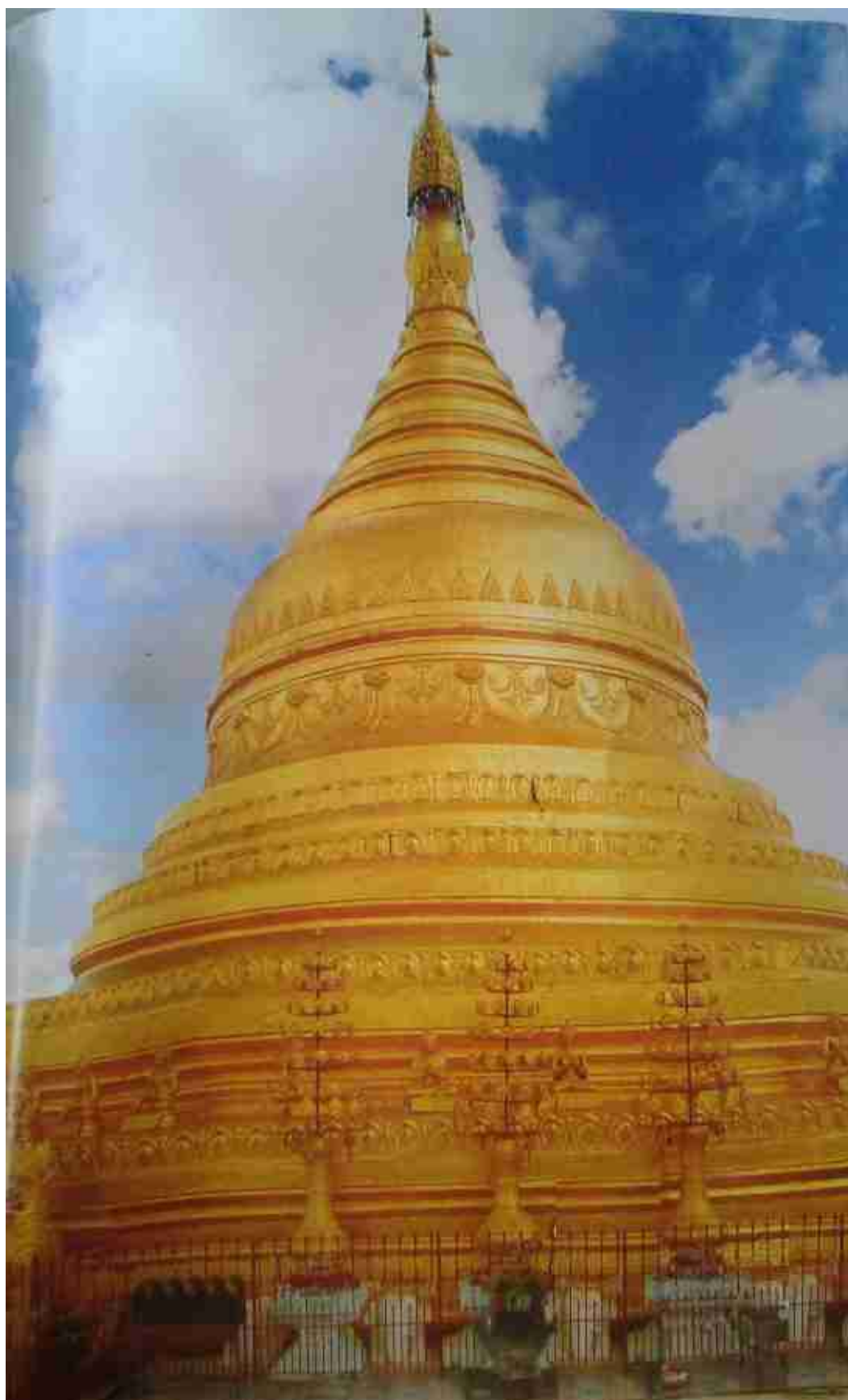
၂။ သက္ကရာဇ် ၅၅၉ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂ ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် မူလနက္ခတ် မိန့်လင်နေ့ သုံးပဟိုရ်တွင် ကျောက်ဖျာထက် အုတ်ဖွဲ့ဦး၍ ပြု၏။ (သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဓာတ်တော်တောင်းစေလွှတ်ရာ သီဟိုလ်မင်းလက်ထက်တွင် သရီရဓာတ်တော် ၃၀ တွင် ရချေသော ဓာတ်တော်လေးလုံးနှင့်တကွ ကျောက်ဖျာထက် ဌာပနာသည်။)

၃။ သက္ကရာဇ် ၅၆၀ ပြည့်နှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂ ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် အထွတ်တင်သည်။

ဓမ္မရာဇိက စေတီကျောက်စာ၌ အထွတ်တင်သည်ဟူ၍ ဆိုထားသည်ကို ထောက်လျက် ပုဂံခေတ် စေတီပုထိုးများတွင် ယခုခေတ် ထီးမျိုးမရှိဘဲ အထွတ်သာ ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းကြည့်နိုင်သည်။

ခရစ်နှစ် ၁၈၉၀၊ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်တစ်ရာကျော်လောက်က ဓမ္မရာဇိကစေတီမှ စဉ်ကွင်းရုပ်ကြွတချို့ကို မသမာသူများ ခွာယူသွားကြသည်။ ပုဂံခေတ် အနုပညာလက်ရာများသည် ယင်းကဲ့သို့ မသမာသူများ၏ လက်ချက်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးပါးသွားခဲ့ဖူးပေါင်း များလှပေပြီ။

တုရင်တောင်

တုရင်တောင်သည် ပုဂံသမိုင်း၌လည်းကောင်း၊ ပုဂံသာသနာ့သမိုင်း၌လည်းကောင်း အရေးပါအရာရောက်သော နေရာဌာနတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ တုရင်တောင်ကြောသည် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး မိမိမအိုသေးကြောင်း မြင်းစီးပြီး သူခိုးယောင်ဆောင်လျက် အစွမ်းပြသောနေရာဖြစ်သည်ဟု ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်များ၌ ဆိုထားသည်။ ရှင် အရဟံ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောအခါ တုရင်တောင်ခြေ၌ အန္တိမဈာပန ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုထားသည်။ တုရင် တောင်မှ ကျောက်များဖြင့် ရွှေစည်းခုံစေတီတည်သည်ဟုလည်း ဆိုသည်။

တုရင်တောင်တန်းတစ်လျှောက်ရှိ စေတီပုထိုး ဂူကျောင်းများထဲတွင် တုရင်တောင်ထိပ်ရှိ အနော်ရထာမင်းကြီး တည်ထားသော စွယ်တော်ရှင်စေတီတော်မှာ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး တည်ထားသော တုရင် တောင်စွယ်တော်ရှင်စေတီတော်သည် နောက်ပိုင်းခေတ်အဆက်ဆက် ပြုပြင်မွမ်းမံထားကြသည်ဖြစ်၍ သမိုင်း ပြတိုက်ထဲက ဘုရားမျိုးမဟုတ်တော့ဘဲ ဘုရားဆောင်ပေါ်က ဘုရားမျိုးဖြစ်နေပြီ။ တန့်ကြည့်တောင် စွယ်တော်ရှင် စေတီတော်ကဲ့သို့ပင် စေတီတော် အသစ်ဖြစ်နေပြီးလျှင် ဘုရားဖူးများ စည်ကားနေသော ပုဂံဘုရားတစ်ဆူ ဖြစ်နေပြီ။ ရွှေစည်းခုံဘုရား၊ အာနန္ဒာဘုရားများကဲ့သို့ပင် တုရင်တောင် စွယ်တော်ရှင် စေတီဘုရားပွဲကိုလည်း ကျင်းပပြုလုပ်ကြ သည်။

တုရင်တောင်သည် ညောင်ဦး-ကျောက်ပန်းတောင်း ကားလမ်းအနောက်ဘက်၊ ပုဂံမြို့၏အရှေ့တောင်ဘက် ခြောက်မိုင်ခန့်အကွာတွင်ရှိသည်။ တောင်ပေါ်သို့ အနောက်ဘက်မှလည်း တက်၍ရသည်။ အရှေ့ဘက်မှလည်း တက်၍ရသည်။ အနောက်ဘက် စောင်းတန်းအထိ ကားလမ်းပေါက်သည်။ တောင်ခြေစောင်းတန်းအထိ ကားဖြင့်သွား ပြီး စောင်းတန်းမှတက်သွားလျှင် တောင်ထိပ်စေတီသို့ ရောက်သွားသည်။ ကားလမ်းတွင် ကွန်ကရစ်ခင်းထားသည်။

အရှေ့ဘက် တောင်ခြေအထိသို့သွားသော ကားလမ်းမှာမူ မြေလမ်းဖြစ်သဖြင့် ကားဖြင့် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း သွားရ သည်။ ကားဖြင့် ဆက်သွား၍မရသော နေရာမှ တောင်ပေါ်သို့တက်သွားလျှင် လမ်းခုလတ်၌ ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ် ကျောင်းကို တွေ့ရသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်း၏ အပေါ်ဘက် မလှမ်းမကမ်း၌ ဇရပ်ပျက်တစ်ဆောင်ရှိသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ ဇရပ်ပျက်၌ လည်းကောင်း ခေတ္တ အမောဖြေနိုင်သည်။ ဇရပ်ပျက်နေရာမှ အပေါ် ဘက် ခပ်လှမ်းလှမ်း၌ ကျောက်ဂူများရှိသည်။ ယင်းကျောက်ဂူများသည် ပုဂံခေတ်က ရဟန်းသံဃာတော်များ နေထိုင် သီတင်းသုံးခဲ့သော တရားဘာဝနာပွားများအားထုတ်သော တရားဂူများ ဖြစ်လိမ့်မည်။

ကျောက်ဂူများ၏ အလွန်တွင် တောင်ထိပ်အရောက်တက်၍ရသော ကျောက်လှေကားဟောင်းရှိသည်။ ကျောက် လှေကားမှာ မတ်စောက်လှသည်။ ကျောက်လှေကားအရောက် မတ်စောက်သောလမ်းကြမ်းကို တက်လာရသဖြင့် လူကြီးများသည် တောင်ထိပ်ရောက်အောင် မနည်းကြိုးစားပြီး တက်ရသည်။ တုရင်တောင်ထိပ်သို့ အရှေ့ဘက်မှ တက်သောလမ်းသည် တောလမ်းဖြစ်သည်။ စည်စည်ကားကားမရှိပေ။ များသောအားဖြင့် ဘုရားဖူးများ တောင်ထိပ် တက်သောလမ်းမှာ အနောက်ဘက်လမ်းဖြစ်သည်။ အနောက်ဘက်၌ နောက်ပိုင်း ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံများဖြင့် စည်ကားနေသည်။ စောင်းတန်းမှာလည်း အမိုးများဖြင့် နောက်ပိုင်းကျမှ ဆောက်လုပ်ထား သော စောင်းတန်းဖြစ်သည်။

တုရင်တောင်ထိပ်၌ မြေပြန့်မကျယ်သဖြင့် ဇရပ်များ၊ တန်ဆောင်းများ များများစားစား မရှိပေ။ စေတီတော် ပတ်လည်၌လည်း စေတီရံများမရှိပေ။ အာရုံခံတန်ဆောင်းကို ရင်ပြင်တော်၏အောက်နား၌ ဆောက်ထားသည်။ ရင်ပြင်တော်အောက်နား၌ပင် ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ ကိန်းဝပ်စံပယ်တော်မူသည့် ဂန္ဓကုဋီတိုက် တစ်တိုက် လည်းရှိသည်။ စေတီတော်ကြီး၏ အနီး၌ရှိသော ကျောက်စာရုံထဲတွင် အခြားကျောက်စာနှစ်ခုနှင့်အတူ စောရဟန်း သိမ်ကျောက်စာ ရှိသည်။ စောရဟန်းသိမ် ယခုတော့ မရှိတော့ပေ။ စေတီတော်ကြီး၏ မြောက်ဘက်၌ရှိသော သိမ် နေရာ၌ပင် စောရဟန်းသိမ်ရှိခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

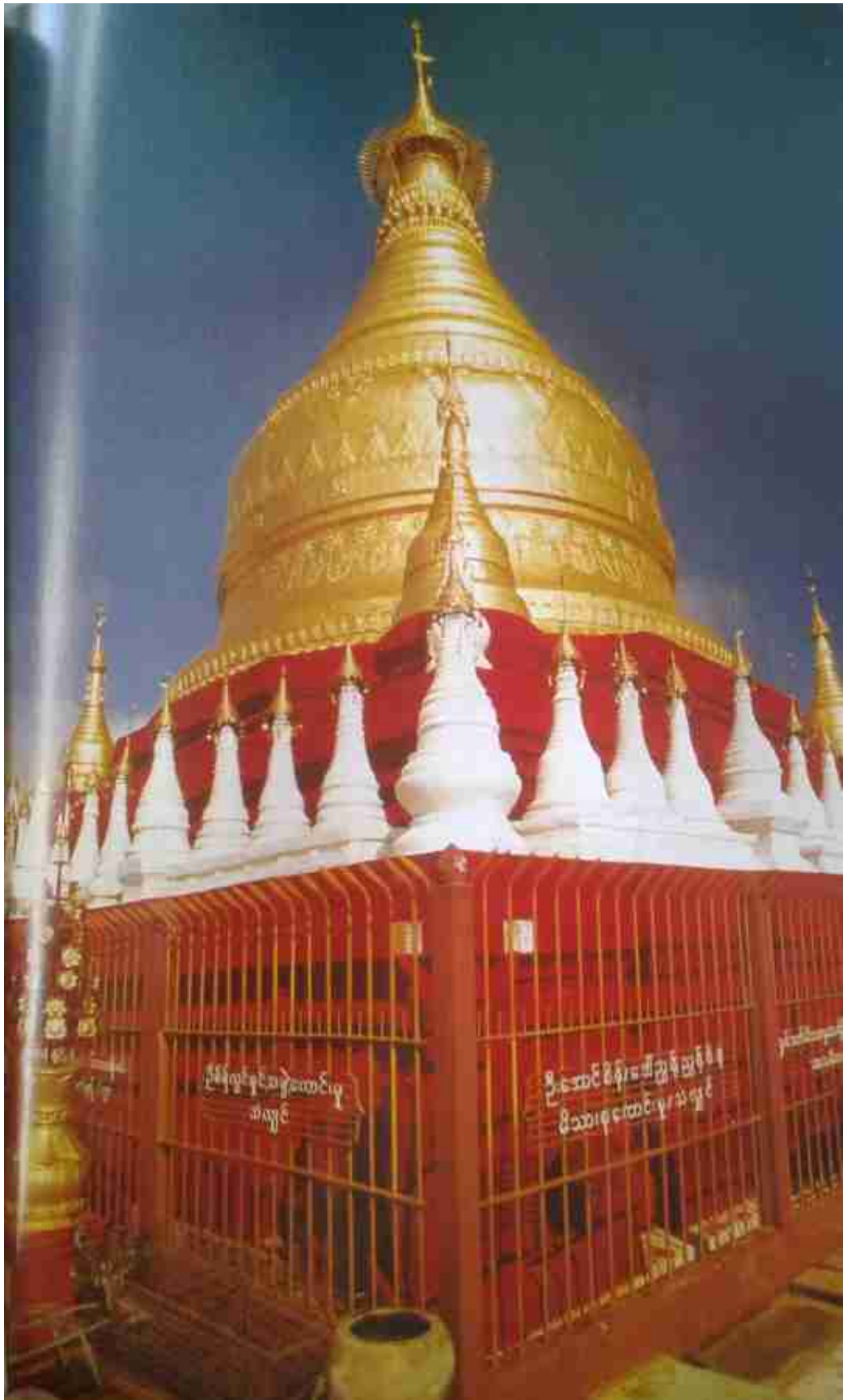
တုရင်တောင်နှင့် သက်စိုးတောင်တန်း၏ အနောက်ဘက်၌ ရေကန်ကြီး တစ်ကန်ရှိသည်။ ထိုရေကန်ကို မြကန် ဟုခေါ်သည်။ မြကန်မှာ ပုဂံခေတ်ကပင် တည်ရှိခဲ့သော ရေကန်ကြီးဖြစ်ပြီး ယခုအချိန်၌ တိမ်ကောသွားပြီဖြစ်၍ ပုဂံခေတ်က လွမ်းမောဖွယ်ရာ အမှတ်အသားတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့်သာ ကျန်ရှိနေတော့သည်။ ‘မြကန်သာ တောင်ကျချောင်းတေး၊ ရေဝင်ပြေးလှည့်၊ ရေအေးကြည်စွာ၊ ကန်ပိုင်မာလျက်၊ ကြာပေါင်းထုံထုံ၊ ငှက်မျိုးစုံသည်၊ ဘုံဝ တိက နန္ဒာလော’ ဟူသော ပုဂံခေတ်ကဗျာဟု ယူဆရသည့် ကန်ဘွဲ့ကဗျာမှာ မြကန်သာကန်ကို ဖွဲ့ဆိုထားသော ကဗျာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

မြကန်၏ အနောက်မြောက်ဘက်၌ ကျောက်ဖြင့်ဆောက်လုပ်ထားသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံတစ်ခု ယခင်က ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ထိုအဆောက်အအုံကို စက္ကူတိုက်၊ သို့မဟုတ် မြကန်ကျောက်တိုက်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ပုဂံဒေသ တစ်ဝိုက်၌ ကျောက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံဟူ၍ မြကန်ကျောက်တိုက်နှင့် ကျောက်ဂူဥမင်နန်း ဘုရားတို့သာလျှင် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

မြကန်ကျောက်တိုက်သည် ဗိသုကာလက်ရာ ရှေးကျသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ ကျောက်စာကို မြကန်အနီး အရှေ့မြောက်အရပ်၌ တွေ့ရှိသောကြောင့် ကျန်စစ်သားမင်းကြီးလက်ထက်က တည်ဆောက်သော အဆောက်အအုံ ဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ အဆောက်အအုံတည်ရှိနေသောနေရာသည် လူနေအိမ်ခြေများနှင့် အလှမ်းဝေးနေပြီး လူသူအရောက်ပေါက်နည်းသဖြင့် မြကန်ကျောက်တိုက်သည် ပုဂံယဉ်ကျေးမှု လက်ရာများကို စနစ်တကျ မထိန်းသိမ်းနိုင်မီ တော်တော်စောစောကပင် ပျက်စီးသွားလေသည်။ ပုဂံခရီးသည်သည် တုရင်တောင်ထိပ်မှနေ၍ အနောက်တစ်ခွင်ကို မျှော်ကြည့်လိုက်သောအခါ မျက်စိတစ်ဆုံး ပြန့်ပြူးစွာတည်ရှိနေသော ရှေးခေတ်ဟောင်းအောက်မေ့ဖွယ် ပုဂံရှုခင်းကို တွေ့မြင်ရသည်။

ထိုနည်းအတူပင် နေထွက်ချိန်၌ အနောက်ဘက်မှလည်းကောင်း၊ နေဝင်ချိန်၌ အရှေ့ဘက်မှလည်းကောင်း တုရင် တောင်ကို မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင်လည်း တုရင်တောင်နှင့် တောင်ထိပ်ပေါ်က ဆံတော်ရှင်စေတီတော်ကို ကြည်နူးဖွယ် တွေ့မြင်ရလေသည်။

တန့်ကြည့်တောင်

တန့်ကြည့်တောင်ဘုရားသည် ပုဂံဘုရားစုများထဲတွင် တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပုဂံဘုရားများထဲက တစ်ဆူအပါအဝင် ဖြစ်ရုံမျှမက ပုဂံစွယ်တော်ရှင်ဘုရားလေးဆူထဲတွင်လည်း တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ကျန်သုံးဆူမှာ ရွှေစည်းခုံ၊ လောကနန္ဒာ၊ တုရင်တောင်ဘုရားများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် တန့်ကြည့်တောင်ဘုရားသည် ပုဂံဘုရားစုများထဲတွင် ပါဝင်နေသော်လည်း စွယ်တော်ရှင်ဘုရားလေးဆူထဲတွင် တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်သော်လည်း ဧရာဝတီမြစ် ခြားနေသည်ဖြစ်၍ ပခုက္ကူခရိုင်(မကွေးတိုင်း)ထဲ ရောက်နေသည်။ ပုဂံ-ညောင်ဦးဘက်ကမ်းက ဘုရားများမှာ မြင်းခြံခရိုင်တွင်းက ဘုရားများ ဖြစ်နေကြသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ပုဂံဘုရားများကို ဖူးပြီးသောအခါ တန့်ကြည့်တောင်ဘုရားသို့ ခရီးဆက်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်ကို ဇက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ပဲ့ချိတ်စက်တပ်လှေဖြင့်ဖြစ်စေ ဖြတ်ကူးရသည်။ တောင်ခြေရောက်သွားသောအခါ တောင်ပေါ်သို့ ခြေကျင်ဖြစ်စေ၊ မော်တော်ယာဉ်ဖြင့်ဖြစ်စေ တက်၍ရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် တောင်ပေါ်သို့ မော်တော်ယာဉ်ဖြင့် တက်သွားသည်။ သို့ရာတွင် တောင်ပေါ်ရောက်သွားသောအခါ တောင်အောက်က တစ်ချိန်တည်း တက်လာကြသော မော်တော်ယာဉ် ခရီးသည်များနှင့် ခြေကျင်ခရီးသည်များသည် တောင်ပေါ်သို့ ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် ရောက်သွားကြသည်။ ခြေကျင်ခရီးက ဖြူးဖြောင့်ပြီး ကားလမ်းက ကွေ့ကောက်သည့်အပြင် ကြမ်းလည်း ကြမ်းသည်။

တောင်ခြေ၌ တန့်ကြည့်ရွာနှင့် အခြားရွာ တစ်ရွာ နှစ်ရွာရှိသည်။ တန့်ကြည့်ရွာကို အစွဲပြု၍ တန့်ကြည့်တောင်ဟူ၍ ခေါ်တွင်သလား၊ သို့မဟုတ် တန့်ကြည့်တောင်ကို အစွဲပြု၍ တန့်ကြည့်ရွာဟူ၍ ခေါ်တွင်သလား၊ အကယ်၍ တန့်ကြည့်ရွာကို အစွဲပြု၍ တန့်ကြည့်တောင်ဟု ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်ပါမူ တန့်ကြည့်တောင်ဘုရားသမိုင်းပါ ‘တန့်ကြည့်’ ဟူသော ဝေါဟာရစကားလုံးသည် စဉ်းစားစရာ ဖြစ်နေသည်။

တောင်ပေါ်အတက် ကားလမ်းဘေး၌ ကန္တာရပင်များ အများအပြား ပေါက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကန္တာရအပင်ကလေးများမှာ ဆယ်ပေလောက်သာမြင့်ပြီး ညီတူညာတူဖြစ်နေကြသဖြင့် စိုက်ပျိုးထားသည့် သစ်ပင်ကလေးများ ဖြစ်ပုံရသည်။ တောင်အမြင့်ပေ ၁၀၅၀ ရှိသည်။ တောင်အပေါ်ပိုင်း ရောက်သွားသောအခါ သစ်ပင်အပေါက်နည်းပြီး တောင်ကတုံးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

တန့်ကြည့်တောင်ပေါ်မှ ပုဂံဘက်သို့ လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်သောအခါ အလွန်တရာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော ရှုခင်းကိုတွေ့သည်။ ပထမတွင် တန့်ကြည့်တောင်ခြေအလိန်က သဲသောင်ကြားထဲတွင် ကွေ့ပတ်စီးဆင်းနေသော ရေစီးကြောင်းကလေးများကို တွေ့ရသည်။ ထို့နောက် နေရောင်အောက်တွင် တလက်လက် တောက်နေသည့် လှိုင်းလုံးကလေးများ တလိမ့်လိမ့်နှင့် စီးဆင်းနေသော ဧရာဝတီမြစ်ပြင်ကျယ်ကို တွေ့ရသည်။

အရှေ့ဘက် ဧရာဝတီမြစ် တစ်ဖက်ကမ်း၌ကား ပုပ္ဖိုးတောင်နှင့် တုရင်တောင်ကို နောက်ခံထားသော ကြီးကြီးငယ်ငယ် ရွယ်ရွယ်စားစား ပုဂံစေတီပုထိုးများ ရှိနေသည်။ စွယ်တော်ရှင်ဘုရားလေးဆူဖြစ်သော တန့်ကြည့်တောင်စေတီ၊ လောကနန္ဒာစေတီ၊ တုရင်တောင်စေတီ၊ ရွှေစည်းခုံစေတီတို့သည် ပုဂံဒေသတစ်ဝိုက်ရှိ စေတီပုထိုးများကို ပတ်ရံထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။

တန့်ကြည့်တောင်စေတီသည် အနော်ရထာမင်းကြီး လင်္ကာဒီပ (သီရိလင်္ကာ)မှ ရရှိသော စွယ်တော်ကို ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်တည်ထားသော စေတီတစ်ဆူဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းစဉ်လာ ယူဆထားကြသည်။ ယခု ဖူးတွေ့ရသော စေတီတော်ပုံသဏ္ဌာန်မှာ မကွေးမြို့သလွန်စေတီနှင့် တူသယောင်ယောင် ရှိနေသည်။ ဉာဏ်တော် ပေ ၉၀ မြင့်သည်။ ဖိနပ်တော် ပေ ၆၀ ရှိသည်။ ထီးတော်အဆင့် ကိုးဆင့်၌ ငွေသား ငှက်မြတ်နား စိန်ဖူးတော် တင်ထားသည်။

တန့်ကြည့်တောင်စေတီသည် ပုဂံခေတ်စောစောပိုင်းက ကိုးကွယ်တည်ထားသော စေတီဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော်လည်း နောက်ပိုင်း အထပ်ထပ် မွမ်းမံထားသဖြင့် သမိုင်းပြတိုက်ထဲက အနုပညာလက်ရာမျိုး မဟုတ်တော့ဘဲ ဖန်ပေါင်းချောင်ထဲ ထည့်ပြီး ကိုးကွယ်ထားသော ဘုရားသဖွယ် ဖြစ်နေပြီ။

တန့်ကြည့်တောင်စေတီတော်သမိုင်း၌ တန့်ကြည့်တောင်စေတီတော်ကို မြတ်စွာဘုရားနှင့်လည်းကောင်း၊ အသောကမင်းတရားကြီးနှင့်လည်းကောင်း ဆက်စပ်ထားသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွ ဒေသစာရီ လှည့်လည်တော်မူလာရာ တန့်ကြည့်တောင်စေတီ တည်ရာနေရာ၌ ရပ် ‘တန့်’ တော်မူလျက် မြစ်တစ်ဖက်ကမ်း ပေါက်ပင်ပေါက်နေသည့်နေရာကို ‘ကြည့်’ တော်မူပြီးလျှင် ထိုနေရာ၌ သာသနာတော် ထွန်းကားမည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားအား အင်ဖက်ဖြင့်ကာပေးသောနတ်ဘီလူးသည် ပုဂံပြည်၌ မင်းသုံးကြိမ်ဖြစ်မည် ဟူ၍လည်းကောင်း ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။

ယခု တန့်ကြည့်တောင်စေတီ ရင်ပြင်အောက်ဘက်၌ပင် ဗျာဒိတ်တော်ပေးနေပုံ ရုပ်ပွားတော်ကြီးနှင့်အတူတကွ ရှင်အာနန္ဒာနှင့် တောင်စောင့်ဘီလူးရုပ်တုများကို တွေ့ရသည်။

သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး စေတီပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် ကိုးကွယ်တည်ထားစဉ်ကာလက တန့်ကြည့်တောင်ထိပ်၌လည်း စေတီတစ်ဆူကိုးကွယ်တည်ထားသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးက သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ကိုးကွယ်တည်ထားသော စေတီကို မွမ်းမံပြီး ထပ်မံတည်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး၏ စေတီကို နရပတိစည်သူက တတိယအကြိမ် မွမ်းမံတည်ပြန်သည်။

ဤတွင် စဉ်းစားဆင်ခြင်စရာ အချက်တွေ များစွာပေါ်လာသည်။ ပိဋကတ်ကျမ်းစာများ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အိန္ဒိယပြည်မကို မဆိုထားနှင့်၊ အိန္ဒိယပြည်တွင်း၌ပင် ယခုခေတ် ဗီဟာရပြည်နယ်နှင့် ဥတ္တရပရဒေ့ရှ်ပြည်နယ် အပြင်အပသို့ ဒေသစာရီ ကြွတော်မူသည်ဆိုသည်ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ အထောက်အထားခိုင်လုံသော ကျောက်စာနှင့် သမိုင်းများ၌လည်း ယင်းအချက်ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ သို့သော်လည်း သီရိလင်္ကာ ရှေးဟောင်း သမိုင်းများကလည်း သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသို့ မြတ်စွာဘုရား ကြွတော်မူသည်ဟု ဆိုထားသည်။

နီပေါနိုင်ငံ ဘုရားသမိုင်းများကလည်း နီပေါနိုင်ငံရှိ ဘုရားတချို့ကို မြတ်စွာဘုရားနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် ဆက်စပ်မှု ပြုလုပ်ထားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဘုရားသမိုင်းများကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ ယခုရှိနေသော စေတီပုထိုး အတော်များ များ၏ တည်ရာဌာနသို့ မြတ်စွာဘုရား ဒေသစာရီကြွချီသည်ဟု ဖော်ပြထားကြသည်။ အသောကမင်းတရားကြီး ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာများအရ အသောကမင်းတရားကြီး စေတီပုထိုးတည်သည်မှာ ပြည်တွင်း၌သာ ဖြစ်သည်။ ပြည်ပ၌ စေတီပုထိုးတည်သည်ဟု အသောကကျောက်စာများ၌ မှတ်တမ်းတင်မထားပေ။

ပြည်ပ၌ သာသနာပြုများကို စေလွှတ်ခြင်း၊ ဆေးရုံဆေးခန်းများကို ဆောက်လုပ်ပေးခြင်း စသည်များကိုသာလျှင် ပြည်ပနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘုရားအတော်များများကို အသောကမင်းတရား ကြီး၏ စေတီပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ထဲတွင် သွတ်သွင်းထားကြသည်။ တန့်ကြည့်တောင်ထိပ်နေရာမှာ ကျယ် ကျယ်ဝန်းဝန်းမရှိလှသဖြင့် ဘုရားရင်ပြင်တော်သည် ခပ်ကျဉ်းကျဉ်းပင် ဖြစ်နေသည်။ တန့်ကြည့်တောင်ထိပ်၌ တန့် ကြည့်တောင်ဆရာတော် ဦးသောမဗုဒ္ဓ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာရှိသည်။

တန့်ကြည့်တောင်ဆရာတော်သည် တောင်ထိပ်တွင် ပညာရောင်ခြည်တန်ဆောင်းနှင့် နဝင်းကျောင်းတိုက် ဆောက်ထားသည်။ ဧည့်သည်များ တည်းခိုရန်အတွက် စေတီကမ်းပါးယံ၌ မှန်နန်းဆောင် ဆောက်ထားသည်။ အဆောင်အောက်ဘက်၌ တရားထိုင်ရန်အတွက် တရားဂူကလေးများကိုလည်း ဆောက်ထားသည်။ သို့သော်လည်း တရားဂူကလေးများသည် ကျဉ်းလည်း ကျဉ်းသည်။ အလင်းရောင်လည်း မရှိပေ။ တရားထိုင်သူ ယောဂီများနှင့် ကင်းကွာနေကြသည်ဖြစ်၍ တရားဂူကလေးများသည် ဖုန်တင်းကျမ်း ဖြစ်နေသည်။ ရင်ပြင်တော်အောက်ဘက် တန်ဆောင်းရှေ့၌ ယခုခေတ်ထိုးထားသော ဘုရားသမိုင်း မှတ်တမ်းအကျဉ်းချုပ်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသမိုင်း မှတ်တမ်း အကျဉ်းချုပ်မှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

စွယ်တော်ရှင်စေတီ - ဖိနပ်တော် ၆၀ ပေ၊

- ဉာဏ်တော် ၉၀ ပေ၊
- တောင်အမြင့် ၁၀၅၀ ပေ၊
- ဌာပနာ-လက်ဝဲတော် အောက်စွယ်တော်၊
- ပထမဒါယကာ- သီရိဓမ္မာသောက၊
- ဒုတိယဒါယကာ- အနော်ရထာ၊
- တတိယဒါယကာ - နရပတိစည်သူ။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးရေးထိုးသော တန့်ကြည့်တောင်စေတီကျောက်စာမှာမူ မန္တလေး မဟာမုနိတံတိုင်းအတွင်း၌ ရှိသည်ဟု သိရှိရသည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် ဘုရားရင်ပြင်တော်ပေါ်မှ အောက်ဘက် ငုံ့ကြည့်လိုက်သောအခါ ဘုရားအောက်ခြေ နံရံ အတွင်းမှ နဂါးခေါင်းကြီး ထွက်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ နဂါးခေါင်းပိုင်းကို ထုလုပ်ထားသော ရုပ်တုကြီးတစ်ခုမျှ သာဖြစ်သည်။ ယင်းနဂါးကြီး၏ အမြီးပိုင်းမှာ ပုဂံရွှေစည်းခုံဘုရား၌ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ တန့်ကြည့်တောင်စေတီက နဂါးခေါင်းပိုင်းနှင့် ရွှေစည်းခုံစေတီက နဂါးအမြီးပိုင်းသည် ဧရာဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကူးသော နဂါးကြီးကို သရုပ်ဖော်ထား သော ပုံများဖြစ်ပုံရသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ကို နဂါးဖြတ်ကူးခြင်းသည် တန့်ကြည့်တောင် စွယ်တော်ရှင်သမိုင်းနှင့် ပတ်သက်နေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဘုရားသမိုင်းများတွင် ဒဏ္ဍာရီများ အတော်များများ ပါဝင်နေကြသည်။ ယခု နဂါးပုံပြင်မှာလည်း တန့်ကြည့်တောင် စွယ်တော်ရှင်သမိုင်းတွင်ပါရှိသော ဒဏ္ဍာရီတစ်ပုဒ်ပင်ဖြစ်သည်။

ပုဂံခရီးသည်သည် တန့်ကြည့်တောင်စွယ်တော်ရှင်ဘုရားမှ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ ဧရာဝတီမြစ်လယ်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ အနောက်ဘက် ပြန်ကြည့်လိုက်သည်။ အနောက်ဘက်တွင် တန့်ကြည့်တောင်နှင့် တန့်ကြည့်တောင်စေတီ ပတ်ဝန်းကျင်သည် လွမ်းမောဖွယ်ရာ ကျန်ရှိနေခဲ့သည်။ အရှေ့တစ်ခွင်၌ကား ရှေးခေတ် ပုဂံအောက်မေ့ဖွယ် ကြီးကြီးငယ်ငယ် ရွယ်ရွယ်စားစား ဘုရားပုထိုးများကို တွေ့မြင်နေရသည်။ ယင်းစေတီပုထိုးများထဲတွင် သဗ္ဗညု၊ ဂေါဓောပလ္လင်၊ အာနန္ဒာစေတီ စသော စေတီများမှာ ထူးထူးခြားခြား ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေကြသည်။

အရှေ့နှင့်အနောက် ကြားထဲ၌ကား မြန်မာ့ကျက်သရေဆောင် ဧရာဝတီမြစ်ကြီး စီးဆင်းနေသည်။

ဆရာပါရဂူ

၁၉၂၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ဟင်္သာတခရိုင်၊ သန္တသနော့ကျေးရွာတွင် အဖ ဦးဘစော၊ အမိ ဒေါ်မေတုတ်တို့က ဖွားမြင်သည်။ အမည်ရင်း(ဦး)လှကြိုင်ဖြစ်သည်။

သန္တသနော့ရွာကျောင်းတွင် စတုတ္ထတန်းထိ ပညာသင်ယူခဲ့ပြီး အသက် ၁၁ နှစ်အရွယ်တွင် ကိုရင်ဝတ်ခဲ့သည်။ မူလကိုရင်ဘွဲ့အမည်မှာ ရှင်ပုဏ္ဏရိကဖြစ်ပြီး အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ်တွင် ဟင်္သာတမြို့၊ မြစ်ကွေ့ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်ရှိသည်။ ကိုရင်ဘွဲ့ကို ရှင်ပုဏ္ဏရိကမှ ရှင်ပါရဂူသို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

အသက် ၁၅ နှစ်တွင် ပထမငယ်တန်း၊ ၁၆ နှစ်တွင် ပထမလတ်တန်း၊ ၁၇ နှစ်တွင် ပထမကြီးတန်းများ အောင်မြင်သည်။ ဟင်္သာတမြို့၊ မြစ်ကွေ့ကျောင်းတိုက်ဆရာတော် ဦးပညာဝံသာ၊ ရှင်တေဇောသာရ(ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်) တို့မှာ ဆရာပါရဂူ(ရှင်ပါရဂူ)၏ ငယ်ဆရာ၊ စာချဆရာများဖြစ်သည်။ အသက် ၁၉ နှစ်တွင် အစိုးရ ဓမ္မာစရိယစာချတန်း(ဂုဏ်ထူးတန်း) အောင်သည်။ အသက် ၂၀ နှစ်တွင် ရဟန်းခံသည်။ အသက် ၂၃ နှစ်တွင် ဂျပန်ခေတ်၌ နှစ်နှစ်ခန့် ဂျပန်စာ သင်ခဲ့ဖူးသည်။

၁၉၄၇ မှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အထိ ပညာသင်ဆုရ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဗာရာဏသီတက္ကသိုလ်၊ အိုရိယင်တယ်ကောလိပ်တွင် ဟင်ဒီနှင့် သက္ကတစာများ သင်ယူခဲ့သည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိပြီး ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် လူဝတ်လဲသည်။(၁၉၅၅ ခုနှစ်မှ လူဝတ်လဲသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်သော မူကွဲ ရှိခဲ့သည်။)

၁၉၃၉ ခုနှစ်မှာ စာ(ဆောင်းပါး) စရေးပြီး ပထမကလောင်အမည်မှာ မျိုးညွန့်နွယ် ဖြစ်သည်။ နောက်ကလောင်အမည်ကို ရှင်ပါရဂူသို့ ပြောင်းခဲ့သည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်းတွင် ရင်သွေး ဝတ္ထုတိုကို ပထမဆုံး စတင်ရေးသားပြီး ဝတ္ထုတိုရေးသည့် ကလောင်အမည်မှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းသား ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်း ပင်ကိုရေးနှင့် ဘာသာပြန် စာပေလက်ရာ အမြောက်အမြား ရေးသားခဲ့ပြီး တစ်သက်တာပတ်လုံး စာပေရေးသားခြင်းဖြင့်သာ ဖြူစင်စွာ နေထိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် ညီတော်မင်းနန်စာအုပ်ဖြင့် အနုပညာစာပေ (ဘာသာပြန်-ပထမ)ဆု ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဟင်ဒီစာပေအသင်းမှ ချီးမြှင့်သော စာပေရွှေတံဆိပ်ဆု ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် ဂေါရီစာအုပ်ဖြင့် အမျိုးသားစာပေ (ဘာသာပြန်-ရသ)ဆု ရရှိခဲ့သည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပခုက္ကူဦးအုန်းဖေ စာပေဆု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့မှ ချီးမြှင့်သော တစ်သက်တာစာပေဆု ရရှိခဲ့သည်။

၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ စတင်ချီးမြှင့်သော တစ်သက်တာစာပေဆု ရရှိခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ရွှေပေါက်မြို့သစ်၊ ၁၆ ရပ်ကွက်၊ ဦးပုညလမ်းတွင် ပါရဂူရှန်တီနီကေတန် ရည်ညွှန်းစာအုပ်

စာကြည့်တိုက် တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဆရာပါရဂူသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်အဆက်ဆက် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသော စာပေအသင်းအဖွဲ့များ အားလုံးနီးပါးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သူဖြစ်ပြီး စာပေလောကသား စာရေးဆရာကြီးငယ် အားလုံးက ချစ်ခင်လေးစားမှုကို ခံရသူဖြစ်သည်။

ဆရာပါရဂူပါဝင်သော စာပေနှင့် ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများမှာ မြန်မာနိုင်ငံ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုဗဟိုအဖွဲ့ (အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်)၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဓမ္မဂီရိပိပဿနာအဖွဲ့ (အမှုဆောင်)၊ သီယိုဆိုဖီအသင်း(နာယက)၊ မြန်-စာ-ပြန့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ မြန်မာပြည် တဂိုးအသင်း (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ မြန်မာနိုင်ငံ ဟင်ဒီစာပေအသင်း (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ မြန်မာနိုင်ငံ တက္ကသိုလ်နှင့် ကောလိပ်များ၏ အရှေ့တိုင်းစာပေသင်ကြားရေးအဖွဲ့ (အဖွဲ့ဝင်)၊ မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာများ အသင်း(အမှုဆောင်-၁၉၅၈)၊ စာရေးဆရာ စာပေကလပ်(အမှုဆောင်-၁၉၅၈)၊ စာရေးဆရာ သမဂ္ဂအမှုဆောင် (၁၉၆၀)တို့ ဖြစ်သည်။

ထင်ရှားသော စာပေလက်ရာ စာအုပ်များမှာ ဗုဒ္ဓစကား၊ ဓမ္မစကား၊ ဗုဒ္ဓဒိုင်ယာရီ၊ ညီတော်မင်းနန်၊ ဗာဗာဒိုဟာ ဓမ္မကဗျာ၊ နိဗ္ဗာန်၊ သိဒ္ဓတ္ထ၊ စိတ္တရလေခါ၊ ဂေါရီ၊ ပန်းပုဆရာ၊ အဓမ္မပါလီ၊ ဖော်မဲ့ဟသံ၊ ဝေသာလီ၊ မင်းနှင့်ပြည်သူ၊ သီဟသေနာပတိ၊ ပီယဒဿီ၊ ဗော်လဂါမှ ဂင်္ဂါသို့၊ မဟာလူသား ဗုဒ္ဓ၊ နေရူး၏ သမီးထံပေးစာ၊ ဒီဗျာ၊ ပရကထာ၊ မာဏ ဝပုံရိပ်၊ ဟိတောပဒေသ၊ ပဉ္စတန္တရ၊ အိန္ဒိယခရီးသည်၊ သီပေါ၏မဟေသီတို့ ဖြစ်ပြီး စာအုပ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ပြုစု ရေးသားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဆရာပါရဂူသည် ဗုဒ္ဓခေတ် ဇာတ်ဆောင်များ ပါဝင်သော်လည်း ခေတ်ပေါ်ဆန်သောဝတ္ထုများ ကို ဘာသာပြန်ဆို ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆရာဒဂုန်တာရာက မှတ်ချက်ပေးထားသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၉ ရက်၊ နံနက် ၁၀ နာရီတွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

©©©

*** ပြီး ***